

Tese doutoral

**O tratamento dos sucesos nos
informativos diarios de A3, T5, TVG e TVE
no ano 2003**

A oferta que recibe o telespectador galego

Autor: **Raúl Luís Quián Pérez**

Director: **Xosé Soengas Pérez**

Departamento de Ciencias da Comunicación
Universidade de Santiago de Compostela

Marzo 2010

ÍNDICE

1. Pertinencia da investigación	9
2. Introducción	14
2.1. Definición de información de sucesos	16
2.2. A información de sucesos en televisión	17
2.3. Obxectivos da investigación	24
2.4. Contextualización: Ámbitos de estudo	28
2.4.1. Obxecto de estudo	28
2.4.2. O espectro televisivo galego. TVG, TVE, A3 e T5. Características e peculiaridades	30
2.4.3. Configuración da mostra	33
2.4.4. Período de análise	39
2.5. Hipóteses de partida	41
2.6. Metodoloxía empregada	46
2.6.1. Criterios para a análise dos informativos	50
3. Localización da información de sucesos	59

3.1. Localización xeográfica	63
3.1.1. TVG	64
3.1.2. TVE	74
3.1.3. A3	83
3.1.4. T5	91
3.2. Localización nos informativos de televisión	98
3.2.1. TVG	98
3.2.2. TVE	105
3.2.3. A3	111
3.2.4. T5	117
4. As fontes na información de sucesos	121
4.1. Clasificacións das fontes das noticias de sucesos	123
4.2. A relación entre as fontes e os feitos e a incidencia da selección das fontes nas informacións de sucesos en televisión	125
4.2.1. TVG	128
4.2.2. TVE	134
4.2.3. A3	140
4.2.4. T5	145

5. A presentación da información de sucesos nos informativos de televisión	159
5.1. Formatos das noticias de televisión	161
5.1.1. Segundo a estrutura da información	161
5.1.2. Segundo o contido da información	170
5.1.3. Segundo o grao de caducidade da información	179
5.1.4. Segundo o estilo da redacción	186
5.1.5. Outros modelos de noticias	189
5.1.6. Modas informativas	197
5.2. Duración das informacións e a súa relación co tratamento informativo dos sucesos en televisión	203
5.3. Tratamento da imaxe	208
5.3.1. Planos: significado e montaxe	219
5.3.2. O discurso narrativo visual	234
5.4. Tratamento do off	237
5.4.1. A redacción das informacións de sucesos	238
5.5. Declaracións	242
5.5.1. Busca dos insertos	243
5.5.2. Contido dos insertos	252

6. Construción do discurso nas noticias de sucesos das diferentes cadeas de televisión	257
6.1. Diferenzas e similitudes no discurso natural	262
6.2. Diferenzas e similitudes no discurso preparado	264
7. Relación imaxe-suceso	268
7.1. Imaxes recorrentes	269
7.2. Noticias sen imaxes	274
7.2.1. Reconstrución da realidade e facer espectáculo das informacións	276
7.2.2. Emprego da infografía	278
8. Vicios e deformacións profesionais no tratamento da información de sucesos en televisión	280
8.1. Falta de investigación xornalística	281
8.2. Falta de contraste das distintas versións	282
8.3. Falta de identificación das fontes	285
8.4. Mala redacción	287
8.4.1. Uso gratuíto de adxectivos	287
8.4.2. Erros na construción sintáctica	290
8.4.3. Titulares de prensa	291

8.5. O inserto polo inserto	293
8.6. A busca do morbo	294
9. Conclusións	297
9.1. Conclusións da investigación	298
9.2. Outros resultados da investigación	316
10. Bibliografía e referencias	324
 Anexos	 330
11. Anexo 1: Glosario	330
11.1. Definicións relativas á ficha de análise das noticias	330
11.2. Definicións relativas ás fontes indirectas	341
11.3. Formatos das noticias en televisión	343
11.4. Tipos de montaxe en televisión	346
12. Anexo 2: Fichas de análise dos informativos	351

1. PERTINENCIA DA INVESTIGACIÓN

Os sucesos están ligados ao xornalismo. Primeiro coa prensa e logo co xornalismo radiofónico, audiovisual e, na actualidade máis inmediata, co xornalismo *cibernético* a través da Internet. En tódolos soportes e linguaxes informativas os sucesos conforman unha área de noticias importante.

A súa entidade a nivel de interese no mundo da comunicación é tal que, por si mesmos, os sucesos configuran publicacións e programas monográficos en tódolos medios dende os inicios do xornalismo ata a actualidade.

O morbo que espertan en parte da opinión pública as desgrazas alleas, a curiosidade polo que escapa á orde social e cultural imperante ou a identificación da xente con situacións e sentimentos que lles acontecen a outras persoas son só algunhas das razóns que explican a importancia da información de sucesos. A súa condición de feitos que escapan á normalidade cotiá convérteos inexorablemente en noticia.

Soengas (2003) apunta neste senso que *a diferenza entre información e noticia é que unha noticia prodúcese cando sucede algo extraordinario, mentres que unha información é o relato duns feitos. No nacemento da noticia non intervéñ o xornalista, mentres que na información si que hai unha actuación profesional.*

Froito desta importancia, o xornalismo de sucesos ten sido obxecto de numerosos estudos académicos, ben de xeito específico ou ben integrados en análises máis amplas sobre o mundo da televisión ou do xornalismo en xeral.

Na televisión, a transcendencia dos sucesos en España sufriu un salto enorme a nivel cualitativo e cuantitativo no ano 1992, co coñecido como *crime de Alcásser*. A violación e asasinato de tres nenas desta poboación valenciana conmocionou á sociedade española e elevou o seguimento dos sucesos no noso país a un nivel de atención practicamente permanente en informativos e programas de entretemento. Galicia non foi allea a esta tendencia.

O caso Alcásser tamén demostrou que a información de sucesos é rendible para as cadeas de televisión porque lles permite gañar audiencia. Baste só un pequeno dato, a modo de adianto do presente traballo: o *Galicia Noticias* (Televisión de Galicia, de agora en diante TVG), cunha carga diaria de noticias de sucesos do 51'6 por cento do total de novas emitidas no período analizado, era entón o informativo máis visto en Galicia cunha media do 32'9 por cento de share.

O resto de cadeas concédennlle tamén importancia aos sucesos nos seus informativos, con porcentaxes que oscilan entre o 12'1 por cento do total das noticias emitidas no *Telediario 1* (Televisión Española, a partir de agora TVE) e o 27'2 por cento no *Telexornal Mediodía* (TVG).

Langer (2000) di que *o feito de que se destaquen con tanta relevancia os sucesos reflicte unha tendencia clara á espectacularidade da información por parte das cadeas, un culto ao morbo e aos elementos que atraen unha audiencia masiva de xeito automático.*

Moitos autores téñense referido á televisión como espectáculo ou ao carácter espectacular da televisión. Ferrés i Prats (1995) ve esta dimensión tan marcada que chega a definir a nosa cultura como unha *cultura do espectáculo* grazas á televisión, á que responsabiliza de facer omnipresente o espectáculo cos programas, coas retransmisións de eventos de todo tipo e tamén cos informativos, rexidos polos *parámetros expresivos do show business*. As noticias fanse triviais e descontextualízanse, segundo el, para ofrecer delas só os aspectos máis espectaculares e con máis impacto.

Piedrahita (1987) apunta abertamente que o medio audiovisual contribúe cada vez máis ao que da en chamar *deformación ampulosa da información*, converténdoa en espectáculo. Aínda máis, vencella directamente esta tendencia ao aumento da violencia e das noticias de sucesos nos informativos, e engade que o espectáculo, o entretemento é o imán para atraer publicidade e gañar diñeiro. Estamos a falar pois, da información como mercancía (Ramonet, 2001), unha información feita en base a criterios comerciais, en vez de razóns éticas ou educativas.

Hai moitos estudos específicos en España sobre a información de sucesos en televisión. Sen querer facer aquí un relatorio de traballos, si podemos sinalar algún exemplo, coma *Estudio sobre el tratamiento informativo de la violencia doméstica* (IORTV e Instituto de la Mujer, 2003), ou *Decálogo para el tratamiento de la violencia contra las mujeres en los medios de comunicación* (VV.AA., 2003), asinado polas cadeas españolas de televisión e o Ministerio de Trabajo e Asuntos Sociais.

Tamén hai traballos que inclúen un determinado tipo de tratamento informativo dos sucesos dentro do denominado *telelixo*, como *Más sobre la telebasura* (Obach, 1998).

Huertas e França (2001) conclúen nun estudo sobre a percepción que os adolescentes teñen da televisión que o 78 por cento dos nenos e adolescentes consultados afirman que a televisión lles axuda a comprender o mundo, e unha terceira parte critica o abuso de imaxes violentas en televisión ata o punto de identificar os informativos coas seguintes palabras: *conflictos, guerras, agresións, secuestros, atentados, accidentes, crimes e persoas mortas*. Estamos ante a práctica identificación dos informativos e da televisión coa violencia en plena fase de educación social.

Estados Unidos (CNN, NBC) é, xunto con Gran Bretaña (BBC), a grande referencia a nivel televisivo para todo o mundo. No país norteamericano hai moitos estudos sobre a materia. Citaremos aquí só un dos que manexamos, *Códigos de ética en los medios de información* (Steele e Black, 1999), un exemplo de traballo que analiza o tratamento informativo dos sucesos enmarcado dentro dun estudo máis amplo. Evidentemente, trata sobre un ámbito xeográfico moi distinto e distante do noso.

En cambio, non atopamos apenas análises sobre a información televisiva de sucesos en Galicia. Certo é que hai traballos máis amplos sobre este medio de comunicación na nosa comunidade que inclúen dalgún xeito a temática que nos ocupa, como por exemplo a tese de doutoramento de Ana Isabel Rodríguez *Os informativos diarios nas televisións locais de Galicia*, pero quizais non son o suficientemente extensos nin exhaustivos sobre a materia.

En definitiva, a importancia que ten a información de sucesos dentro da axenda dos medios de comunicación en xeral, e das canles de televisión en particular, e a ausencia de traballos profundos e rigorosos sobre a cobertura televisiva destes feitos en Galicia e o seu tratamento informativo á hora de elaborar as noticias e os telexornais, fai que o xornalismo televisivo de sucesos sexa un interesante campo de estudo para a investigación académica, sobre todo centrado nunha comunidade autónoma como Galicia, onde é un ámbito de análise case sen explorar.

2. INTRODUCCIÓN

O inicio de calquera traballo de investigación esixe delimitar claramente que se vai estudar e como se vai estudar. O presente capítulo resposta a esa necesidade como punto de partida.

Os asasinatos, secuestros, roubos e demais actos delituosos seguen a ser algo fóra do normal para a condición humana, ao igual que as catástrofes naturais que causan mortes ou problemas graves ás persoas. Do mesmo xeito que a mordedura dun can a un home non é noticia pero si o é de producirse á inversa, a convivencia sen conflitos non ten interese xornalístico fronte a calquera alteración do cotián. Así o recollen as diferentes definicións de *suceso* que aportan os dicionarios de lingua galega e o Dicionario de la Lengua Española de la Real Academia Española (RAE).

O Dicionario *Xerais da Lingua* define *suceso* coma *cousa que sucede; acontecemento, feito. Feito desgraciado ou delituoso que aconteceu*. O matiz de que o *suceso* é un feito desgraciado ou delituoso é fundamental no obxecto de estudo que nos ocupa.

O Dicionario *da Real Academia Galega* (RAG) refírese ao *suceso* como un *feito de certo interese, acontecemento, evento*.

En todas estas definicións aparece a palabra *acontecemento*. Morin (1975, citado por Rodrigo Alsina, 1989), dentro do ámbito da Socioloxía, di que *o acontecemento debe concibirse en primeiro lugar como unha información; é dicir, un elemento novo que irrompe no sistema social*. Fala Morin, ademais, de que o acontecemento é, por principio, accidente, é dicir, *perturbador-modificador*.

O *Diccionario de la Lengua Española de la RAE* aporta as seguintes definicións: *Cosa que sucede, especialmente cuando es de alguna importancia. Transcurso o discurso del tiempo. Éxito, resultado, término de un negocio. Hecho delictivo. Accidente desgraciado. En un experimento aleatorio, subconjunto del total de resultados posibles*. Estas acepcións da RAE recollen tódolos conceptos que fan dun suceso un feito que pode ser noticia: importancia, feito delituoso, accidente desgraciado. Estamos, pois, ante acontecementos ou feitos que son de importancia e que poden saír da legalidade, tendo acotío unha connotación negativa para a saúde ou a vida das persoas.

2.1. Definición de información de sucesos.

A partires das definicións antes mencionadas extraemos as nosas ideas e elaboramos as nosas propias definicións que adoptamos como base para o noso traballo.

Así, para nós un *suceso* é un *feito delituoso, accidental ou violento, normalmente con consecuencias negativas ou catastróficas para as persoas, os equipamentos ou os contornos, que acontece puntual ou reiteradamente.*

En base a isto, a información de sucesos serían *todos aqueles aspectos dun suceso que teñen importancia ou relevancia para a opinión pública.*

Facer xornalismo de sucesos é, por tanto, *transmitir á sociedade a través dun medio de comunicación todos aqueles aspectos dun suceso que teñen importancia ou relevancia para a opinión pública.*

2.2. A información de sucesos en televisión.

Ata mediados dos anos 90 do século XX, a maioría dos informativos de televisión conseguiran manter unha fronteira máis ou menos ríxida entre como comunicaban os temas de sucesos á audiencia e como o facían outro tipo de programas máis lúdicos, por exemplo, os magazines. Como xa se sinalou ao falarmos da pertinencia desta investigación, sucesos dunha relevancia pública extraordinaria, por exemplo o *crime de Alcásser*, fixeron que as canles de televisión viran nos informativos unha ferramenta máis para aportar audiencia, engadindo un obxectivo máis empresarial a uns espazos que, inicialmente, respondían máis ao concepto da televisión como servizo público.

González Requena (1989) afirma que as *institucións xeradoras de discursos sociais son, antes que nada, espazos de produción onde se constrúe a realidade*. Dito en palabras de Foucault (1970), *chegou un día en que a verdade desprazouse do acto ritual, eficaz e xusto, de enunciación, cara o enunciado mesmo: cara o seu sentido, a súa forma, o seu obxecto, a súa relación coa referencia*.

Bourdieu (1996), engade que nos medios de comunicación prodúcese un proceso de coerción do tempo que favorece a simplificación demagóxica de sucesos, opinións ou problemas. Segundo este autor, os medios efectúan unha visión parcial da realidade ao desviar a súa atención de todo o que non lles interesa ou resulta prometedor en termos de éxito de audiencia, co cal censuran dalgún xeito partes importantes da realidade que case nunca chegan ao público.

Neste senso exprésase tamén Martín Sabarís (2000), quen afirma que o *produtivismo caracteriza ao xornalismo actual –fábricas de noticias- no que a prioridade absoluta é a saída da produción por enriba de calquera outro tipo de consideración. A falta de tempo para a reflexión, a excesiva urxencia na toma de decisións e a incerteza sobre a viabilidade de parte do material son os puntos que mellor definen o momento final da emisión. Toda a produción está guiada ao propósito máis ou menos explícito de encaixar o acontecemento nun formato predeterminado de noticia. A rixidez deste molde único termina por escravizar a actividade xornalística.*

Os informativos de televisión xa non escapan, pois, aos obxectivos globais das cadeas no que atinxe aos índices de audiencia. Isto podería facer que algúns aspectos da espectacularidade dos temas propia dos programas de entretemento ou dos magazines se filtraran xa das redaccións de programas ás redaccións de informativos.

González Requena (Op. Cit.) establece catro características que se encontran presentes no proceso de produción da información, na transformación dun suceso en noticia, en *espectáculo*:

2.2.1. *Interpretación do feito polo informador*: O feito convértese nun formato narrativo onde se lle outorga sentido, faise unha conversión en narración do feito, unha selección de determinados códigos semánticos que permiten a aplicación ao feito das categorías intelectuais e ideolóxicas que permiten nomealo, é dicir, convertelo en concepto.

2.2.2. *Valoración potencial da información:* A valoración depende da relación que o destinatario da información teña coa mesma. Os acontecementos son elixidos pensando no interese da xente sobre o feito e o interese do xornalista sobre o mesmo.

2.2.3. *Construción discursiva da información:* Elaboración da noticia que se vai emitir.

2.2.4. *Localización da información na cadea informativa:* Localización no discurso informativo global dunha determinada sección, dun determinado programa, dunha determinada cadea. Cada noticia ordénase de acordo á relevancia que teña esta dentro da grella informativa que conta cada día un noticiario.

Unha vez que o feito xa ten a consideración de noticia, as características comunmente aceptadas que debe ter calquera información xornalística baséanse en cuestións como a *veracidade*, *obxectividade*, *claridade*, *brevidade*, *xeneralidade*, *actualidade*, *novidade*, *interese humano*, *proximidade*, *prominencia* ou *servizo*. No caso dos sucesos, entendemos que tamén se poden dar algunhas das seguintes:

2.2.1. *Seguimento intensivo:* É posible que os departamentos de informativos das cadeas de televisión estean pendentes dos sucesos que acontecen a diario non só nos seus ámbitos naturais de cobertura, senón tamén a niveis máis amplos, nacional ou internacional.

2.2.II. *Acceso inmediato a escaleta*: Os sucesos son temas que poden entrar con frecuencia nas escaletas dos noticiarios.

2.2.III. *Interese polo morbo*: O morbo pode ser decisivo á hora de decidir se un feito pode ser noticia e o seu tratamento informativo.

2.2.IV. *Busca de fontes non oficiais e, ás veces, pouco contrastadas*: Directamente ligado co anterior, pode que os xornalistas busquen información en fontes non oficiais, como familiares, amigos ou veciños. De ser así, o resultado pode ser a inclusión nas noticias de opinións e datos que poden ser erróneos, ben por descoñecemento dos mesmos por parte das fontes ou ben porque responden a determinados intereses persoais.

2.2.V. *Falta de información*: A posible opacidade dos protagonistas, das testemuñas e dos responsables das investigacións dos sucesos pode facer que haxa datos sen verificar que poden parecer básicos e que non aparecen nas informacións.

2.2.VI. *Espectacularidade dos feitos*: O conxunto que forman a redacción do off, a selección dos insertos e a elección e montaxe das imaxes pode contribuír a destacar os aspectos máis crueis da noticia para intentar darlle máis importancia da que realmente ten ou para conseguir chamar a atención dos apetitos máis morbosos do público.

2.2.VII. *Seguimento da evolución dos feitos*: Os departamentos de informativos das canles de televisión poden facer un seguimento da evolución dos sucesos máis relevantes, afondando en tódolos aspectos dos feitos ata extinguir completamente a información.

As noticias de sucesos en televisión que imos estudar no presente traballo responden a unha serie de aspectos moi concretos, porque abordar as noticias de sucesos en xeral sería entrar nun campo demasiado amplo e indefinido.

Así, as información de sucesos en televisión que imos analizar son as que responden a estes cinco parámetros:

2.2.a. Teñen que estar referidas a *feitos, violentos ou non, que supoñan unha infracción das leis*, españolas ou estranxeiras, en función do lugar no que se produza o feito. Entran, neste campo, delitos como roubos, asasinatos, violencia doméstica, desaparicións, estafas, incendios provocados ou accidentais, delitos informáticos, piratería, inmigración ilegal e, en xeral, calquera delito cometido en calquera parte do mundo.

2.2.b. Tamén poden referirse a *catástrofes naturais* que teñan consecuencias para as persoas, as súas pertenzas e/ou os seus contornos, como inundacións, terremotos, temporais, treboadas, etc. Incluiremos entre as catástrofes naturais aquelas causadas polo home, como, por exemplo, problemas ocasionados pola contaminación (verteduras a ríos e ao mar, incendios forestais, provocados ou non, etc.). Tamén neste caso poden acontecer en calquera parte do mundo.

2.2.c. O terceiro grande bloque temático ao que poden pertencer as noticias de sucesos analizadas é o dos *accidentes nos que se ven implicados seres humanos*, como accidentes de tráfico, accidentes marítimos, accidentes aéreos ou accidentes laborais, fundamentalmente. Do mesmo xeito, tamén poden acontecer en calquera parte do mundo.

2.2.d. Para que as noticias que tratan sobre sucesos que se poden englobar nalgunha das tres tipoloxías anteriores sexan incluídas na análise *terán que ser emitidas nalgún dos informativos dos que se compón a mostra*, e que son os seguintes: *Galicia Noticias* e *Telexornal Mediodía* (TVG), *Informativo Territorial Galicia 1* e *Telediario 1* (TVE), *Antena 3 Noticias Galicia* e *Antena 3 Noticias 1ª Edición* (Antena 3, de agora en diante A3) e *Informativos Telecinco 1ª Edición* (Tele 5, a partir de agora T5), en datas de emisión 20-01-2003, 29-01-2003, 07-02-2003, 23-02-2003, 11-08-2003, 20-08-2003, 29-08-2003 e 07-09-2003. (Páxina 39, apartado 2.4.4)

2.2.e. Ademais, un condicionante inescusable para que as noticias de sucesos que cumpran os requisitos anteriores entren na análise é que estean *libres de calquera connotación política*. É dicir, que na súa orixe non haxa ningún tipo de motivación política e que tampouco a haxa no seu tratamento. Analizaremos as noticias sobre os sucesos en si e as súas consecuencias para as persoas ou equipamentos implicados, ou para o conxunto da poboación, pero non analizaremos noticias sobre atentados terroristas ou debates parlamentarios sobre cuestións como accidentes de tráfico, inmigración ilegal, violencia doméstica, delitos informáticos, etc. A modo de exemplo, si estudamos a noticia sobre como se produciu un accidente de tráfico e que consecuencias tivo; non analizamos a información sobre as valoracións políticas de por que se producen os accidentes de tráfico. No entanto, si estudaremos aquelas noticias que inclúan, dentro dun enfoque máis xeral, a valoración dun cargo público (por exemplo, cando un alcalde fala dos estragos que unhas inundacións causaron no seu pobo).

2.3. Obxectivos da investigación.

2.3.1. Queremos saber a repercusión que ten a información de sucesos dentro dos informativos de televisión, cantas noticias de sucesos se emiten en comparación con outras temáticas. Que tipo de noticias son as máis frecuentes cando se aborda unha información de sucesos. Búscase coñecer cal son os formatos de noticias empregados con máis frecuencia polos xornalistas que cobren estas informacións.

Intentaremos ver se a violencia, provocada ou accidental, segue sendo un dos criterios máis importantes a nivel xornalístico. Böckelmann (1983, citado por Rodrigo Alsina, Op. Cit.), fixa unhas regras de atención en virtude das que se establece a selección dos acontecementos que van ser noticia nos medios de comunicación. Entre elas inclúe, textualmente, *a violencia, a agresividade, a dor e os sucedáneos da dor na nosa civilización, como probas documentais de estar constantemente ameazado e da fatalidade do destino*. Nesta tese observaremos se a cobertura informativa dos accidentes de tráfico, como feitos violentos e que provocan dor, pode tomarse como un indicativo dunha probable estratexia comunicativa de aposta forte e decidida pola información de sucesos. Os accidentes de tráfico son feitos que se producen a diario e que, pola súa propia reiteración, deberían caer de moitas axendas informativas salvo nos casos nos que os sinistros sexan especialmente graves. Cubrir sistematicamente os accidentes de tráfico garante ter case un suceso ao día. Pola contra, se só se informa dos accidentes máis importantes haberá días nos que podería non haber crónica de sucesos nos informativos.

Observaremos se existe un seguimento da evolución dos sucesos que teñan distintas fases (cando, ademais do acontecemento, haxa feitos posteriores relacionados con el como unha investigación policial, a detención dos delincuentes, o xuízo e a liberación dos acusados ou o seu ingreso en prisión) ou se, pola contra, só se dan as noticias puntuais cando acontecen os feitos. Tamén se hai unha diminución ou ausencia de noticias de carácter institucional durante o verán polo descanso dos distintos organismos públicos e se nese período aumenta a presenza da información de sucesos dentro das televisións.

- 2.3.2. En base á distinción entre canles públicas e privadas e os criterios distintos que, teoricamente, teñen que seguir nas súas liñas de comunicación, buscamos determinar se hai unha maior presenza da información de sucesos nas canles privadas, con teóricos obxectivos finais de obtención de beneficio económico por incremento de audiencia e contratación publicitaria (Masterman e Eco, *ver páxina 41*), ca nas públicas, cunha función de comunicación, educación e cohesión social máis marcada e determinada pola lexislación vixente. Neste senso aclaramos que os informativos son espazos públicos en tódolos casos, pero non deixan de estar enmarcados dentro duns obxectivos globais da cadea como empresa, pública ou privada, aos que deben atender respectando a súa dimensión de programas informativos públicos. Analizarase se a condición de cadea pública ou privada de televisión provoca unha selección temática e un tratamento distintos das informacións. Intentará verificarse se as canles privadas buscan máis o morbo e o espectáculo e as públicas a información pura e neutra.

Queremos establecer a localización dos sucesos emitidos en base á distinción xa sinalada entre os informativos que se ven só en Galicia e os que se emiten para toda España. Búscase coñecer se, no primeiro dos casos, hai máis noticias sobre sucesos acontecidos en Galicia, no resto de España ou no estranxeiro. No segundo, a cuestión a estudo será, fundamentalmente, se hai máis noticias de sucesos españois ou internacionais. Tamén se intentará determinar se hai zonas, tanto en Galicia coma en España ou no estranxeiro nas que se fai un seguimento maior dos sucesos ca noutras.

- 2.3.3. Intentaremos ver se a información de sucesos xoga co concepto de proximidade, se se lle presenta ao espectador como algo que lle pode acontecer a el. Böckelmann (1983, citado por Rodrigo Alsina, Op. Cit.), inclúe como unha das regras de selección dos acontecementos que van ser noticia nos medios de comunicación a referencia ao persoal, ao privado e ao íntimo dende o punto de vista da redución ao familiar e da identificación coa autoría. A redacción xornalística pode ser fundamental neste punto, apelando máis aos sentimentos do espectador que a unha pura información aséptica e neutra. De ser así de xeito xeneralizado, poderíamos establecer que as noticias de sucesos conforman unha información que apela máis ás sensibilidades que aos intereses, ás vísceras que ao coñecemento.

Nesta tese analizarase se os xornalistas buscan os planos máis sórdidos e morbosos ou se, pola contra, realizan unha selección que permita coñecer os feitos con imaxes representativas pero respectuosas coas vítimas e cos propios telespectadores.

Directamente derivado do anterior, determinarase que tipo de testemuños aparecen máis nas noticias de sucesos, se os que aportan información ou os que dan opinión, sentimentos e dramatismo. Analizarase a presenza ou ausencia de fontes oficiais nas noticias de sucesos. O escurantismo que adoitan ter as investigacións policiais sobre calquera crime, roubo ou suceso violento, sobre todo nas fases máis inmediatas aos feitos, pode traducirse na falta deste tipo de fontes e nunha maior presenza de fontes non oficiais, como testemuñas, veciños ou familiares dos protagonistas. Na presente investigación estudarase se nas noticias de sucesos hai máis fontes de información oficiais ou non oficiais. Tamén cal son as fontes de información máis e menos empregadas nas noticias de sucesos en función dos tipos de fontes existentes.

2.4. Contextualización: Ámbitos de estudo.

2.4.1. Obxecto de estudo.

Neste traballo búscase analizar a información de sucesos que recibe o telespectador galego en emisión aberta, é dicir, sen precisar ningún outro requisito que o de dispoñer dun receptor de televisión sintonizado correctamente. Por tanto, neste traballo vanse estudar as noticias de sucesos que transmiten TVG, TVE, A3 e T5. Nos apartados 2.4.2. (*ver páxina 30*) e 2.4.3. deste capítulo (*ver páxina 33*), afóndase máis nos motivos desta elección

Trátase de estudar os telexornais aos que pode acceder o común da poboación da comunidade autónoma de Galicia, a información que incide directamente na visión mediatizada da actualidade que ten calquera cidadán galego sobre aqueles sucesos aos que non ten acceso de xeito presencial. Non podemos esquecer, neste senso, que a televisión é a primeira fonte de produción de noticias do mundo. Dende 1984 un 64 por cento da poboación mundial obtén a súa información dende a pequena pantalla (Chomsky e Herman, 1990, citados por López Acevedo, 2000).

Jelen (1999) sinala que *a maioría dos clientes dos medios xornalísticos supoñen que o que estes difunden é a realidade. Ata os xornalistas e os seus patróns cren. É unha realidade desvariada, unha alucinación: a nova instálase nas mentes coma se fora un feito.*

Pola súa banda, González Requena (Op. Cit.) afirma que o *telexornal* *organízase sobre a articulación sistemática de dous espazos esencialmente heteroxéneos: o espazo do mundo (contexto referencial) e o contexto comunicativo e de representación. O primeiro é o espazo onde os feitos teñen lugar e o segundo é o espazo no que os feitos son nomeados e clasificados. O espazo informativo preséntase como un espazo onde o acontecemento é atrapado polo concepto para volverse intelixible. Nace así, nel, a noticia producida e comunicada.* Bruner (1990, citado por López Acevedo, Op. Cit.) incide nesta separación de espazos, ao sinalar que *coa televisión parece case como que hai unha dobre vida e unha dobre experiencia: a vida e a experiencia co ambiente real non están necesariamente en sintonía coa vida e a experiencia televisiva. A experiencia e a vida en televisión poden eclipsar as realidades do ambiente.*

Rodrigo Alsina (Op. Cit.) di que *o acontecemento é un fenómeno de percepción do sistema, mentres que a noticia é un fenómeno de xeración do sistema.* Grossi (1985, citado por Rodrigo Alsina, Op. Cit.) asegura que *a realidade non pode ser completamente distinta do xeito en que os actores a interpretan, interiorizan, reelaboran e definen histórica e culturalmente.* Verón (1981, citado por Rodrigo Alsina, Op. Cit.), vai máis aló e sinala que na nosa sociedade son os mass media os que producen a realidade social. Non queremos chegar nós a este extremo, pero si entendemos que os medios inciden directamente na visión que os telespectadores teñen da realidade que lles toca vivir por algo tan sinxelo como que son os seus ollos e oídos en infinidade de temas e feitos dos que non son participantes nin testemuñas directas.

Non se teñen en conta as emisións de canles de pago ou vía satélite porque as súas audiencias son pequenas en relación coas das cadeas antes mencionadas. Tampouco as das emisoras locais de ningún tipo, porque os seus contidos non van dirixidos ao conxunto da comunidade autónoma de Galicia.

2.4.2. O espectro televisivo galego. TVG, TVE, A3 e T5: Características e peculiaridades.

Entre as cadeas escollidas existen dúas diferenzas significativas á hora de realizar unha investigación deste tipo:

2.4.2.1. A distinción entre canles públicas e privadas.

2.4.2.2. Os ámbitos xeográficos de cobertura propios da emisora.

O primeiro dos aspectos marca as primeiras diverxencias. O carácter de medios de comunicación públicos de TVE e TVG, que se financian principalmente a través de cartos aportados polos gobernos central e autonómico, respectivamente, fai que ambas teñan que respectar unha serie de principios básicos de actuación recollidos na Constitución Española e desenvolvidos na lexislación vixente. Non se trata aquí de facer un percorrido exhaustivo por ese marco legal, pero é conveniente para entender este punto facer un pequeno resumo das súas obrigas.

Estas canles téñense que centrar en garantir os dereitos dos cidadáns españois, no caso de TVE, e galegos, no de TVG, de estar correctamente informados, con rigor, veracidade, pluralidade e neutralidade. Pero non só iso, tamén teñen que reflectir a realidade e a diversidade cultural e social do país, velar polo acceso dos grupos minoritarios aos medios de comunicación, etc. No caso de TVG tamén ten que asegurar o mantemento e a difusión da cultura e do idioma galegos. En resumo, son dúas canles de televisión que teñen como misión principal o servizo público de comunicación e información, non a obtención de beneficios económicos ou entrar na loita polos ingresos

procedentes dos anunciantes. Compre sinalar, iso si, que non teñen por que cumprir todos estes obxectivos antes sinalados nos informativos, pero estes espazos si son unha das referencias de calquera cadea de televisión e, como tal, no caso das emisoras públicas deberían reflectir esas premisas de funcionamento.

Pola contra, A3 e T5 son dúas cadeas privadas que están exercendo a súa actividade en función dunha concesión pública a entidades privadas para a realización de emisións televisivas. Executan unha actividade regulada polo Estado, pero fano con financiamento privado. En virtude disto, teñen que respectar unha serie de normas básicas sobre contidos e emisión de publicidade, pero tamén precisan asegurarse o beneficio económico para poder sobrevivir como empresas privadas que son.

Por tanto, as súas liñas de actuación empresariais e comunicativas responden a unha dirección determinada polos seus respectivos consellos de administración, establecidos en función dos grupos que aportan o capital. Ademais, deben asegurarse os maiores ingresos posibles dos anunciantes e, para iso, teñen que ofrecerlles a estes uns niveis de audiencia o máis elevados posible (Masterman e Eco, *ver páxina 41*). A 3 e T5 están condenadas á loita pura e dura pola supervivencia no mercado capitalista, e isto tamén marca inevitablemente as súas emisións.

No que atinxe aos ámbitos de cobertura, a diferenza é que, mentres TVG emite fundamentalmente para a comunidade autónoma de Galicia (imos obviar aquí, xa que non entra nos obxectivos do traballo, as súas emisións vía satélite para os galegos emigrados no estranxeiro), TVE, A3 e T5 emiten para o conxunto de España (tamén obviaremos, pola mesma razón, as súas emisións internacionais).

Na realización deste traballo teranse en conta estes aspectos á hora de analizar cuestións como a selección dos temas en cada informativo, a elaboración das escaletas, o tratamento das informacións, etc. Buscarase sempre establecer as comparacións entre os informativos máis semellantes entre si por horario e ámbito de cobertura.

2.4.3. Configuración da mostra.

A investigación céntrase nos informativos diarios ou telexornais que as canles mencionadas emitían entre a unha e media e as catro da tarde durante o ano 2003. A razón desta elección é que poden considerarse os informativos máis importantes por contido e horario de emisión, xa que os que se fan pola noite adoitan repetir boa parte das novas que se inclúen na franxa horaria a estudo, ou no día anterior no caso dos que se emiten a primeira hora da mañá.

Eses informativos son os seguintes (a mostra finalmente seleccionada especificase no apartado 2.4.4., *ver páxina 39*):

2.4.3.1. TVG: *Galicia Noticias e Telexornal Mediodía*.

2.4.3.2. TVE: *Informativo Territorial Galicia 1 e Telediario 1*.

2.4.3.3. A3: *A3 Noticias Galicia e A3 Noticias 1ª Edición*.

2.4.3.4. T5: *Informativos T5 1ª Edición*.

Todos estes espazos son informativos non especializados que abordan todo tipo de información: política, económica, cultural, social, sucesos e, nalgúns casos, deportiva (*Telediario 1, A3 Noticias Galicia, A3 Noticias 1ª Edición e Informativos T5 1ª Edición*).

Os horarios de emisión dos informativos a estudo e a audiencia media que acadaron en Galicia no período no que se recolleu a mostra están na páxina seguinte.

O tratamento dos sucesos nos informativos diarios

de A3, T5, TVG e TVE no ano 2003

A oferta que recibe o telespectador galego

INFORMATIVOS QUE COMPOÑEN A MOSTRA

INFORMATIVO DÍAS EMISIÓN		HORARIO EMISIÓN E DURACIÓN*	AUDIENCIA MÍNIMA**	AUDIENCIA MÁXIMA**	AUDIENCIA MEDIA**
<i>Galicia Noticias</i>	Luns a venres	13:45	26.4%	40.2%	32.9%
		31'27"			
<i>Telexornal Mediodía</i>	Luns a domingo	14:25	20.9%	31%	25%
		47'50"			
<i>Informativo Territorial Galicia 1</i>	Luns a venres	13:55	11.2%	19.2%	15.6%
		22'30"			
<i>Telediario 1</i>	Luns a domingo	15:00	25.4%	33.4%	28.3%
		45'41"			
<i>A3 Noticias Galicia</i>	Luns a venres	13:30 (inverno) 13:20 (verán)	16.5%	18.5%	17.6%
		25'41" (i)			
<i>A3 Noticias 1ª Edición</i>	Luns a domingo	4'28" (v)	17.8%	28%	22.4%
		15:00			
<i>Informativos T5 1ª Edición</i>	Luns a domingo	45'59"	13.2%	29.1%	21.4%
		14:25			
		47'58"			

*Duración media dos informativos a estudo

**En porcentaxe de telespectadores durante o período da mostra (Sofres Audiencia de Medios)

Como se pode apreciar, entre os informativos que se emiten en exclusiva para Galicia non hai unha coincidencia exclusiva de horarios de emisión. Polo tanto, non se establece unha competencia directa entre todos eles durante todo o seu horario de emisión¹. Aínda máis, o *Telexornal Mediodía*, emítese cando xa remataron os outros tres. Só o *Informativo Territorial Galicia 1* compite directamente durante todo o seu horario de emisión con outro dos informativos, o *Galicia Noticias* de TVG. Pola contra, *A3 Noticias Galicia* só coincide, no inverno, durante dez minutos co *Galicia Noticias*. Este informativo cambiou o seu formato durante o verán, pasando dun telexornal convencional a outro moito máis breve, con menos de cinco minutos de duración media.

En consecuencia, a única coincidencia total de horario entre estes catro informativos dáse nos casos do *Informativo Territorial Galicia 1* e o *Galicia Noticias*. Este último obtivo durante o período seleccionado uns índices de espectadores máis elevados, cunha audiencia media dun 32'9 por cento do total dos telespectadores galegos. Este informativo foi, ademais, o máis visto de todos os analizados, e o único que superou durante un programa enteiro o 40 por cento de audiencia media.

Pola súa banda, o *Telexornal Mediodía*, cunha audiencia media durante o período de análise dun 25 por cento, compite en hora de emisión de xeito directo con *Informativos T5 1ª Edición*, que acadou unha audiencia media dun 21'4 por cento. Este programa non se emite en exclusiva para Galicia pero si coincide co de TVG en ofrecer información nacional e internacional. *A3 Noticias 1ª Edición* e *Telediario 1* manteñen a última coincidencia horaria, neste caso a partir das 15 horas. O informativo da cadea pública obtivo en Galicia un 28'3 por cento de share por un 22'4 por cento do da canle privada.

---

¹ Entendemos por competencia directa que o telespectador teña que elixir nese momento entre diferentes ofertas informativas semellantes entre si.

En termos xerais, se atendemos á distinción entre cadeas públicas e privadas, os informativos das primeiras tiveron máis audiencia en Galicia, e entre eles, os máis vistos foron os de TVG. O informativo con máis audiencia foi o *Galicia Noticias*, atendendo aos datos de share, que consideramos máis relevantes que o total de espectadores, sobre todo ao movérmonos nunha franxa horaria tan reducida como é a que vai das 13:30 ata as 15:45 horas.

Cómpre sinalar que non todos son os informativos principais² dentro das súas canles. Así, o *Telediario 1*, *A3 Noticias 1ª Edición* e *Informativos T5 1ª Edición* si son os espazos informativos diarios máis importantes das súas respectivas cadeas, xunto coas súas edicións de tarde-noite. Abordan todo tipo de información. A esta mesma categoría pertence o *Telexornal Mediodía*, coa peculiaridade de que neste caso hai unha cantidade de información máis elevada sobre Galicia que no resto dos informativos, loxicamente, por pertencer á televisión pública de Galicia. Iso si, ao igual que os outros tres programas mencionados neste parágrafo, inclúe tamén información nacional e internacional.

O resto de informativos analizados cumpren o obxectivo de aportar información específica sobre Galicia e fano só para esta comunidade autónoma. Son, pois, de grande importancia para o telespectador galego porque neles pode acceder a noticias que non se inclúen nos informativos principais. Referímonos aos informativos *Informativo Territorial Galicia 1*, *Galicia Noticias* e *A3 Noticias Galicia*.

---

² Entendemos por informativos principais aqueles que inclúen información de tódalas áreas temáticas e xeográficas.

Nós faremos as comparacións precisas entre os informativos semellantes entre si, e extrapolaremos os datos a unha comparativa xeral cando consideremos que así se pode facer. Por exemplo, entendemos que non se pode comparar o número de noticias sobre Galicia emitidas entre o *Galicia Noticias* e *Informativos Tele 5 1ª Edición*, polo comentado anteriormente, pero si pensamos que se poden comparar datos sobre fontes consultadas nas noticias de sucesos en tódolos informativos, por exemplo, porque o ámbito de cobertura dos mesmos non debe incidir na profesionalidade coa que se realice o traballo.

A presenza da información de sucesos é especialmente destacada no *Galicia Noticias*, como se verá ao longo do traballo. Este espazo de TVG é un informativo centrado no día a día das comarcas galegas. A súa axenda está moi centrada nos sucesos, desbotando por completo a información política e a información deportiva.

Hai que sinalar tamén outras diferenzas entre os informativos a estudo que hai que ter en conta á hora de analizalos e comparar os resultados. A principal que incide nesta análise é o ámbito de emisión de cada un dos informativos. En función del temos dous tipos de informativos:

2.4.3.I. Informativos nos que o ámbito de emisión é Galicia: *Telexornal Galicia* (TVE), *Galicia Noticias* e *Telexornal Mediodía* (TVG) e *A3 Noticias Galicia* (A3).

2.4.3.II. Informativos nos que o ámbito de emisión é España (polo tanto, tamén se ven en Galicia): *Telediario 1* (TVE), *A3 Noticias 1ª Edición* (A3) e *Informativos T5 1ª Edición* (T5).

Farase unha análise individual de cada un dos informativos (ver fichas de análise, páxinas 51-57). Posteriormente, cruzaranse os datos de xeito estanco en cada un dos grupos. Isto é, establecerase unha comparación entre os datos dos distintos informativos nos que o ámbito de cobertura e de emisión é Galicia, por unha banda, e outra comparación entre os informativos nos que o ámbito de cobertura e de emisión é España. Os datos obtidos en cada unha das dúas análises permitirá coñecer as características das noticias de sucesos que se fan pensando só en Galicia e as súas diferenzas e similitudes coas que se fan pensando no conxunto de España.

2.4.4. Período de análise.

Co obxectivo de coller unha mostra o máis representativa posible do ano 2003 pero que tamén sexa manexable, optouse por dividila en dúas partes. En primeiro lugar, o inverno, época de máxima actividade a nivel político e administrativo. En segundo, o verán, cando as vacacións estivais reducen esa actividade.

Co fin de que se cumpra o exposto anteriormente, a mostra componse de dous períodos de tres semanas que se relatan a continuación. A franxa horaria de gravación, como xa se sinalou, oscila entre a unha e media e as catro da tarde.

2.4.4.1. PERIODO 1:

2.4.4.1.1. Luns, 20 de xaneiro de 2003.

2.4.4.1.2. Mércores, 29 de xaneiro de 2003.

2.4.4.1.3. Venres, 7 de febreiro de 2003.

2.4.4.2. PERIODO 2:

2.4.4.2.1. Luns, 11 de agosto de 2003.

2.4.4.2.2. Mércores, 20 de agosto de 2003.

2.4.4.2.3. Venres, 29 de agosto de 2003.

Queremos analizar dun xeito representativo e manexable a información que se emite ao longo de toda a semana, seguindo para iso o método da semana composta. Escóllese en tódolos casos o luns dunha semana, o mércores da semana seguinte e o venres da que vai a continuación desta. Isto permítenos analizar o comezo, a metade e o remate da semana.

2.5. Hipóteses de partida.

2.5.1. Primeira hipótese: Os sucesos conforman unha das áreas temáticas máis importantes dos informativos a estudo, xunto coa política. As cadeas privadas manteñen unha loita dura por acadar telespectadores e contratar anuncios publicitarios para obter beneficio económico. Masterman (1993) sinala neste senso que *os verdadeiros programas da televisión non son os informativos, nin as películas, nin as retransmisións deportivas, senón precisamente as audiencias finamente segmentadas con criterios comerciais e vendidas aos anunciantes*. Este aspecto puramente comercial da televisión non escapa a autores como Eco (1986), quen apunta que *a televisión sabe que pode determinar os gustos do público: en réxime de libre competencia adáptase á lei da oferta e da demanda pero non respecto ao público, senón respecto aos empresarios. Educa ao público segundo os intereses das firmas anunciantes*. González Requena (1992), afirma que *hoxe as institucións televisivas configuran a súa programación atendendo a un único criterio que é, ademais, un criterio puramente económico: garantir a máxima rendibilidade, maximizar beneficios*. É dicir, os ingresos económicos das televisións privadas dependen das empresas que contratan nelas espazos publicitarios, e para poder vender eses espazos as televisións teñen que ofertar a cambio uns determinados índices de audiencias cunhas determinadas características cuantitativas e cualitativas que poidan interesar aos anunciantes. Inevitablemente, a selección dos contidos que emiten as cadeas de televisión está condicionada por esta cuestión. Afirmao directamente Ferrés i Prats (Op. Cit.), para quen a televisión contribuíu a converter a nosa cultura

nunha cultura do espectáculo facéndoo omnipresente coas súas emisións e o tratamento das mesmas: *As noticias escóllense pola súa capacidade de impacto, e dos acontecementos ofrécese tan só as dimensións máis espectaculares e menos complexas.* Ferrés i Prats engade que *a televisión réxese polo principio supremo das audiencias. Elas ditan a súa tiranía. E para atraer as audiencias nada máis cómodo e gratificante que recorrer ao espectáculo.* González Requena (1992), pola súa banda, afirma que *a televisión tende a converterse non só no único espectáculo, senón no espectáculo absoluto, permanente, inevitable.* Afondando aínda máis na cuestión, engade que o carácter espectacular da televisión deriva dos seus condicionamentos económicos (anunciantes). En consecuencia, os informativos das cadeas privadas A3 e T5 inclúen unha porcentaxe de noticias de sucesos máis alta que os das televisións públicas, TVG e TVE, cuxa viabilidade non depende en exclusiva dos ingresos de capital privado.

- 2.5.2. Segunda hipótese: O tratamento informativo dos sucesos é máis sensacionalista nos informativos das cadeas privadas. Isto supón o emprego dunha redacción, unha selección de imaxes e de declaracións que non só buscan transmitir información, senón tamén sensacións, salientar os aspectos máis morbosos dos feitos narrados. Imbert (1995) define o sensacionalismo como unha sensibilización *excesiva da realidade e dramatización do relato, é dicir, exacerbación á vez descritiva e narrativa.* Torrico Villanueva (2002) entende o sensacionalismo como *a modalidade xornalística (e discursiva por tanto) que busca xerar sensacións –non raciocinios- coa información que pode ser noticia, tomando en consideración que unha sensación*

é unha impresión que se produce no ánimo das persoas ao impactar os seus sentidos e sistema nervioso con algún estímulo externo. Os fins de tal modalidade son económico-comerciais ou económico-políticos. Os manuais de estilo dos medios de comunicación adoitan rexeitar este tipo de prácticas baseadas, como di Torrico, en xerar sensacións no canto de raciocinios coa información que pode ser noticia. O Código Deontolóxico da Federación de Asociacións de Prensa de España (de agora en diante FAPE, 1993) sinala, por exemplo, que no tratamento informativo dos asuntos en que medien elementos de dor ou aflicción nas persoas afectadas, o xornalista evitará a intromisión gratuíta e as especulacións innecesarias sobre os seus sentimentos e circunstancias. Martínez de Souza (1981, citado por Torrico Villanueva, Op. Cit.), fala dunha tendencia de certo tipo de xornalismo a publicar novas sensacionais e explica que pode traducirse nunha versión de fondo, na que as materias presentadas exploran as baixas paixóns e os intereses menos nobres do público, e outra formal, que se funda nun manexo exclamativo dos elementos exteriores dunha publicación. Para Pedroso (1994, citado por Torrico Villanueva, Op. Cit.), o xornalismo sensacionalista é unha actividade de identificación e exacerbación do carácter singular dos acontecementos a través do énfase, incremento ou subtracción de elementos lingüísticos, visuais (sonoros) e ideolóxicos, por medio da repetición de temáticas que conteñen conceptos e valores que se refiren á violencia, á morte e á desigualdade social. Todas estas son as características que definen o sensacionalismo no tratamento dunha información xornalística. Neste caso, pois, as categorías de análise para adscribir a este estilo as noticias son a presenza de adxectivos e expresións, orais ou xestuais, que busquen incidir na emotividade dos telespectadores. Nós entendemos que se dá esta situación cando

atopamos nas noticias algunha das prácticas que expoñemos na páxina seguinte, máis habituais nos informativos privadas.

2.5.2.1. *A nivel de imaxe*: inclusión de planos curtos con contido violento dalgún tipo (poden ser imaxes de sangue, vísceras, cadáveres, etc.) que poderían ter sido substituídos por outros máis abertos que, sen renunciar a un contido informativo, non inciden tanto nos aspectos máis morbosos das noticias. Tamén un exceso de planos que violenten os sentimentos dos protagonistas (imaxes reiteradas de xente chorando, con sinais de desesperación, en situacións lacrimosas, etc.).

2.5.2.2. *A nivel de redacción*: o principal sinal dun tratamento informativo sensacionalista é a inclusión de adxectivos innecesarios que non aportan información. Tamén expresións que se centran nas sensacións e non na información, incidindo nos apartados máis dolorosos das noticias.

2.5.2.3. Tamén escoller declaracións nas que a parte emocional sexa superior á parte informativa supón un indicador de que se lle está dando un tratamento sensacionalista á información.

2.5.3. Terceira hipótese: A dificultade de acceso a datos nos sucesos fomenta o sensacionalismo. Os responsables das investigacións policiais e xudiciais dos sucesos poden negar información aos xornalistas nas fases inmediatamente posteriores aos feitos. Isto fai que os xornalistas teñan que buscar outro tipo de fontes (testemuñas, veciños) que aportan doses de sensacionalismo ás informacións.

2.5.4. Cuarta hipótese: Os informativos públicos específicos para Galicia (*Galicia Noticias*, *Telexornal Mediodía* e *Informativo Territorial Galicia* 1) aportan unha cobertura semellante dos sucesos acontecidos en toda a comunidade autónoma debido á súa condición de informativos pertencentes a televisións que teñen que desenvolver un servizo público. Pola súa banda, o informativo privado *A3 Noticias Galicia* non ten que responder necesariamente a esa premisa polo que debería limitarse a cubrir só aquelas noticias de sucesos que teñan unha relevancia especial, sen preocuparse tanto de non deixar zonas xeográficas escuras a nivel de información de sucesos. Algo semellante acontece co resto de España nos informativos destinados a todo o Estado español. O *Telediario 1* emite noticias de sucesos acontecidas en todo o estado español, sen distincións, mentres que *A3 Noticias 1ª Edición* e *Informativos T5 1ª Edición* só emiten os máis importantes sen preocuparse de se deixan zonas sen cubrir. No caso do *Telexornal Mediodía*, a súa actuación neste sentido é semellante a destes dous últimos informativos, posto que as súas obrigas como cadea pública limítanse a Galicia, e non a toda España. Cómpre apuntar, iso si, que a propia extensión e volume de poboación de cada provincia ou comunidade autónoma determinan a posibilidade maior ou menor de que se produzan sucesos de importancia.

2.6. Metodoloxía empregada.

Entendemos a metodoloxía como o xeito en que enfocamos os problemas e buscamos as respostas, o xeito de realizar a investigación (Taylor e Bogdan, 1984). No noso caso, a base do traballo son os telexornais e as noticias tal e como chegan ao público. Os informativos son gravados en cinta de vídeo doméstica e a partir de aí efectúase unha análise en profundidade dos informativos e das noticias de sucesos incluídos en cada un deles.

Elaboramos unha análise de contido. Neste apartado teórico baseámonos nas reflexións feitas por Piñuel Raigada (2002) sobre a materia. Define Piñuel a análise de contido coma *o conxunto de procedementos interpretativos de produtos comunicativos (mensaxes, textos ou discursos) que proceden de procesos singulares de comunicación previamente rexistrados e que, baseados en técnicas de medida, a veces cuantitativas (estatísticas baseadas no reconto de unidades), a veces cualitativas (lógicas baseadas na combinación de categorías), teñen por obxecto elaborar e procesar datos relevantes sobre as condicións mesmas en que se produciron aqueles textos, ou sobre as condicións que poidan darse para o seu emprego posterior.*

Na nosa análise seguimos os pasos que Piñuel considera precisos para efectuar unha análise de contido:

- 2.6.1. *Selección da comunicación que será estudada.* Correspóndese coa selección da mostra sobre a que efectuamos a análise.

2.6.2. *Selección das categorías que se empregarán.* Segundo Piñuel, a selección de categorías constitúe a mirada do obxecto material da análise. Refírese aos coñecementos prácticos e teóricos sobre a materia a tratar que se van empregar para analizala. As categorías que empregaremos na nosa análise pódense consultar máis adiante, no apartado 2.6.1. (*ver páxina 50*).

2.6.3. *Selección das unidades de análise.* Piñuel distingue en función deste paso análises de contido horizontais, verticais, transversais, lonxitudinais e triangulares. O feito de que este traballo empregue como base un corpus documental extenso sobre o cal efectuamos unha análise en boa parte cuantitativa e un tratamento estatístico amplo fai que esteamos a elaborar unha *análise de contido horizontal*. Ademais, a nosa análise tamén se pode entender como *de contido de deseño lonxitudinal*, posto que analizamos *un mesmo corpus* (informativos de televisión) *en diferentes momentos da súa traxectoria* (inverno e verán). As unidades de análise que empregaremos na análise pódense consultar tamén no apartado 2.6.1.

2.6.4. *Selección do sistema de reconto e medida.* Neste punto combinamos aspectos das análises de contido *cuantitativas* e *cualitativas*. No primeiro dos casos porque recollemos numerosos datos numéricos e porcentuais sobre as novas de sucesos en televisión, e no segundo porque facemos interpretacións sobre as mesmas. O propio Piñuel sinala que *a distinción entre análises de contido cuantitativas e cualitativas é feble*. Segundo a terminoloxía do autor, empregamos *parámetros de medición de frecuencias, que contabilizan o número de*

ocorrencias ou co-ocorrencias de indicadores ou categorías, e *non de frecuencias, aqueles que teñen en conta a súa presenza ou ausencia*. Estes aspectos refírense ás fichas de análise que utilizamos (ver páxinas 51-57). Taylor e Bogdan (Op. Cit.) din que *a investigación cualitativa é a que produce datos descritivos*, tal e como é o noso caso. De feito, sinalan que a investigación cualitativa é indutiva porque o investigador desenvolve conceptos, inteleccións e comprensións partindo de pautas dos datos, como facemos nós neste traballo. Non queremos afirmar, como din eles, que non partamos de modelos ou teorías preconcebidas, porque si temos unhas hipóteses iniciais (ver páxinas 41-45), pero lonxe de mantelas como algo invariable que simplemente será reafirmado ou negado co desenvolvemento da investigación estamos abertos a calquera xiro que a mesma poida provocar nelas para aportar novas liñas de traballo. Comezamos con interrogantes, si, pero a nosa investigación é flexible porque se non poderíamos deixar pasar novas vías de estudo.

En parte empregamos tamén o *método da observación participante* (Taylor e Bogdan, Op. Cit.), que é propio das ciencias sociais e que se basea en que o investigador comparte cos investigados o seu contexto, experiencia e vida cotiá.

No noso caso, investigador e investigados comparten vida cotiá nunha das cadeas analizadas, TVG, pero non se pode esquecer que a experiencia profesional propia permite deducir aspectos das noticias elaboradas polos demais informativos que o telespectador común non coñece. Referímonos, por exemplo, á calidade dos planos e da montaxe, á redacción das noticias conforme ás normas e convencións profesionais, á selección de planos morbosos ou non, etc. Dito doutro xeito, investigador e investigados comparten

aspectos da experiencia profesional ao traballar no mesmo sector do xornalismo. Recorremos a esta experiencia común no estudo sen deixar de lado unha neutralidade absoluta á hora de analizar todos os informativos, tanto de TVG como das demais cadeas, necesaria para que o traballo dea resultados obxectivos e válidos. Referímonos a que intentamos ver as cousas como se estiveran ocorrendo por primeira vez, tratamos de non dar nada por sobreentendido (Taylor e Bogdan, Op. Cit.). O obxectivo é aproximarse ás noticias de sucesos dende o punto de vista do telespectador (ao que García Jiménez, 1993, denomina *narratario*), aínda que sen desprezar os coñecementos propios sobre televisión do investigador, que lle dan un plus de experiencia sobre o espectador común. Blumer (1969, en Taylor e Bogdan, Op. Cit.) expresouno exactamente cando escribiu que *tratar de aprehender o proceso interpretativo permanecendo distanciados como un denominado observador obxectivo e rexeitando o rol de unidade actuante equivale a arriscarse ao peor tipo de subxectivismo: no proceso de interpretación é probable que o observador obxectivo encha coas súas propias conxecturas o que lle falte de aprehensión do proceso tal como se dá na unidade actuante que o emprega*. Nós non renunciaremos á *aprehensión do proceso* da que xa dispomos.

2.6.1. Criterios para a análise dos informativos.

O sistema de traballo elixido para efectuar o estudo consiste en completar unha ficha de cada informativo con tres partes definidas. En primeiro lugar hai que proceder á identificación completa do telexornal, e logo, unha vez visto, plásmase nunha escaleta. Por último, hai unha terceira parte na que analizamos en profundidade as noticias de sucesos emitidas.

As fichas de análise dos informativos aparecen na seguinte páxina.

Ficha de análise dos informativos

Parte 1: Identificación Telexornais

2.6.1.1.1. Informativo

2.6.1.1.2. Canle na que se emite

2.6.1.1.3. Data de emisión

2.6.1.1.4. Hora de emisión

2.6.1.1.5. Duración do informativo

2.6.1.1.6. Número de presentadores do informativo

2.6.1.1.7. Presentadores do informativo

Parte 2: Escaleta Telexornais

2.6.1.2.1. Número da noticia

2.6.1.2.2 Título da noticia

2.6.1.2.3. Bloque temático ao que pertence á noticia

2.6.1.2.4. Duración da noticia

2.6.1.2.5. Presentador da noticia

Parte 3: Análise das noticias

2.6.1.3.1. Identificación da noticia.

2.6.1.3.1.1. Noticia (asignar título).

2.6.1.3.1.2. Informativo.

2.6.1.3.1.3. Data.

2.6.1.3.1.4. Número (de orde dentro do informativo).

2.6.1.3.1.5. Noticia anterior.

2.6.1.3.1.6. Noticia seguinte.

2.6.1.3.2. Análise de contido.

2.6.1.3.2.1. Sinopse da noticia.

2.6.1.3.2.2. Lugar e data dos feitos.

2.6.1.3.2.3. Fontes da noticia.

2.6.1.3.2.3.1. Fontes directas.

2.6.1.3.2.3.2. Fontes indirectas.

2.6.1.3.3. Análise formal.

2.6.1.3.3.1. Tipo de noticia.

2.6.1.3.3.1.1. Intro.

2.6.1.3.3.1.2. VTR.

2.6.1.3.3.1.3. VTR completo.

2.6.1.3.3.1.4. Inserto.

2.6.1.3.3.1.5. Directo.

2.6.1.3.3.1.6. Colas.

2.6.1.3.3.1.7. Directo+Colas.

2.6.1.3.3.1.8. Intro+VTR.

2.6.1.3.3.1.9. Intro+Completo.

2.6.1.3.3.2. Duración da noticia.

2.6.1.3.3.3. Intro.

2.6.1.3.3.3.1. Número de presentadores.

2.6.1.3.3.3.2. Tipo de plano.

2.6.1.3.3.3.2.1. Primeirísimo primeiro plano.

2.6.1.3.3.3.2.2. Primeiro plano.

2.6.1.3.3.3.2.3. Plano medio.

2.6.1.3.3.3.2.4. Plano americano.

2.6.1.3.3.3.2.5. Plano xeral.

2.6.1.3.3.3.2.6. Movementos de cámara.

2.6.1.3.3.3.2.6.1. Travelling.

2.6.1.3.3.3.2.6.2. Panorámica.

2.6.1.3.3.3.2.6.3. Zoom.

2.6.1.3.3.3.2.6.3.1. Zoom-in.

2.6.1.3.3.3.2.6.3.1. Zoom-out.

2.6.1.3.3.3.3. Duración.

2.6.1.3.3.3.4. Estilo.

2.6.1.3.3.3.4.1. Neutro.

2.6.1.3.3.3.4.2. Sensacionalista-tremendista.

2.6.1.3.3.3.4.3. Valorativo.

2.6.1.3.3.3.4.3.1. Positivo.

2.6.1.3.3.3.4.3.2. Negativo.

2.6.1.3.3.3.4.4. Humanizante.

2.6.1.3.3.3.4.5. Crítico.

2.6.1.3.3.4. Noticia.

2.6.1.3.3.4.1. Duración.

2.6.1.3.3.4.2. Voz en off.

2.6.1.3.3.4.2.1. Duración.

2.6.1.3.3.4.2.2. Estilo.

2.6.1.3.3.4.2.2.1. Neutro.

2.6.1.3.3.4.2.2.2. Sensacionalista-tremendista.

2.6.1.3.3.4.2.2.3. Valorativo.

2.6.1.3.3.4.2.2.3.1. Positivo.

2.6.1.3.3.4.2.2.3.2. Negativo.

2.6.1.3.3.4.2.2.4. Humanizante.

2.6.1.3.3.4.2.2.5. Crítico.

2.6.1.3.3.4.3. Insertos.

2.6.1.3.3.4.3.1. Nome e cargo.

2.6.1.3.3.4.3.2. Duración.

2.6.1.3.3.4.3.3. Estilo.

2.6.1.3.3.4.3.3.1. Neutro.

2.6.1.3.3.4.3.3.2. Sensacionalista-tremendista.

2.6.1.3.3.4.3.3.3. Valorativo.

2.6.1.3.3.4.3.3.3.1. Positivo.

2.6.1.3.3.4.3.3.3.2. Negativo

2.6.1.3.3.4.3.3.4. Humanizante.

2.6.1.3.3.4.3.3.5. Crítico.

2.6.1.3.3.4.3.4. Plano.

2.6.1.3.3.4.3.4.1. Primeirísimo primeiro plano.

2.6.1.3.3.4.3.4.2. Primeiro plano.

2.6.1.3.3.4.3.4.3. Plano medio.

2.6.1.3.3.4.3.4.4. Plano americano.

2.6.1.3.3.4.3.4.5. Plano xeral.

2.6.1.3.3.4.3.4.5. Movementos de cámara.

2.6.1.3.3.4.3.4.5.1. Travelling.

2.6.1.3.3.4.3.4.5.2. Panorámica.

2.6.1.3.3.4.3.4.5.3. Zoom.

2.6.1.3.3.4.3.4.5.3.1. Zoom-in.

2.6.1.3.3.4.3.4.5.3.2. Zoom-out.

2.6.1.3.4. Imaxes.

2.6.1.4.1. Duración.

2.6.1.4.2. Relación imaxe-feito.

2.6.1.4.2.1. Imaxes do feito.

2.6.1.4.2.2. Imaxes do lugar dos feitos.

2.6.1.4.2.3. Imaxes dos protagonistas dos feitos.

2.6.1.4.2.4. Imaxes de arquivo.

2.6.1.4.2.5. Infografía.

2.6.1.4.2.5.1. Mapa.

2.6.1.4.2.5.2. Fotos.

2.6.1.4.2.5.3. Reconstrución feitos.

2.6.1.4.2.5.4. Outros.

A continuación expoñemos algunhas aclaracións que consideramos relevantes.

A hora de emisión do programa é fundamental na loita polas audiencias. Se o espazo se emite á mesma hora que outros informativos poden establecerse dous procesos no emisor e no receptor. Por un lado, o emisor, a cadea de televisión, pode establecer unha loita directa con outro emisor, outra cadea, que ofrece un produto moi semellante. Por outro, o receptor, o telespectador, ten que escoller entre dous produtos similares para manterse informado. A súa decisión determinará a visión mediatizada que pasa a ter daquela parte da realidade na que non participa de xeito presencial, se a que lle ofrece unha ou outra cadea de televisión, unha visión mediatizada que pode ter grande relevancia para o telespectador, xa que, como di Foucault (Op. Cit.), a *vontade de verdade* é un dos tres grandes sistemas de exclusión social. Cómpre precisar que na nosa análise non incluimos ningún estudo de recepción dos informativos máis aló das medicións de audiencias que efectúa a empresa Sofres Audiencia de Medios, nas que se determina o número total de espectadores que ten cada programa de media e minuto a minuto, tanto

en valores absolutos como porcentuais. Sabemos, pois, canta xente ve cada informativo en cada momento, pero non por que ve ese informativo e non outro.

Se o espazo non coincide temporalmente con outros informativos convértese na única opción que ten o público que ve a televisión a esa hora para informarse. A canle de televisión ten máis liberdade para determinar as súas estratexias comunicativas e o telespectador non pode escoller entre dous informativos, polo que, se quere recibir información a esa hora, só ten unha opción posible de achegarse á actualidade. Polo tanto, a súa visión mediatizada da realidade non depende da súa vontade máis aló da opción de non acender o aparato receptor ou ver outro tipo de programa.

O número de presentadores do informativo considerámolo un aspecto puramente formal que serve para intentar facer un produto máis atractivo. En xeral, entendemos que un informativo con dous presentadores resulta máis agradable a nivel visual ca un cun só presentador. En todo caso, non parece que a opción elixida neste apartado teña máis repercusións a nivel informativo.

Polo demais, a análise pormenorizada das noticias, formal e de contido, permite coñecer as claves da información de sucesos que recibe a través da televisión o telespectador galego. Á hora de analizar os distintos tipos de noticias no capítulo correspondente tamén se terán en conta as tipoloxías e clasificacións que aporta Soengas (Op. Cit.). Co obxectivo de non facer a ficha de análise das noticias demasiado longa e, polo tanto, pouco manexable, non se inclúen na mesma estas tipoloxías, pero a ficha está confeccionada de xeito que cos datos extraídos dela pódese asignar cada noticia a unha desas tipoloxías.

3. LOCALIZACIÓN DA INFORMACIÓN DE SUCESOS

Cando falamos da localización da información de sucesos que transmiten as televisións en ou para Galicia cómpre distinguir entre a localización xeográfica dos feitos e a localización dos mesmos dentro dos informativos.

O primeiro dos aspectos refírese aos lugares en que se deron con máis frecuencia en 2003 acontecementos que se poden cualificar como sucesos e que transcenderon á opinión pública.

As canles de televisión analizadas teñen as súas sedes centrais e as das súas delegacións nacionais e internacionais en zonas urbanas. Un bo exemplo témolo en Galicia. TVG ten a súa sede central en Santiago de Compostela, delegacións no resto de cidades galegas (Ferrol, A Coruña, Lugo, Ourense, Pontevedra e Vigo), en Burela (cobre toda A Mariña luguesa), Porto e Bruxelas. O Centro Territorial de TVE en Galicia está tamén en Santiago de Compostela, e ten unha rede de delegacións cunha estrutura xeográfica semellante á de TVG. A3 e T5 teñen as súas sedes en Galicia en Santiago e A Coruña.

Canto ao territorio nacional, TVG ten unha delegación en Madrid, onde as demais cadeas analizadas, TVE, A3 e T5 teñen as súas sedes centrais. Estas tres cadeas teñen á súa vez unha rede ampla de delegacións e correspondencias en todo o estado español, situadas sempre en grandes cidades, e en diversos puntos do estranxeiro, sendo neste último punto TVE a que ten máis presenza, porque cos seus delegados internacionais

cobre practicamente todo o mundo. A3, T5 e TVG, pola contra, teñen que recorrer máis ás axencias internacionais de novas cando se trata de feitos acontecidos no estranxeiro porque esa rede non é tan ampla.

A obtención de datos sobre as zonas nas que se cobren os sucesos é un elemento que permite deducir en parte que importancia lle dan TVG, TVE, A3 e T5 á información de sucesos. Nas grandes cidades, a cantidade diaria de información que se produce é moi alta en tódalas áreas temáticas, incluídos os sucesos. Non acontece así no medio rural. Para as cadeas de televisión, cubrir a información do rural supón un esforzo económico porque implica desprazar equipos técnicos e humanos a lugares que, en moitas ocasións, están lonxe das delegacións e non teñen un acceso doado. En televisión non se poden encher sempre minutos de pantalla con informacións feitas por teléfono, como se pode facer en prensa ou en radio. Hai que mover xornalistas e cámaras, e iso implica custe económico. Resulta máis barato cubrir un roubo nunha cidade na que as cadeas teñen estrutura propia, que nunha aldea situada a unha ou dúas horas por estrada da delegación.

Con todo, unha canle de televisión non é só unha empresa, tamén é un medio de comunicación que ten un produto, a información, que non se concentra a nivel xeográfico nun punto, senón que é un elemento disperso. A consecuencia da selección que os responsables dos informativos fagan das noticias de sucesos que van emitir é que o telespectador pode atoparse cunha *distribución xeográfica* (en lugares diversos) ou unha *concentración xeográfica* (sempre nos mesmos lugares) das mesmas. Para iso terase en conta o exposto no apartado 2.4.2. (*ver páxina 30*) ao respecto das diferenzas que existen entre estas cadeas no tocante aos seus distintos ámbitos de cobertura e ao seu carácter público ou privado.

Neste capítulo manexamos os conceptos de *presenza* e *impacto* (Penalva Verdú, 1999), referidos o primeiro ao número de días da mostra nos que aparecen noticias de sucesos dunha zona, e o segundo á suma de noticias de sucesos de cada zona entre o número de días de presenza. Neste senso imos estudar a presenza e impacto das catro provincias galegas no caso dos informativos específicos para Galicia e de toda a comunidade autónoma no resto³.

Ao falarmos da localización dos feitos dentro dos informativos referímonos ao lugar que ocupan as noticias de sucesos dentro da escaleta dos mesmos. Se van ao comezo do informativo, no medio ou ao final. Entendemos que no punto actual de expansión social da televisión está estandarizado entre xornalistas e espectadores que as noticias que se consideran máis importantes dentro dos informativos son as que van ao comezo dos mesmos, dentro do primeiro bloque de noticias⁴. *Como normal xeral, pode dicirse que a importancia decrece a medida que avanza o informativo, e isto vale tanto para cada noticia illada como para a disposición das seccións dentro do programa* (Martín Sabarís (2002). Tamén as que teñen unha duración maior cas demais (*ver 5.3., páxina 141*), e as que se destacan na presentación ou presentacións dos informativos ou nos titulares dos mesmos.⁵ Martín Sabarís (2002) di textualmente que *a inclusión en titulares é o formato*

---

³ O motivo polo que só imos referir estes conceptos ás provincias e á comunidade autónoma de Galicia é por efectos de manexabilidade dos datos e porque o estudo céntrase nas noticias de sucesos que recibe o telespectador galego. Do resto de localizacións xeográficas das noticias de sucesos só aportaremos os datos de *presenza* e *impacto* cando consideremos que son especialmente relevantes. Por outra banda, entendemos que o *impacto* das noticias de sucesos orixinadas nunha zona é *alto* nun informativo cando inclúe unha media de máis de 1 noticia de sucesos da mesma por día de acceso á escaleta do informativo, se non é así falaremos de *baixo impacto*. Canto á presenza das distintas zonas, entendemos que as mesmas son *estruturais* dentro do informativo se se inclúen en máis da metade dos informativos analizados, mentres que se aparecen na metade ou menos dos mesmos considerarémolas *conxunturais*.

⁴ Entendemos un bloque de noticias como aquel conxunto de noticias que se suceden unhas ás outras con ou sen intervención do presentador e que están separadas dos bloques anterior e seguinte por unha lufada, un separador, ben sexa un movemento de cámara en directo ou un elemento gráfico. Esas noticias adoitan ter temáticas semellantes.

⁵ Imos obviar neste punto outros xeitos que teñen os informativos de salientar unhas novas fronte a outras,

que máis explicitamente indica ao espectador que unha noticia é importante. Ademais, consideramos outro xeito de destacar unha información fronte a outras o feito de establecer unha conexión en directo co lugar dos feitos ou outro que garde referencia directa con eles (Martín Sabarís, 2002), se ben este aspecto estudárase ao analizar a presentación da información de sucesos nos informativos de televisión (capítulo 5, inicio en páxina 159).

---

e que poden ir dende simples chamadas de atención efectuadas directamente polos presentadores a recursos como o desdoblamento das informacións en colas ou insertos soltos introdutorios á nova en cuestión, por exemplo.

3.1. Localización xeográfica.

Parece lóxico pensar que as sete cidades de Galicia e as súas áreas metropolitanas sexan as que concentren o maior número de sucesos na comunidade por volume e aglomeración de poboación, e tamén por nivel de desenvolvemento en relación ao mundo rural. Penalva Verdú (Op. Cit.) verificou unha focalización das noticias dos medios de comunicación sobre certas zonas e temáticas que contribúe a manter ou incluso ampliar os prexuízos culturais, sempre en beneficio das áreas máis desenvolvidas.

Sen embargo, o rural galego tamén pode ser unha fonte importante de información neste aspecto. Con todo, cómpre sinalar que a dispersión dos seus habitantes é moi ampla, o que dificulta non só a cobertura dos feitos interesantes acontecidos en boa parte da xeografía galega, senón xa o seu propio coñecemento fóra do entorno máis inmediato. Tampouco se pode esquecer o feito de que pola peculiar orografía galega, chea de montes e accidentes xeográficos, e o escaso desenvolvemento das infraestruturas de comunicación terrestres hai lugares da comunidade autónoma aos que é difícil chegar por estrada ou mesmo con conexións de radio, telefónicas ou vía satélite, o que dificulta que os medios de comunicación localizados en Galicia poidan chegar en tempos curtos a tódolos puntos da comunidade, sobre todo no medio rural.

A continuación analizamos a distribución xeográfica das noticias de sucesos por cadeas e por programas.

3.1.1. TVG.

Tal e como se recolle no Gráfico 1 (*ver páxina 71*), o 51'6 por cento das novas incluídas na mostra do *Galicia Noticias* foron temas de sucesos, acontecidos todos eles en Galicia⁶. Os sucesos conforman a primeira e gran área temática do programa.

No caso do *Telexornal Mediodía*, segundo se reflicte no Gráfico 2 (*ver páxina 71*), os sucesos centraron tamén un segmento amplo das noticias emitidas: o 27'2 por cento. Só están detrás dos temas políticos, que supoñen o 48'4 por cento. Iso si, neste caso tamén hai novas de sucesos nacionais e internacionais, que fan que a porcentaxe de noticias de sucesos acontecidas en Galicia baixe do 100 por cento do *Galicia Noticias* ao 41'1 por cento no *Telexornal Mediodía* (*ver páxina 72*).

Canto á distribución xeográfica das noticias de sucesos que se emiten e aconteceron en Galicia, hai unha tendencia común no *Galicia Noticias* e no *Telexornal Mediodía*. A maioría delas orixínanse nas provincias da Coruña e de Pontevedra (51 por cento no *Galicia Noticias* e 56 por cento no *Telexornal Mediodía*, *ver páxina 72*), algo que se pode considerar normal posto que son as dúas provincias galegas máis poboadas⁷.

---

⁶ Falamos sempre de noticias nas que se especifica o lugar no que aconteceron os feitos.

⁷ Consideramos que é máis probable que haxa máis sucesos nas áreas máis poboadas. Para poder afirmalo cunha certeza absoluta habería que facer un estudo que relacionara as dúas coordenadas, estudo que non é un dos obxectivos deste traballo. Entendemos que empregar os datos do censo de poboación garante unha porcentaxe elevada de fiabilidade neste punto. Segundo os datos do censo estatal de 2001, o último publicado cando se recolleu a mostra dos informativos, Galicia tiña unha poboación de 2.695.880 habitantes, divididos por provincias deste xeito:

-A Coruña: 1.096.027 habitantes. O 40'6 por cento do total.

-Lugo: 357.648 habitantes. O 13'3 por cento do total.

-Ourense: 338.446 habitantes. O 12'5 por cento do total.

-Pontevedra: 903.759 habitantes. O 33'5 por cento do total.

No caso do *Galicia Noticias* (Gráfico 3, ver páxina 72), temos que, en efecto, a maioría das noticias de sucesos danse nas provincias da Coruña (25 por cento) e de Pontevedra (27'1 por cento). Lugo e Ourense teñen unha cobertura menor, ao igual que tamén é moito máis pequeno o seu volume de poboación.

No caso de Ourense, unha porcentaxe do 18'7 por cento do total de noticias de sucesos neste programa pódese considerar como moi bo, tendo en conta as cuestións demográficas apuntadas e a comparación cos datos da Coruña e de Pontevedra. Son 7 e 9 puntos porcentuais menos a nivel de noticias emitidas, cando a nivel demográfico a diferenza de poboación con elas é moito maior (28'1 puntos porcentuais de poboación menos que A Coruña e 21 menos que Pontevedra, ver nota 7, páxina 64).

Pola contra, no caso de Lugo consideramos que hai unha cobertura deficiente das noticias de sucesos, máis aínda se temos en conta o esforzo informativo que se fai en Ourense. Baseámonos no feito de que só o 10'4 por cento das noticias de sucesos emitidas relataban feitos acontecidos en Lugo, malia que o seu índice de poboación é semellante ao da de Ourense (ver nota 7, páxina 64). Son 8 puntos porcentuais menos de cobertura ca en Ourense, unha diferenza que, entendemos, é excesiva.

A *presenza* das provincias da Coruña, Ourense e Pontevedra no *Galicia Noticias* é do 83'3 por cento, mentres que a de Lugo é do 66'7 por cento. Este dato parece indicar que a provincia de Ourense está á par das de A Coruña e Pontevedra no que atinxe á cobertura das noticias de sucesos, pero cando atendemos ao *impacto* das mesmas, observamos claramente como A Coruña e Pontevedra teñen uns valores moi superiores ás outras dúas, con 3'4 e 3 noticias por día de presenza respectivamente, fronte a 1'2 noticias por día de presenza común a Lugo e Ourense. Se relacionamos impacto e

presenza temos que Lugo e Ourense supoñen *baixo impacto e estrutura*, o que quere dicir que as noticias de sucesos destas dúas provincias teñen continuidade no *Galicia Noticias* pero impacto reducido. Pola contra, A Coruña e Pontevedra son de *alto impacto e estrutura*, noticias estruturais do informativo porque teñen continuidade e alta repercusión.

Polo que atinxe ao *Telexornal Mediodía* (Gráfico 4, ver páxina 72), pola contra, son tres as provincias que, ao noso entender, non están ben cubertas a nivel informativo no que atinxe aos sucesos. Os datos son claros. Un 39,1 por cento das noticias de sucesos orixináronse na provincia da Coruña, por un 17'4 por cento na de Pontevedra, unha diferenza demasiado grande atendendo ás cuestións demográficas, por un lado (ver nota 7, páxina 64), e á cobertura que fai o *Galicia Noticias*, polo outro. Non podemos esquecer neste punto que os dous programas son da mesma cadea, polo que sempre hai a posibilidade de establecer sinerxias produtivas que permitirían equilibrar moito máis as coberturas informativas, sobre todo no *Telexornal Mediodía*.

No caso de Lugo e Ourense comprobamos que neste caso as porcentaxes de noticias de sucesos incluídas neste programa son practicamente idénticas ás porcentaxes de poboación que supoñen dentro da comunidade autónoma, un 13 por cento do total de noticias de sucesos incluídas (ver páxinas 64 e 72).

Consideramos, ademais, que o feito de que o *Telexornal Mediodía* atenda tamén á información nacional e internacional inflúe decisivamente neste feito, entre outras cousas porque, como se pode apreciar nos Gráficos 1 e 2 (ver páxina 71) a porcentaxe de noticias de sucesos no *Telexornal Mediodía* é moi inferior á do *Galicia Noticias*. Hai menos novas de sucesos e, a maiores, inclúense sucesos nacionais e internacionais. Isto repercute necesariamente na cobertura das provincias de Pontevedra, Lugo e Ourense.

A porcentaxe de noticias de sucesos acontecidos fóra de Galicia que se emiten no *Telexornal Mediodía* é excesiva (58'9 por cento, ver páxina 72). O público de TVG é basicamente galego e, en primeiro lugar, debe estar ben informado de todo o que acontece na súa comunidade. Polo tanto, os sucesos dos que se informa deberían ser, na súa maioría, acontecidos en Galicia.

Hai datos claros. No *Telexornal Mediodía* danse tantas noticias de sucesos de Andalucía, Aragón ou Madrid como de Pontevedra, Lugo ou Ourense. Cataluña dobra en novas de sucesos ás dúas provincias galegas con menos cobertura.

Canto á *presenza* e *impacto* por provincias das noticias de sucesos no *Telexornal Mediodía*, a diferenza entre os *dous grupos* (A Coruña e Pontevedra por un lado, e Lugo e Ourense, polo outro) é máis marcada que no *Galicia Noticias*. A *presenza* das provincias da Coruña e Pontevedra no *Telexornal Mediodía* é do 66,7 por cento, mentres que a de Ourense é do 50 por cento e a de Lugo do 30 por cento. Se atendemos ao *impacto* das mesmas, a situación é semellante. A Coruña e Pontevedra teñen uns valores superiores ás outras dúas, con 2 e 1'5 noticias de sucesos por día de presenza respectivamente, fronte a 1 de Lugo e Ourense. Se relacionamos ambos conceptos temos que Lugo e Ourense caracterízanse de novo por ter *baixo impacto e estrutura* e A Coruña e Pontevedra *alto impacto e estrutura*

Cando observarmos a porcentaxe de noticias que se producen nas cidades e as que acontecen no rural⁸ (Gráficos 5 e 6, ver páxina 73) atopámonos con que o *Galicia Noticias* realiza un gran esforzo por facer un seguimento das noticias de sucesos do rural,

---

⁸ Entendemos neste punto por espazo urbano as cidades de máis de 50 mil habitantes e as súas áreas metropolitanas. O resto de poboacións considerámolo como medio rural.

que conforman case o 80 por cento das novas de sucesos emitidas. Isto repercute no ámbito urbano, do que só proceden o 40 por cento⁹. É un informativo no que podemos falar de que hai unha *distribución xeográfica* das noticias de sucesos, emítense noticias das catro provincias.

No caso do *Telexornal Mediodía* faise tamén un esforzo na cobertura do rural, aínda que neste caso a porcentaxe baixa ata o 66 por cento, mentres que o ámbito urbano supón o 60 por cento do total das noticias de sucesos. En todo caso estamos, como xa sinalamos, ante unha *distribución xeográfica* das noticias de sucesos, con temas de todas as provincias galegas, de moitas españolas e de algúns puntos do estranxeiro, urbanas e rurais (*Gráfico 4, páxina 72*).

Un último aspecto a ter en conta é a evolución da información de sucesos na TVG do inverno ao verán (*Gráficos 1 e 2, ver páxina 71*).

No *Galicia Noticias*, a baixada da cobertura das noticias de sucesos é máis importante. Durante o verán os sucesos baixan oito puntos porcentuais (do 55'1 por cento ao 47'3 por cento) e deixan de ser a área temática principal do programa. Sobe a cobertura dos temas de sociedade (do 32'6 por cento ao 52'3 por cento), que pasan a dominar o informativo, e desaparecen as novas de carácter cultural.

---

⁹ O aparente solapamento destas porcentaxes non é tal, senón que quere dicir que hai un 20 por cento de *noticias de sucesos con foco múltiple* (Soengas, Op. Cit.), nas que os feitos acontecen en varios lugares.

No caso do *Telexornal Mediodía*, non hai tal caída da información de sucesos, que mesmo se incrementa lixeiramente (do 26'8 por cento ao 27'6 por cento). Dáse un descenso no volume de información política (do 50'9 por cento ao 44'7 por cento) que se compensa sobre todo cun incremento na cobertura dos temas de sociedade (do 8'3 por cento ao 26'3 por cento), que suman practicamente os mesmos que os de sucesos.

A partir deste punto, imos facer un pequeno resumo do que acontece en cada programa que empregaremos despois na elaboración das conclusións. Así, no *Galicia Noticias* sucede o que expoñemos a continuación:

3.1.1.1. Os sucesos son a primeira e gran área temática do programa. Supoñen máis da metade das informacións (51'6 por cento).

3.1.1.2. No verán cae a cobertura das noticias de sucesos do 55'1 por cento ao 47'3 por cento. Deixan de ser o principal referente temático do programa.

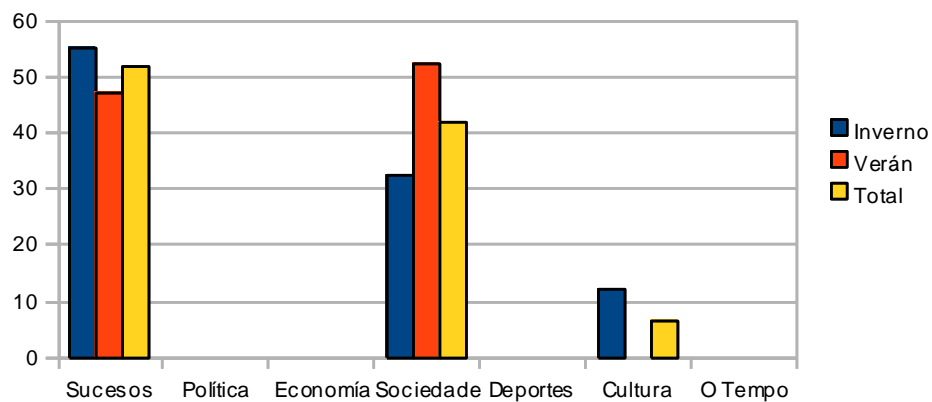
3.1.1.3. Hai unha maior cobertura das noticias de sucesos orixinadas nas provincias da Coruña e de Pontevedra. Ourense tamén ten unha cobertura máis baixa e Lugo pode considerarse unha zona de silencio informativo a nivel de sucesos. A Coruña e Pontevedra presentan alto impacto e estrutura e Lugo e Ourense baixo impacto e estrutura. Podemos falar tamén de que hai unha distribución xeográfica das noticias de sucesos.

3.1.1.4. Faise un esforzo grande por cubrir os temas que se producen no ámbito rural (80 por cento das novas de sucesos), o que leva a descoidar o urbano (40 por cento).

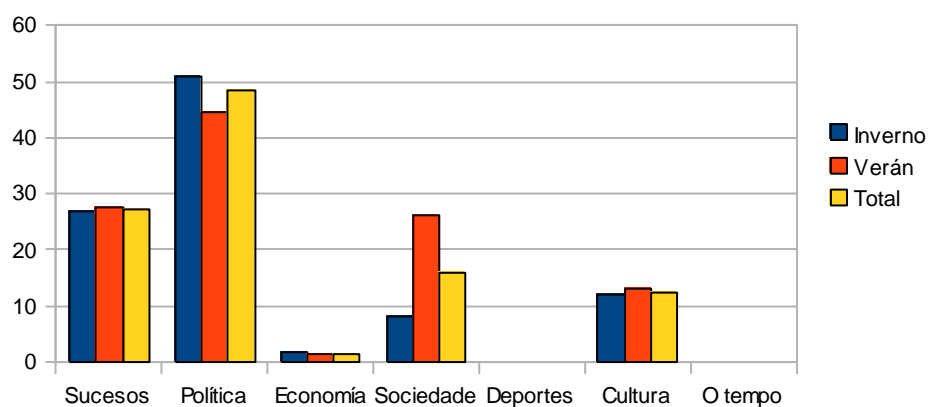
Este é o resumo do *Telexornal Mediodía*:

- 3.1.1.I. *As novas de sucesos supoñen a segunda gran referencia temática e ocupan máis da cuarta parte do total das informacións (27'2 por cento).*
- 3.1.1.II. *Este nivel de cobertura mantense ao longo de todo o ano.*
- 3.1.1.III. *Só a provincia da Coruña está ben cuberta nos temas de sucesos. A cobertura de Pontevedra, Lugo e Ourense é deficiente. No caso destas dúas últimas a porcentaxe de noticias de sucesos incluídas é practicamente igual á porcentaxe de poboación que supoñen dentro de Galicia. A Coruña e Pontevedra teñen alto impacto e estrutura e Lugo e Ourense baixo impacto e estrutura. Podemos falar tamén de que hai unha distribución xeográfica das noticias de sucesos.*
- 3.1.1.IV. *A porcentaxe de noticias sobre sucesos acontecidos fóra de Galicia que se emiten é excesiva e supera a metade do total (58'9 por cento).*
- 3.1.1.V. *Cobertura equilibrada dos ámbitos rural e urbano (66 e 60 por cento respectivamente).*

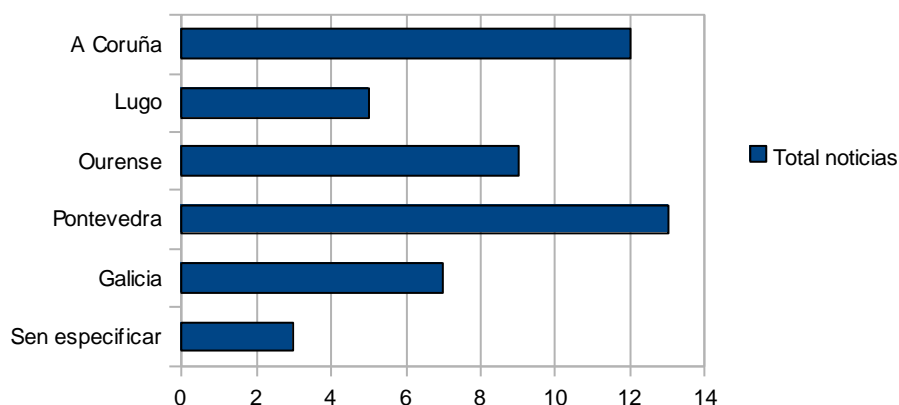
Gráfico 1: Distribución temática das noticias
Galicia Noticias

Gráfico 2: Distribución temática das noticias
Telexornal Mediodía

Gráfico 3: Localización xeográfica noticias sucesos
Galicia Noticias

Gráfico 4: Localización xeográfica noticias sucesos

Telexornal Mediodía

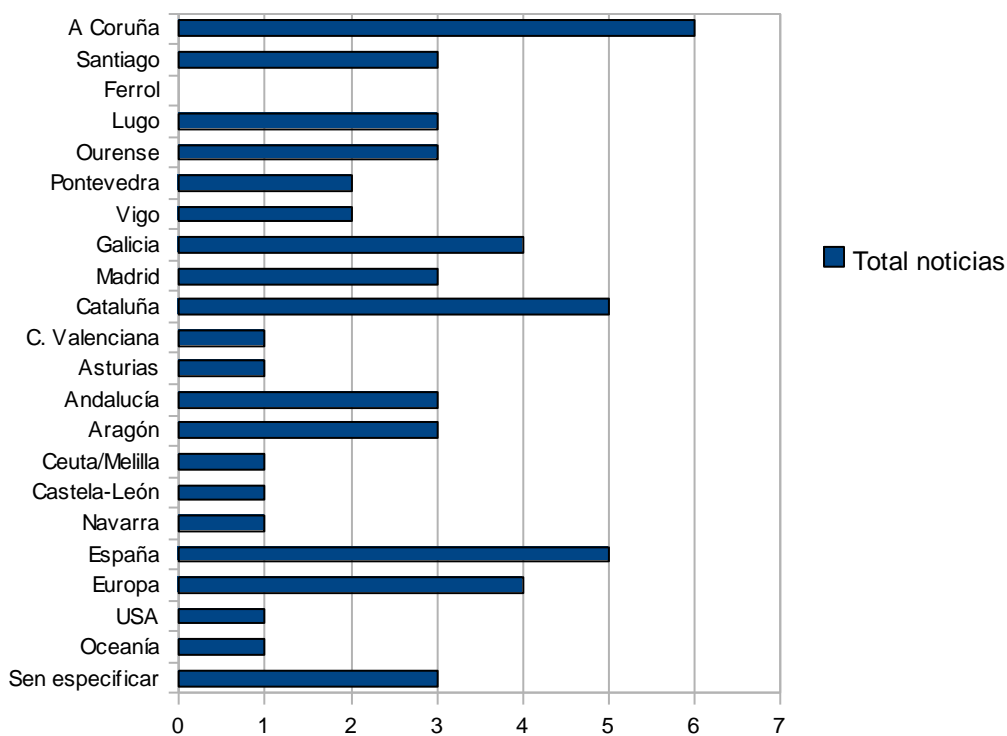

Gráfico 5: Distribución urbana/rural noticias sucesos
Galicia Noticias

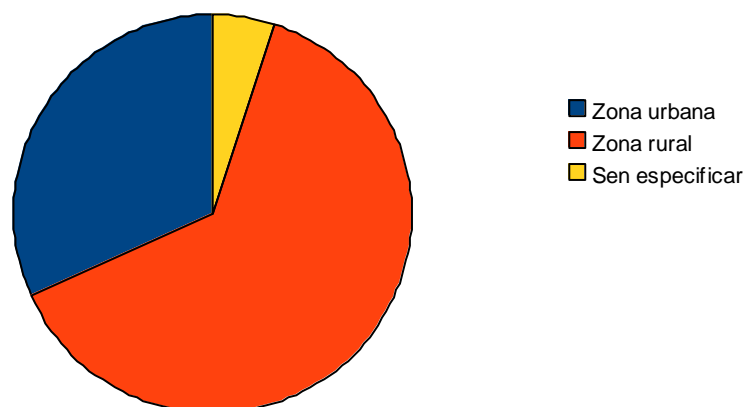
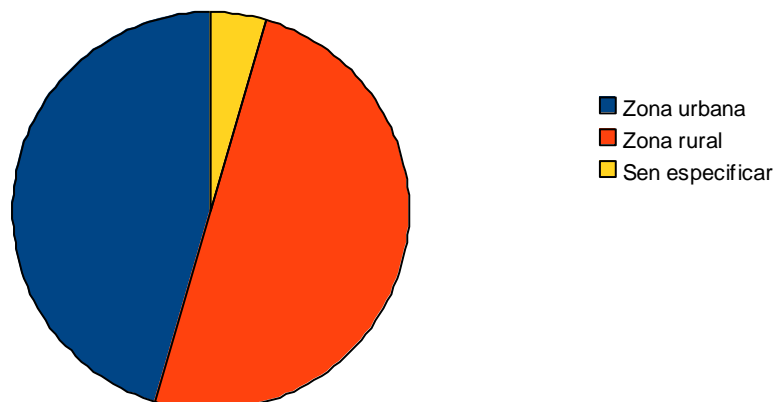

Gráfico 6: Distribución urbana/rural noticias sucesos
Telexornal Mediodía

3.1.2. TVE

No caso do *Informativo Territorial Galicia 1* obsérvase unha falta de interese evidente pola cobertura informativa dos sucesos. Se atendemos ao Gráfico 7 (*ver páxina 80*), observamos que a información de sucesos constitúe a cuarta área temática do programa, por detrás de política, deportes e sociedade. Os sucesos constitúen apenas o 12'4 por cento do total das informacións. A porcentaxe de informacións políticas (39 por cento) multiplica por máis de tres ao das de sucesos.

Só entran na axenda do informativo do Centro Territorial os sucesos máis importantes ou, como moito, outros que non o son tanto pero que resultan interesantes para *encher* minutos de informativo e que non supoñen un custe económico moi grande, tal e como se verá cando falemos da cobertura dos sucesos no rural (*ver páxina 78*). Isto repercute no informativo nacional, no que só entran aqueles sucesos acontecidos en Galicia que o centro territorial tamén cobre para os seus informativos.

En termos máis xerais, no telexornal estatal os sucesos conforman a terceira área temática de importancia (Gráfico 8, *ver páxina 80*), cun 12'1 por cento do total das informacións, por detrás de política (39'5 por cento) e deportes (28'2 por cento). Son, polo tanto, unha área temática algo máis importante que no espazo territorial, pero menos que na TVG, a outra cadea pública de televisión a estudo.

Polo que atinxe á evolución entre o inverno e o verán, hai que falar de dúas tendencias distintas:

3.1.2.1. No informativo territorial hai unha diminución xeral do volume de información política e de sucesos que se emite no verán. Baixan moito os sucesos, ata o punto de que a súa inclusión dentro do programa diminúe ata a metade (caen ao 8'8 por cento do total das novas emitidas). Algo semellante acontece coa información política, pero isto compénsase cunha maior atención aos temas de sociedade, que pasan a ser o sostén do informativo (28'9 por cento dos temas tratados durante o verán).

3.1.2.1. No telexornal estatal, pola contra, diminúe tamén a información política durante o verán pero, neste caso, a área temática á que se recorre para compensar esta baixada de información si son os sucesos, que pasan dun 7'1 por cento do total de noticias durante o inverno a nove puntos porcentuais máis no verán, un 16'6 por cento. Tamén soben, pero con incrementos menos importantes, a cobertura de sociedade (do 9'3 por cento ao 11'5) e a de deportes (do 26 por cento ao 30'4). Malia todo, no inverno só supoñen a cuarta área temática do programa, e no verán a terceira.

Para falarmos da localización xeográfica das noticias de sucesos en TVE (Gráficos 9 e 10, *páxina 81*) temos que partir dunha distinción clara entre os dous informativos a estudo.

O informativo territorial só inclúe noticias de Galicia. Polo tanto, hai que estudar como cobre os feitos interesantes que xorden nos distintos puntos da comunidade.

O *Telediario 1*, pola contra, inclúe información nacional e internacional. A cuestión aquí está en saber se atende á actualidade de Galicia e se, no resto do Estado, hai unha cobertura equitativa de tódalas comunidades autónomas ou se, pola contra, hai zonas escuras a nivel informativo. Non se pode esquecer neste punto o feito de que TVE é unha canle pública, con tódalas obrigas que isto implica no que atinxe ao dereito á información dos cidadáns e á súa representación e participación xeográfica e social.

No caso do informativo territorial para Galicia, atopámonos ante unha cobertura desequilibrada de toda a comunidade autónoma no que atinxe aos sucesos. O 35'3 por cento das noticias proceden da provincia da Coruña, mentres que da de Pontevedra – volvemos de novo á cuestión demográfica para establecer esta comparación- hai un 23'5, un 12 por cento menos de noticias, unha diferenza excesiva.

A cobertura da provincia de Pontevedra está ao mesmo nivel que a de Lugo, con moita menos poboación e, polo tanto, moitas menos posibilidades de que haxa sucesos de importancia. Por último, Ourense pódese considerar unha zona *silenciada*, xa que apenas o 11'8 por cento das informacións de sucesos emitidas proceden desta provincia.

A *presenza* da provincia da Coruña no *Informativo Territorial Galicia 1* é dun 50 por cento, mentres que a das tres provincias restantes é idéntica, un 33'3 por cento. Ningunha ten, pois, unha presenza especialmente alta, e chama a atención o baixo porcentaxe da

provincia pontevedresa, á par das menos poboadas de Galicia. En termos de *impacto*, A Coruña ten 1'3 noticias de sucesos por día de presenza, mentres que Pontevedra, Lugo e Ourense teñen 1. Se relacionamos impacto e presenza temos que as noticias de sucesos das catro provincias galegas son de *baixo impacto e conxuntura*, o que quere dicir que as noticias de sucesos das catro provincias aparecen irregularmente e cun impacto reducido.

Canto ao *Telediario 1*, as principais zonas que cobre a nivel informativo este programa son, por esta orde, a Comunidade de Madrid, países estranxeiros da Unión Europea, Cataluña, a Comunidade Valenciana, Andalucía e os Estados Unidos de América. Destaca sobre as demais a cobertura de Madrid, que se achega ao 20 por cento das noticias de sucesos que se emiten no informativo (19'4 por cento).

Do resto de comunidades autónomas do estado español, só Andalucía ten unha cobertura que entendemos razoable, cun 8'3 por cento das noticias de sucesos emitidas. Nas demais, a información que se emite é inexistente ou practicamente nula. Neste grupo está Galicia. En toda a mostra só se recolleu unha noticia de sucesos acontecida nesta comunidade, o que supón só o 2'8 por cento do total de noticias de sucesos emitidas neste programa.

A cobertura informativa dos sucesos que fai o *Telediario 1* está chea de lagoas xeográficas, de zonas do estado das que apenas se informa, e Galicia é unha delas. Emítense moitas máis noticias de sucesos acontecidas nos Estados Unidos (8'3 por cento, idéntica porcentaxe que Andalucía) que na inmensa maioría do estado español. De feito, a cobertura informativa dos sucesos acontecidos nos Estados Unidos triplica a daqueles que se produciron en Galicia. Hai, polo tanto, unha *censura pasiva* (Soengas, Op. Cit.) permanente.

A *presenza* de noticias de sucesos acontecidas en Galicia é moi baixa, só nun 16'7 por cento dos días analizados, e o *impacto* tamén é baixo, cun valor de 1. Galicia tamén ten pois, *baixo impacto e conxuntura* dentro deste informativo. Comparada coas outras dúas chamadas *comunidades históricas*, a *presenza* e o *impacto* de Galicia é inferior á de Cataluña (33'3 por cento de *presenza* e 2 de *impacto*, isto é, *alto impacto e conxuntura*) e igual á do País Vasco. A Comunidade Autónoma de Madrid, por mencionar a que alberga a capital do Estado, ten *alto impacto e estrutura* (66'7 por cento de *presenza* e 1'7 de *impacto*).

Polo que atinxe ao tratamento dos sucesos acontecidos no rural (Gráficos 11 e 12, *páxina 82*), pódese cualificar de deficiente nos dous casos, sobre todo no informativo territorial, no que o 81'8 por cento das noticias de sucesos que se emitiron aconteceron en zona urbana fronte a un 45'4 por cento en zona rural. Infórmase moito menos do que sucede no rural que nas grandes cidades.

Algo semellante acontece no *Telediario 1*. Neste caso a vantaxe do mundo urbano a nivel de información de sucesos non é tan acusada, e estas novas supoñen o 62'2 por cento do total das noticias de sucesos emitidas fronte a un 35'1 por cento de temas de sucesos orixinados fora das grandes cidades.

En ámbolos casos podemos falar, pois, dunha *concentración xeográfica* da crónica de sucesos, que xira no *Informativo Territorial Galicia 1* en torno á provincia da Coruña e o mundo eminentemente urbano, mentres que no *Telediario 1* faino en torno ás comunidades autónomas de Madrid, Cataluña, Valencia, Andalucía, a Unión Europea e os Estados Unidos, tamén facendo prevalecer o contorno urbano fronte ao rural.

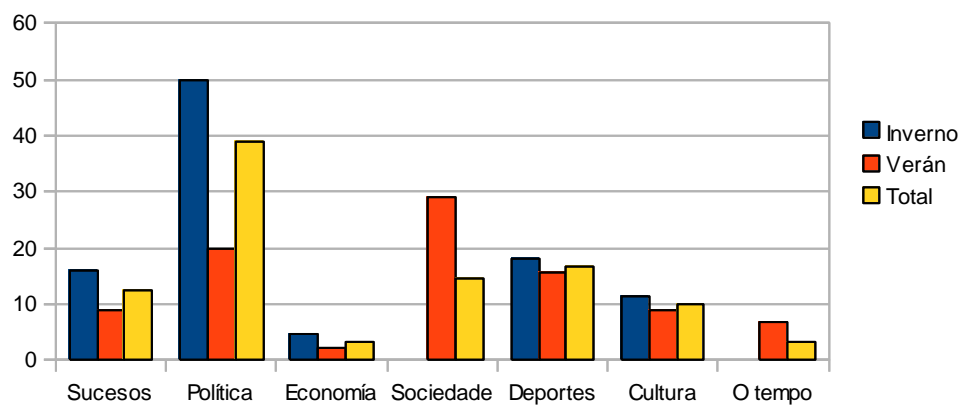
Este é o resumo do *Informativo Territorial Galicia 1*:

- 3.1.2.I. *Falta interese por cubrir as novas de sucesos. Emítense máis novas de política, deportes e sociedade.*
- 3.1.2.II. *No verán cae a cobertura das noticias de sucesos ata a metade (do 15'9 por cento ao 8'8).*
- 3.1.2.III. *Hai unha cobertura xeográfica deficiente, cunha atención excesiva á provincia da Coruña (35'3 por cento das novas de sucesos emitidas) e unha desatención grande á de Ourense (11'8 por cento). Pontevedra e Lugo (ambas cun 23'5 por cento) tampouco teñen unha cobertura axeitada. A Coruña ten máis presenza e impacto que as outras tres provincias galegas pero, en todo caso, podemos afirmar que as noticias de sucesos teñen sempre baixo impacto e conxuntura Ademais, hai unha concentración xeográfica das noticias de sucesos en torno ao mundo urbano, prevalecendo sempre os feitos acontecidos na provincia da Coruña.*
- 3.1.2.IV. *Cobertura deficiente do ámbito rural (45'4 do total de novas de sucesos emitidas).*

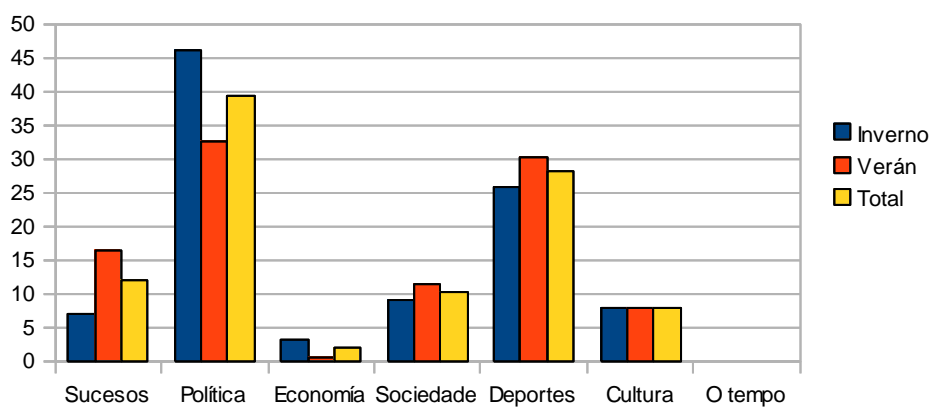
A continuación, o resumo do *Telediario 1*:

- 3.1.2.a. *As novas de sucesos supoñen a terceira gran referencia temática (12'1 por cento do total de noticias emitidas), por detrás de política (39'5 por cento) e deportes (28'2 por cento).*
- 3.1.2.b. *No verán acódese á información de sucesos (pasa do 7'1 por cento das noticias emitidas ao 16'6 por cento) para compensar a baixada de temas noutras áreas temáticas, sobre todo política (cae do 46'2 ao 32'7 por cento).*
- 3.1.2.c. *Madrid, Cataluña, Comunidade Valenciana e Andalucía son as únicas comunidades autónomas ben cubertas. Galicia e o resto do Estado conforman unha zona de silencio informativo a nivel de sucesos, teñen baixo impacto e conxuntura. Atopamos concentración xeográfica dos sucesos nestas áreas e sempre a prol do mundo urbano.*
- 3.1.2.d. *Cobertura deficiente do rural (35'1 por cento do total de noticias de sucesos emitidas).*

**Gráfico 7: Distribución temática das noticias
TVE Galicia 1**

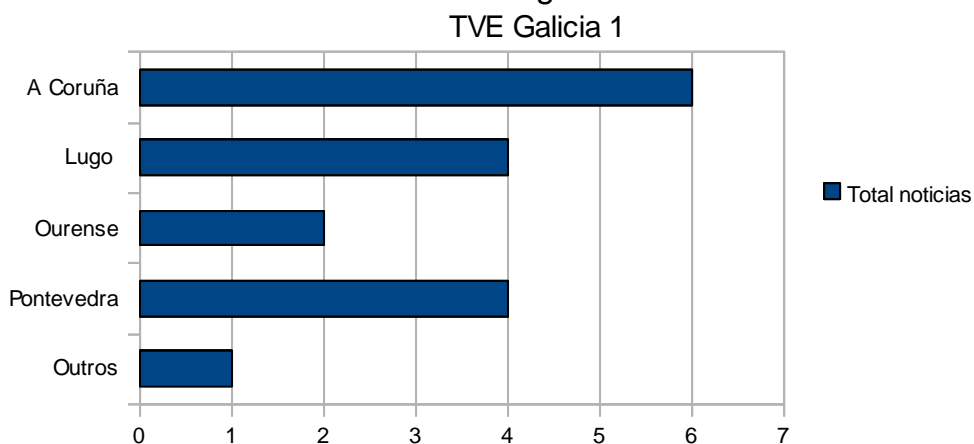

**Gráfico 8: Distribución temática das noticias
Telediario 1**

Gráfico 9: Localización xeográfica noticias sucesos

Gráfico 10: Localización xeográfica noticias sucesos

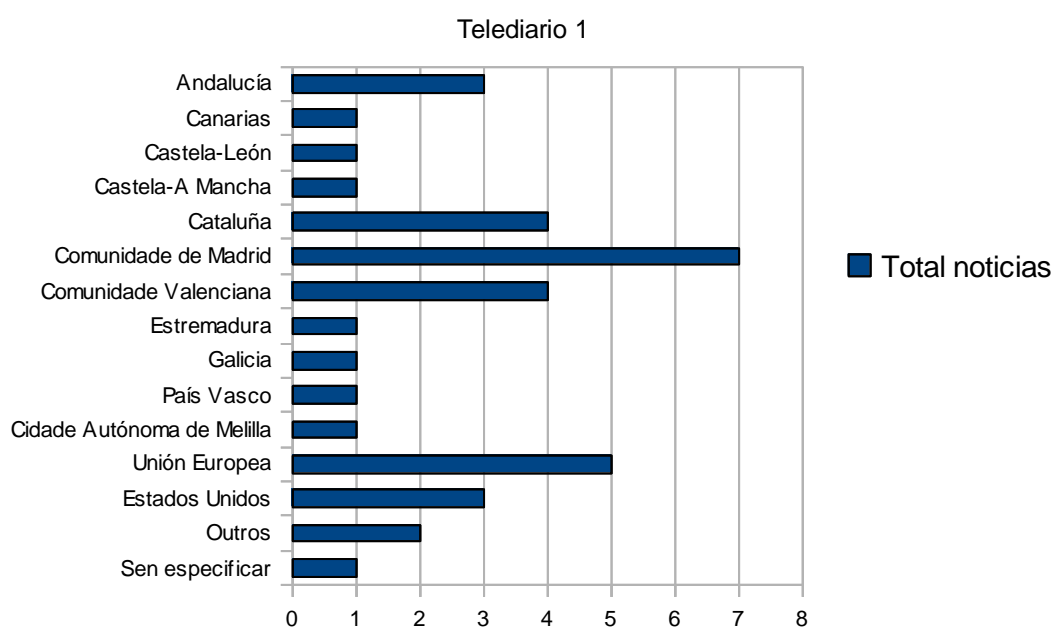

Gráfico 11: Distribución urbana/rural noticias sucesos
TVE Galicia 1

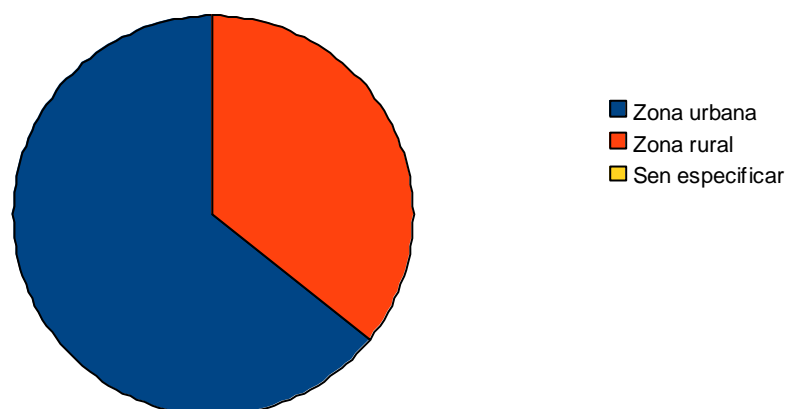
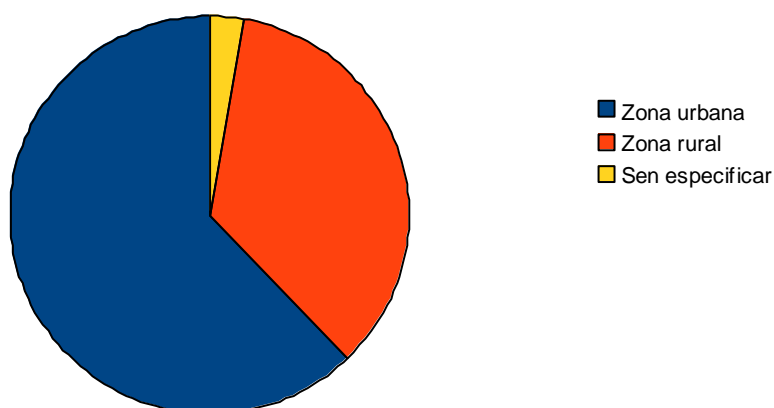

Gráfico 12: Distribución urbana/rural noticias sucesos
Telediario 1

3.1.3. A3.

O caso de A3 é semellante ao de TVE. Durante o ano no que se recolleu a mostra, tiña igualmente un telexornal específico para Galicia, ademais do informativo estatal. En cambio, A3 concede unha maior importancia á información de sucesos (Gráficos 13 e 14, ver *páxina 88*).

No caso de *A3 Noticias Galicia*, as novas de sucesos son, xunto ás de política, a principal área temática do informativo. A metade das informacións que se emitiron dividíronse por igual entre política e sucesos.

Ademais, observando a evolución temática entre o inverno e o verán, a información política baixa moito no período estival (cae do 27 por cento do total de noticias emitidas ao 17'6 por cento), sobe tamén moito a de sociedade (pasa dun 15 a un 41 por cento do total das informacións), pero a de sucesos non sofre fluctuacións e mantense en torno á cuarta parte do total das noticias (25'4 por cento do total de noticias emitidas durante o inverno por un 23'1 por cento durante o verán).

No caso do informativo estatal, a información de sucesos supón a terceira gran área temática, despois de deportes e política. As noticias de sucesos constitúen o 20 por cento do total das informacións. Pero o máis salientable é que se consolida como unha área temática fixa sen variacións entre o inverno e o verán. Sempre se move en torno ao 20 por cento.

En base a estes datos consideramos que os sucesos son unha área temática prioritaria dentro dos dous informativos de A3. Este dato refórzase coa cobertura que fai esta cadea dos sucesos acontecidos no rural (Gráficos 17 e 18, *ver páxina 90*).

Nos dous casos hai unha aposta forte por cubrir os sucesos importantes acontezan onde acontezan. Non se silencia o que sucede fóra das cidades e desprázanse os equipos máis aló dos contornos inmediatos das delegacións.

No caso do informativo autonómico, o 60 por cento das noticias de sucesos que se emitiron en 2003 correspondían a feitos acontecidos no rural. No programa estatal, esta porcentaxe é máis baixa, un 52 por cento. Tamén se cobre a información de sucesos urbana, que supón no primeiro caso a metade das novas de sucesos difundidas, e no segundo un 41 por cento.

Aínda así, en A3 hai tamén zonas escuras de cobertura, provincias e comunidades autónomas das que apenas transcenden noticias sobre sucesos importantes (Gráficos 15 e 16, *ver páxina 89*).

No caso do informativo destinado a Galicia, A Coruña é a provincia da que se fai unha cobertura máis intensa. Da Coruña saen o 40 por cento das noticias. Hai que ter en conta que a delegación de A3 en Galicia está situada nesta provincia, en Santiago de Compostela.

No resto da comunidade a cobertura é moi deficiente. As noticias acontecidas en Pontevedra supoñen o 10 por cento do total, ao igual que acontece en Lugo. De Ourense só proceden o 5 por cento das novas de sucesos. Temos, pois, unha clara *concentración xeográfica* das noticias de sucesos na provincia da Coruña.

En termos de *presenza e impacto*, A Coruña ten unha *presenza* superior ás outras tres provincias galegas, xa que hai noticias de sucesos da Coruña o 66'7 por cento dos días, fronte ao 50 por cento de Pontevedra e o 16'7 por cento de Lugo e de Ourense. Se falamos do *impacto* que teñen as novas de sucesos, de novo é maior na provincia da Coruña (2 noticias de sucesos por día de acceso á escaleta), pero tamén en Lugo, co mesmo valor, fronte a 1 noticia de sucesos por día de acceso á escaleta de Lugo e de Ourense. As noticias de sucesos da provincia da Coruña son, neste informativo, de *alto impacto e estrutura*, as de Pontevedra e Ourense de *baixo impacto e conxuntura*, e as de Lugo de *alto impacto e conxuntura*.

Entendemos que a delegación de A3 en Galicia esfórzase por cubrir os sucesos que acontecen sobre todo na provincia onde está localizada, A Coruña, tanto no ámbito urbano como no rural, pero para mobilizar equipos máis lonxe os temas teñen que ser de moita importancia. Pontevedra, Lugo e Ourense son *sombras* na información de sucesos.

Algo semellante acontece no informativo estatal a nivel de comunidades autónomas. Hai zonas escuras aínda que Galicia non o é. O 11'8 por cento das noticias de sucesos que emitiu A3 a nivel estatal proceden de Galicia, fronte ao 10'1 por cento de Aragón e de Andalucía, o 8'5 por cento de Cataluña e o País Vasco e o 6'8 por cento de Madrid. Iso si, dentro da comunidade autónoma de Galicia, só se inclúen noticias de sucesos acontecidos nas dúas provincias máis poboadas, A Coruña e Pontevedra.

En todo caso, fronte aos informativos doutras cadeas nótase un esforzo por diversificar a nivel xeográfico (distribución xeográfica) as novas de sucesos, no canto de centralas en Madrid e Cataluña. Galicia é a comunidade autónoma que máis se beneficia disto, pero aínda así segue habendo comunidades das que apenas se informa, cando menos a nivel de sucesos (Comunidade Murciana, as dúas Castelas, Navarra, etc.) e outras que, sinxelamente, non existen (Asturias ou Cantabria, por exemplo).

Cando atendemos aos conceptos de *presenza* e *impacto*, observamos que os sucesos que teñen máis *impacto* son aqueles que acontecen nas comunidades autónomas de Cataluña (2'5 noticias de sucesos por día de acceso ao informativo), Andalucía e Aragón (2 cada unha). Galicia ten un valor de 1'75, superior ao País Vasco (1'7) e Madrid (1). Se falamos de *presenza* das noticias de sucesos en *Antena 3 Noticias 1ª Edición*, é en Galicia e Madrid onde máis *presenza* acadan as noticias de sucesos, cunha porcentaxe do 66'7 por cento de días analizados, mentres que as do País Vasco, Andalucía e Aragón teñen *presenza* no 50 por cento dos días e as de Cataluña só no 33'3 por cento.

Por tanto, as noticias sobre sucesos acontecidos en Galicia teñen neste informativo *alto impacto e estrutura*, en Madrid *baixo impacto e estrutura*, en Cataluña *alto impacto e conxuntura*, mentres que no País Vasco, Andalucía e Aragón teñen *alto impacto e conxuntura*. É dicir, Galicia é a única comunidade autónoma na que os sucesos poden considerarse estruturais neste informativo e, ademais, teñen un alto impacto.

Antes de rematar este apartado expoñemos o resumo de *A3 Noticias Galicia*:

3.1.3.1. Sucesos e política son as dúas grandes áreas temáticas do programa.

3.1.3.2. No verán a cobertura das noticias de sucesos mantense practicamente no mesmo nivel.

3.1.3.3. Cobertura deficiente dos sucesos acontecidos nas provincias de Pontevedra, Lugo e Ourense. Hai unha concentración xeográfica da crónica de sucesos baseada naqueles que acontecen na provincia da Coruña, que é tamén a única en que as noticias de sucesos teñen alto impacto e estrutura dentro do informativo. As noticias de sucesos acontecidas en Lugo teñen igual impacto que as da Coruña pero con menos presenza (16'7 por cento dos días de acceso á escaleta fronte a un 66'7 por cento), mentres que a presenza e impacto das noticias de sucesos de Pontevedra e Ourense son baixos.

3.1.3.4. Cobertura equilibrada dos ámbitos rural (60 por cento) e urbano (50 por cento).

Este é o de *A3 Noticias Mediodía*:

3.1.3.I. As novas de sucesos supoñen a terceira gran referencia temática.

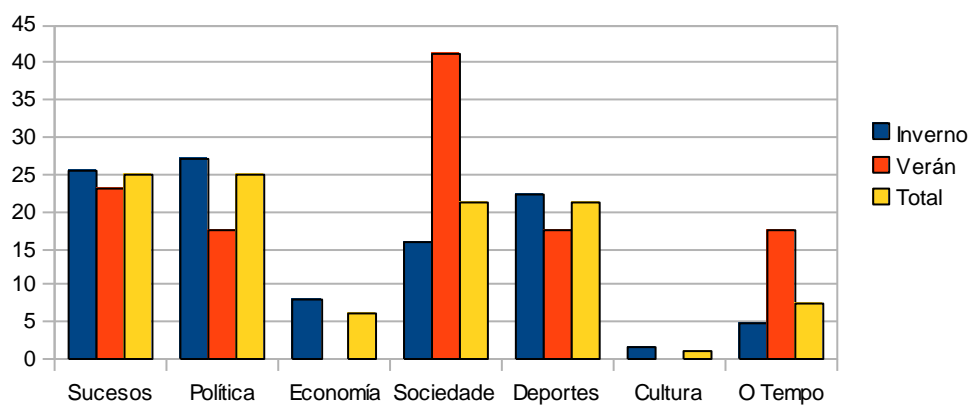
3.1.3.II. Este nivel de cobertura mantense ao longo de todo o ano.

3.1.3.III. Faise un esforzo por diversificar a nivel xeográfico a información de sucesos no canto de centrala en Madrid ou Cataluña, pero aínda así hai grandes zonas de silencio. No entanto, entendemos que hai unha certa distribución xeográfica da crónica de sucesos.

3.1.3.IV. Galicia é unha das comunidades autónomas mellor cubertas (11'8 por cento do total de noticias de sucesos emitidas). As noticias sobre sucesos orixinados en Galicia teñen alto impacto e pódense considerar estruturais, sendo a única comunidade na que se dá esta situación.

3.1.3.V. Cobertura equilibrada dos ámbitos rural (52 por cento) e urbano 41 por cento).

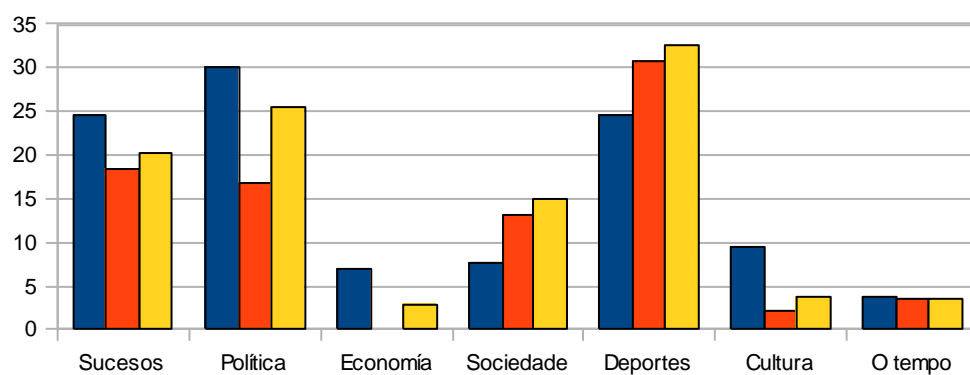
Gráfico 13: Distribución temática das noticias
A3 Noticias Galicia

Gráfico 14: Distribución temática das noticias

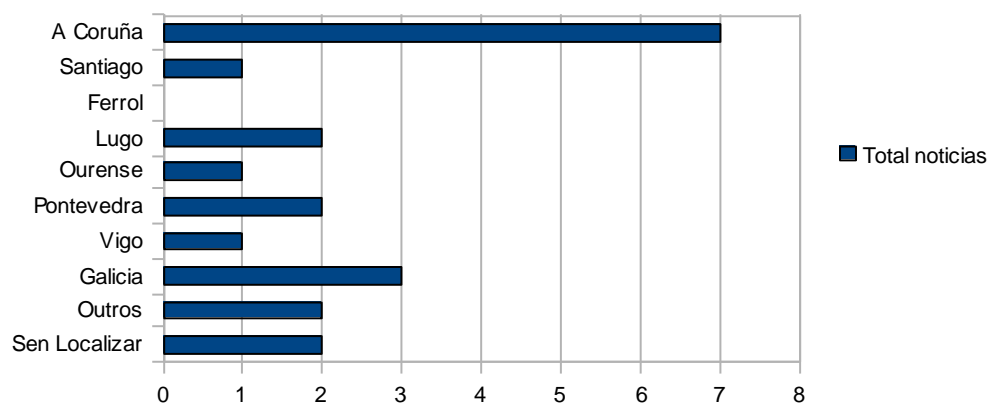
A3 Noticias 1ª Edición

■ Inverno ■ Verán ■ Total

Gráfico 15: Localización xeográfica noticias sucesos
A3 Noticias Galicia

Gráfico 16: Localización xeográfica noticias sucesos

A3 Noticias 1ª Edición

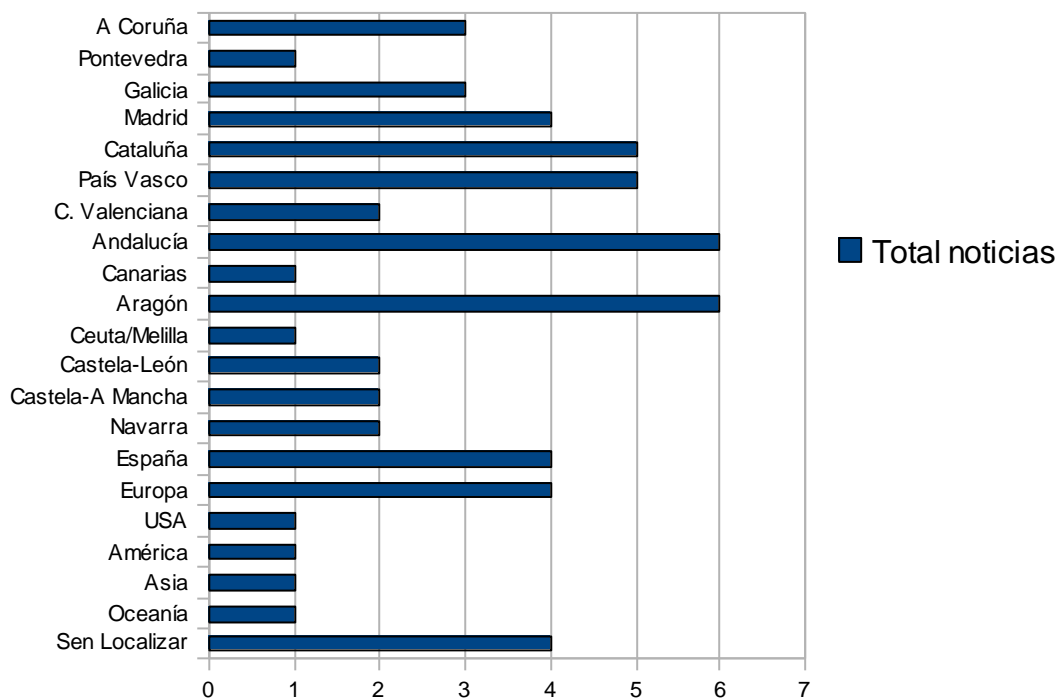

Gráfico 17: Distribución urbana/rural noticias sucesos
A3 Noticias Galicia

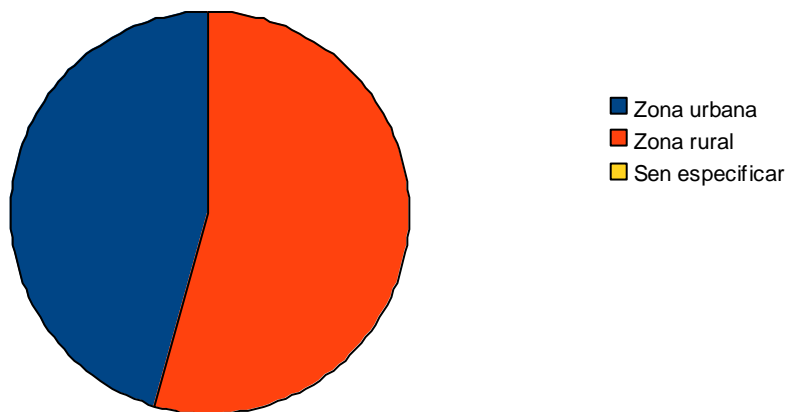
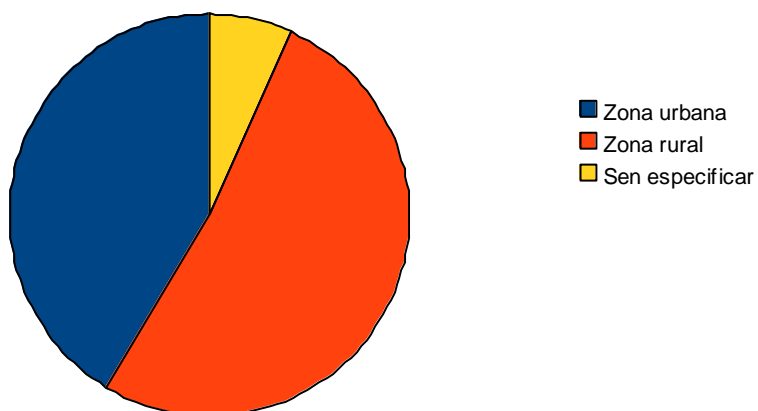

Gráfico 18: Distribución urbana/rural noticias sucesos
A3 Noticias 1ª Edición

3.1.4. T5.

O informativo estatal de T5 amosa unha aposta clara da cadea pola información de sucesos. É a segunda gran área temática do informativo, as noticias de sucesos constitúen a cuarta parte do total de novas emitidas e, aínda máis, os datos son constantes no inverno e no verán, sen experimentar flutuacións significativas (ver gráfico 19, páxina 94).

Neste senso, o de T5 é o informativo máis constante dos analizados canto á distribución temática das noticias. Ao longo de todo o ano as porcentaxes son sempre moi semellantes, con política (28'9 por cento do total de noticias emitidas), sucesos (24'9 por cento), deportes (19'4 por cento) e sociedade (17'2 por cento), por esta orde, conformando o sostén do programa.

Sen embargo, esta constancia no tratamento da información de sucesos non se mantén a nivel xeográfico (ver gráfico 20, páxina 94). O 41'2 por cento das novas desta temática proceden de só dúas comunidades autónomas: Andalucía (18 novas de sucesos) e Cataluña (15 novas). Isto fai que entendamos que se poida falar dunha *concentración xeográfica* das noticias de sucesos neste informativo.

Hai unha clara descompensación neste senso. Galicia (3 novas de sucesos, 0'04 por cento), País Vasco (2 novas de sucesos, 0'02 por cento), Canarias (1 nova, 0'01 por cento) ou Castela-A Mancha (1 nova, 0'01 por cento) son só catro exemplos de zonas do territorio español das que apenas se ofrece crónica de sucesos. Castela-León, Baleares ou Murcia son comunidades que, sinxelamente, *non existen* a nivel de información de sucesos. Emítense máis novas de Asia e de Oceanía (4 novas, 0'05 por cento).

Esta situación confírmase cando falamos da *presenza* e do *impacto* que teñen as noticias de sucesos acontecidas nas distintas comunidades autónomas. Cataluña e Andalucía teñen unha *presenza* alta (66'7 por cento dos días da mostra nos dous casos), e Galicia e o País Vasco unha *presenza* baixa (33'3 por cento dos días da mostra nos dous casos). A Comunidade Autónoma de Madrid é a que ten unha maior *presenza* en canto a noticias de sucesos neste informativo, xa que entran na escaleta no 83'3 por cento dos días da mostra. Se atendemos ao *impacto* das noticias de sucesos das distintas comunidades autónomas a situación varía un pouco. Andalucía e Cataluña teñen un *impacto alto* (4 e 3 noticias de sucesos por día de acceso á escaleta respectivamente). Tamén o teñen Galicia e Madrid, aínda que máis reducido (1'5 e 1'2, respectivamente). Curiosamente é Aragón, unha comunidade autónoma cunha *presenza* moi baixa a nivel de noticias de sucesos (16'7 por cento dos días da mostra) a que ten un maior *impacto*: 8 noticias de sucesos por día de acceso á escaleta.

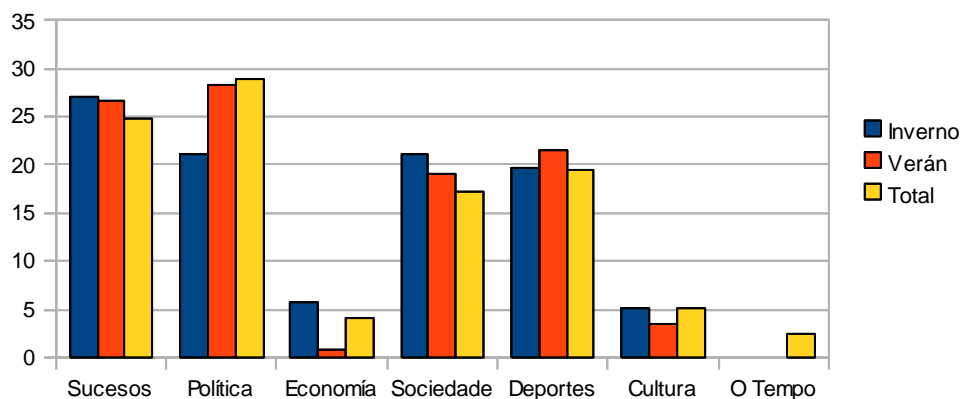
É dicir, hai tres comunidades autónomas de *alto impacto e estrutura* a nivel de sucesos en *Informativos T5 1ª Edición*. Son Cataluña, Andalucía e Madrid. Logo están as que teñen *alto impacto e conxuntura*, que son Galicia e Aragón. Por último, o País Vasco ten *baixo impacto e conxuntura*.

Informativos T5 1ª Edición non se limita a cubrir as informacións de sucesos que acontecen preto das súas delegacións, situadas en zonas urbanas (52'9 por cento das noticias de sucesos emitidas). Tamén fai un esforzo por estar presente naquelas noticias de sucesos que se producen no rural (46 por cento), tal e como se pode observar no Gráfico 21 (ver páxina 95).

A continuación expoñemos o resumo de *Informativos T5 1ª Edición*:

- 3.1.4.1. *As novas de sucesos supoñen a segunda gran referencia temática tras política e ocupan a cuarta parte do total das informacións (24'9 por cento das noticias de sucesos).*
- 3.1.4.2. *Este nivel de cobertura mantense ao longo de todo o ano.*
- 3.1.4.3. *Hai unha cobertura xeográfica moi desequilibrada a prol de só dúas comunidades autónomas: Andalucía e Cataluña, onde se orixinan o 41'2 por cento do total das noticias de sucesos emitidas (concentración xeográfica dos sucesos).*
- 3.1.4.4. *Galicia é unha das comunidades autónomas peor cubertas. As novas de sucesos que se orixinan nesta comunidade supoñen só o 0'04 por cento do total. Está ao nivel de Asia e de Oceanía, e aínda así supera a comunidades como Asturias, Navarra, as dúas Castelas, Baleares ou Murcia, por exemplo. En termos de presenza e impacto ten alto impacto e conxuntura. Pola contra, Cataluña, Andalucía e Madrid son de alto impacto e estrutura, e Aragón, que ten menos presenza que Galicia, ten moito máis impacto.*
- 3.1.4.5. *Cobertura equilibrada dos ámbitos rural (46 por cento do total de noticias de sucesos emitidas) e urbano (52'9 por cento).*

Gráfico 19: Distribución temática das noticias
Informativos T5 1ª Ed.

Gráfico 20: Localización xeográfica noticias sucesos

Informativos T5 1ª Ed.

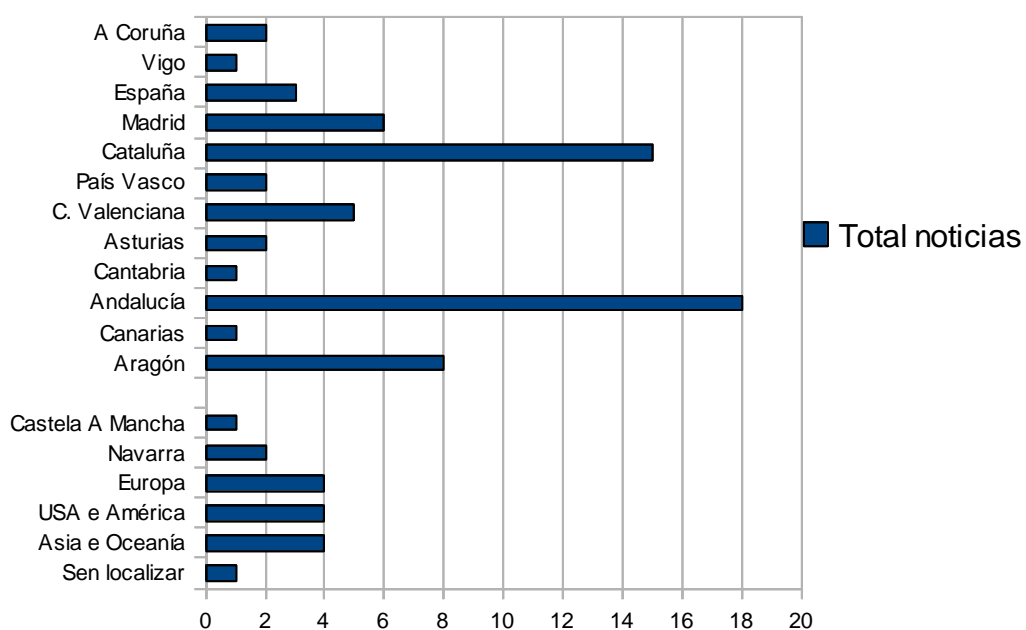
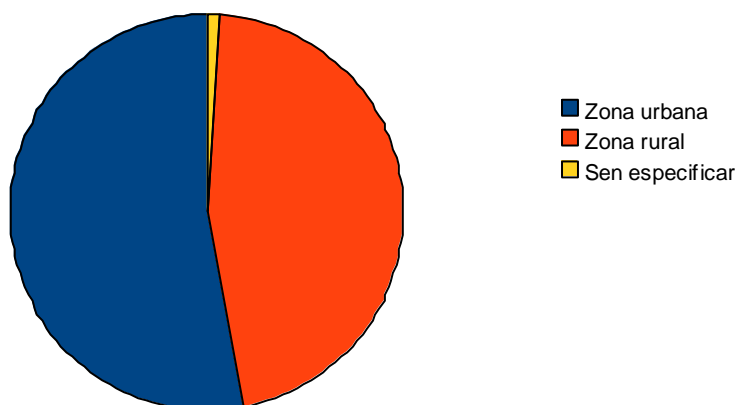

Gráfico 21: Distribución urbana/rural noticias sucesos
Informativos T5 1ª Ed.

Analizando os datos de todos os informativos en conxunto vemos que os sucesos están en tódolos casos entre as tres áreas temáticas máis importantes, salvo no *Informativo Territorial Galicia 1*. En xeral manteñen este nivel de importancia durante todo o ano, coa mesma excepción, o *Informativo Territorial Galicia 1*, onde caen á metade, e no *Telediario 1*, onde dobran a súa presenza no informativo. Por tanto, entendemos que a crónica de sucesos é prioritaria en tódolos casos agás no informativo de TVE para Galicia.

Canto á presenza das noticias de sucesos acontecidas en Galicia nos distintos programas, dividimos os datos en dous grupos:

- 3.1.1. *Informativos feitos especificamente para Galicia e con información só de Galicia*: Analizamos a cobertura das noticias de sucesos acontecidas en cada provincia galega. Observamos que só a provincia da Coruña está ben cuberta en tódolos casos no que atinxe á crónica de sucesos. As noticias de sucesos acontecidas nela son *estruturais* e de *alto impacto* para o *Galicia Noticias* e *A3 Noticias Galicia*. Cuestión aparte é o *Informativo Territorial Galicia 1*, onde, como xa sinalamos, a información de sucesos é sempre minoritaria, *conxuntural* e de *baixo impacto*. Entendemos que a provincia de Pontevedra só está ben cuberta a nivel de sucesos no *Galicia Noticias*, e no caso das de Lugo e Ourense podemos falar de que están desatendidas sempre. Entendemos que a crónica de sucesos concéntrase a nivel xeográfico na provincia da Coruña, e que só no *Galicia Noticias* podemos falar dunha certa distribución xeográfica da mesma nas catro provincias pero, iso si, dándolle preponderancia á Coruña e Pontevedra. Tamén se cobren tanto os sucesos acontecidos no ámbito urbano como no ámbito rural, agás, novamente, no caso do *Informativo Territorial Galicia 1*, que limita a crónica de sucesos practicamente ás cidades.

3.1.II. *Resto de informativos*: Analizamos a presenza de noticias de sucesos acontecidas en Galicia en informativos que tamén inclúen temas nacionais e internacionais. O caso do *Telexornal Mediodía* é especial, xa que inclúe información nacional e internacional pero só se emite para Galicia, polo que en teoría destaca a información acontecida na Comunidade Autónoma. Na práctica, observamos que, curiosamente, a maioría das noticias de sucesos que se inclúen proceden de fóra de Galicia, concretamente o 58'9 por cento. E dentro de Galicia, destácanse os temas de sucesos acontecidos nas provincias da Coruña e de Pontevedra, que teñen *alto impacto* e son *estruturais*, mentres que Lugo e Ourense teñen *baixo impacto* e son *conxunturais*. Nos outros tres informativos, a presenza da crónica de sucesos acontecida en Galicia só é importante en *A3 Noticias 1ª Edición*, onde comprobamos que é *estrutural* e de *alto impacto*. No *Telediario 1* e en *Informativos T5 1ª Edición* as noticias de sucesos acontecidas en Galicia son *conxunturais*, e só no último caso teñen un impacto que consideramos alto. En xeral, entendemos que a crónica de sucesos destes tres últimos informativos presenta unha *concentración xeográfica* que exclúe a Galicia. Pola contra, salvo no *Telediario 1*, que destaca a información das cidades, no informativo de A3 e no de T5 dánse tanto noticias de sucesos urbanos como rurais. Polo demais, non se pode establecer un patrón común neste grupo de informativos sobre a localización xeográfica dos sucesos. Cada un destaca áreas distintas e só as comunidades autónomas de Madrid e Cataluña pódense considerar un denominador común a todos eles a nivel de información de sucesos.

3.2. Localización nos informativos de televisión.

A localización da información de sucesos nos informativos de televisión que se poden ver en Galicia é moi variable segundo as cadeas.

3.2.1. TVG.

Da análise realizada dos informativos de TVG despréndese que esta cadea considera a información de sucesos como unha das prioritarias dos seus informativos. A importancia que o *Galicia Noticias* lle concede á crónica de sucesos queda reflectida na localización da mesma no programa (Gráfico 22, *ver páxina 102*). O 54'2 por cento das noticias de sucesos que se emitiron ocuparon as cinco primeiras novas do informativo, e o 93'7 por cento emitíronse entre as dez primeiras. Isto fala claramente da preponderancia que os sucesos teñen dentro deste programa fronte a outras áreas temáticas (Martín Sabarís, 2002).

Estes datos confírmanse coa análise dos titulares e das presentacións, entendidas estas como as novas que se introducen ao comezo do informativo antes do bloque de titulares e do desenvolvemento das noticias. Os datos son claros (Gráficos 23 e 24, *ver páxinas 102-103*). Tódalas presentacións foron sobre temas de sucesos, e os titulares foron ou de sucesos (54'1 por cento do total de titulares) ou de sociedade (42 por cento).

Polo tanto, os datos non fan máis que reforzar ese papel totalmente preponderante que teñen os sucesos dentro deste programa:

3.2.1.1. *O informativo abriu sempre cun tema de sucesos.*

3.2.1.2. *O 54'1 por cento das novas adiantadas nos titulares foron de sucesos.*

3.2.1.3. *O 54'2 por cento das cinco primeiras novas do Galicia Noticias foron sucesos, porcentaxe que sobe ata o 93'7 por cento se nos referimos ás dez primeiras.*

Polo que atinxe ao *Telexornal Mediodía*, os sucesos tamén se configuran como unha referencia temática de gran importancia, aínda que non chegan a acadar as cotas do *Galicia Noticias*.

A maior parte das noticias de sucesos localízanse entre as novas 6 e 10 do informativo (40'4 por cento), pero tamén hai unha porcentaxe elevada que conforma o bloque de entrada do programa (19'2 por cento). Iso si, se sumamos as dúas porcentaxes temos que un 59'6 por cento das informacións de sucesos están entre as dez primeiras noticias dun programa que ten unha media de 31 noticias por informativo. É dicir, practicamente o 60 por cento da crónica de sucesos ocupa o primeiro terzo das novas que se emiten no *Telexornal Mediodía* (Gráfico 25, ver páxina 103).

Pero os sucesos teñen aínda máis importancia dentro deste programa da que se deduce do dato anterior. Atendendo á distribución temática das presentacións (Gráfico 26, ver páxina 104) descubrimos que son, xunto coa información política, a área informativa de referencia. Os sucesos ocupan a cuarta parte das presentacións, só detrás das novas de política, que supoñen o 43'7 por cento do total das presentacións.

A análise dos titulares do *Telexornal Mediodía* (Gráfico 27, ver páxina 104) non fai máis que confirmar a importancia que teñen os sucesos dentro do informativo. Son a segunda grande referencia temática dos mesmos (20'9 por cento), por detrás –a grande distancia, iso si- de política (44'2 por cento), e por diante doutras áreas como cultura (6'9 por cento), sociedade (13'9 por cento) ou deportes (11'6 por cento).

Polo tanto, a área temática de sucesos ten unha grande importancia tamén dentro do *Telexornal Mediodía* de TVG:

3.2.1.I. A maior parte das veces, a presentación do Telexornal Mediodía inclúe unha nova de sucesos ou de política (68'7 por cento do total de presentacións entre as dúas áreas temáticas).

3.2.1.II. Son a segunda área de importancia nos titulares.

3.2.1.III. O 59'6 por cento das novas de sucesos estiveron entre as dez primeiras do informativo.

Os telespectadores galegos demostraron subscribir esta política informativa da cadea cos resultados de audiencia. Estes dous programas foron os informativos que tiveron máis público en Galicia na súa franxa horaria durante o 2003 (datos de audiencias aportados por Sofres Audiencia de Medios, S.A.).

Así, os datos recollidos no período de estudo converten ao *Galicia Noticias* no informativo máis visto en Galicia en 2003, cunha media dun 32'9 por cento de share, o que supón unha media diaria de 213.000 espectadores seguindo as súas emisións (ver páxina 34).

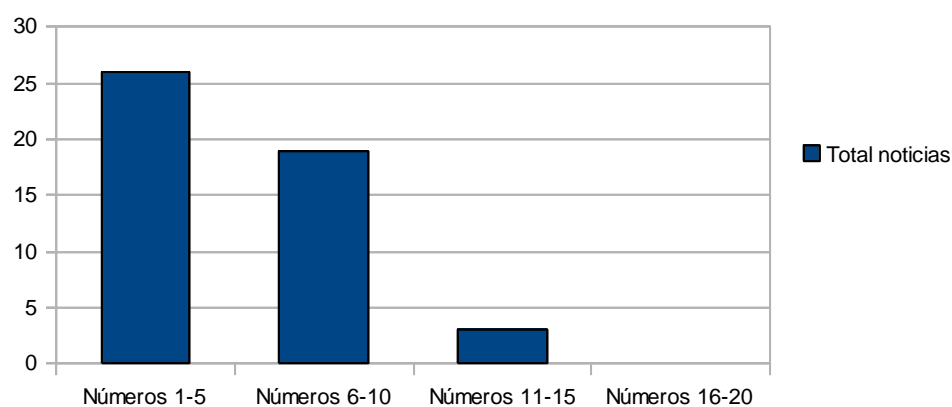
No caso do *Telexornal Mediodía*, os índices de audiencia tamén foron moi elevados, sobre todo tendo en conta que, polo seu horario de emisión, compite, total ou parcialmente, cos informativos das cadeas nacionais. Este programa contou cun share medio do 25 por cento de cota de pantalla, uns 220.000 espectadores ao día¹⁰.

Ademais, o *Galicia Noticias*, informativo case monográfico de sucesos, como xa se sinalou, acadou picos que chegaron a superar o 50 por cento da audiencia na súa franxa horaria.

---

¹⁰ *Informativos T5 1ª Edición*, o único que se emitía na súa integridade no mesmo horario que o *Telexornal Mediodía* tivo unha cota media de pantalla no período a estudo do 21'4 por cento. *A3 Noticias 1ª Edición*, que coincidía durante uns 15 minutos co *Telexornal Mediodía*, tamén obtivo unha media de share inferior á do informativo de TVG (22'4 por cento), ao que só superou o *Telediario 1* (28'3 por cento de media), co que coincidía tamén durante un cuarto de hora (ver páxina 28).

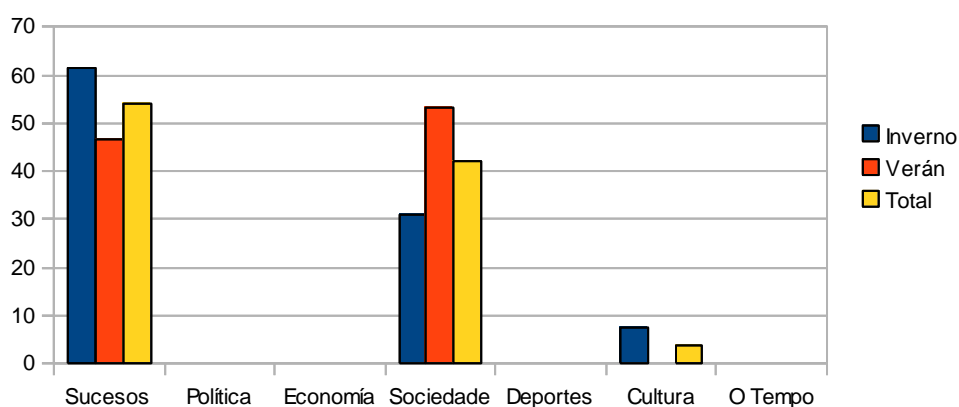
Gráfico 22: Orde na escaleta das noticias de sucesos
Galicia Noticias

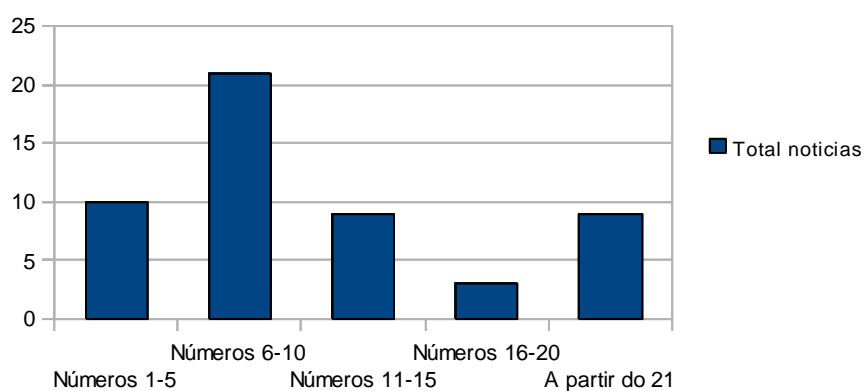
Gráfico 23: Inclusión das noticias nas presentacións
Galicia Noticias

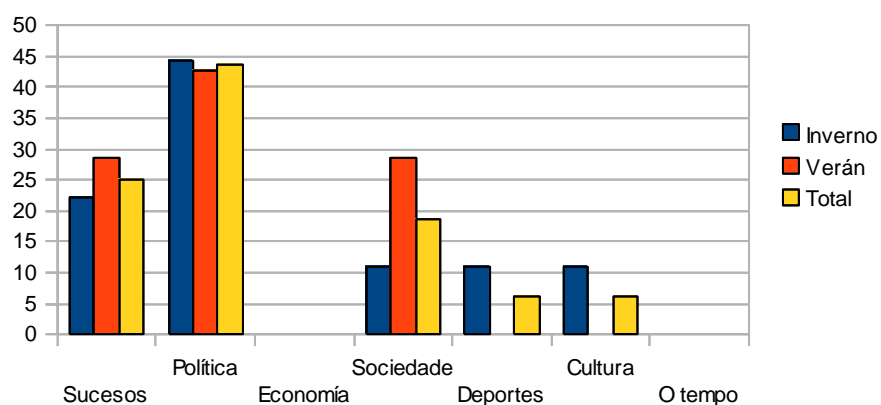
Gráfico 24: Inclusión das noticias en titulares
Galicia Noticias

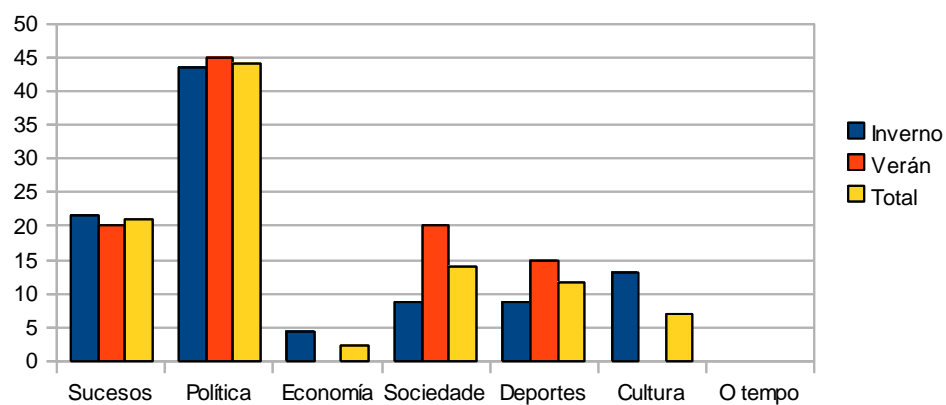
Gráfico 25: Orde na escaleta das noticias de sucesos
Telexornal Mediodía

**Gráfico 26: Inclusión das noticias nas presentacións
Telexornal Mediodía**

**Gráfico 27: Inclusión das noticias en titulares
Telexornal Mediodía**

3.2.2. TVE.

O *Informativo Territorial Galicia 1* demostrou ter unha forte compoñente política na súa axenda, de tal xeito que estes temas foron maioritarios dentro do programa. A información de sucesos só entrou de xeito ocasional e non chegou a conformar bloques temáticos propios porque estas novas non se agruparon unhas a continuación das outras. Nin sequera durante o verán a información de sucesos cobrou máis protagonismo, ao contrario, emitíronse aínda menos novas deste tipo (ver Gráfico 7, *páxina 80*). Neste programa só se incluíron os sucesos cando tiveron unha importancia especial.

Isto obsérvase claramente cando analizamos a localización da información de sucesos dentro do *Informativo Territorial Galicia 1*. Os sucesos nunca foron tema de presentación (Gráfico 29, *páxina 108*) e apenas conformaron a terceira área temática nos titulares (Gráfico 30, *páxina 109*), tralos temas de política e de deportes (29'2 por cento de titulares de política, 25 por cento de deportes e 16'7 por cento de sucesos). Iso si, neste caso cómpre dicir que os sucesos son unha referencia permanente, porque houbo o mesmo número de titulares de sucesos ao longo de todo o ano, no inverno e no verán.

Canto ao desenvolvemento do informativo, as novas de sucesos tampouco estiveron entre as primeiras da escaleta. Así, só o 18 por cento destas novas ocuparon posicións entre as cinco primeiras novas do programa (Gráfico 28, *ver páxina 108*). O 45 por cento delas estiveron entre as novas 6 e 10. Iso si, malia todo o exposto, non se pode obviar que o 63 por cento das novas de sucesos que se emitiron no *Informativo Territorial* foron na primeira metade do programa. Polo tanto, pódese dicir que, aínda que neste programa a información de sucesos non ten unha relevancia especial, está considerada o suficientemente importante como para ir na primeira metade do telexornal.

A continuación presentamos o resumo do *Informativo Territorial Galicia 1*:

3.2.2.1. A información de sucesos non se inclúe nas presentacións do informativo.

3.2.2.2. A información de sucesos é a terceira referencia temática dentro dos titulares.

3.2.2.3. Aínda así, o 63 por cento das noticias de sucesos emitíronse na primeira metade do informativo.

No caso do *Telediario 1* a situación é distinta. Aquí os sucesos cobraron unha maior importancia, entraron tódolos días na axenda do programa e adoitaron configurar bloques temáticos propios, iso si, sen ningunha referencia oral ou gráfica que estableza os sucesos como unha sección diferenciada.

A importancia maior da información de sucesos queda reflectida claramente na porcentaxe de temas que entraron nas presentacións (Gráfico 32, *ver páxina 110*). Os sucesos conformaron un 18 por cento do total das presentacións e aumentaron a súa presenza no verán ata acadar unha porcentaxe dun 22 por cento, e só estiveron por detrás de política e sociedade.

Os sucesos supuxeron, amais, o 30 por cento dos titulares deste informativo (Gráfico 33, *ver páxina 110*), á mesma altura que política. Ademais, no verán aumentou a porcentaxe de novas de sucesos que entraron no bloque de titulares (un 33 por cento).

Pola contra, a información de sucesos, destacada habitualmente no arranque do *Telediario 1*, non adoitou ir entre as primeiras novas do informativo (Gráfico 31, *ver páxina 109*). Si houbo unha porcentaxe importante de noticias de sucesos entre as cinco primeiras do programa (17'6 por cento), pero a maioría delas (76'5 por cento), emitíronse a partir das dez primeiras novas do informativo.

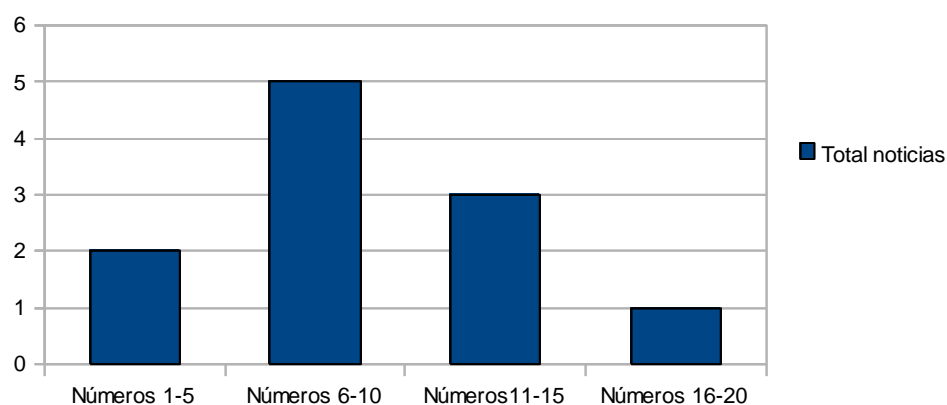
A información de sucesos, pois, destácase ao comezo do programa como reclamo para atraer aos telespectadores, ao igual que o resto de presentacións e/ou titulares (Martín Sabarís, 2002), pero logo non se emite maioritariamente ao comezo do mesmo.

Este é o resumo do *Telediario 1* de TVE:

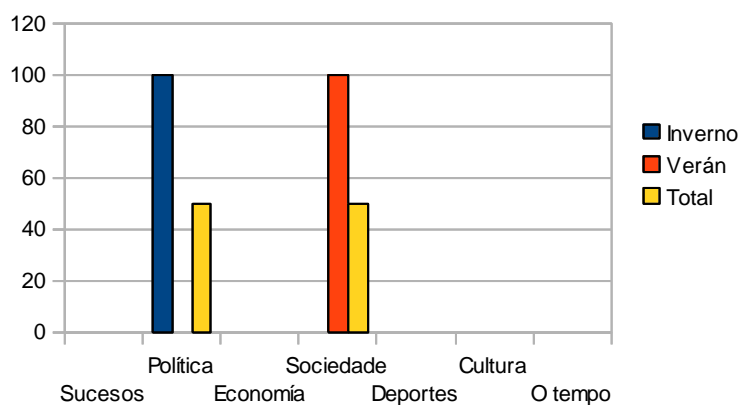
3.2.2.I. *Os sucesos usáronse como reclamo para os espectadores, acudindo a eles con moita frecuencia tanto nas presentacións (18'7 por cento) coma nos titulares (30 por cento).*

3.2.2.II. *En cambio, as noticias de sucesos emitíronse contra a metade e a parte final do programa.*

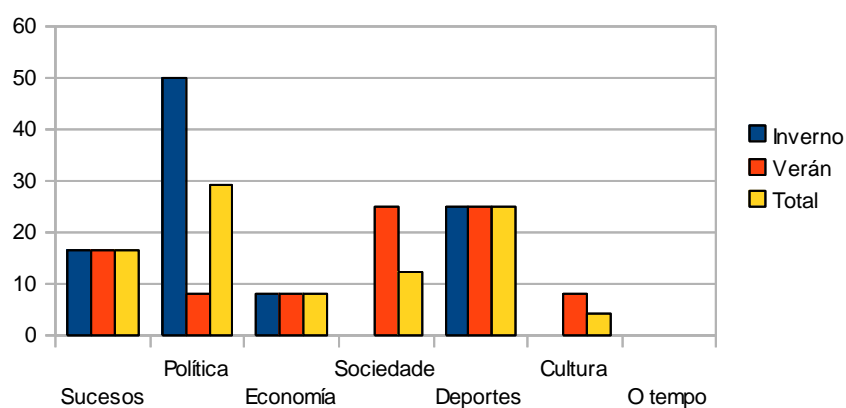
**Gráfico 28: Orde na escaleta das noticias de sucesos
TVE Galicia 1**

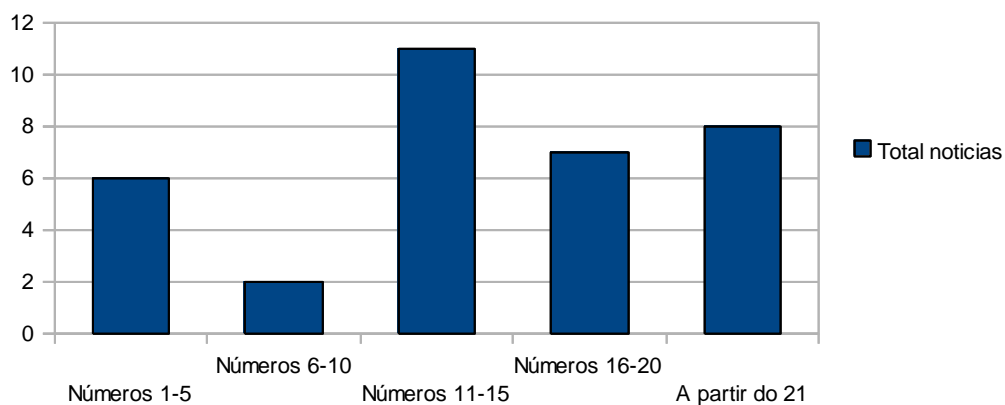
**Gráfico 29: Inclusión das noticias nas presentacións
TVE Galicia 1**

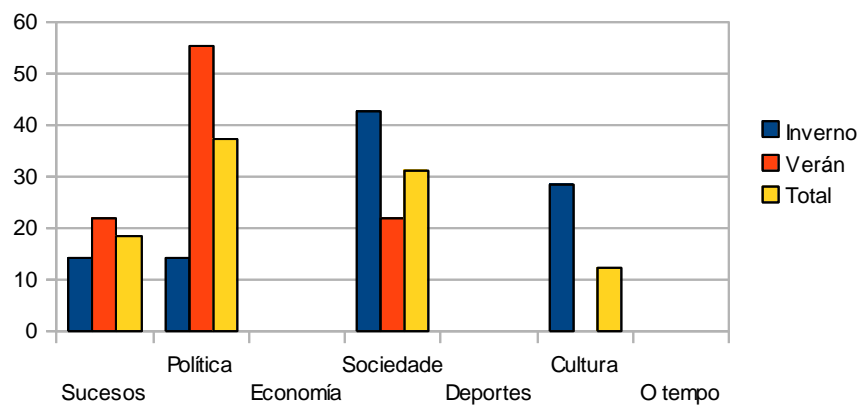
Gráfico 30: Inclusión das noticias en titulares
TVE Galicia 1

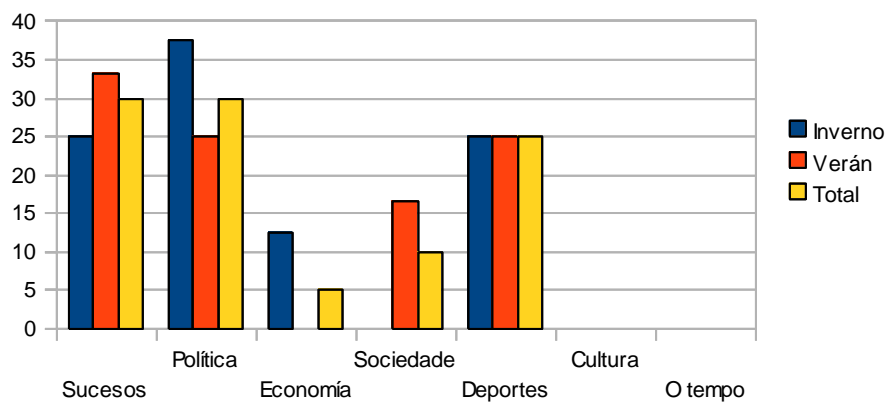
Gráfico 31: Orde na escaleta das noticias de sucesos
Telediario 1

**Gráfico 32: Inclusión das noticias nas presentacións
Telediario 1**

**Gráfico 33: Inclusión das noticias en titulares
Telediario 1**

3.2.3. A3.

A3 concédelle importancia á información de sucesos, que sempre entrou nas axendas dos seus espazos informativos. Son temas aos que se lles presta atención, que se agrupan en bloques temáticos propios, que entran nos titulares e nas presentacións.

O informativo *A3 Noticias Galicia* presentou unha peculiaridade que inflúe na análise. Durante o verán a súa duración limitouse a uns cinco minutos, o que fixo que non tivera presentacións nin titulares, senón un bloque coas novas máis destacadas do día. Isto repercutiu, inevitablemente, nas noticias de sucesos emitidas.

Tendo en conta este feito, a análise da localización das novas de sucesos permítenos afirmar que teñen unha grande importancia neste programa. Para empezar, foron a principal referencia temática para as presentacións (Gráfico 35, *ver páxina 114*), moi por riba de política ou deportes (23'5 por cento de presentacións de sucesos, por un 14'7 por cento de política e un 8'8 por cento de deportes).

Neste informativo non houbo bloque de titulares, pero si un resumo final no que se deron as novas máis destacadas que se foron tratando (Gráfico 36, *ver páxina 115*). Tamén neste aspecto destacaron os sucesos, ata o punto de que constituíron as dúas terceiras partes dos temas salientados.

Polo demais, os sucesos distribuíronse ao longo de todo o informativo dun xeito equitativo, aínda que o 55 por cento ocuparon as cinco primeiras noticias (ver Gráfico 34, *páxina 114*), o que confirma a importancia que ten esta área temática no programa.

A localización da información de sucesos en *A3 Noticias Galicia* baséase, pois, nos seguintes puntos:

3.2.3.1. *Foron a principal referencia temática das presentacións e dos resumos finais dos informativos invernais. Hai que ter en conta que no verán o programa redúcese a cinco minutos, que só inclúe novas e que, en xeral, non hai titulares.*

3.2.3.2. *As noticias de sucesos repartíronse ao longo de todo o informativo, pero a maioría delas (55 por cento), ocuparon o arranque do mesmo, as cinco primeiras novas.*

As noticias de sucesos son tamén moi importantes no informativo estatal. Conformaron a primeira referencia temática nas presentacións (Gráfico 38, *ver páxina 116*), supoñendo un 32 por cento das mesmas, ao igual que política. Hai unha diferenza grande entre as presentacións do informativo relativas a estas dúas áreas temáticas. No inverno non houbo nin unha soa presentación de política, mentres que as de sucesos foron constantes ao longo de todo o ano. É máis, no verán, as presentacións do informativo só foron de sucesos ou de política. Pola contra, outras áreas temáticas que si apareceron nas presentacións durante o inverno, como deportes ou cultura (ambas cun 33'3 por cento das presentacións), desapareceron completamente durante o estío.

No que atinxe aos titulares (Gráfico 39, *ver páxina 116*), os sucesos si foron a principal referencia, cun 37'5 por cento dos mesmos. Os temas políticos supuxeron o 22'5 por cento dos titulares e os de deportes un 15 por cento. Outras áreas temáticas, como economía ou cultura, apenas tiveron repercusión nos titulares.

A distribución das noticias de sucesos ao longo do informativo foi homoxénea (Gráfico 37, *ver páxina 115*). Máis da cuarta parte delas (o 28 por cento) ocuparon a parte final do programa, pero se observamos con atención as porcentaxes recollidas observaremos que un 36'8 por cento das mesmas emitíronse entre as dez primeiras novas do informativo. Isto denota que os sucesos son considerados temas moi importantes non só para abrir os informativos, senón tamén para manter a audiencia ao longo dos mesmos, xa que moitos destes temas destacáronse na presentación ou nos titulares.

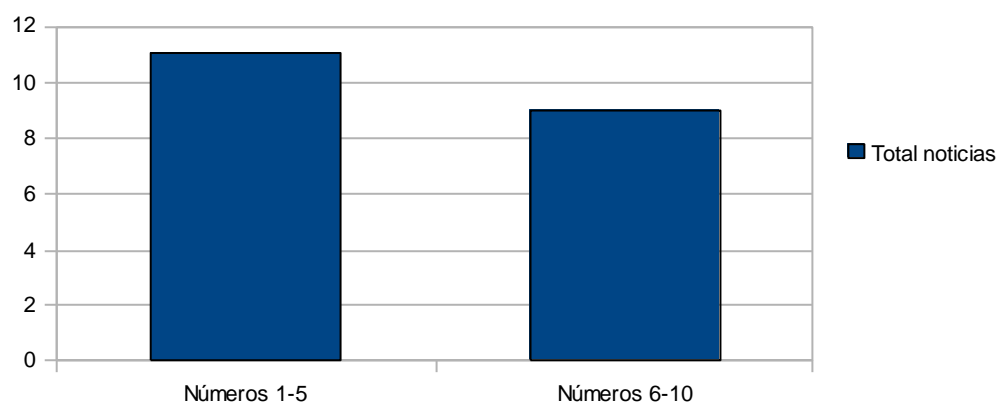
Este é o resumo de *A3 Noticias 1ª Edición*:

3.2.3.I. Os sucesos son a primeira referencia temática nas presentacións e a primeira nos titulares.

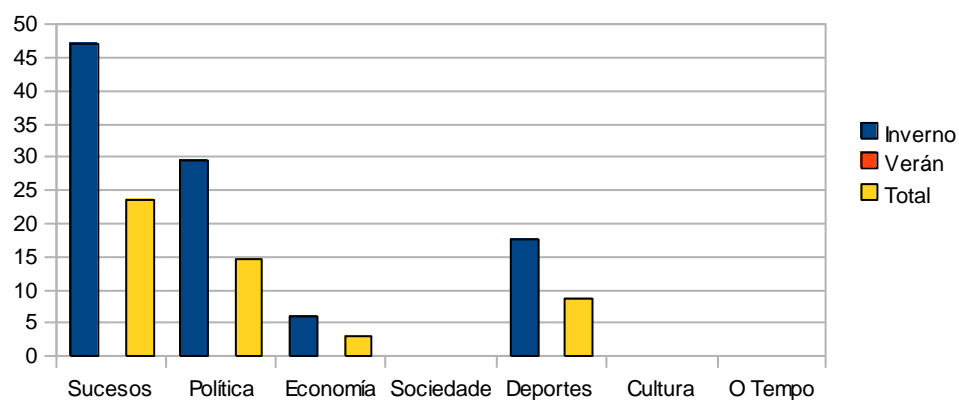
3.2.3.II. O 36,8 por cento das novas de sucesos emitíronse entre as dez primeiras noticias do informativo.

3.2.3.III. O resto delas distribuíronse ao longo do programa.

Gráfico 34: Orde na escaleta das noticias de sucesos
A3 Noticias Galicia

Gráfico 35: Inclusión das noticias nas presentacións
A3 Noticias Galicia

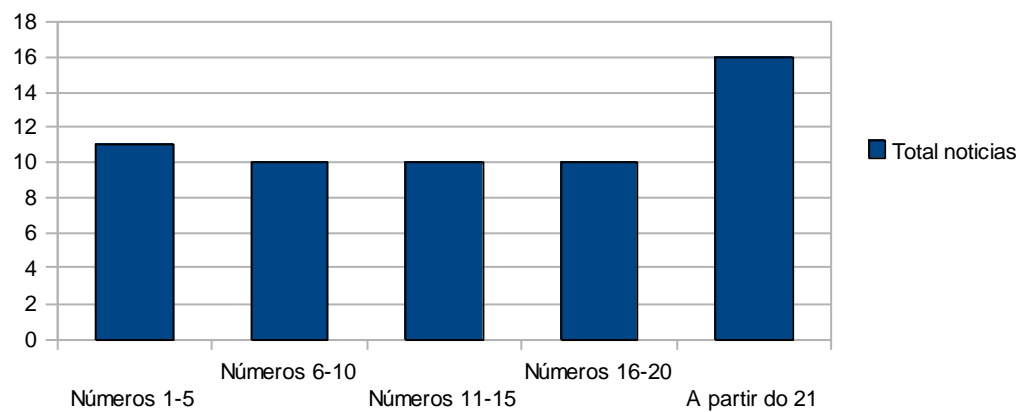
Gráfico 36: Inclusión das noticias no resumo final

A3 Noticias Galicia

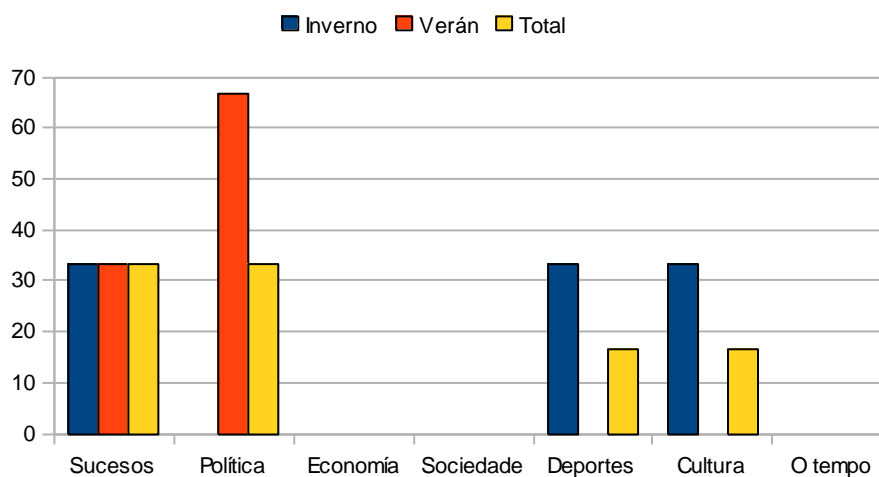

Gráfico 37: Orde na escaleta das noticias de sucesos

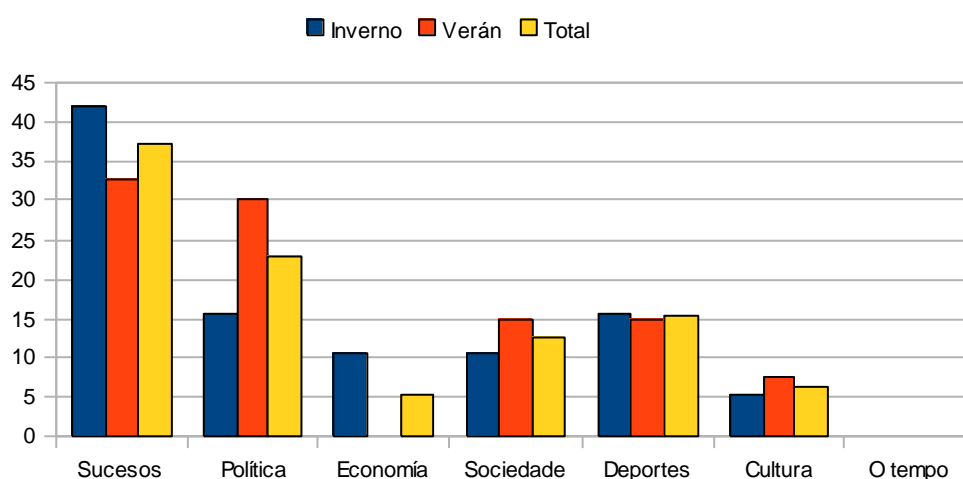
A3 Noticias 1ª Edición

Gráfico 38: Inclusión das noticias nas presentacións*
A3 Noticias 1ª Edición

Gráfico 39: Inclusión das noticias en titulares*
A3 Noticias 1ª Edición

* Neste informativo non hai titulares como tal, senón unha sucesión de colas e insertos nos que se adiantan os temas máis importantes do día. Os datos que se reflicten neste gráfico correspóndense cos mesmos.

Hai un informativo, o do 07-02-03 no que si hai un bloque de titulares como tal, pero ao ser a única excepción, os datos inclúense cos anteriores.

3.2.4. T5.

Nos informativos de T5 analizados non adoita haber a habitual estrutura por seccións temáticas doutras cadeas. Ao contrario, nos noticiarios de T5 entrelazáronse os temas e as noticias conformando unha especie de *collage* da actualidade informativa. Así, a unha noticia de sucesos pode seguirlle unha de política e a esta outra de economía, por exemplo. A única excepción a esta norma é a información deportiva, que si conformou un bloque temático propio e diferenciado.

T5 diferénciase da outra cadea privada da análise na localización que acadan os sucesos dentro do informativo, converténdose na cadea que menos importancia lle dá a esta área temática.

Os datos son claros (Gráficos 40 e 41, *ver páxina 119*). O 54'4 por cento das novas de sucesos que se emitiron ocuparon os últimos lugares do informativo. Só o 13'2 por cento entraron entre as cinco primeiras informacións. Ademais, no verán, o volume de noticias de sucesos caeu á metade e apenas superou o 7 por cento, moi lonxe das porcentaxes que acadaron outro tipo de temáticas.

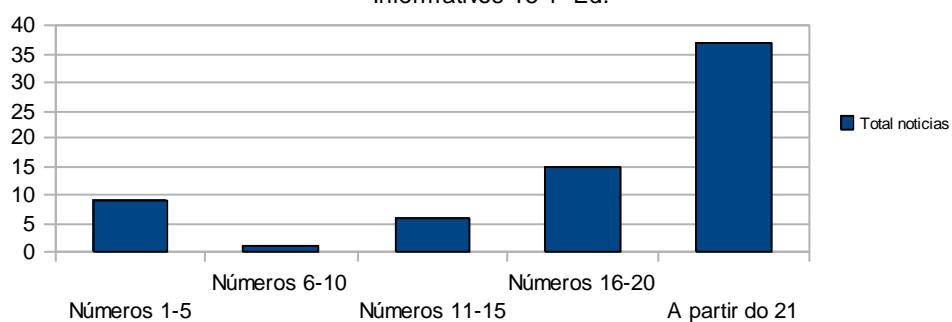
Onde sobe un pouco a importancia dos sucesos é nos titulares pero, en todo caso, non pasaron a ser nin moito menos temática de referencia. Acadaron unha porcentaxe do 31 por cento, moi lonxe do 47 por cento dos temas de política.

En resumo, a situación dos sucesos dentro deste programa é a seguinte:

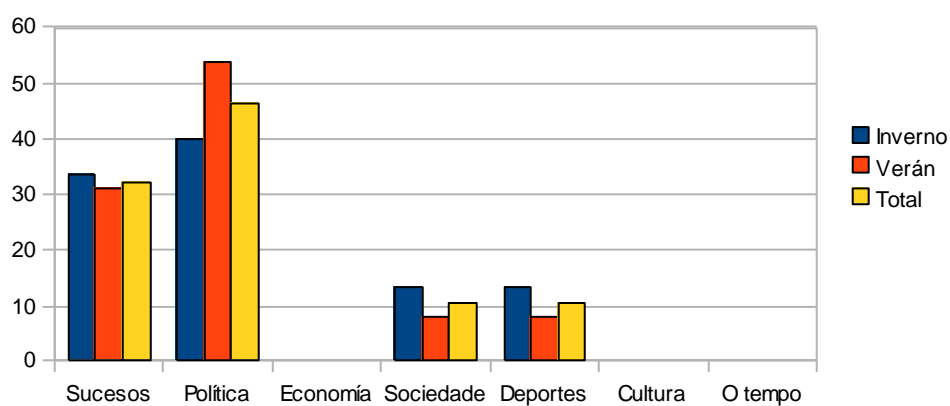
3.2.4.1. *Son a segunda referencia temática en importancia nos titulares (31 por cento), pero moi lonxe dos temas políticos (47 por cento).*

3.2.4.2. *As noticias de sucesos emitíronse na parte final do informativo.*

Gráfico 40: Orde na escaleta das noticias de sucesos
Informativos T5 1ª Ed.

Gráfico 41: Inclusión das noticias en titulares
Informativos T5 1ª Ed.

Analizando pois a localización da crónica de sucesos nos informativos a estudo observamos que nos informativos específicos para Galicia e con información só de Galicia os sucesos son unha área temática prioritaria no *Galicia Noticias* e en *A3 Noticias Galicia*, sendo a referencia principal nas presentacións destes informativos. Pola contra, o desinterese do *Informativo Territorial Galicia 1* polos sucesos mantense nestes parámetros de análise e nunca son tema de presentación ou de apertura deste programa. En conxunto, iso si, vemos que o 70'6 por cento das noticias de sucesos entran na primeira metade dos tres informativos, polo que entendemos que podemos dicir que son preferentes e prioritarios nos informativos específicos para Galicia e con información só de Galicia.

A situación é semellante no resto de informativos, onde os sucesos son temas de referencia nas presentacións, nos titulares e nos inicios dos programas. *Informativos T5 1ª Edición* é a única excepción a esta tendencia. De feito, este informativo é o único no que as noticias de sucesos van contra o remate do programa. Consideramos que a tónica xeral nestes informativos é a distribución das noticias de sucesos ao longo de todo o seu tempo de emisión, xa que así acontece na metade deles (*A3 Noticias 1ª Edición* e *Telediario 1*). No *Telexornal Mediodía* van ao comezo do programa.

4. AS FONTES NA INFORMACIÓN DE SUCESOS

As fontes son a base para a elaboración de calquera información xornalística. O redactor ten que conseguir datos sobre feitos dos que, normalmente, non é nin protagonista nin testemuña. É dicir, el non ten de primeira man a información, senón que ten que buscala.

A importancia deste traballo é tal para o correcto funcionamento e conformación dunha sociedade plural, democrática e informada que o xornalista ten recoñecido o dereito ao segredo profesional, a non revelar quen lle conta a información.

No caso dos sucesos, a importancia das fontes é máxima. Habitualmente estamos a falar de feitos violentos nos que resulta moi difícil falar coas partes implicadas, que adoitan ser vítimas e agresores. Son eles os que teñen a clave do que sucedeu realmente e os que poden facilitar máis información de primeira man. Tamén pode haber testemuñas presenciais dos feitos.

O xornalista ten, por tanto, que facer un esforzo por conseguir acceder aos protagonistas dos feitos para poder elaborar a mellor información posible. Ademais, sempre ten que identificar as fontes na redacción das informacións.

Sen embargo, neste traballo conta cun inconveniente importante: a rapidez coa que os medios de comunicación transmiten a información hoxe en día. A presión por dar a noticia o antes posible, por adiantarse aos competidores, a loita polas audiencias, en definitiva, fai que a busca das fontes de información sexa un labor que o xornalista ten que facer *contra corrente*.

En todo caso, partindo da base de que o xornalista non xulga os feitos, senón que os expón do xeito máis obxectivo e veraz posible para que sexa cada telespectador o que saque a súas propias interpretacións e conclusións, a importancia do traballo de busca e obtención de fontes informativas é máxima. Fagoaga (1982) defende, á hora de facer noticias en xeral, non especificamente de sucesos, *recoller as valoracións de expertos, de autoridades representativas, de persoas implicadas nos feitos analizados, procurando neste senso que as opinións expresadas por eles non vaian todas na mesma dirección*. Entende Fagoaga que o xornalista debe ofrecerlle ao telespectador *o dilema, os datos que apuntan en direccións distintas*, no canto de decantarse claramente sobre a dirección á que apuntan os feitos. Nisto debe consistir o traballo do xornalista coas fontes, buscar todas as que teñan información válida sobre os feitos, seleccionar fontes e declaracións, e ofrecérllelas aos telespectadores.

4.1. Clasificacións das fontes das noticias de sucesos.

A efectos deste traballo imos tomar como base e punto de partida a enumeración que fai Soengas (Op. Cit.), que recolle os seguintes tipos de fontes informativas¹¹:

4.1.1. Segundo a relación que ten cos feitos a persoa que facilita os datos:

4.1.1.1. Fontes directas ou primarias.

4.1.1.2. Fontes indirectas ou secundarias.

4.1.2. Segundo a procedencia dos datos:

4.1.2.1. Fontes institucionais ou públicas.

4.1.2.2. Fontes privadas.

4.1.3. Segundo os mecanismos de acceso á información:

4.1.3.1. Fontes lexítimas.

4.1.3.2. Fontes ilexítimas.

4.1.4. Fontes actuais e fontes de arquivo.

---

¹¹ Outros autores aportan as súas clasificacións. Pepe Rodríguez (1994) apunta que poden ser, en función de diversos parámetros: *Fontes persoais, públicas, privadas, confidenciais, éticas, documentais, implicadas, alleas, favorables, desfavorables, neutrais, técnicas/expertos, oficiais e oficiosas*. Ao respecto da relación entre a fonte informativa e o xornalista, Gieber e Johnson (1961, citados en Rodrigo Alsina, Op. Cit), establecen tres tipos de fontes informativas: *Fontes independentes, cooperantes e comunicados oficiais*.

Rodrigo Alsina (Op. Cit.) distingue, pola súa banda, dous tipos de fontes informativas, as *fontes utilizadas* e as *fontes mencionadas*. As mencionadas son necesariamente tamén fontes utilizadas, pero á inversa non se ten que dar esa relación. O enfoque desta tese doutoral fai que tódalas fontes que identifiquemos sexan necesariamente fontes mencionadas, porque para saber cal foron as fontes utilizadas teríamos que entrar en contacto directo con tódolos xornalistas que fixeron tódalas informacións de sucesos analizadas. A análise das noticias de sucesos dende o punto de vista da información que recibe o telespectador non permite coñecer tódalas fontes utilizadas (*ver tamén páxina 127*).

4.2. A relación entre as fontes e os feitos e a incidencia da selección das fontes nas informacións de sucesos en televisión.

As únicas fontes directas da información de sucesos son os *protagonistas dos feitos* ou as *testemuñas presenciais* dos mesmos, se as houbera. Porén, de cara á nosa análise, e para establecer unha distinción máis precisa entre as fontes directas ás que acceden os xornalistas que cobren noticias de sucesos, imos distinguir entre *fontes directas de primeiro grao* e *fontes directas de segundo grao*.

4.2.1. *Fontes directas de primeiro grao*: Aquelas que participaron directamente nos feitos. Son os protagonistas dos acontecementos e as fontes que teñen a maior información posible sobre o que sucedeu, por que sucedeu e cal son os seus condicionantes e consecuencias. Normalmente son fontes privadas.

4.2.2. *Fontes directas de segundo grao*: Aquelas que presenciaron directamente os feitos pero non tomaron parte neles. Son testemuñas dos acontecementos e teñen moita información sobre o que aconteceu porque o viron e escoitaron en primeira persoa, pero non teñen por que saber as causas, os condicionantes nin as consecuencias dos mesmos. Neste punto pódense incluír tamén as forzas de seguridade e equipos de emerxencia sempre e cando se deduza das súas declaracións que chegaron con moita rapidez ao lugar do suceso. Estas últimas serían as *fontes institucionais ou públicas*, as que Rodrigo Alsina (Op. Cit.) denomina *fontes de rutina*, consultadas sempre ante determinados acontecementos.

O motivo polo que decidimos efectuar esta distinción é que así poderemos precisar aínda máis o grao de acceso dos xornalistas que elaboran informacións de sucesos ás fontes que teñen máis datos sobre os feitos. É tamén un bo indicador sobre o nivel do traballo de investigación xornalística de cada informativo de televisión.

Ata certo punto podería considerarse normal unha dificultade no acceso a este tipo de fontes nas noticias de sucesos. Non é fácil para ningún xornalista chegar ao dono dunha xoiería que veñen de roubar, por exemplo. O habitual é que estea nervioso e non queira falar e, moito menos, para unha cámara de televisión. Si que pode resultar máis doado conseguir que esa persoa fale fóra de cámara e lle conte ao xornalista o que sucedeu. Só con isto xa se pode facer unha información fiable. Dende logo, conseguir entrevistar ao atracador é pouco menos que imposible, polo que non é raro que en sucesos deste tipo sexa moi difícil contar con tódalas fontes directas de primeiro grao, habitualmente diferenciadas, por dicilo así, en agresores e vítimas.

Algo semellante acontece coas testemuñas presenciais dos sucesos. A miúdo non acceden a falar cos xornalistas porque teñen medo de sufrir represalias dos agresores ou porque, simplemente, non se queren meter en problemas. O seu testemuño é moi valioso, case tanto coma o dos protagonistas, pero adoita ser difícil de conseguir.

Por iso as *fontes indirectas* de información cobran unha relevancia especial nos sucesos. Persoas con outra relación non tan próxima cos feitos que se queren esclarecer e contar pasan a ter un protagonismo especial. As principais fontes indirectas da información de sucesos enuméranse na páxina seguinte.

4.2.I. *Testemuñas non presenciais dos feitos.*

4.2.II *Fontes institucionais ou públicas:* Forzas de seguridade, responsables xudiciais da investigación dos feitos e servizos de emerxencia.

4.2.III. *Familiares.*

4.2.IV. *Veciños.*

Para facer a análise das fontes das noticias de sucesos só teremos en conta as que podemos coñecer ao ver as noticias como se foramos telespectadores, segundo o método establecido para a realización deste traballo. Así, consideraremos como fontes das noticias as mencionadas no off polos xornalistas ou aquelas das que se inclúan declaracións dun ou doutro xeito. Dado que mencionar as fontes das que o xornalista obtén a información é unha das *normas* do xornalismo (sen esquecer tampouco o dereito ao segredo profesional), isto debe bastar para facer unha análise precisa das mesmas. Este enfoque do traballo tamén impide facer unha distinción precisa entre as fontes mencionadas que foron *lexítimas* e as que non.

4.2.1. TVG.

No *Galicia Noticias* observamos que o 85'4 por cento das noticias de sucesos tiñan especificadas as fontes (Gráfico 42, *ver páxina 131*). No caso do *Telexornal Mediodía* (Gráfico 45, *ver páxina 132*) esta porcentaxe baixou ata o 64 por cento.

Nesta cadea déronse unhas porcentaxes elevadas de acceso ás fontes directas dos feitos. Dentro das noticias de sucesos coas fontes especificadas, en ningún dos dous casos a porcentaxe das mesmas que incluían informacións facilitadas por protagonistas e testemuñas baixou do 80 por cento. No *Galicia Noticias* esta porcentaxe é do 84'5 por cento, e no *Telexornal Mediodía* sobe ata o 93'8 por cento. Iso si, se analizamos o acceso ás fontes directas de primeiro grao (Gráfico 43, *ver páxina 131*) vemos que é elevado no *Galicia Noticias* (46,7 por cento) e moi baixo no *Telexornal Mediodía* (7,2 por cento, Gráfico 46, *ver páxina 133*). Ademais, neste informativo o 66'6 por cento das fontes directas mencionadas foron fontes institucionais, públicas e *de rutina*.

Por que se produce esta situación no *Telexornal Mediodía*? O problema non está nas novas de sucesos cubertas directamente polos xornalistas de TVG, posto que estas informacións tamén se emiten maioritariamente no *Galicia Noticias* e, como xa se viu, con fontes directas na maioría dos casos. A causa son as noticias de sucesos que non acontecen en Galicia e que se cobren con axencias de novas nacionais e internacionais ou con intercambios coas outras televisións autonómicas. Nestas informacións non aparecen citadas as fontes. O método de traballo escollido permítenos constatar esta afirmación, pero non as súas causas. Para posteriores estudos queda o saber se é porque as informacións chegan á cadea sen especificar esas fontes ou porque as ocultan os xornalistas de TVG que as reelaboran.

Polo que atinxe ás fontes indirectas, ambos telexornais empregaron con frecuencia o recurso de falar cos veciños do lugar onde aconteceron os feitos (Gráficos 44 e 47, *ver páxinas 132 e 133*), en ámbolos casos con porcentaxes que se moven ao redor do 30 por cento (27'3 no *Galicia Noticias* e 33'1 no *Telexornal Mediodía*). No *Galicia Noticias* tamén se buscaron como fontes indirectas de información as forzas de seguridade e o persoal xudicial (36'4 por cento das fontes indirectas especificadas). Son fontes institucionais ou públicas que deben aportar datos veraces e dar informacións fiables porque os datos que posúen son de interese social e público. O *Telexornal Mediodía* fraqueou neste aspecto, e só recorreu a veciños e fontes doutro tipo distintas das oficiais (66'9 por cento).

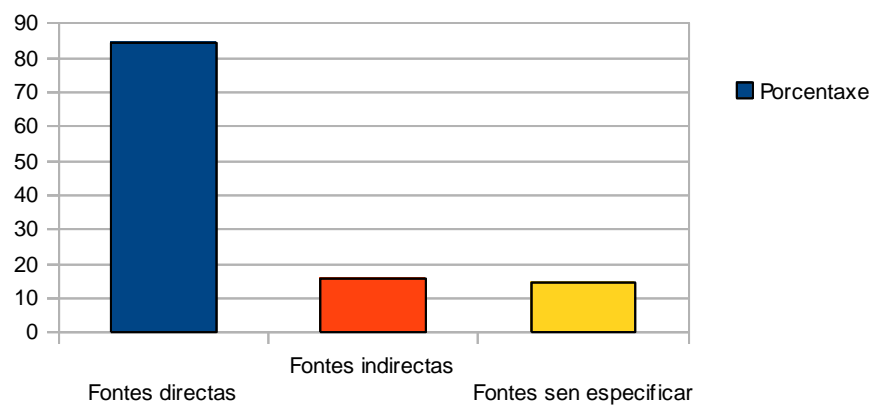
A continuación incluimos un resumo do traballo coas fontes de información no *Galicia Noticias*:

- 4.2.1.1. *Hai un gran esforzo por acceder ás fontes informativas, sobre todo as fontes directas, e informar aos telespectadores de que testemuños se recolleron para elaborar as noticias.*
- 4.2.1.2. *Case a metade do total de fontes directas recollidas son fontes directas de primeiro grao (46'7 por cento do total de fontes directas especificadas). Se sumamos as de segundo grao, esta porcentaxe sobe ata o 96'7 por cento.*
- 4.2.1.3. *Cando se recorre a fontes indirectas búscase que sexan o máis fiables posible, preferentemente fontes oficiais. Aínda si, tamén se recorre con frecuencia aos veciños (27'3 por cento do total de fontes directas especificadas).*

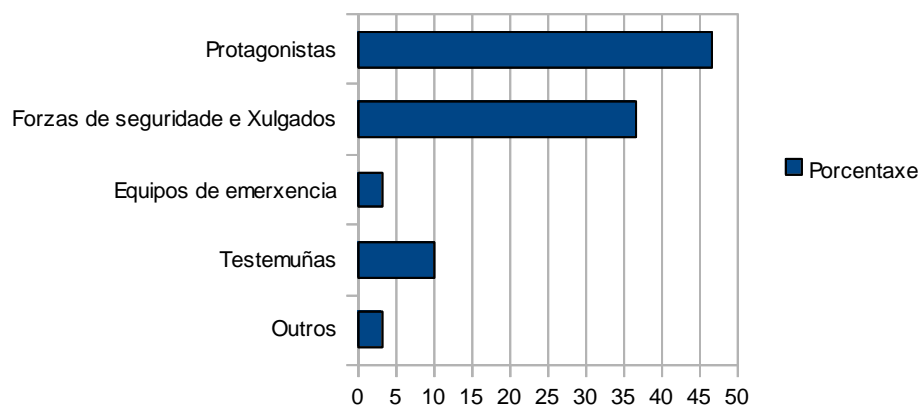
Este é o resumo do *Telexornal Mediodía*:

- 4.2.1.I. *Hai tamén un esforzo grande por acceder ás fontes informativas e informar aos telespectadores de que testemuños se recolleron para elaborar as noticias, pero chégase a moitas menos fontes directas que no Galicia Noticias (apenas o 25 por cento do total).*
- 4.2.1.II. *A porcentaxe de fontes directas de primeiro grao é do 7'2 por cento. Nesta porcentaxe incide de forma directa a emisión de novas de sucesos nacionais e internacionais nas que os xornalistas das cadeas non son os que recollen directamente a información.*
- 4.2.1.III. *Cando se recorre a fontes indirectas non se acode a fontes oficiais, senón a veciños (33'1 por cento do total de fontes indirectas especificadas) ou outro tipo de fontes (66'9 por cento).*

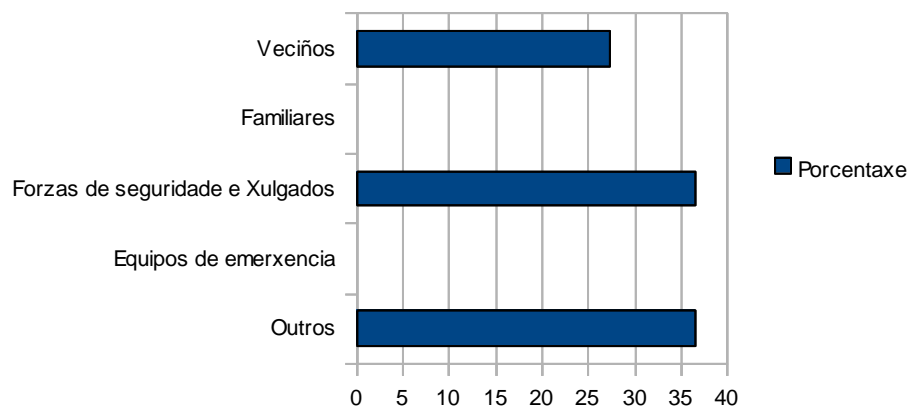
Gráfico 42: Fontes das noticias de sucesos
Galicia Noticias

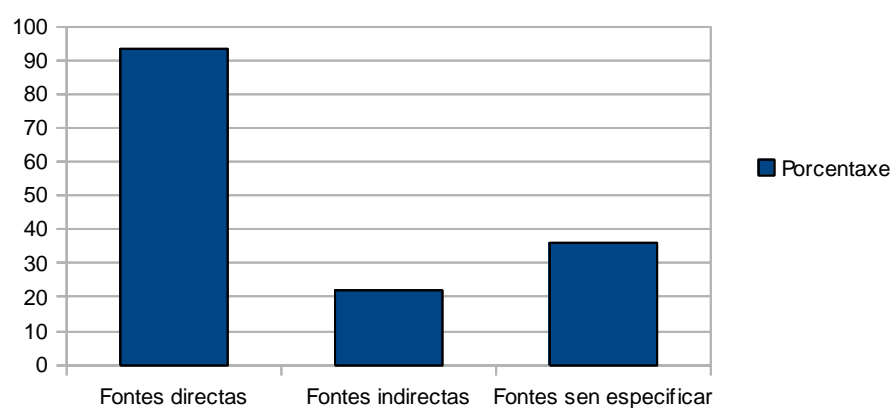
Gráfico 43: Fontes directas das noticias de sucesos
Galicia Noticias

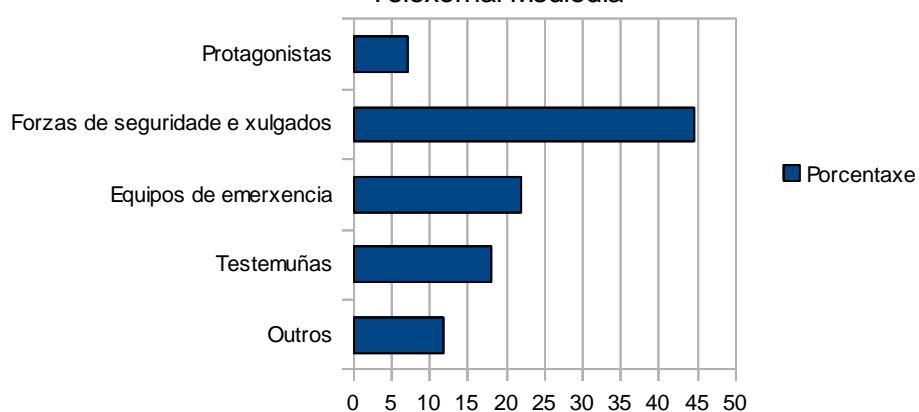
Gráfico 44: Fontes indirectas das noticias de sucesos
Galicia Noticias

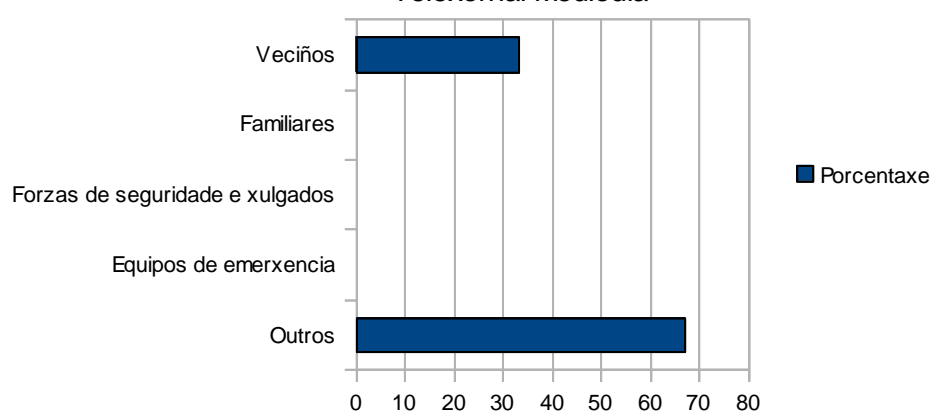
Gráfico 45: Fontes das noticias de sucesos
Telexornal Mediodía

Gráfico 46: Fontes directas das noticias de sucesos
Telexornal Mediodía

Gráfico 47: Fontes indirectas das noticias de sucesos
Telexornal Mediodía

4.2.2. TVE.

O *Informativo Territorial Galicia 1* ten un acceso menor ás fontes directas nas informacións de sucesos (Gráfico 48, *ver páxina 137*), que constituíron o 66 por cento do total das fontes consultadas e especificadas. Ademais, os xornalistas non adoitaron mencionar nas informacións as fontes que consultaron (55 por cento de noticias de sucesos coas fontes sen especificar).

Pola contra, no *Telediario 1* (Gráfico 51, *ver páxina 138*) faise un esforzo moi superior por chegar ás fontes directas, ata o punto de que constituíron o 75 por cento do total. Aquí si se lles informou aos telespectadores das fontes que se consultaron para elaborar as noticias, xa que o 77'8 por cento do total das novas de sucesos emitidas contaron coas fontes informativas especificadas.

A falta dun traballo serio e rigoroso na busca das fontes informativas no informativo territorial queda patente no tipo de fontes directas consultadas (Gráfico 49, *ver páxina 137*). En ningunha das noticias emitidas se especificou que o xornalista accedera a ningún dos protagonistas das informacións. Dada a credibilidade que isto aporta ás novas e os datos do resto dos informativos semella claro que non se fai un esforzo suficiente por acadar este tipo de fontes de primeira man. Non hai, polo tanto, fontes directas de primeiro grao mencionadas.

Isto refórzase aínda máis cos datos das fontes oficiais que se consultaron. Entre equipos de emerxencia, forzas de seguridade e persoal xudicial, todas elas fontes de rutina, sumaron tres cuartas partes do total das fontes directas consultadas. A cuarta parte restante correspondeu a testemuñas dos feitos.

No caso do *Telediario 1* constatouse de novo un traballo máis profesional e rigoroso no acceso ás fontes (Gráfico 52, *ver páxina 139*). O 34'8 por cento das fontes directas mencionadas ao telespectador foron protagonistas dos feitos (fontes directas de primeiro grao), que sumados a un 12'5 por cento de testemuñas e a outro 15 por cento de equipos de emerxencias supoñen un notable 62'5 por cento de fontes directas que participaron ou presenciaron os feitos.

Polo que atinxe ás fontes indirectas empregadas (Gráficos 50 e 53, *ver páxinas 138 e 139*), de novo o informativo territorial demostrou a súa tendencia a acudir á fonte oficial (a metade das fontes indirectas consultadas foron forzas de seguridade e persoal xudicial), mentres que o *Telediario 1* busca unha maior proximidade cos feitos. Neste informativo, o 57'3 por cento das fontes indirectas consultadas foron veciños ou familiares, e nunca se consultaron fontes oficiais.

Este é o resumo do traballo coas fontes no *Informativo Territorial Galicia 1*:

4.2.2.1. Non se fixo un traballo serio e rigoroso de acceso ás fontes directas das noticias. As fontes directas constituíron o 66 por cento do total de fontes consultadas e especificadas nas informacións, pero o 75 por cento delas son oficiais.

4.2.2.2. Nunca se accedeu aos protagonistas dos feitos. Non hai fontes directas de primeiro grao.

4.2.2.3. O 50 por cento das fontes indirectas consultadas son igualmente fontes oficiais.

4.2.2.4. No 54'5 por cento das noticias de sucesos non se mencionaron as fontes consultadas.

A continuación, o resumo do *Telediario* 1:

4.2.2.I. Fíxose un traballo serio e rigoroso no acceso ás fontes informativas. As fontes directas supuxeron o 75 por cento do total e un 34'8 por cento delas son de primeiro grao.

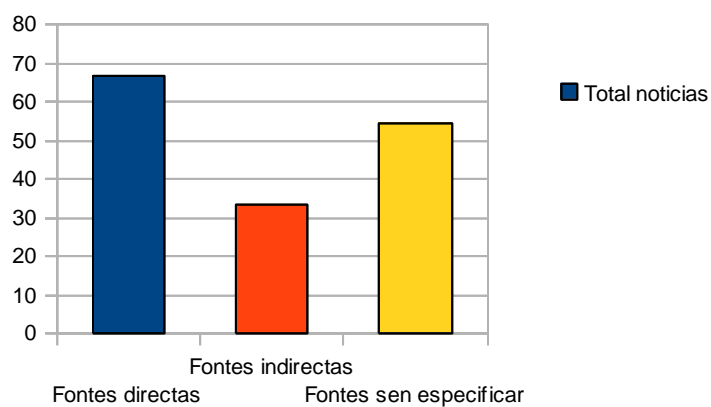
4.2.2.II. Cando se consultaron fontes indirectas buscouse a proximidade cos feitos, a través de veciños e familiares (57'3 por cento en total).

4.2.2.III. As fontes oficiais non foron un recurso habitual nas informacións de sucesos. Só un 40 por cento das fontes directas e un 7'1 das indirectas.

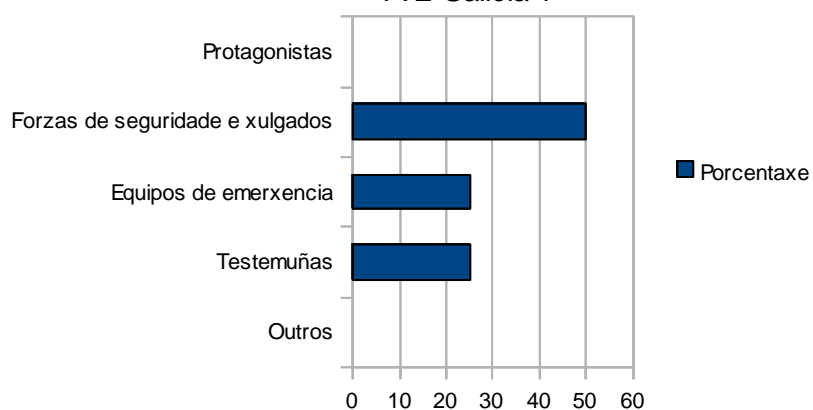
4.2.2.IV. Informóuselles aos telespectadores das fontes que se consultaron á hora de elaborar as informacións. No 77'8 por cento das noticias están especificadas as fontes.

Gráfico 48: Fontes das noticias de sucesos
TVE Galicia 1

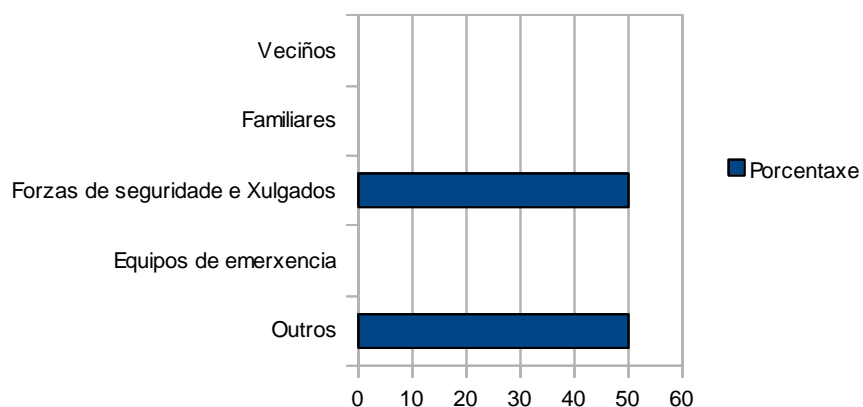

Gráfico 49: Fontes directas das noticias de sucesos
TVE Galicia 1

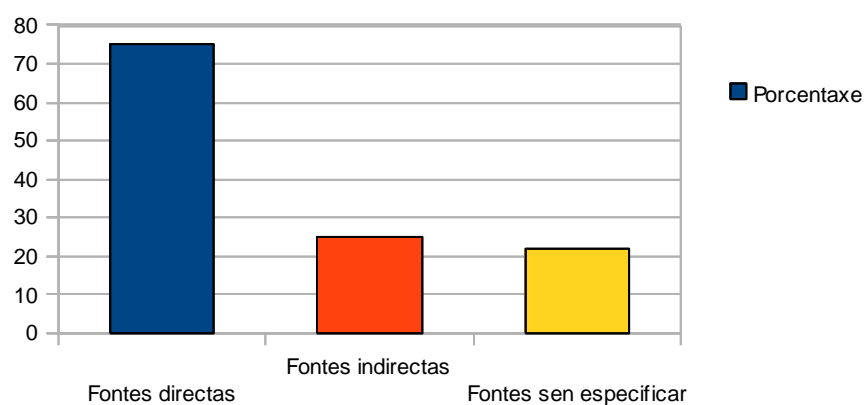
Gráfico 50: Fontes indirectas das noticias de sucesos

TVE Galicia 1

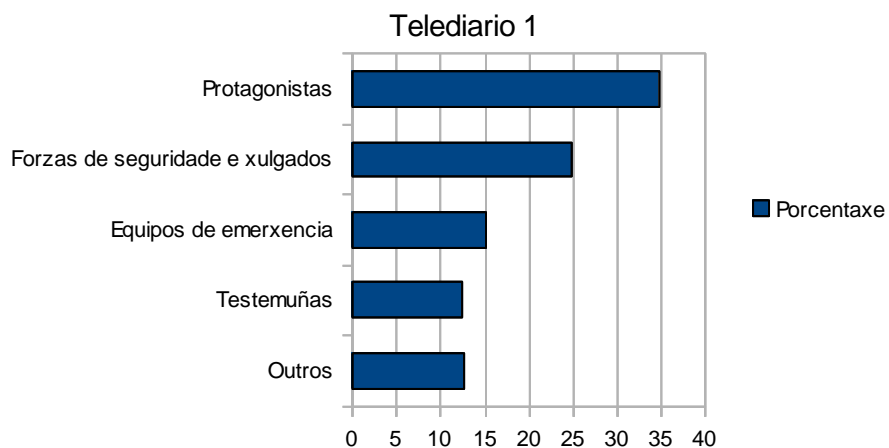

Gráfico 51: Fontes das noticias de sucesos

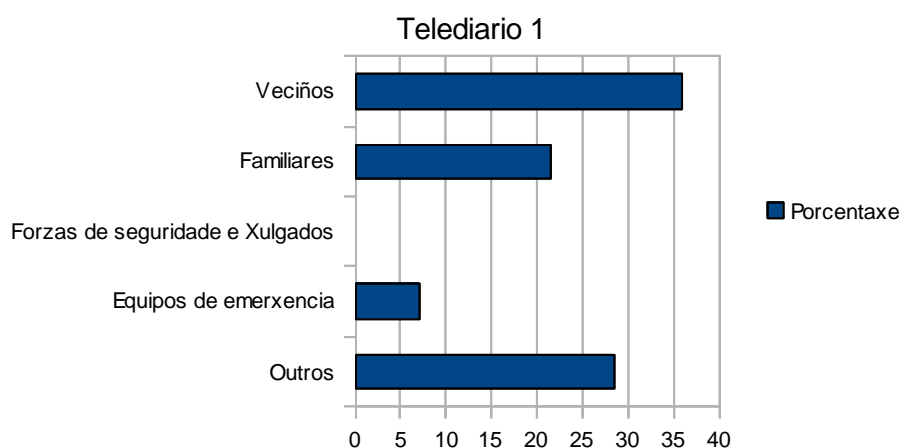
Telediario 1

Gráfico 52: Fontes directas das noticias de sucesos

Gráfico 53: Fontes indirectas das noticias de sucesos

4.2.3. A3.

En *A3 Noticias Galicia*, o 75 por cento das fontes consultadas e especificadas foron fontes directas (Gráfico 54, *ver páxina 142*). Ademais, no 70 por cento das noticias emitidas os telespectadores podían saber cal foron as fontes consultadas polos xornalistas.

No informativo estatal do mediodía, pola contra, apenas o 62 por cento das fontes consultadas e especificadas foron fontes directas. (Gráfico 57, *ver páxina 143*). Pola contra, a porcentaxe de noticias de sucesos coas fontes especificadas é moito máis alta, un 82 por cento.

Canto ao tipo de fontes directas consultadas (Gráficos 55 e 58, *ver páxinas 142 e 144*), en *A3 Noticias Galicia* os protagonistas constituíron a terceira parte do total das fontes directas consultadas e especificadas (33'3 por cento de fontes directas de primeiro grao). O resto (61'1 por cento) foron, basicamente, fontes oficiais, cunha porcentaxe do 16'7 por cento de fontes constituídas por equipos de emerxencia.

No caso de *A3 Noticias 1ª Edición* houbo un 30'3 por cento de fontes directas de primeiro grao dentro das fontes directas consultadas, ao que houbo que engadir un 6 por cento de testemuñas. As forzas de seguridade e o persoal xudicial supuxeron o 25 por cento e os equipos de emerxencia o 14'3 por cento do total das fontes directas. Mantense, pois, un acceso menos frecuente ás fontes oficiais.

Canto ao emprego de fontes indirectas, xa se sinalou que é moi escaso no informativo estatal, apenas un 6 por cento. Búscase a proximidade cos feitos (o 20 por cento das fontes indirectas son veciños), pero a maioría están menos ligadas cos mesmos (políticos, expertos, etc.), tal e como se observa no Gráfico 59 (ver páxina 144). En A3 Noticias Galicia (Gráfico 56, ver páxina 143) a tendencia é practicamente a mesma.

A modo de resumo, en A3 Noticias Galicia:

4.2.3.1. No 70 por cento das noticias contóuselles aos telespectadores cal foron as fontes, e o 75 por cento das mesmas foron fontes directas.

4.2.3.2. Os xornalistas basearon máis as súas informacións nos datos que lles deron as fontes oficiais ca nos protagonistas ou nas testemuñas dos feitos. Só o 33'3 por cento das fontes directas foron de primeiro grao.

4.2.3.3. Houbo un 83'3 por cento de fontes pouco relacionadas cos feitos cando se acudiu a fontes indirectas. As fontes indirectas constituíron o 25 por cento do total.

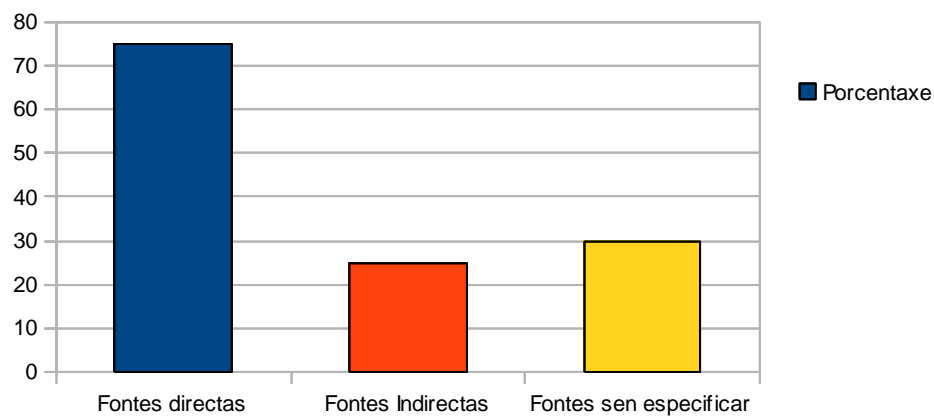
E este é o resumo de A3 Noticias 1ª Edición:

4.2.3.I. No 82 por cento das noticias contóuselles aos telespectadores cal foron as fontes consultadas. O 62 por cento das mesmas foron fontes directas.

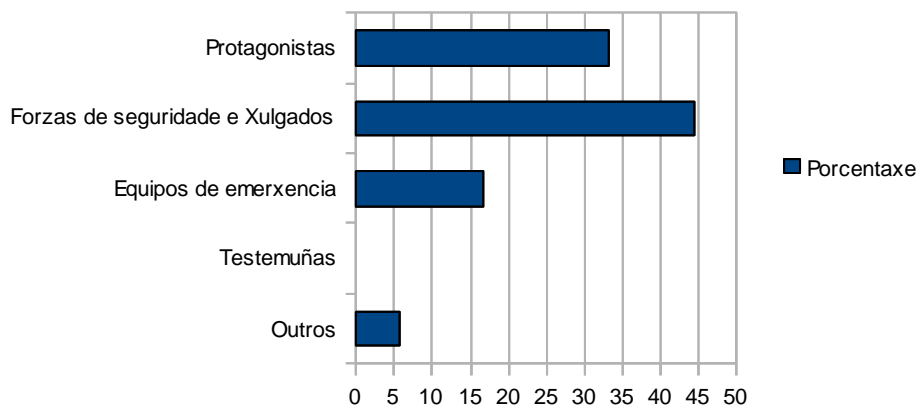
4.2.3.II. O recurso ás fontes oficiais que teñen información directa sobre os feitos segue sendo máis importante que o que supoñen os protagonistas ou as testemuñas dos mesmos, pero esta tendencia non foi tan acusada (30,3 por cento de fontes directas de primeiro grao).

4.2.3.III. Hai unha porcentaxe elevada de fontes pouco relacionadas cos feitos (80 por cento) cando se acode a fontes indirectas. As fontes indirectas roldaron o 6 por cento do total.

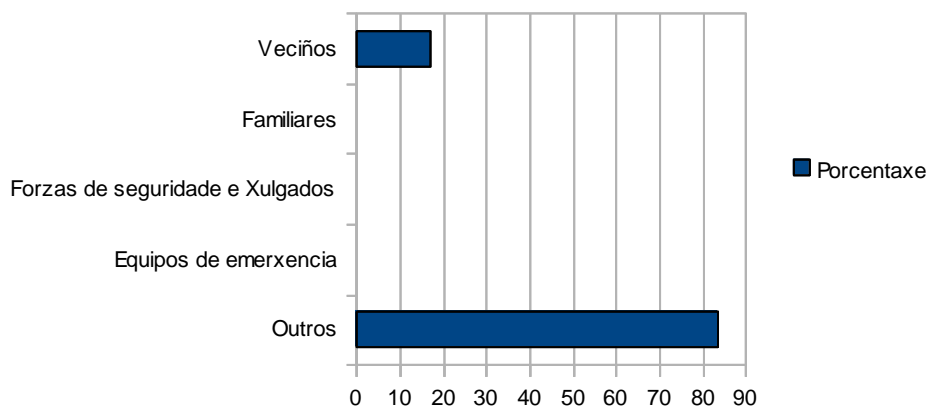
Gráfico 54: Fontes das noticias de sucesos
A3 Noticias Galicia

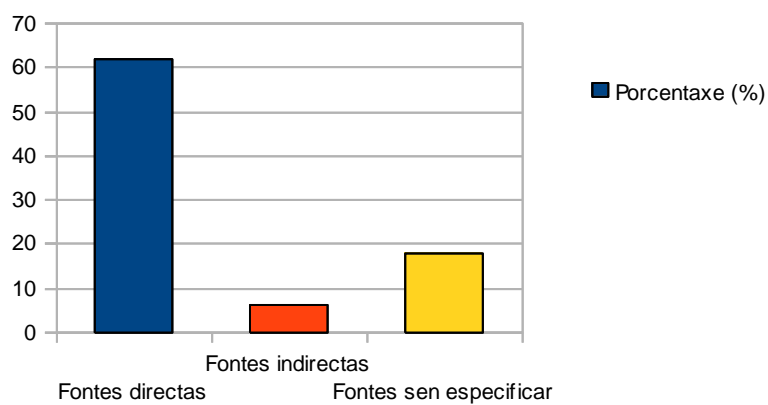
Gráfico 55: Fontes directas das noticias de sucesos
A3 Noticias Galicia

Gráfico 56: Fontes indirectas das noticias de sucesos
A3 Noticias Galicia

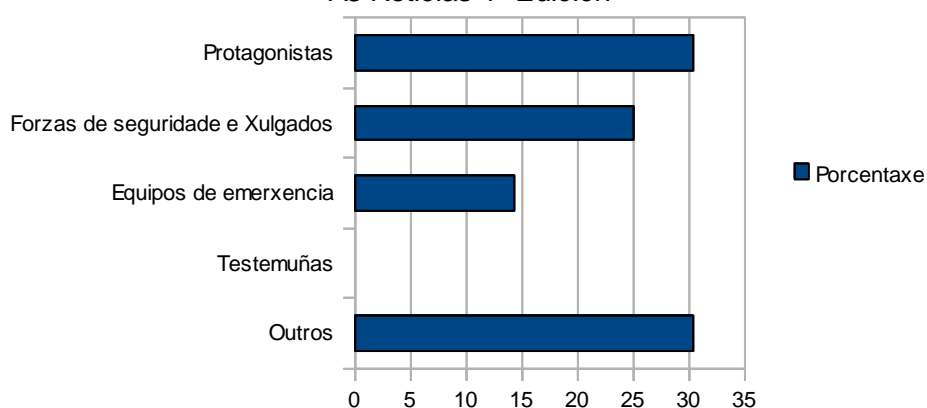

Gráfico 57: Fontes das noticias de sucesos
A3 Noticias 1ª Edición

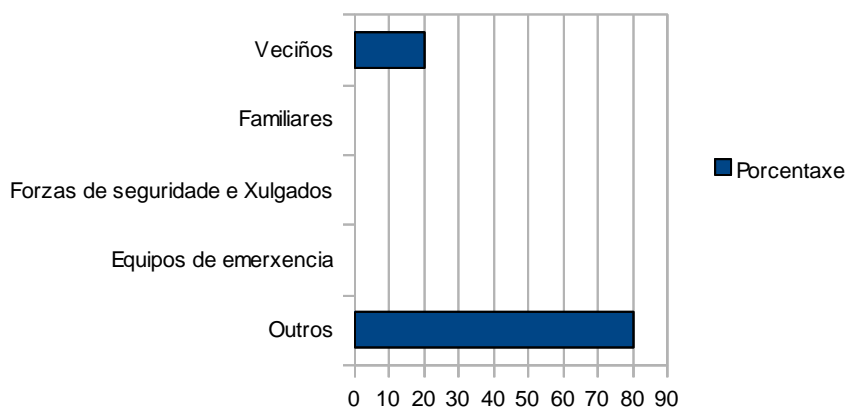
Gráfico 58: Fontes directas das noticias de sucesos

A3 Noticias 1ª Edición

Gráfico 59: Fontes indirectas das noticias de sucesos

A3 Noticias 1ª Edición

4.2.4. T5.

T5 fai un esforzo importante por chegar aos protagonistas dos sucesos nas súas informacións. No Gráfico 60 (*ver páxina 147*) apréciase que o 83'3 por cento das fontes consultadas e especificadas foron fontes directas. Esta é unha das porcentaxes máis elevadas de tódolos informativos a estudo. Ademais, a porcentaxe de noticias con fontes especificadas rolda o 90 por cento (89'7 por cento).

Dentro das fontes directas ás que se acudiu, a principal foron os protagonistas dos feitos, fontes directas de primeiro grao, que supuxeron a terceira parte do total das fontes consultadas (Gráfico 61, *ver páxina 147*). Se a isto sumamos as testemuñas dos feitos temos que a metade das fontes consultadas e especificadas foron protagonistas dos feitos ou persoas que os presenciaron directamente. Tamén houbo un 12 por cento das fontes constituídas por equipos de emerxencia. Con todo, as fontes oficiais (forzas de seguridade e xulgados) tamén supuxeron unha porcentaxe importante (28 por cento). Hai, polo tanto, unha gran diversidade no tipo de fontes que se buscan, tratando de destacar o acceso aos protagonistas dos sucesos.

Canto ás fontes indirectas (Gráfico 62, *ver páxina 148*), o 54'3 por cento das mesmas foron veciños, e o resto outro tipo de fontes que non entraron nas demais categorías e que, en todo caso, non foron fontes directamente relacionadas cos feitos (poden ser políticos, expertos, persoas que viviron feitos semellantes, etc.).

O traballo de *Informativos T5 1ª Edición* na busca das fontes das noticias de sucesos pode resumirse deste xeito:

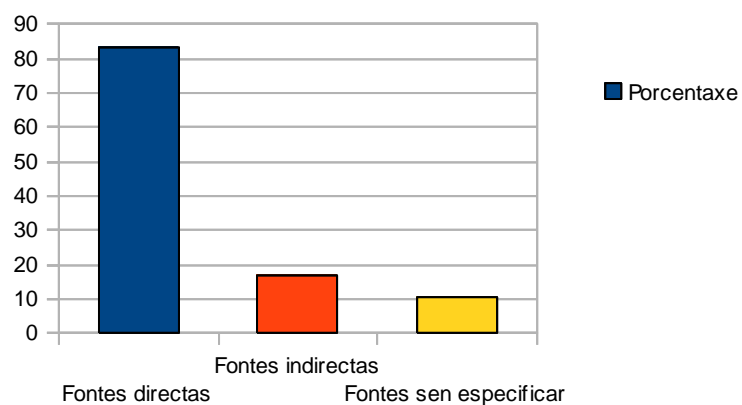
4.2.4.1. *Faise un esforzo importante por chegar ás fontes directas das noticias, que constitúen o 84 por cento do total das fontes especificadas. Ademais, dentro delas, destácanse os protagonistas dos feitos (33'2 por cento de fontes directas de primeiro grao).*

4.2.4.2. *Tamén se consultan as fontes directas de carácter oficial (40'1 por cento do total de fontes directas especificadas).*

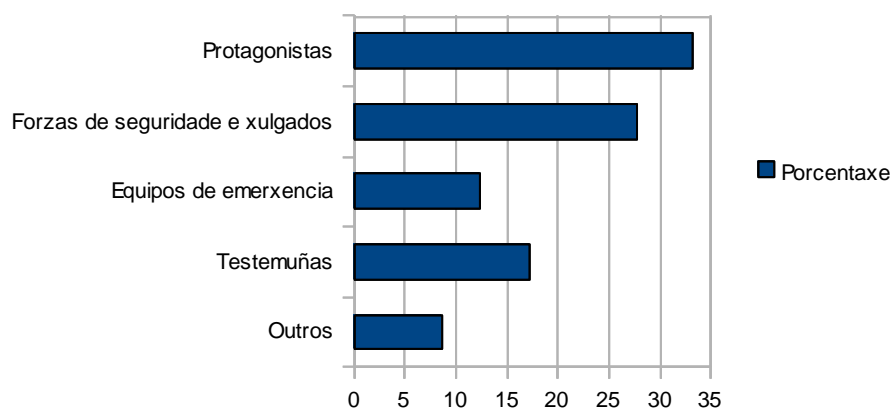
4.2.4.3. *Cando se precisan fontes indirectas recórrese fundamentalmente a veciños (54'3 por cento).*

4.2.4.4. *As fontes consultadas especifícanse no 90 por cento das informacións de sucesos.*

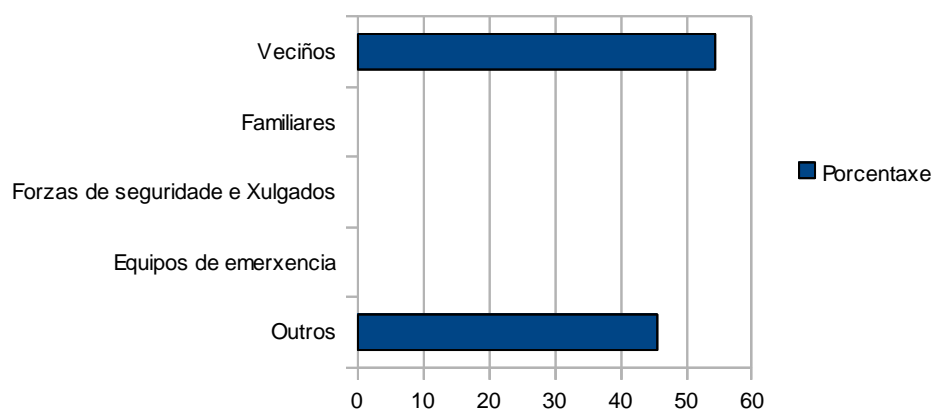
**Gráfico 60: Fontes das noticias de sucesos
Informativos T5 1ª Ed.**

**Gráfico 61: Fontes directas das noticias de sucesos
Informativos T5 1ª Ed.**

Gráfico 62: Fontes indirectas das noticias de sucesos
Informativos T5 1ª Ed.

Polo tanto, no que atinxe aos informativos que se emiten especificamente para Galicia atopamos as seguintes tendencias:

4.2.I. O *Galicia Noticias* de TVG é o que fai un maior esforzo por acceder ás fontes directas dos sucesos e, dentro das mesmas, ás fontes directas de primeiro grao. O 84 por cento das fontes consultadas e especificadas nas súas informacións son fontes directas, e dentro delas os protagonistas dos feitos constitúen o grupo máis importante. Este esforzo é algo menor en *A3 Noticias Galicia*. O 75 por cento das fontes son fontes directas, pero o 61'1 por cento son fontes oficiais. No *Informativo Territorial Galicia 1* hai deficiencias graves no traballo coas fontes. A porcentaxe de fontes directas consultadas baixa ata o 66 por cento, e o 75 por cento delas son fontes oficiais, ao igual ca en *A3 Noticias Galicia*, pero no caso de TVE non se consultou nin un só protagonista dos feitos. Polo tanto, temos que, en xeral, hai deficiencias nestes informativos á hora de chegar aos protagonistas dos feitos, isto é, ás fontes directas de primeiro grao, coa excepción do *Galicia Noticias*.

4.2.II. Constatadas pois, deficiencias no acceso ás fontes directas que aportan máis calidade de información, os protagonistas dos feitos, o tipo de fontes indirectas que se consultan cobra importancia. Neste aspecto, a tendencia máis común é o recurso a acudir á fonte oficial, *de rutina*. Así sucede no *Galicia Noticias* e no *Informativo Territorial Galicia 1*. En *A3 Noticias Galicia* recórrese a outro tipo de fontes non relacionadas cos feitos, como expertos ou políticos. Ademais, nos informativos de TVG e A3 tamén se acode con frecuencia aos veciños, sobre todo no *Galicia Noticias* (27'3 por cento do total de fontes indirectas especificadas). Isto permite facilitar datos máis

próximos aos feitos. É dicir, recórrese con frecuencia á fonte oficial non relacionada directamente cos feitos pero que pode aportar algunha información normalmente fiable, pero tamén aos veciños, que aportan datos máis próximos pero co risco de que estean menos contrastados.

4.2.III. A3 e TVG cóntanlles aos telespectadores cal son as fontes da maioría das noticias (70 e 85'4 por cento, respectivamente, das noticias de sucesos), o *Informativo Territorial Galicia 1* non (54'5 por cento das noticias de sucesos coas fontes sen especificar). Polo tanto, neste último caso o telespectador non ten parámetros para valorar a fiabilidade da información que lle están ofrecendo, pero si nos outros dous.

Polo que atinxe ao resto dos informativos analizados:

4.2.a. A tendencia xeral é facer un traballo serio e rigoroso coas fontes informativas. A maioría delas son sempre fontes directas, con porcentaxes que oscilan entre o 62 por cento do total das fontes do *Telediario 1* de TVE e o 93'8 por cento do *Telexornal Mediodía*.

4.2.b. En TVE, A3 e T5 faise un esforzo por atopar os protagonistas e empregalos como fontes informativas. Pola contra, en TVG acódese ás fontes oficiais.

4.2.c.. As fontes indirectas máis empregadas son os veciños (35'8 por cento de media).

4.2.d. A porcentaxe de noticias de sucesos coas fontes especificadas é menor nos informativos das cadeas públicas (70'9 por cento do total de noticias de sucesos) que nos das privadas (85'9 por cento).

Canto aos distintos tipos de fontes:

4.2.A. *Fontes institucionais ou públicas* (Soengas, Op. Cit. e Rodríguez, Op. Cit.), normalmente *fontes cooperantes* (Gieber e Johnson, en Rodrigo Alsina, Op. Cit.): Non son maioritarias nas informacións de sucesos agás no caso dos equipos de emerxencias e das distintas forzas e corpos de seguridade. No apartado de *outras fontes* aparece algunha fonte deste tipo, pero é en tan poucos casos que desprezamos estes resultados por non consideralos relevantes. Dos informativos feitos para Galicia e con noticias só sobre Galicia, onde teñen máis relevancia é no *Informativo Territorial Galicia 1*, xa que supoñen o 75 por cento das fontes directas e o 36 por cento das indirectas. En *A3 Noticias Galicia* estas porcentaxes baixan ata o 61 por cento nas directas e ao 0 por cento nas indirectas, e no *Galicia Noticias* é onde menos relevancia teñen, cun 40 por cento do total das fontes directas e un 36 por cento das indirectas. Polo tanto, este tipo de fontes son as fontes de referencia para tódolos informativos agás o de TVG (gráficos 63 e 64, ver páxina 154). Pola contra, no resto dos informativos a estudo as fontes oficiais non son as fontes de referencia á hora de elaborar as noticias de sucesos. Nos informativos estatais de TVE, A3 e T5 as fontes oficiais

supoñen en torno ao 40 por cento das fontes directas e porcentaxes moi baixas ou nulas dentro das indirectas. A única excepción é o *Telexornal Mediodía* de TVG, no que o 66 por cento das fontes directas son fontes oficiais. As fontes oficiais non son as fontes de referencia nas noticias de sucesos que ve o telespectador galego, agás nos informativos feitos especificamente para Galicia –coas excepcións xa mencionadas-, o que denota unha falta dun traballo intensivo neste tipo de informativos á hora de acceder aos protagonistas e ás testemuñas dos sucesos.

4.2.B. *Fontes privadas* (Soengas, Op. Cit. e Rodríguez, Op. Cit.), normalmente *fontes independentes* (Gieber e Johnson, Op. Cit.): Os propios datos expostos no punto anterior revelan que as fontes privadas son as principais fontes de información das noticias de sucesos que se emiten nos informativos estatais e indican unha tara no traballo coas fontes que se fai nos informativos específicos para Galicia. A TVG é a excepción máis salientable neste aspecto. O *Galicia Noticias*, específico para esta comunidade autónoma, si fai unha boa labor no acceso ás fontes privadas fundamentais dos sucesos, xa que o 56'7 por cento do total das fontes directas consultadas son fontes privadas. En cambio, no que atinxe ás fontes indirectas apenas hai fontes privadas (gráfico 65, ver páxina 155). No resto de informativos a estudo, destacan o *Telediario 1* e, sobre todo, *Informativos T5 1ª Edición* (gráfico 66, ver páxina 155). No primeiro dos casos as fontes privadas supoñen o 47'1 por cento das fontes directas e o 57'3 por cento das indirectas. O segundo é o que máis fontes privadas inclúe nas súas noticias de sucesos (50,5 por cento das fontes directas e 54,3 por cento das indirectas). Pola contra, o *Telexornal Mediodía*, lonxe de

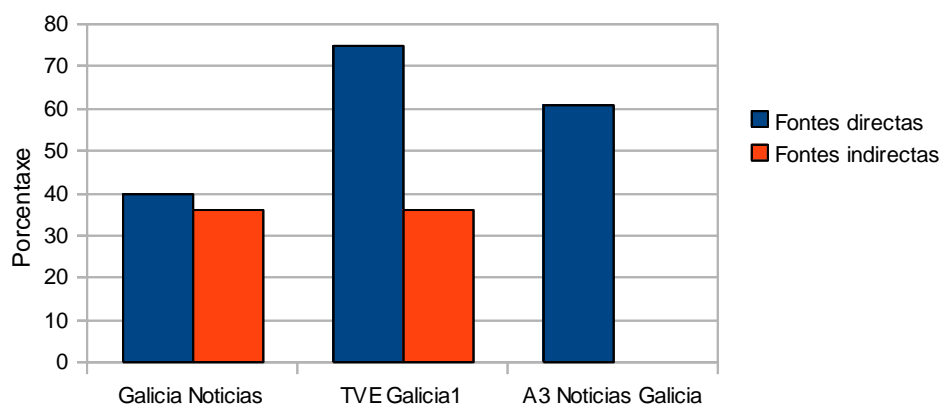
continuar esta tendencia, dálle a volta e só un 25'1 por cento das fontes directas e o 33'1 por cento das indirectas que asegura consultar nas noticias de sucesos son privadas.

4.2.C. *Fontes ilexítimas/Fontes lexítimas* (Soengas, Op. Cit.): A análise dos informativos dende o punto de vista do telespectador non é a ferramenta máis precisa para coñecer con total seguridade se se empregou algún procedemento pouco ético ou condenable dende o punto de vista do código deontolóxico á hora de acceder a algunha fonte de información. No entanto, baseándonos na nosa propia experiencia profesional, si podemos constatar que non se atoparon evidencias palpables de que se empregaran prácticas deste tipo para conseguir datos ou testemuños contra a vontade das fontes que os facilitan, nin de xeito masivo nin ocasional.

4.2.D. *Fontes actuais/Fontes de arquivo* (Soengas, Op. Cit): A inmensa maioría das fontes empregadas son fontes actuais. O recurso a fontes de arquivo é mínimo, practicamente nulo e irrelevante para o estudo.

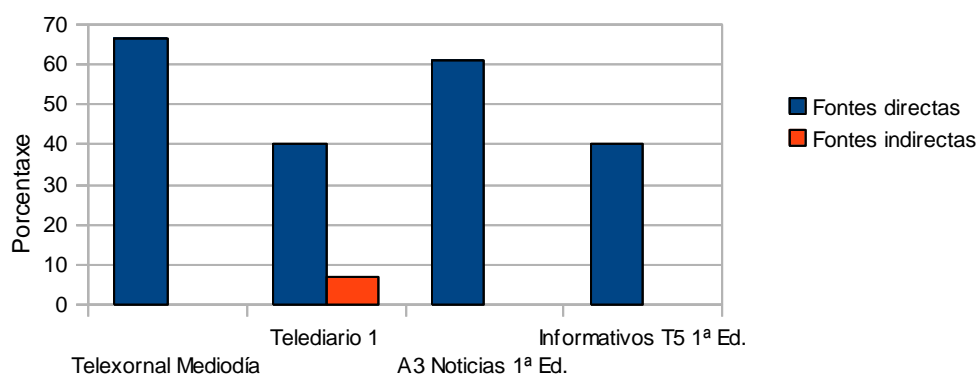
Gráfico 63

Fontes institucionais/públicas das noticias de sucesos 1

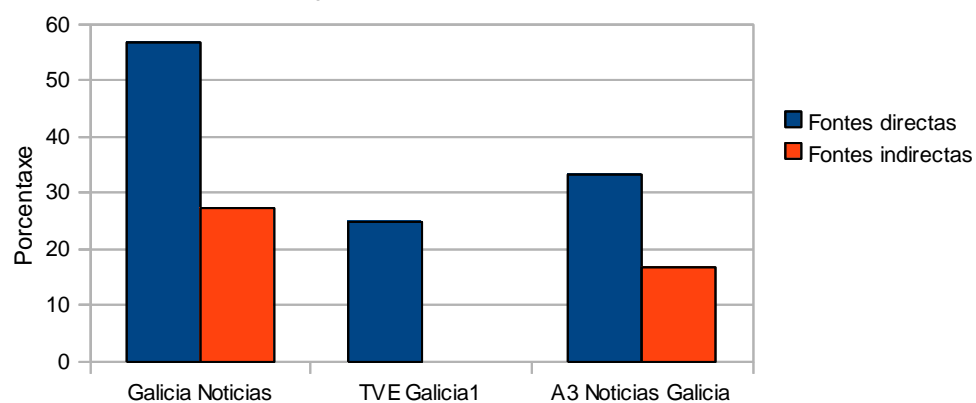
Gráfico 64

Fontes institucionais/públicas das noticias de sucesos 2

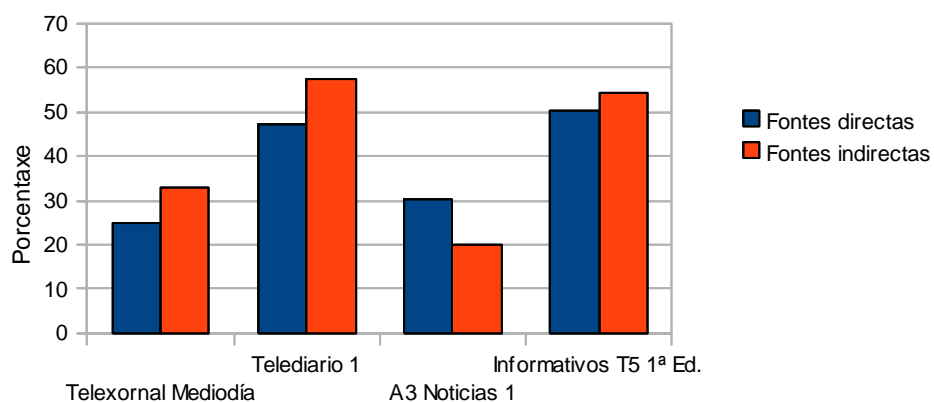
Gráfico 65

Fontes privadas das noticias de sucesos 1

Gráfico 66

Fontes privadas das noticias de sucesos 2

Falamos agora de cal son as *fontes recurrentes*, isto é, aquelas ás que máis frecuentemente acoden os xornalistas para elaborar as súas informacións:

4.2.a.1. *Familiares e veciños*: Foron a principal fonte de información cando se produciu un suceso. Constituiron o 29 por cento do total das fontes consultadas e especificadas nas noticias de sucesos analizadas.

4.2.a.2. *Protagonistas*: Son a segunda fonte de información en importancia, xa que constitúen o 26 por cento do total das fontes especificadas.

4.2.a.3. *Corpos de seguridade e persoal xudicial*: Supoñen o 25 por cento do total das fontes consultadas e especificadas nas noticias de sucesos.

4.2.a.4. *Testemuñas*: As persoas que presenciaron os feitos supoñen o 13 por cento do total de fontes consultadas e especificadas.

4.2.a.5. *Equipos de emerxencia*: Son o 8 por cento do total das fontes.

4.2.a.6. *Outros*: A súa porcentaxe absoluta é importante, un 29 por cento do total, pero son fontes de moitos tipos que, en todo caso, aportan datos complementarios e, a miúdo, de pouca relevancia. Inclúen declaracións de políticos, expertos, xente que pasou gpor situacións semellantes, etc.

Nós entendemos que as fontes recorrentes das noticias de sucesos deberían ser, por esta orde, as seguintes (táboa 1, ver páxina 140):

4.2.b.1. Protagonistas.

4.2.b.2. Testemuñas.

4.2.b.3. Corpos de seguridade e persoal xudicial.

4.2.b.4. Equipos de emerxencia.

4.2.b.5. Familiares e veciños.

4.2.b.6. Outros

Táboa 1: Fontes recorrentes máis habituais das noticias de sucesos

<i>ORDE REAL</i>	<i>ORDE PREFERIBLE</i>
<i>1. Familiares e veciños</i>	<i>1. Protagonistas</i>
<i>2. Protagonistas</i>	<i>2. Testemuñas</i>
<i>3. Corpos de seguridade e persoal xudicial</i>	<i>3. Corpos de seguridade e persoal xudicial</i>
<i>4. Testemuñas</i>	<i>4. Equipos de emerxencia</i>
<i>5. Equipos de emerxencia</i>	<i>5. Familiares e veciños</i>
<i>6. Outros</i>	<i>6. Outros</i>

5. A PRESENTACIÓN DA INFORMACIÓN DE SUCESOS NOS INFORMATIVOS DE TELEVISIÓN

Toda a actividade xornalística está guiada polo propósito máis ou menos explícito de encaixar os feitos nun formato predeterminado de noticia ou de programa informativo (Martín Sabarís, 2002). Entendemos o concepto formato coma un esquema de traballo condicionado polo espacio-tempo, as características do feito ou contido, a estrutura e disposición dos elementos e o estilo da redacción. Os acontecementos condicionan o formato e o formato determina o tratamento informativo dos feitos (Soengas, Op. Cit.). O formato é tamén un código de códigos que impón límites tanto ao emisor como ao receptor e transmite unha mensaxe que adentra ao público nas habilidades que lle permitirán facer unha lectura unívoca do formato (Villafañe, Bustamante e Prado, 1987).

Engade Martín Sabarís (2002) que *dende o momento en que o editor decide cubrir unha noticia e o reporteiro comeza a recoller datos ou imaxes, nas súas mentes está máis presente o tipo de formato ao que se debe axear o produto final que a realidade da que se extrae o acontecemento. Trátase, ao fin e ao cabo, do novo marco no que os acontecementos toman sentido. Wolf (1987) sinala que a última fase da produción de noticias consiste en volver a contextualizar os feitos no formato do informativo.*

O tipo de formatos informativos que se empregan, como lles dan paso os presentadores, as imaxes, declaracións e datos que se seleccionan, a redacción e a duración das noticias son algúns dos aspectos que permiten establecer como as cadeas de televisión achegan aos telespectadores galegos os sucesos que consideran máis importantes. Gans (1979) resúmeo así: *Os formatos existen por varias razóns. Concretan as consideracións do medio e proporcionanlle á audiencia unha estrutura familiar, e*

permítenlle decidir por adiantado se prestarlle atención a unha noticia, cando e como facelo. Para os editores, o formato é outro mecanismo para facilitar e axilizar a selección de noticias, e para facerlle fronte ao exceso de noticias, xa que dita determinadas decisións incluso antes de que as noticias sexan seleccionadas. Engade que os formatos permítenlle aos xornalistas comunicar diversos niveis de importancia da noticia. A transcendencia do formato é tal que Martín Sabarís (2002) afirma que no principio é o formato (duración, tamaño, forma, etc.) e a partir de aí o mesmo determina o potencial do material informativo. Dálle unha importancia tal ao formato que o converte nun factor máis a ter en conta. Isto é, no caso que nos ocupa, un suceso non só ten que cumprir os criterios de previsión difícil, efectos futuros, novidade, etc. (Martini, 2000), senón que tamén ten que poder encaixarse nun formato determinado de noticia.

5.1. Formatos das noticias de televisión.

Barroso (1992) di que *o formato proxéctase sobre o xeito de cada fragmento* (referido a cada noticia dun informativo) *determinando duracións, codificacións, estilo e aplicación de recursos visuais e narrativos*. Afirmamos que o formato determina aspectos substanciais como o xeito de presentar as noticias, a forma de cada noticia, a subdivisión ou esquematización do informativo (refírese ao criterio polo cal se agrupan as distintas noticias), a proporcionalidade (referido ao equilibrio entre seccións, datos no capítulo 3, *inicio en páxina 59*) e os nexos de unión entre noticias.

Ao respecto dun deses aspectos, a forma de cada noticia, analizamos a continuación a presenza nas noticias de sucesos a estudo de distintos formatos establecidos en función de diversos parámetros. Empregamos neste punto a clasificación de Soengas (Op. Cit).

5.1.1. *Segundo a estrutura da información*. Os formatos de noticias máis empregados foron, por orde de maior a menor, os seguintes:

5.1.1.1. *Noticia con entrevista/Noticia con declaracións*: Consideramos que este tipo de noticias constitúe o que no estudo chamamos vídeo completo, xa que incorpora versións de protagonistas da información, testemuñas dos feitos ou especialistas no tema. O 50'4 por cento das informacións de sucesos analizadas teñen este formato.

- 5.1.1.2. *Noticia estrita:* Incluímos neste punto os vídeos sen declaracións (VTR) e as colas (COL e DR+COL), xa que a súa estrutura é a que mellor se corresponde coa do formato estándar de noticia. Supoñen o segundo tipo de noticia máis empregado na información de sucesos. En concreto, un 44'6 por cento das noticias de sucesos que ve o telespectador galego son noticias estritas.
- 5.1.1.3. *A retransmisión en directo:* Un 4 por cento do total das noticias analizadas correspóndense con este formato. Curiosamente son os informativos das canles privadas os que máis o empregan. Supón un custo económico máis elevado que os demais, pero tamén aporta máis rapidez e proximidade ás noticias.

Nos informativos específicos para Galicia e só con información sobre Galicia (Gráficos 67, 68 e 69, *ver páxinas 164 e 165*) o 55'9 por cento das novas de sucesos analizadas son noticias con declaracións, mentres que o 43'1 por cento restante son noticias estritas. Non atopamos nin unha soa conexión en directo relacionada con algún suceso.

Esta tendencia cambia nos informativos que recollen noticias tamén de fóra de Galicia (Gráficos 70, 71, 72 e 73, *ver páxinas 165 a 167*). Observamos nestes informativos dúas tendencias:

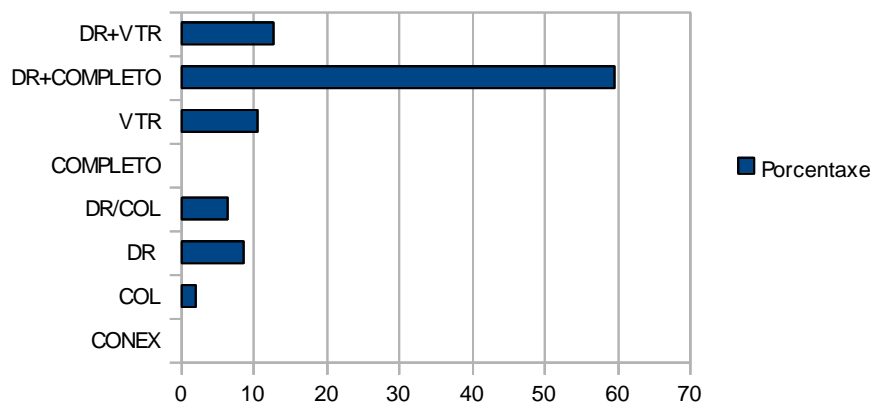
5.1.1.I. Hai máis noticias estritas que noticias con entrevista/declaracións, dándolle a volta á tendencia xeral. As porcentaxes son:

5.1.1.I.a. *Noticias estritas*: 46'2 por cento do total das noticias de sucesos.

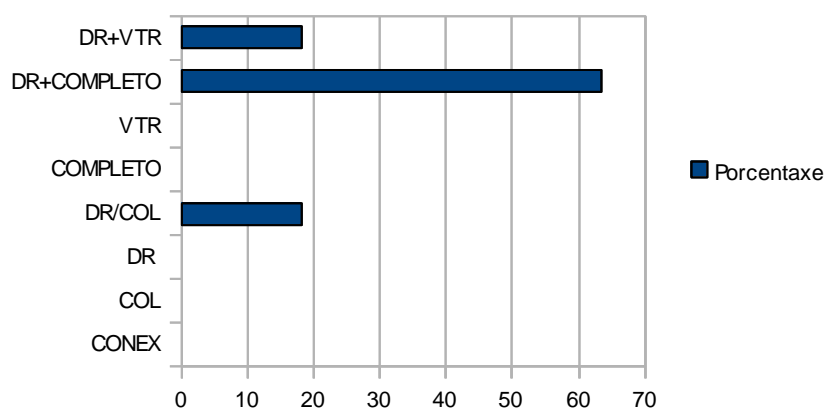
5.1.1.I.b. *Noticias con entrevista/declaracións*: 44'9 por cento do total das noticias de sucesos.

5.1.1.II. En tódolos informativos hai conexións en directo. As porcentaxes oscilan entre o 3'8 por cento do *Telexornal Mediodía* e o 14'6 por cento de *Informativos T5 1ª Edición*. Destacan sobre todo as canles privadas, xa que no informativo de A3 tamén hai un 10'7 por cento do total das noticias de sucesos que corresponden ao formato de conexión en directo.

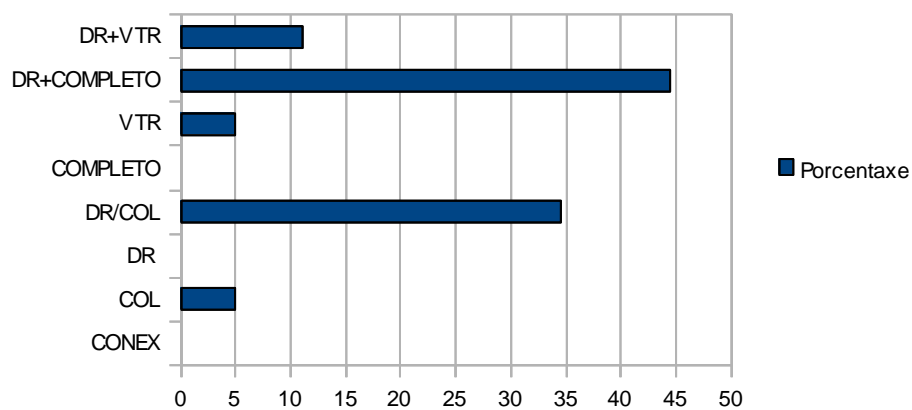
Gráfico 67: Formatos das noticias de sucesos
Galicia Noticias

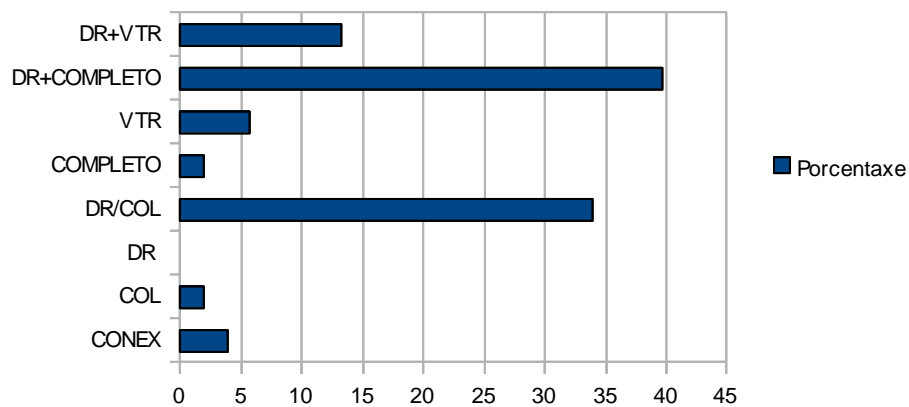
Gráfico 68: Formatos das noticias de sucesos
TVE Galicia 1

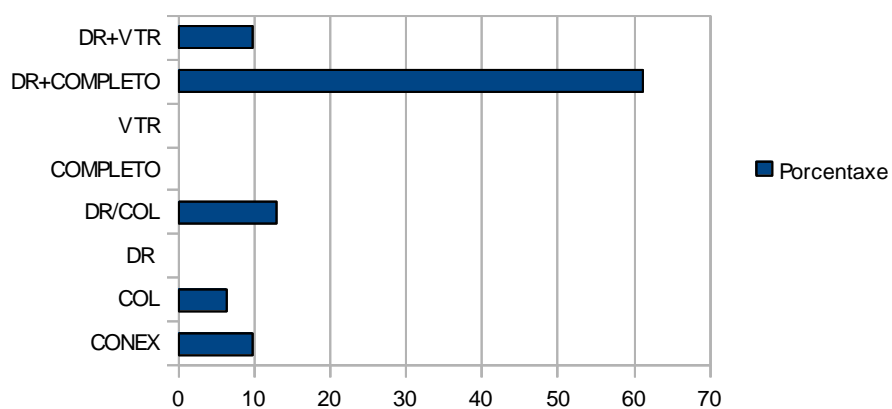
Gráfico 69: Formatos das noticias de sucesos
A3 Noticias Galicia

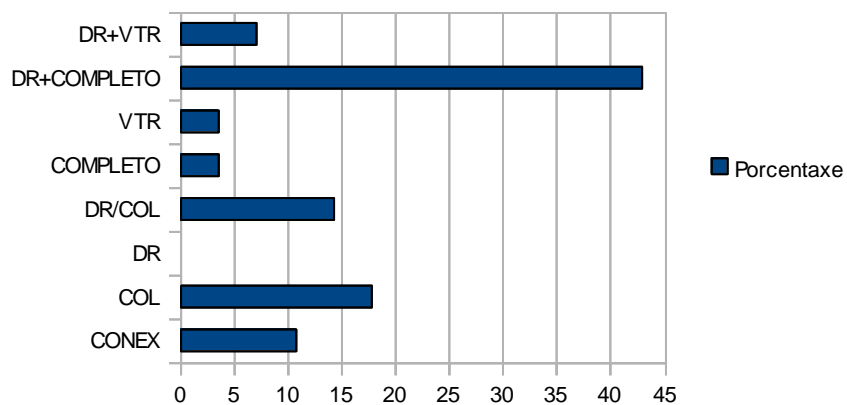
Gráfico 70: Formatos das noticias de sucesos
Telexornal Mediodía

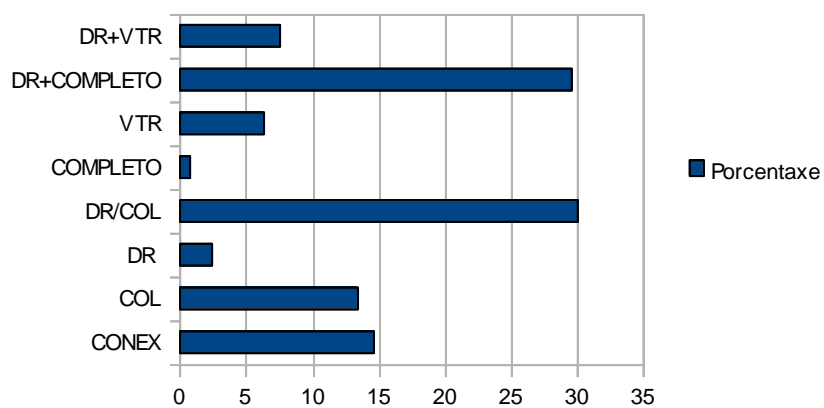
Gráfico 71: Formatos das noticias de sucesos
Telediario 1

Gráfico 72: Formatos das noticias de sucesos
A3 Noticias 1ª Edición

Gráfico 73: Formatos das noticias de sucesos
Informativos T5 1ª Ed.

5.1.1.4. *Noticia con foco múltiple*: O 32 por cento das noticias de sucesos analizadas foron de foco múltiple (Táboa 2, ver páxina 169). Nos informativos feitos especificamente para Galicia e con información só de Galicia esta porcentaxe sobre ata o 37'5 por cento, mentres que nos demais é un pouco inferior, un 30'6 por cento.

5.1.1.5. *Noticia con suxeito múltiple*: O 29'8 por cento das noticias de sucesos analizadas foron noticias con suxeito múltiple (Táboa 3, ver páxina 169). Tódolos informativos movéronse nesta tipoloxía en porcentaxes entre o 30 e o 40 por cento do total de noticias analizadas, agás o *Informativo Territorial Galicia 1* (9'1 por cento) e *Informativos T5 1ª Edición* (25 por cento). Polo tanto, as noticias con suxeito múltiple conforman en torno á terceira parte das noticias de sucesos que recibe o telespectador galego a través das canles de televisión en aberto. Neste caso é nos informativos que inclúen información de fóra de Galicia onde este formato de noticias é máis frecuente (un 31'4 por cento das noticias de sucesos fronte ao 27'8 por cento dos demais informativos).

O tratamento dos sucesos nos informativos diarios

de A3, T5, TVG e TVE no ano 2003

A oferta que recibe o telespectador galego

Táboa 2: Noticias de sucesos con foco múltiple

<i>Galicia Noticias</i>	12/48	25%
<i>Telexornal Mediodía</i>	22/52	42.3%
<i>Informativo Territorial Galicia 1</i>	5/11	45.4%
<i>Telediario 1</i>	9/29	31%
<i>A3 Noticias Galicia</i>	6/20	30%
<i>A3 Noticias 1ª Edición</i>	16/56	28.6%
<i>Informativos T5 1ª Edición</i>	15/68	22%

Táboa 3: Noticias de sucesos con suxeito múltiple

<i>Galicia Noticias</i>	19/48	39.6%
<i>Telexornal Mediodía</i>	18/52	34.6%
<i>Informativo Territorial Galicia 1</i>	1/11	9.1%
<i>Telediario 1</i>	10/29	34.5%
<i>A3 Noticias Galicia</i>	7/20	35%
<i>A3 Noticias 1ª Edición</i>	20/56	35.7%
<i>Informativos T5 1ª Edición</i>	17/68	25%

5.1.1.6. *O Breve*: Inexistente na información de sucesos.

5.1.1.7. *O tema do día*: Inexistente.

5.1.2. *Segundo o contido da información*:

5.1.2.1. *Noticia natural ou espontánea*: A propia definición de suceso fala dun feito normalmente espontáneo. Así que, coas excepcións lóxicas do seguimento de fenómenos meteorolóxicos previstos (treboadas, inundacións, temporais de neve, etc.) e das operacións policiais, investigacións e/ou xuízos sobre delitos, as novas de sucesos deberían ser naturais ou espontáneas. Sen embargo, a análise dos informativos desvelou que non sempre é así e que cinco dos sete programas estudados informan sobre sucesos *programados* (Táboa 4, ver páxina 171).

Táboa 4: Noticias de sucesos naturais ou espontáneas

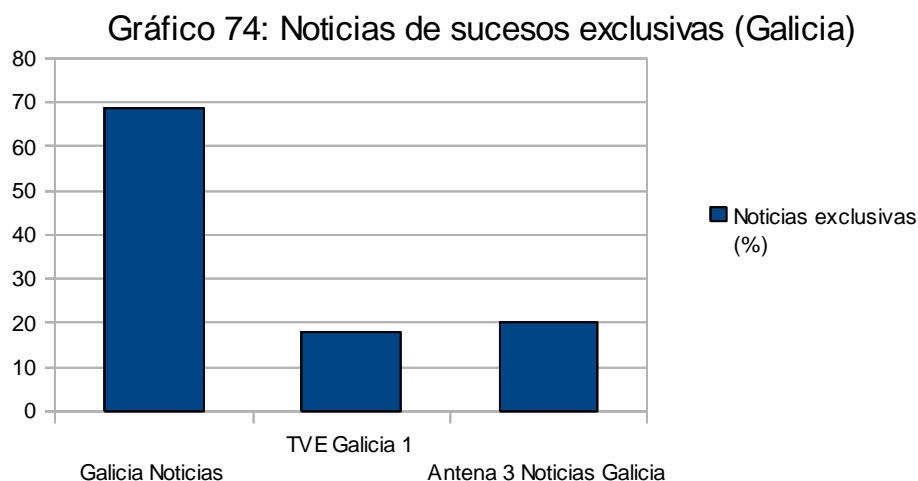
<i>Galicia Noticias</i>	35/48	72.9%
<i>Telexornal Mediodía</i>	34/52	54.8%
<i>Informativo Territorial Galicia 1</i>	4/11	36.4%
<i>Telediario 1</i>	15/29	51.7%
<i>A3 Noticias Galicia</i>	8/20	40%
<i>A3 Noticias 1ª Edición</i>	39/56	69.6%
<i>Informativos T5 1ª Edición</i>	33/68	48.5%

As dúas excepcións son o *Galicia Noticias* e *A3 Noticias 1ª Edición*, con porcentaxes do 72'9 e o 69'6 por cento de noticias de sucesos espontáneas, respectivamente. O resto de informativos a estudo recollen porcentaxes baixas deste tipo de novas. Destaca negativamente o *Informativo Territorial Galicia 1*, onde a porcentaxe de novas de sucesos espontáneas é do 36'4 por cento. En *A3 Noticias Galicia* e *Informativos T5 1ª Edición* tamén hai máis noticias de sucesos programadas ca espontáneas (60 por cento e 51'5 por cento respectivamente). Cómpre salientar tamén que en dous dos tres informativos que se emiten exclusivamente para Galicia e con información só de Galicia as noticias de sucesos espontáneas constitúen menos da metade de total (*Informativo Territorial Galicia 1* e *A3 Noticias Galicia*).

En definitiva, observamos que o xornalismo de axenda, as novas que saen dos comunicados e dos aparatos de fax, tamén vai gañando terreo nun campo en teoría tan alleo a el coma o dos sucesos, onde a maioría delas deberían tratar de feitos espontáneos, que non se poden prever. Asasinatos, secuestros, roubos, e outros sucesos deste tipo dan paso a operacións policiais coñecidas polos medios vía comunicado oficial, investigacións das forzas de seguridade e xuízos, fundamentalmente.

5.1.2.2. *A noticia exclusiva*: Pouco habitual no caso dos sucesos máis destacados e importantes, xa que tódalas cadeas os cobren, pero si frecuente no caso doutros menos exclamativos que permiten diferenciar as distintas cadeas e noticiarios.

Nos informativos feitos para Galicia e con información específica sobre Galicia só un deles, o *Galicia Noticias*, traballa con noticias de sucesos en exclusiva (Gráfico 74, *ver páxina 173*). O estudo revelou que case o 70 por cento das novas de sucesos que se emiten neste programa non as recolle a competencia (A3 e TVE), na que esta porcentaxe non supera, no mellor dos casos, o 20 por cento (*A3 Noticias Galicia*).

Hai, polo tanto, unha eiva no traballo de investigación e produción á procura de noticias de sucesos diferenciadas das do resto dos informativos nestes dous últimos casos.

Nas Táboas 5, 6 e 7 (ver páxina 175) observamos as noticias de sucesos coincidentes entre os distintos informativos. No *Galicia Noticias* as porcentaxes de coincidencia co resto de informativos son moi baixas (27'1 por cento co *Informativo Territorial Galicia 1* e 20'8 por cento con *A3 Noticias Galicia*) e, en todo caso, superiores co *Informativo Territorial Galicia 1*, o outro público da comparativa.

O informativo de TVE coincide nun 63'6 por cento das noticias de sucesos que emite co *Galicia Noticias* e con *A3 Noticias Galicia*. Pola súa banda *A3 Noticias Galicia* coincide co *Galicia Noticias* nun 65 por cento das noticias de sucesos e co *Informativo TVE Galicia* no 17'5 por cento.

Observamos, pois, que o *Galicia Noticias* é o informativo que máis se diferencia dos outros dous. A porcentaxe das novas de sucesos que emite e que tamén inclúe a competencia é moito máis baixa que ao revés. Dito doutro xeito, o *Galicia Noticias* emite moitas noticias de sucesos en exclusiva, mentres a maioría das noticias de sucesos que emiten *A3 Noticias Galicia* e o *Informativo TVE Galicia* non son exclusivas e si as inclúe o *Galicia Noticias*.

O tratamento dos sucesos nos informativos diarios

de A3, T5, TVG e TVE no ano 2003

A oferta que recibe o telespectador galego

Táboa 5: Grao de coincidencia nas noticias de sucesos (Galicia Noticias)

	Informativo Territorial Galicia 1	A3 Noticias Galicia	Informativo Territorial Galicia 1 + A3 Noticias Galicia
Galicia Noticias	27.1%	20.8%	12.5%

Táboa 6: Grao de coincidencia nas noticias de sucesos (Informativo TVE Galicia)

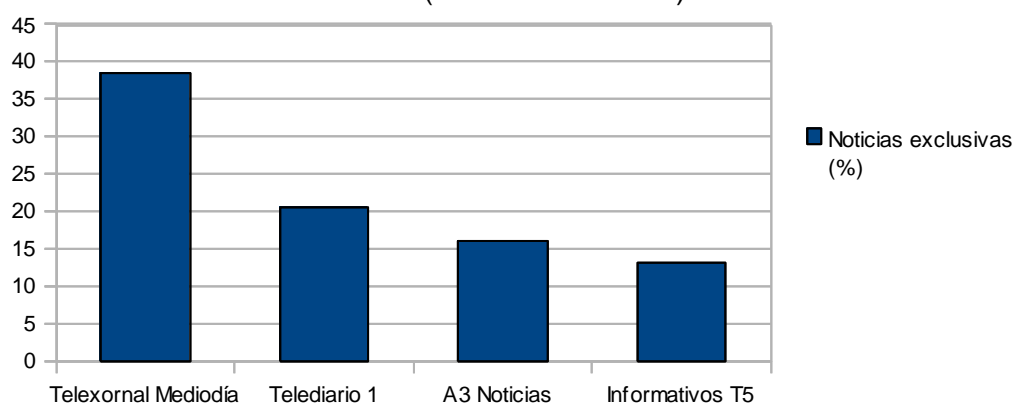
	Galicia Noticias	A3 Noticias Galicia	Galicia Noticias+ A3 Noticias Galicia
Informativo Territorial Galicia 1	63.6%	63.6%	45.5%

Táboa 7: Grao de coincidencia nas noticias de sucesos (A3 Noticias Galicia)

	Informativo Territorial Galicia 1	Galicia Noticias	Informativo Territorial Galicia 1 + Galicia Noticias
A3 Noticias Galicia	37.5%	65%	15%

Canto aos informativos que ofrecen tamén noticias de carácter nacional e internacional, en xeral a porcentaxe de novas de sucesos exclusivas é moi pequena en todos eles, coa excepción do *Telexornal Mediodía* (Gráfico 75). Este informativo é o único que ten unha porcentaxe de noticias exclusivas relativamente elevado dentro deste grupo, o 38'5 por cento do total de noticias de sucesos emitidas. Isto explícase, iso si, polo feito de que dá máis noticias de sucesos galegos có resto. Nos outros tres casos, as porcentaxes de noticias de sucesos exclusivas son moi semellantes entre si e oscilan entre o 13 e o 21 por cento. Son porcentaxes moi baixas que denotan unha falta de investigación á procura de noticias distintas ás da competencia.

Gráfico 75: Noticias de sucesos exclusivas
(Resto informativos)

A análise máis pormenorizada da coincidencia de temas de sucesos entre os distintos informativos (Táboas 8-11, *ver páxina 178*) revélanos que o *Telediario 1* é o programa que máis coincide, en xeral, coa súa competencia nos temas de sucesos que lles ofrece aos telespectadores. Así, obsérvase que un 48'3 por cento das noticias de sucesos que emite tamén as emiten o *Telexornal Mediodía*, *A3 Noticias 1ª Edición* e *Informativos T5 1ª Edición*. Individualmente, coincide nos temas de sucesos co informativo de TVG nun 55'2 por cento dos casos, co de T5 nun 65'5 por cento e co de A3 nun 82'7 por cento.

O resto dos informativos teñen graos de coincidencia menores entre si. Aínda así destaca o feito de que o de A3 e o de T5 coinciden no 75 por cento das noticias de sucesos que emiten. Esta porcentaxe é moi alta e supón que de cada catro novas de sucesos que inclúen nas súas escaletas, tres son comúns.

En xeral, observamos que a media de noticias de sucesos coincidentes entre os distintos informativos que inclúen información nacional e internacional é dun 23'7 por cento, isto é, case un cuarto das novas.

O tratamento dos sucesos nos informativos diarios

de A3, T5, TVG e TVE no ano 2003

A oferta que recibe o telespectador galego

Táboa 8: Grao de coincidencia nas noticias de sucesos (Telexornal Mediodía)

	<i>Telediario 1</i>	<i>A3 Noticias 1ª Edición</i>	<i>Informativos T5 1ª Edición</i>	<i>Telediario 1 + A3 Noticias 1ª Edición + Informativos T5 1ª Edición</i>
<i>Telexornal Mediodía</i>	23.1%	44.2%	38.5%	9.6%

Táboa 9: Grao de coincidencia nas noticias de sucesos (Telediario 1)

	<i>Telexornal Mediodía</i>	<i>A3 Noticias 1ª Edición</i>	<i>Informativos T5 1ª Edición</i>	<i>Telexornal Mediodía + A3 Noticias 1ª Edición + Informativos T5 1ª Edición</i>
<i>Telediario 1</i>	55.2%	82.7%	65.5%	48.3%

Táboa 10: Grao de coincidencia nas noticias de sucesos (A3 Noticias 1ª Edición)

	<i>Telediario 1</i>	<i>Telexornal Mediodía</i>	<i>Informativos T5 1ª Edición</i>	<i>Telediario 1 + Telexornal Mediodía + Informativos T5 1ª Edición</i>
<i>A3N 1ª Ed.</i>	35.7%	42.8%	75%	17.8%

Táboa 11: Grao de coincidencia nas noticias de sucesos (Informativos T5 1ª Edición)

	<i>Telediario 1</i>	<i>A3 Noticias 1ª Edición</i>	<i>Telexornal Mediodía</i>	<i>Telediario 1 + A3 Noticias 1ª Edición + Telexornal Mediodía</i>
<i>Inf. T5 1ª Ed.</i>	47%	67.6%	52.9%	19.1%

5.1.2.3. *Noticia falsa*: Non se atopou ningún caso, aínda que si algúns nos que os datos iniciais sobre os sucesos dos que se elaboraban as informacións non eran moi precisos. En todo caso, esta circunstancia sempre se aclarou e non se atoparon eivas importantes neste aspecto.

5.1.2.4. *Noticia preparada, artificial ou cortina de fume*: Inexistente. Na mostra seleccionada non se atopou ningún exemplo.

5.1.2.5. *O globo-sonda*: Acontece o mesmo que no caso anterior.

5.1.2.6. *A noticia política e a noticia institucional*: Inexistente.

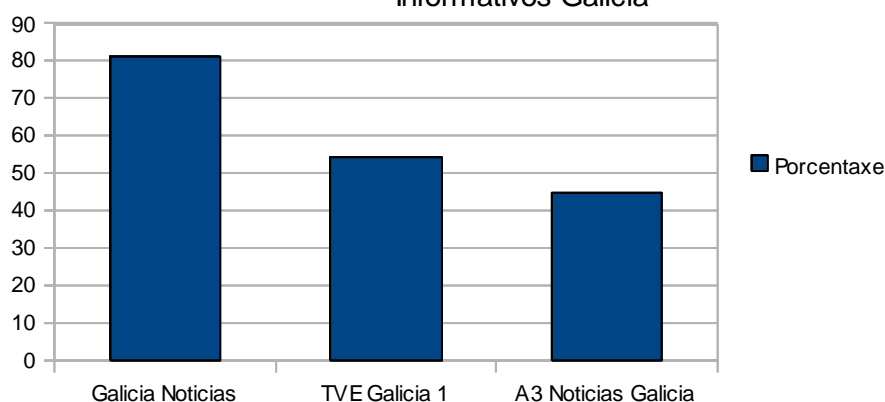
5.1.3. *Segundo o grao de caducidade da información*:

5.1.3.1. *A noticia con caducidade puntual*: A maior parte das noticias de sucesos que emiten os informativos específicos para Galicia son, segundo o grao de caducidade da información, noticias con caducidade puntual (Gráfico 76, ver páxina 180). Pero dentro desta tónica xeral, cómpre facer as matizacións que veñen a continuación.

5.1.3.1.1. No *Galicia Noticias* esta porcentaxe é do 81'3 por cento. Quere isto dicir que os responsables deste informativo están moi atentos á actualidade do día, a aqueles sucesos puntuais que teñen un grao de importancia que permanece vixente pouco tempo.

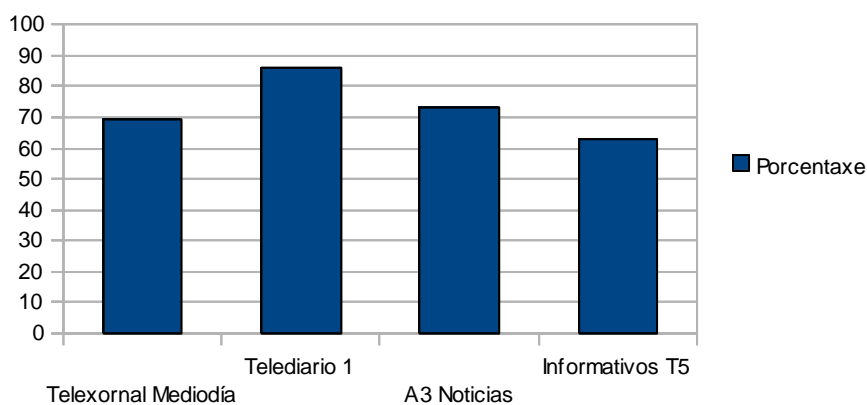
5.1.3.1.2. Nos outros dous informativos tamén son maioritarias as noticias de sucesos con caducidade puntual, pero con porcentaxes moito menores, un 54'5 por cento no *Informativo Territorial Galicia 1* e un 45 por cento en *A3 Noticias Galicia*.

Gráfico 76: Noticias de sucesos con caducidade puntual
Informativos Galicia

No caso dos informativos con noticias nacionais e internacionais, a preponderancia das novas de sucesos con caducidade puntual é máis marcada e oscila entre o 63 e o 86 por cento (Gráfico 77).

Gráfico 77: Noticias de sucesos con caducidade puntual
Resto informativos

5.1.3.2. *A noticia con duración prolongada*: Directamente relacionado co anterior, son minoritarias nos informativos a estudo agás en A3 Noticias Galicia, onde supoñen o 55 por cento do total de noticias de sucesos emitidas (Gráficos 78 e 79, *ver tamén páxina 183*).

Gráfico 78: Noticias de sucesos con duración prolongada
Informativos Galicia

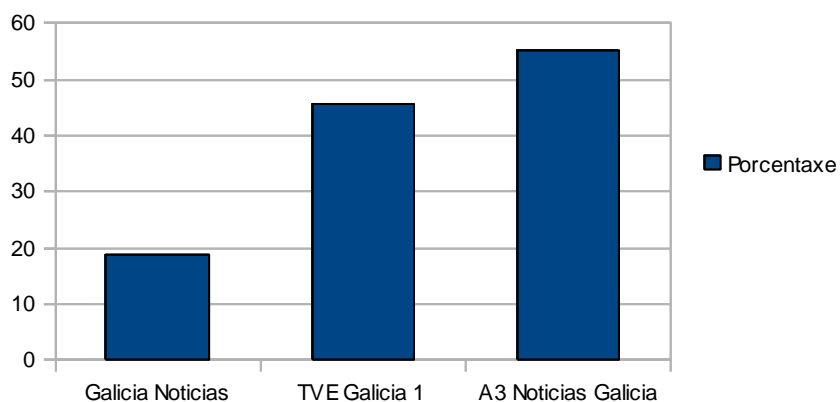
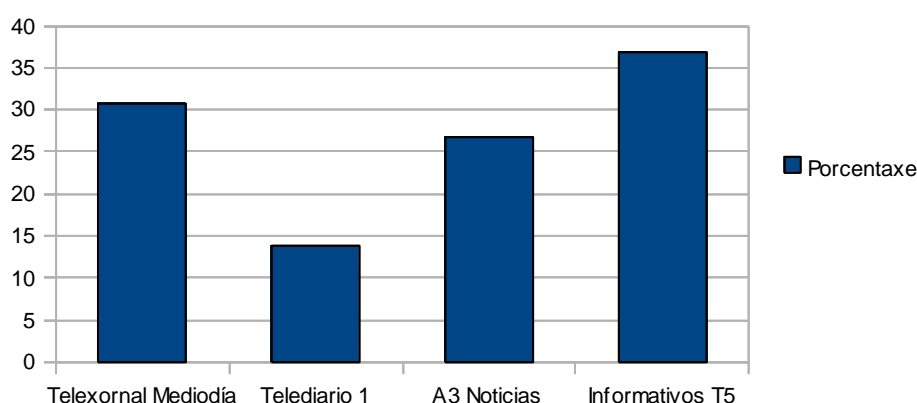

Gráfico 79: Noticias de sucesos con duración prolongada
Resto informativos

5.1.3.3. *A noticia con intervalos temporais*: Aqueles informativos que non atenden tanto ao día a día dos sucesos adoitan estar máis pendentes da axenda, daqueles feitos previstos, como xuízos, por exemplo. Así, no Gráfico 80 (ver páxina 185) obsérvase claramente como as noticias de sucesos con intervalos temporais acadan porcentaxes importantes nos informativos específicos para Galicia de TVE (45'5 por cento do total de noticias de sucesos emitidas) e A3 (35 por cento), mentres que no *Galicia Noticias* (10'4 por cento) son moito máis baixas, o que denota unha falta de interese polo seguimento da evolución da maioría dos sucesos.

Temos, polo tanto, dúas estratexias distintas e diferenciadas neste senso:

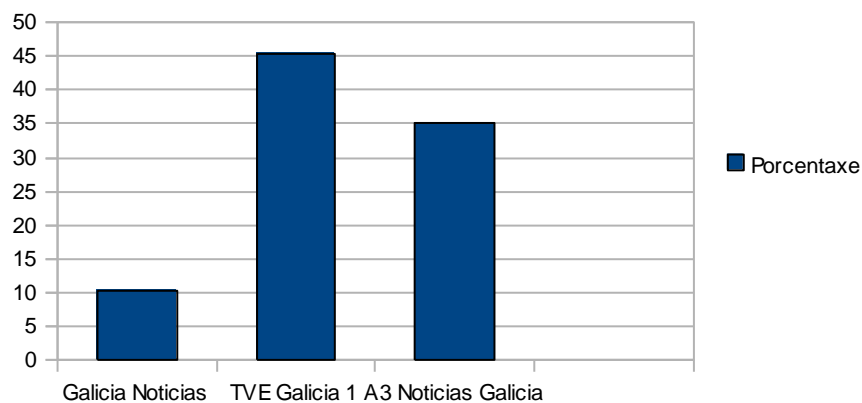
5.1.3.3.1. No *Galicia Noticias* os esforzos informativos concéntranse no seguimento da actualidade de sucesos diaria e espontánea. Non se atende apenas ao seguimento dos sucesos (xuízos, condenas, etc.) unha vez contados os feitos.

5.1.3.3.2. O *Informativo Territorial Galicia 1* e *A3 Noticias Galicia* céntranse máis en feitos coñecidos de antemán na redacción e menos en ofrecer un maior volume de información diaria de sucesos puntuais e importantes.

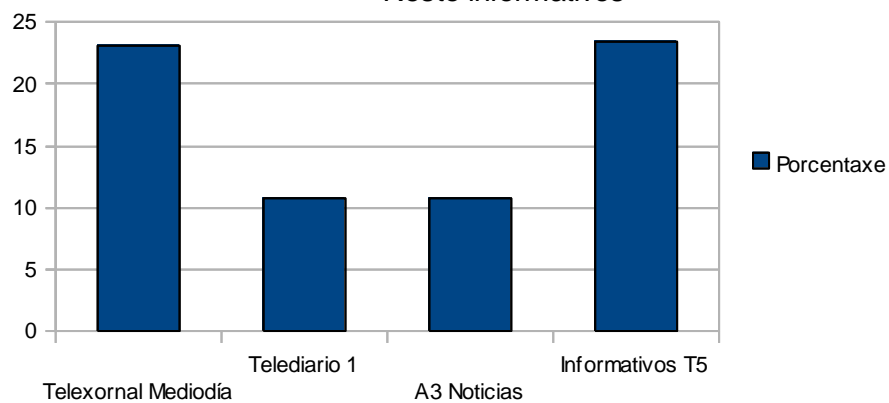
A presenza deste tipo de noticias é moito menor nos informativos estatais (Gráfico 81, *ver páxina 185*). As porcentaxes non chegan en ningún caso ao 25 por cento, sendo especialmente baixas no *Telediario 1* (10'8 por cento) e en *A3 Noticias 1ª Edición* (10'7 por cento). Quere isto dicir que non se fai, na maioría dos casos, o seguimento dos sucesos.

Gráfico 80: Noticias de sucesos con intervalos temporais
Informativos Galicia

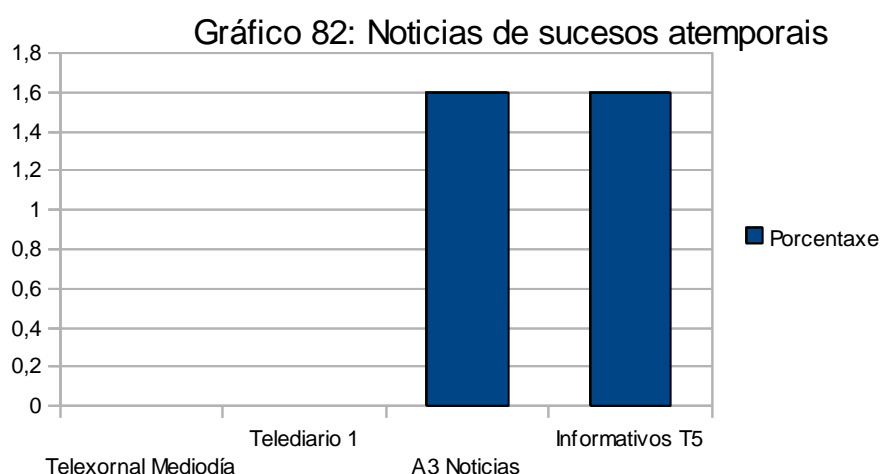

Gráfico 81: Noticias de sucesos con intervalos temporais
Resto informativos

5.1.3.4. *A noticia eclipse*: Non se atoparon exemplos nos informativos a estudo.

5.1.3.5. *A noticia atemporal*: Non se atoparon apenas exemplos. Con todo, nos informativos con información nacional e internacional das dúas cadeas privadas hai unha porcentaxe mínima de noticias deste tipo (1'6 por cento, Gráfico 82).

5.1.4. *Segundo o estilo da redacción. A palabra escrita e falada constitúe unha fachada esencial do sistema narrativo audiovisual. A palabra comparece comprometida coa imaxe na configuración dun único discurso* (García Jiménez, Op. Cit.). En función das características do off atopamos os tipos de noticias de sucesos expostas a partir da páxina seguinte.

5.1.4.1. *O estilo expositivo ou neutro*: É case o único empregado nas noticias de sucesos analizadas dentro dos informativos feitos especificamente para Galicia, o que da conta da profesionalidade dos xornalistas, que non se deixan influenciar por sentimentos ou intereses e informan dos feitos dun xeito neutro e obxectivo. No *Galicia Noticias* atopamos que a porcentaxe de noticias de sucesos redactadas con este estilo é do 95'8, xa que tamén hai algunhas que empregan o estilo crítico (*ver páxina 188*). Nos outros dous informativos deste tipo, o cen por cento das noticias de sucesos analizadas teñen un estilo expositivo ou neutro, tanto nas intros coma nos off.

No resto de informativos esta segue sendo a tendencia dominante, pero hai unha excepción. En *Informativos T5 1ª Edición* atopamos que o estilo expositivo ou neutro só está presente no 89 por cento das noticias de sucesos. Un 6 por cento están redactadas seguindo un estilo sensacionalista (*ver páxinas 42 e 43*), que afonda nos aspectos máis sórdidos para chamar a atención do espectador polo morbo, sen ter en conta se estas cuestións son ou non relevantes. O 5 por cento restante confórmano noticias redactadas cun estilo valorativo, no que os xornalistas opinan sobre os temas.

Isto que en *Informativos T5 1ª Edición* é unha tendencia clara, en *A3 Noticias 1ª Edición* e no *Telediario 1* de TVE non pasa de ser unha excepción. Nestes informativos a porcentaxe de noticias redactadas cun estilo expositivo ou neutro rolda, no peor dos casos, o 95 por cento. No *Telexornal Mediodía* de TVG esta porcentaxe é dun 100 por cento.

Canto á redacción das intros, son informativas na maioría dos casos. Só no *Telediario 1* de TVE, en *A3 Noticias 1ª Edición* e en *Informativos T5 1ª Edición* hai pequenas excepcións pero, en todo caso, cando menos o 95 por cento das intros están redactadas cun estilo expositivo ou neutro en todos estes informativos.

5.1.4.2. *O estilo humanizante*: En *Informativos T5 1ª Edición*, no *Telediario 1* e en *A3 Noticias 1ª Edición* hai exemplos deste tipo de estilo, que non pasan, iso si, de meras excepcións á tónica xeral, que é o estilo expositivo ou neutro. As porcentaxes de estilo humanizante oscilan entre o 1'5 por cento de A3 e o 3'7 por cento de T5.

5.1.4.3. *O estilo crítico*: No *Galicia Noticias* de TVG atopamos que un 4'2 por cento das novas de sucesos estaban redactadas con este estilo, que implica a perda do posicionamento neutral propio do xornalismo. En *Informativos T5 1ª Edición* o 5 por cento das novas de sucesos están redactadas cun estilo crítico. No resto de programas non se atopou.

5.1.4.4. *O estilo tremendista*: Non se atoparon exemplos na mostra a estudo.

5.1.4.5. *O estilo da retransmisión en directo*: Non se emprega nos informativos feitos especificamente para Galicia e con información só de Galicia, pero si no resto. Destinado a informacións de sucesos de gran relevancia, como desastres meteorolóxicos,

asasinatos ou desaparicións, cobra unha importancia especial en *Informativos T5 1ª Edición*, onde o 14'6 por cento das noticias de sucesos son conexións en directo. Tamén a porcentaxe de noticias de sucesos con estilo de retransmisión en directo son moi elevadas en *A3 Noticias 1ª Edición* (9'4 por cento) e no *Telediario 1* (8'1 por cento). No *Telexornal Mediodía* esta porcentaxe é moito menor (3'2 por cento das noticias de sucesos analizadas). Estes datos pódense cotexar nos Gráficos 68 a 73 (*ver páxinas 164 a 167*).

5.1.4.6. *A redacción metafórica*: Non se atoparon exemplos.

5.1.5. *Outros modelos de noticias*:

5.1.5.1. *Noticias sobre feitos pasados*: Son por definición a inmensa maioría das informacións de sucesos analizadas, xa que case sempre, por non dicir sempre, os sucesos sobre os que se informa son feitos pasados con respecto á elaboración das noticias. En función deste parámetro, conforman o modelo máis habitual. No entanto, a efectos deste estudo, consideramos que partir deste feito é algo obvio que non aporta nada novo polo propio funcionamento intrínseco da televisión como medio de comunicación.

Así, imos considerar *noticias sobre feitos pasados* aquelas que aconteceron, como data máis recente, no día anterior á emisión do informativo. O motivo é que entendemos que cando se informa sobre un suceso acontecido no mesmo día da emisión do programa aínda é un tema *fresco*, do día, polo que a canle de televisión está informando del o máis axiña que pode, tendo en conta que hai que desprazar os equipos ata o lugar dos feitos, regresar aos estudos, elaborar a noticia e emitila no informativo, que ten unha hora fixa, ou ben desprazar unidades móbiles para facer conexións en directo.

Os datos sobre a temporalidade nas noticias de sucesos analizadas están recollidos nos Gráficos 83 a 89 (*ver tamén páxinas 191 a 193*).

Gráfico 83: Inmediatez noticias sucesos
Galicia Noticias

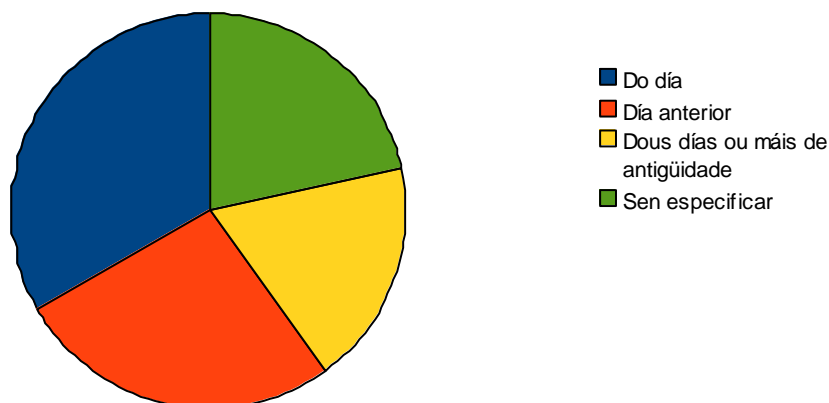

Gráfico 84: Inmediatez noticias sucesos
TVE Galicia 1

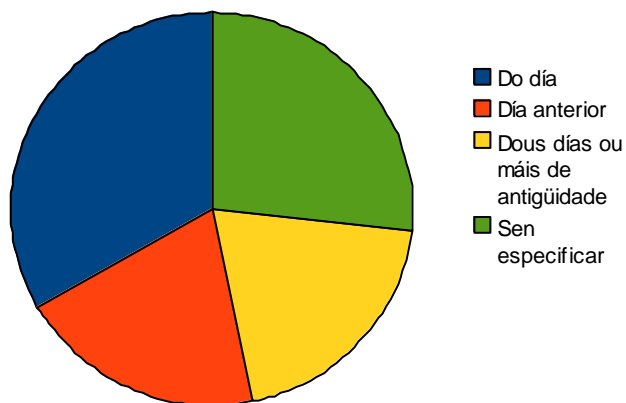

Gráfico 85: Inmediatez noticias sucesos
A3 Noticias Galicia

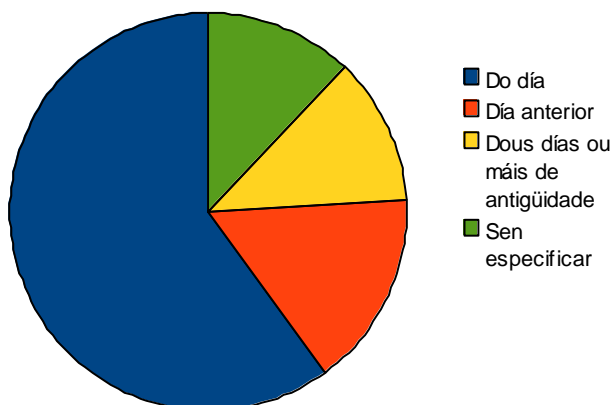

Gráfico 86: Inmediatez noticias sucesos

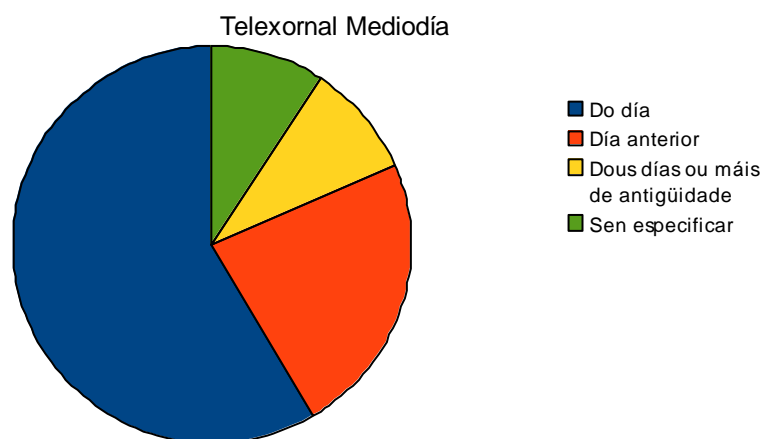
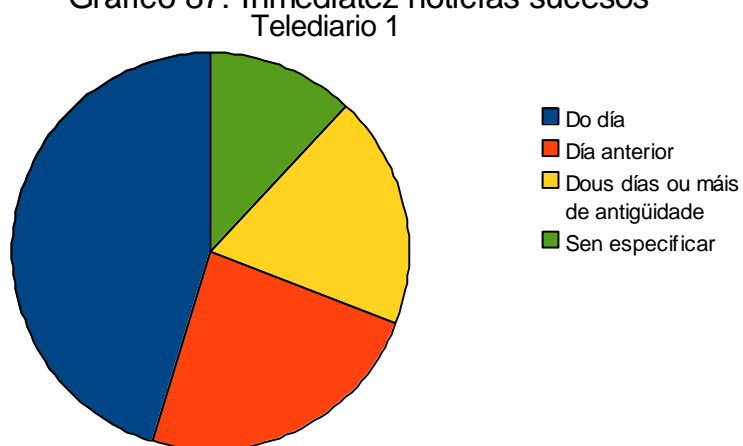
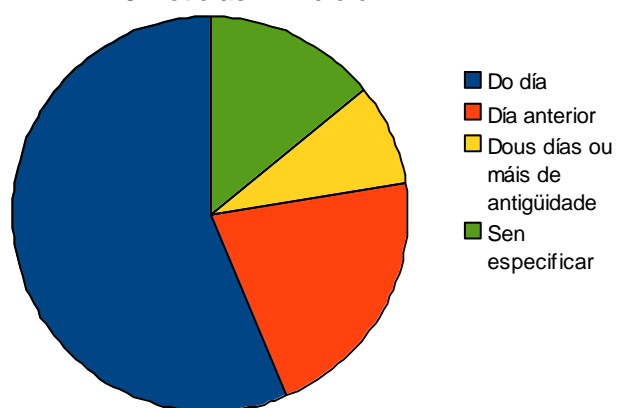

Gráfico 87: Inmediatez noticias sucesos

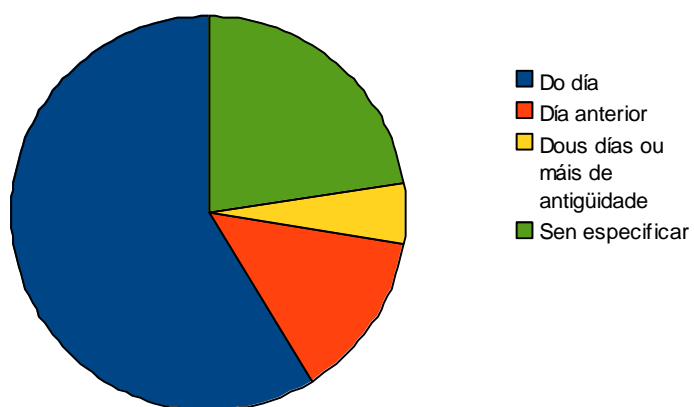

Gráfico 88: Inmediatez noticias sucesos
A3 Noticias 1ª Edición

Gráfico 89: Inmediatez noticias sucesos
Informativos T5 1ª Ed.

Nos informativos feitos para Galicia e con información exclusivamente sobre Galicia hai unhas porcentaxes moi elevadas de noticias sobre feitos pasados, sobre todo nas televisións públicas. Así, no *Galicia Noticias* o 56'2 por cento das noticias de sucesos emitidas son sobre feitos pasados. No *Informativo Territorial Galicia 1* esta porcentaxe é do 54'6 por cento. Nos dous casos temos, pois, que máis da metade das noticias de sucesos que se emiten aconteceron, como pouco, o día anterior. Aínda máis, no caso do informativo de TVE o 27'3 por cento do total das noticias de sucesos emitidas aconteceron dous días ou máis antes do informativo no que se contan. No *Galicia Noticias* esta porcentaxe é tamén moi elevada (23 por cento). Son porcentaxes de *atraso temporal* á hora de facer as informacións moi elevadas, que denotan que as noticias se coñecen tarde nas redaccións destas dúas cadeas. Pola contra, en *A3 Noticias Galicia* a porcentaxe de noticias de sucesos sobre feitos pasados baixa ata o 35 por cento do total, e a de noticias acontecidas dous días ou máis antes do informativo é só dun 15 por cento, unhas porcentaxes moito máis baixas ca nas canles públicas.

Estas tendencias quedan aínda máis claras se observamos as porcentaxes de noticias de sucesos do día que se emiten nos distintos informativos. En *A3 Noticias Galicia* son o 75 por cento, no *Informativo TVE Galicia* o 45 por cento, e no *Galicia Noticias* o 42 por cento.

No resto de informativos hai, en xeral, porcentaxes máis elevadas de noticias de sucesos do día, que oscilan entre o 45'2 por cento do *Telediario 1* e o 76 por cento do *Telexornal Mediodía* de TVG. A excepción é o *Telediario 1* de TVE. Neste informativo é tamén onde máis noticias falan sobre sucesos pasados, en concreto un 42'8 por cento. Curiosamente, no *Telexornal Mediodía* tamén hai un 42 por cento de noticias de sucesos que tratan sobre feitos pasados. Nos outros dous informativos esta porcentaxe é máis baixa: un 18'7 por cento en *Informativos T5 1ª Edición* e un 29'5 por cento en *A3 Noticias 1ª Edición*.

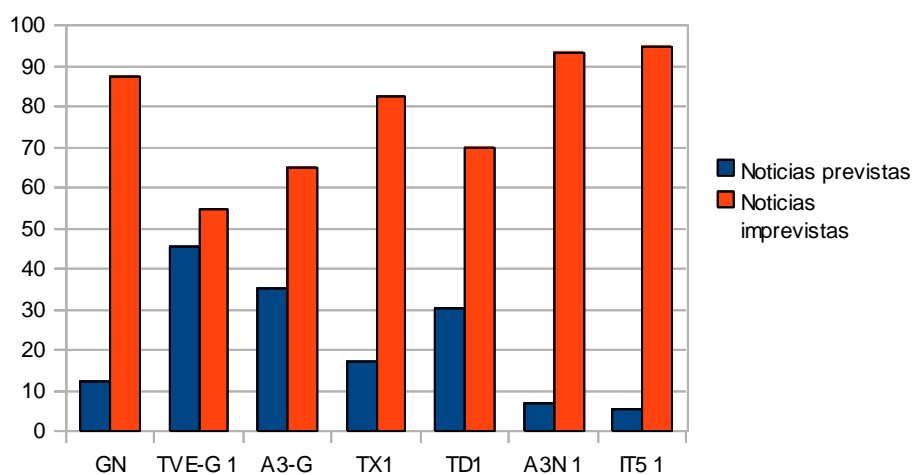
5.1.5.2. *Noticias a posteriori*: Non se atoparon exemplos deste modelo de noticias na información de sucesos.

5.1.5.3. *Noticias previstas*: Os sucesos son feitos imprevistos, que acontecen sen que ninguén poida saber cando, como e, en moitos casos, por que. Polo xeral, os únicos feitos previsibles relacionados cos sucesos son os xuízos, e neste punto centramos esta parte da análise (Gráfico 90, ver páxina 196, tamén Gráficos 91 a 97, páxinas 198 a 201). Nos informativos feitos para Galicia hai dous exemplos nos que se presta unha atención moi elevada a estes temas. Son o *Informativo Territorial Galicia 1* e *A3 Noticias Galicia*, con porcentaxes de noticias de sucesos previstas dun 45'4 e un 35 por cento do total, respectivamente. Son cifras que falan dun exceso de axenda prevista de sucesos nas escaletas, sobre todo cando os comparamos coa porcentaxe de noticias de sucesos previstas que emite o *Galicia Noticias*, que é dun 12'5 por cento.

No caso dos informativos que tamén ofrecen noticias nacionais e internacionais, as porcentaxes de noticias de sucesos previstas son moito máis baixas. Só o Telediario 1 de TVE ten unha porcentaxe elevada, un 30'3 por cento, pero que consideramos que entra dentro do razoable porque implica que o 70 por cento restante, isto é, case tres cuartas partes do total das noticias de sucesos son feitos imprevistos. Nos outros tres informativos, as porcentaxes de noticias de sucesos previstas oscilan entre o 5'5 por cento de *Informativos T5 1ª Edición* e o 17'3 por cento do *Telexornal Mediodía*. En *A3 Noticias 1ª Edición* é do 6'9 por cento.

Gráfico 90

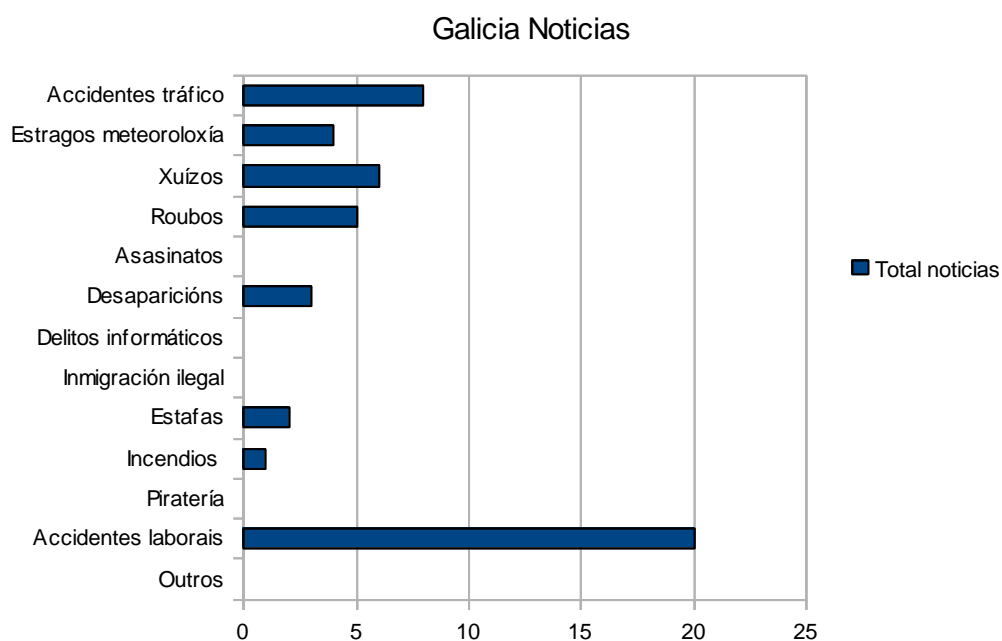
Noticias de sucesos previstas/imprevistas

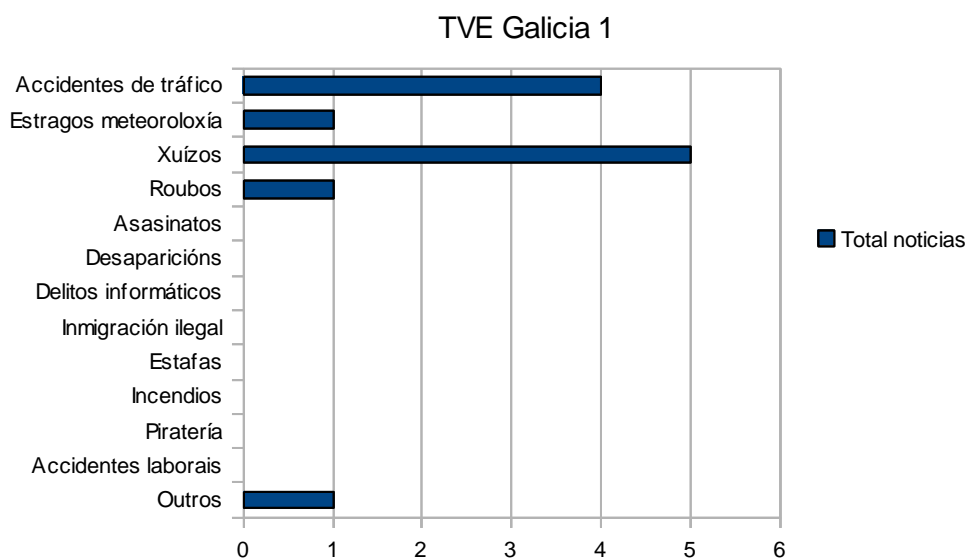
5.1.6. *As modas informativas*: Consideramos que durante o período de estudo a única moda informativa que puidemos constatar é a de dar información de accidentes de tráfico, feitos que, por reiterados, poderían desaparecer das axendas dos informativos pero que non o fan no caso daqueles feitos para Galicia e con información só de Galicia (Gráficos 91 a 97, *ver páxinas 198 a 201*). As porcentaxes de noticias de sucesos sobre accidentes de tráfico foron do 36'4 por cento no *Informativo Territorial Galicia 1*, do 16'7 por cento no *Galicia Noticias* e do 15 por cento en *A3 Noticias Galicia 1ª Edición*. É o único exemplo que atopamos, xa que non recolleemos informacións masivas sobre malos tratos no ámbito familiar, o que podería considerarse outra moda informativa. Si houbo moitas informacións sobre os temporais e as súas consecuencias, pero consideramos que son feitos puntuais, imprevistos e importantes pola súa gravidade, non modas informativas.

No resto dos informativos, as informacións sobre accidentes de tráfico son moito máis escasas, e entendemos que non podemos falar de que neles exista moda informativa algunha. De feito, no *Telediario 1* e en *Informativos T5 1ª Edición* non hai unha soa noticia relativa a accidentes de tráfico. En *A3 Noticias 1ª Edición* si hai un 3'4 por cento de noticias sobre esta temática e no *Telexornal Mediodía* un 9'6 por cento.

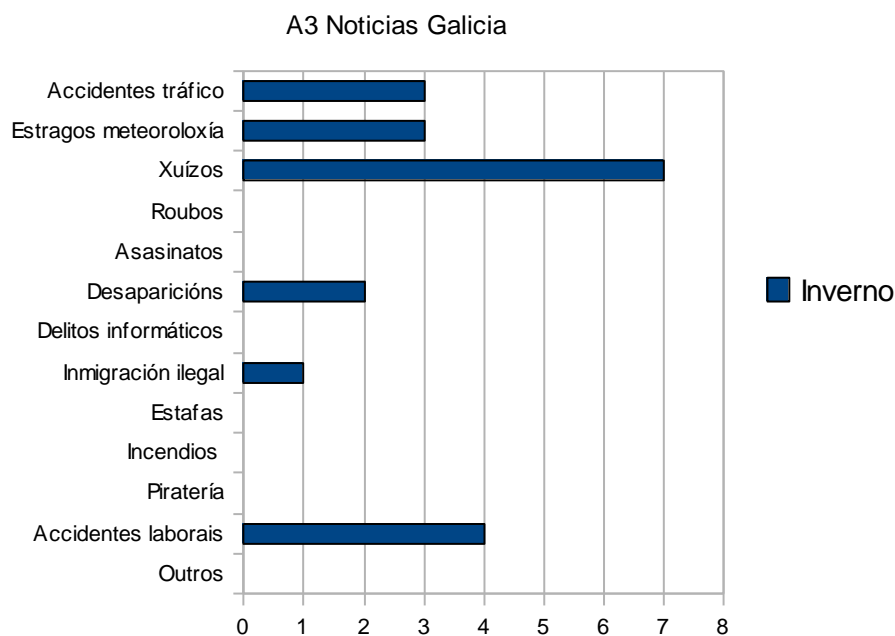
Gráfico 91: Distribución temática noticias sucesos

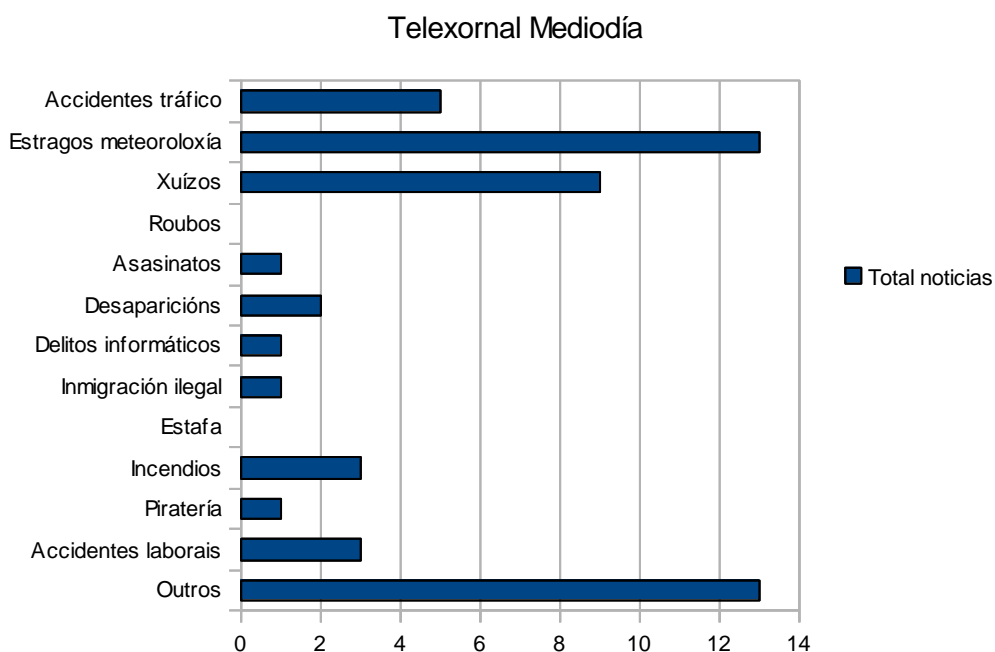
Gráfico 92: Distribución temática noticias sucesos

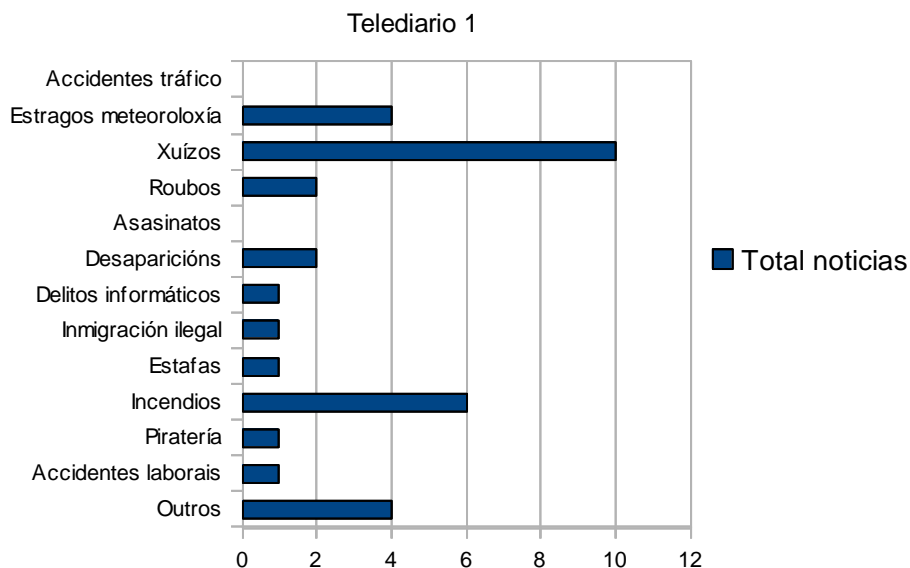
Gráfico 93: Distribución temática noticias sucesos

Gráfico 94: Distribución temática noticias sucesos

Gráfico 95: Distribución temática noticias sucesos

Gráfico 96: Distribución temática noticias sucesos

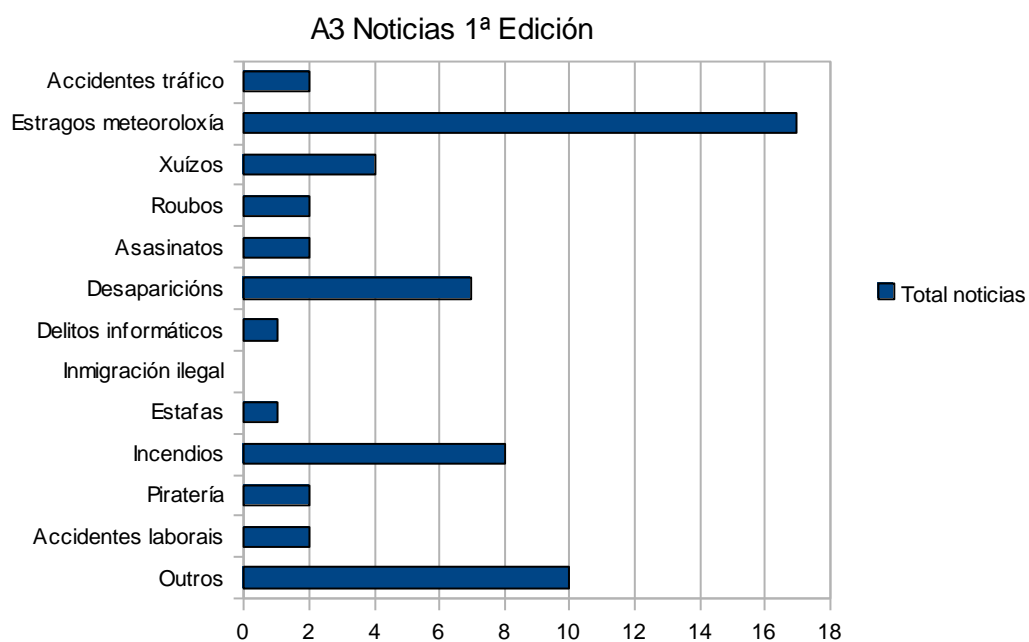
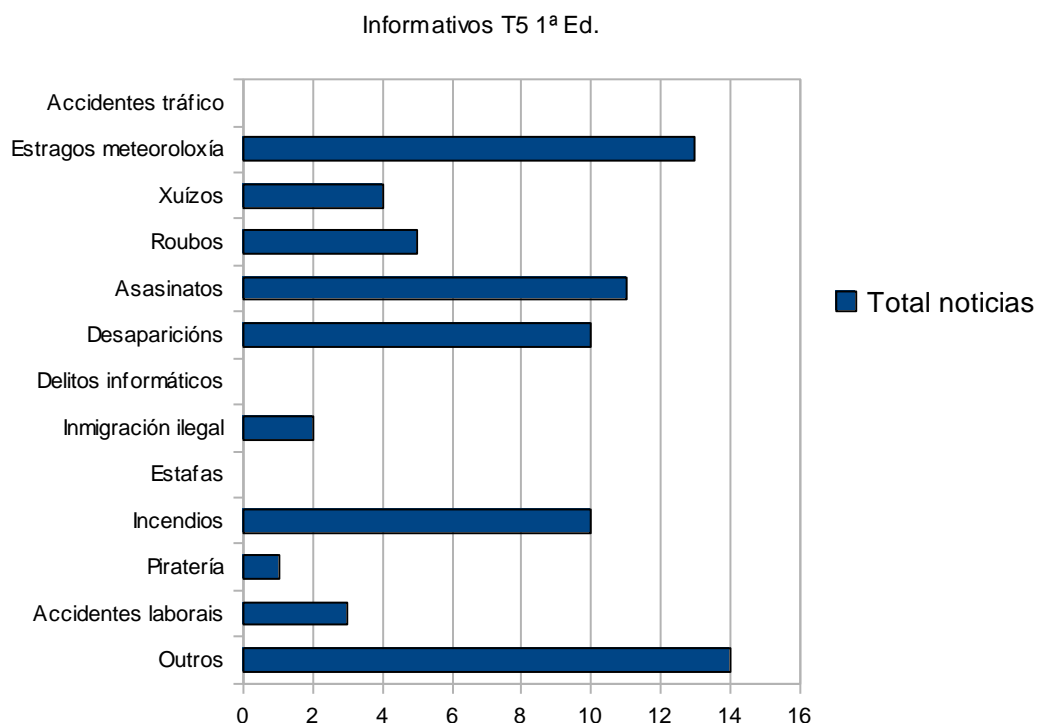

Gráfico 97: Distribución temática noticias sucesos

Polo demais, nos gráficos anteriores observamos claramente dúas tendencias:

5.1.6.1. Nos informativos das cadeas privadas hai máis noticias sobre os sucesos máis violentos que nos das públicas. No primeiro caso observamos que hai unha media de 2'2 noticias sobre asasinatos, roubos e/ou casos de desaparicións, mentres que no segundo esta cifra baixa ata un 0'7.

5.6.1.2. A información de sucesos que consideramos máis *institucional* e *de axenda*, os xuízos, teñen máis presenza nos informativos públicos (1'3 noticias por programa) que nos privados (0'8 noticias por programa).

O tipo de sucesos que máis frecuentemente entran nas escaletas dos informativos a estudo son os relacionados cos estragos causados pola meteoroloxía (18'5 por cento do total), seguidos dos xuízos (15 por cento), os incendios (9'4 por cento) e as desaparicións (8'7 por cento). Asasinatos e roubos só supoñen o 4'3 e o 5 por cento respectivamente do total das noticias de sucesos emitidas.

Os informativos específicos para Galicia e que emiten noticias só sobre Galicia destacan os sucesos (22'2 por cento das noticias que emiten) e os accidentes de tráfico (18'5 por cento), mentres que o resto seguen a tendencia xeral e as noticias sobre estragos causados pola meteoroloxía son as dominantes (21'8 por cento).

Outro aspecto salientable é que os informativos das cadeas privadas ofrecen moitas máis noticias sobre roubos, asasinatos e desaparicións que os das públicas. Destaca neste senso un dato contundente: *Informativos T5 1ª Edición* emite o 78'6 por cento do total de noticias sobre asasinatos de tódolos informativos a estudo.

5.2. Duración das informacións e a súa relación co tratamento informativo dos sucesos en televisión.

A duración que ten unha noticia en televisión adoita ser un bo indicativo da súa importancia. Martín Sabarís (2002) afirma que *é un parámetro fundamental para determinar a importancia atribuída pola redacción a un tema. Posto que o tempo é un ben escaso, canto máis longa sexa unha noticia, maior é a súa importancia*¹².

Ao longo da historia do medio televisivo foi conformándose unha linguaxe e un xeito de facer propios, que permitiu ir establecendo unhas duracións consideradas universalmente como convencionais en distintos parámetros, como a duración que teñen que ter os planos, as intros ou os insertos. No que atinxe á duración media que se considera normal nas noticias dos informativos diarios en televisión, a nosa propia experiencia profesional permítenos afirmar que os valores máis comunmente aceptados son os seguintes:

5.2.1. *Intros*: Entre 10 e 20 segundos. Martín Sabarís (2002) establece que, en todo caso, non supera os 30 segundos.

5.2.2. *Vídeos*: Entre 50 segundos e 1 minuto 15 segundos.

5.2.3. *Intro + Vídeo*: Entre 1 minuto e 1 minuto e medio.

---

¹² Martín Sabarís tamén admite que esta máxima non se cumpre sempre, xa que hai noticias pouco transcendentais que poden ter unha gran duración como, por exemplo, noticias sobre exposicións, películas de cine ou concertos musicais que adoitan ir ao remate dos informativos. Tamén, á súa vez, novas moi importantes poden ter unha duración menor por falta de imaxes, por exemplo.

Isto non quere dicir que non haxa cadeas de televisión en concreto, ou mesmo informativos diarios específicos dentro das mesmas, que acepten como estándares outras duracións. Mesmo pode haber variacións entre países. Por exemplo, en Portugal as noticias dos informativos diarios da televisión pública RTP son moito máis longas e cun ritmo moito máis lento que as noticias que se emiten en calquera televisión española. En todo caso, a efectos da análise que efectuamos imos considerar que os valores normais e máis comúns en España son os expostos.

En xeral, aqueles informativos dos analizados que se movan entre estes valores na elaboración das súas noticias de sucesos están facendo unha cobertura informativa axeitada deste tipo de feitos dende o punto de vista da duración das novas.

Na Táboa 12 (*ver páxina 205*) expóñense as duracións medias das noticias de sucesos nos distintos informativos analizados. A primeira conclusión que salta á vista é que tódalas cadeas fan noticias de sucesos cunha duración axeitada, que na teoría e na práctica permite aos telespectadores estar ben informados da actualidade diaria de sucesos. Practicamente tódolos valores de tódalas cadeas están dentro da media, tanto nas intros coma nos vídeos e no conxunto Intro + Vídeo.

Táboa 12: Duración media das noticias de sucesos

	Intros	VTR's	Total noticias
<i>Galicia Noticias</i>	0'20"	1'35"	1'39"
<i>Telexornal Mediodía</i>	0'18"	0'56"	1'14"
<i>Informativo Territorial Galicia 1</i>	0'16"	1'03"	1'17"
<i>Telediario 1</i>	0'14"	1'02"	1'16"
<i>A3 Noticias Galicia</i>	0'15"	1'18"	1'04"
<i>A3 Noticias 1ª Edición</i>	0'15"	0'55"	1'05"
<i>Informativos T5 1ª Edición</i>	0'14"	1'23"	1'07"

No entanto, se analizamos máis polo miúdo os datos recollidos na táboa observamos que:

5.2.I. O *Galicia Noticias* fai un tratamento máis amplo do habitual das noticias de sucesos.

5.2.II. Os informativos diarios das cadeas de televisión públicas fan noticias de sucesos máis extensas que os informativos diarios das cadeas de televisión privadas.

Como se desprende da táboa, o *Galicia Noticias* emite novas que teñen unha media de 1 minuto e 39 segundos de duración, sumando intro e vídeo que, por separado, teñen duracións medias de 20 segundos e 1 minuto 35 segundos respectivamente.

Na práctica, isto plásmase en tratamentos informativos máis completos dos feitos que se cobren. Aínda así, hai casos nos que se observa un alongamento innecesario e inxustificado de noticias que deberían ter unha duración convencional (normalmente a base da inclusión de insertos que non aportan apenas información de interese ás noticias), polo que entendemos que neste caso hai que falar dun estilo de tratamento conxunto da información, en virtude do cal se elaboran informacións máis longas do habitual independentemente das potencialidades como noticia dos temas.

Isto quere dicir que hai casos nos que o tratamento dos temas é máis amplo e profundo do habitual, e outros nos que non é así, pero as noticias son igualmente máis longas do normal. Tamén hai neste punto unha certa tendencia de *exhibicionismo* do traballo feito, de querer amosar que se fixeron moitas entrevistas para elaborar as informacións, o que se plasma na inclusión nas noticias de insertos banais que non aportan nada.

Deixando a un lado os datos do *Galicia Noticias*, o resto dos informativos diarios das televisións públicas teñen noticias de sucesos cunha duración media de entre 1 minuto 14 segundos (*Telexornal Mediodía* de TVG) e 1 minuto 17 segundos (*Informativo Territorial Galicia* 1). Nos informativos diarios das televisións privadas as noticias de sucesos duran uns 10 segundos menos.

Hai un tratamento menos amplo nas noticias de sucesos das televisións privadas que nas das televisións públicas? Non. Simplemente un estilo distinto de facer as informacións, máis dinámico e áxil, seleccionando mellor os insertos para emitir unicamente os que aportan información precisa e útil e cortando os insertos con maior precisión que nas televisións públicas, seguindo a máxima de que se o entrevistado di o que interesa en 6 segundos, por exemplo, non hai motivo para meter unha declaración máis longa.

5.3. Tratamento da imaxe.

O carácter audiovisual da televisión fai que o tratamento da imaxe sexa básico para calquera proceso comunicativo a través deste medio. No caso dos informativos, as imaxes son tan importantes que, moitas veces por si mesmas, sen ningún tipo de apoio sonoro máis aló do son de ambiente, aportan toda a información precisa para coñecer un proceso ou un feito. O dito, xa popular, de vale máis unha imaxe que mil palabras é televisión.

No caso que nos ocupa neste traballo, o campo dos sucesos, dáse a mesma circunstancia. Un plano de sangue no chan, un coche estragado tras un accidente de tráfico ou o rostro dun xoieiro que ven de ser roubado pode informar máis ca calquera off escrito por calquera xornalista ou, cando menos, aportar datos e sensacións que o redactor non pode transmitir na súa totalidade: medo, conmoción, ansiedade, etc.

Nas televisións españolas interveñen na confección da noticia, como mínimo, dúas persoas: o xornalista que busca e redacta a información e o cámara que grava as imaxes. En ocasións un dos dous ou ambos encárganse tamén da montaxe da noticia, aínda que noutras cadeas existe a figura do montador, que é quen se encarga desta labor.

Nas televisións españolas, polo tanto, non está estendida polo de agora a figura do xornalista-cámara-montador, que se estila noutros países coma Estados Unidos. A única excepción é a dalgúns correspondentes no estranxeiro, que si fan eles mesmos todo o traballo. En todo caso, no funcionamento diario habitual non é frecuente.

É esta unha precisión importante para este apartado, porque a distribución do traballo deste xeito implica que se poida facer con máis precisión en cada unha das súas fases, pero tamén implica unha necesaria coordinación no equipo para facer unha boa noticia.

Á hora de gravar as imaxes para ilustrar unha noticia sobre un suceso, o máis importante, por suposto, é poder gravar os feitos cando están acontecendo. Evidentemente, isto é moi difícil. Por iso, se non se pode, hai que buscar imaxes do lugar dos feitos e dos seus protagonistas. No caso de que non se poida nin sequera gravar o sitio ou os protagonistas dos feitos, hai que buscar outras imaxes que poidan resultar ilustrativas acudindo, normalmente ao arquivo de imaxes da cadea.

Non corresponde aquí facer un tratado exhaustivo de como se deben gravar as imaxes, xa que este traballo preocúpase fundamentalmente da tarefa do redactor que, como acabamos de sinalar, en España non adoita ocuparse das partes técnicas da noticia. Aínda así, cómpre aportar unhas nocións básicas sobre imaxe e edición de noticias (por edición de noticias para televisión entendemos o proceso de gravación do off e de montaxe das imaxes e dos insertos que dá lugar á información que se emite no informativo) que todo xornalista que traballe en televisión debe ter.

Débese gravar sempre o maior número posible de imaxes e que estas sexan o máis ilustrativas posible. Hai que recoller unha ampla variedade de planos, dende planos detalle e primeiros planos ata planos xerais, panorámicas e travellings se son precisos. Un detalle importante é comezar e rematar os movementos de cámara cun plano fixo de, cando menos, cinco segundos de duración, para que o xornalista poida empregalos deste xeito se así fora preciso no momento da edición.

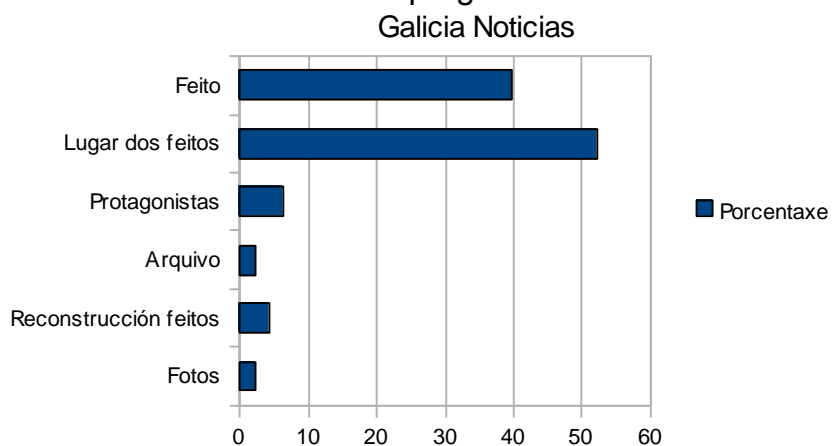
As normas básicas ás que teñen que atender o xornalista e o montador, se o houbera, durante este proceso, consisten en non repetir nunca ningún plano durante a noticia, ir alternando os distintos tipos de planos dun xeito lóxico tanto a nivel de imaxe como a nivel semántico, non compoñer secuencias con varios movementos de cámara seguidos e, por último, evitar os saltos de eixe, isto é, un mesmo elemento non pode aparecer en dous planos consecutivos, en cada unha das metades (esquerda e dereita) nas que se divide a pantalla de televisión.

A análise dos informativos que conforman a mostra confirman que, en xeral, as canles de televisión que emiten en aberto para Galicia fan un bo traballo, na medida do posible, á hora de traballar coa imaxe.

A precisión *na medida do posible* refírese ao xa comentado, á dificultade que ten na maioría dos casos chegar a gravar imaxes dun suceso. Con todo, nas máis das informacións os xornalistas conseguen gravar planos do lugar no que aconteceron os feitos ou dos seus protagonistas e testemuñas.

A análise dos informativos da mostra permitiu comprobar as dificultades que teñen os xornalistas para conseguir imaxes dos sucesos e dos seus protagonistas, sobre todo nos informativos específicos para Galicia (Gráficos 98 a 100, *ver páxinas 211 e 212*).

Gráfico 98: Imaxes empregadas nas noticias de sucesos

Gráfico 99: Imaxes noticias sucesos

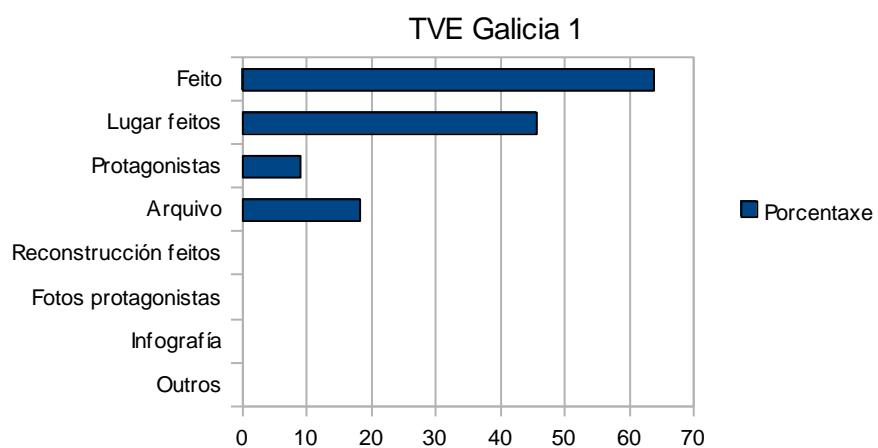
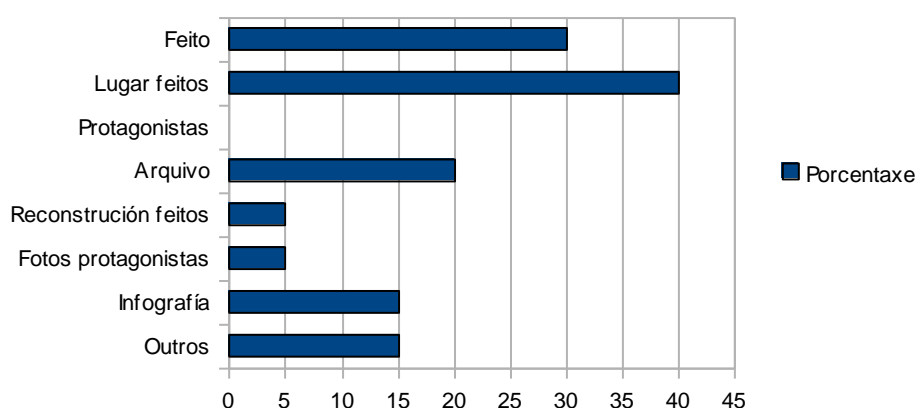

Gráfico 100: Imaxes noticias sucesos
A3 Noticias Galicia

No *Galicia Noticias* de TVG só se emitiron imaxes dos feitos no 40 por cento das noticias de sucesos, sendo as imaxes do lugar dos feitos o recurso máis habitual (52 por cento das noticias). Non se acadan habitualmente imaxes dos protagonistas (6 por cento das noticias) e, ás veces (5 por cento do total de noticias de sucesos emitidas), inténtase facer unha reconstrución dos feitos. Polo tanto, os equipos deste informativo non adoitan chegar ao escenario dos sucesos coa rapidez suficiente como para conseguir imaxes dos feitos ou inmediatamente posteriores aos mesmos, e o que fan habitualmente é recoller imaxes do lugar para ilustrar as noticias de sucesos.

O *Informativo Territorial Galicia 1* é a excepción a este comportamento dentro dos informativos específicos para Galicia. No 64 por cento das noticias de sucesos inclúense imaxes dos feitos, aínda que hai que ter en conta que se emiten moitas menos noticias de sucesos que no *Galicia Noticias*, e que é un informativo que recorre con frecuencia á axenda de *sucesos programados* do día. Aínda así, tamén hai se empregan imaxes do lugar dos feitos, que se inclúen no 45 por cento das noticias de sucesos. Polo demais, destaca neste caso un recurso relativamente elevado a empregar imaxes de arquivo (18 por cento das noticias de sucesos emitidas).

En *A3 Noticias Galicia 1ª Edición* repítese o que acontece no *Galicia Noticias*. Só no 30 por cento das noticias de sucesos inclúense imaxes dos feitos. Igualmente, o recurso máis empregado para cubrir con imaxes as noticias son as imaxes do lugar dos feitos (40 por cento das noticias). Aínda así, neste caso hai unha maior riqueza de posibilidades á hora de elaborar as informacións. Observamos que os xornalistas que fan noticias de sucesos neste informativo recorren tamén a:

5.3.1. *Imaxes de arquivo*: Do mesmo xeito que no *Informativo Territorial Galicia 1*.

Dáse no 20 por cento das noticias de sucesos emitidas.

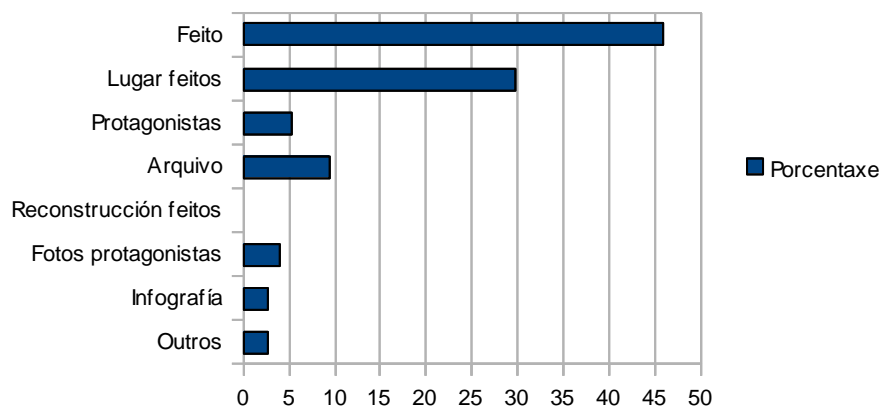
5.3.2. *Infografía*: Permite ilustrar noticias ou fragmentos de noticias para os que non hai imaxes. Os sucesos acontecidos con barcos en alta mar son un bo exemplo, xa que habitualmente non hai máis recursos que facer unha infografía cun mapa da zona e/ou incluír imaxes de arquivo do buque se as houbera. Dáse no 15 por cento das noticias de sucesos emitidas.

Por último, atopamos neste informativo, ao igual que no *Galicia Noticias*, outro tipo de imaxes *provocadas* para ilustrar noticias das que tampouco hai imaxes dos feitos. Referímonos a aqueles planos que se gravan con personaxes ficticias, nos máis dos casos os propios xornalistas, tratando de facer unha reconstrución do acontecido. Non é un recurso frecuente, xa que só se emprega nun 5 por cento das noticias (percentaxe case calcada á do informativo de TVG mencionado), pero xunto cos anteriores serve para artellar unha batería de posibilidades á hora de ilustrar as informacións máis ampla que nos outros dous informativos mencionados con anterioridade.

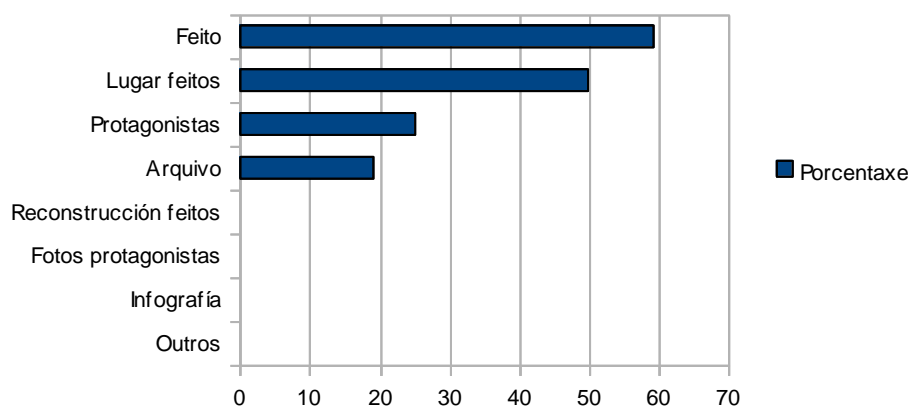
O *Galicia Noticias* e *A3 Noticias Galicia* son, dos tres informativos específicos para Galicia, os que dispoñen dunha maior variedade de recursos a nivel de imaxe para ilustrar as noticias de sucesos.

Distinto é o caso dos informativos que tamén inclúen información nacional e internacional. Nestes casos constatamos unha maior percentaxe de noticias de sucesos que inclúen imaxes dos feitos. As cifras oscilan entre o 45'9 por cento do *Telexornal Mediodía* e o 59'2 por cento do *Telediario 1* (Gráficos 101-104, *ver páxinas 215 e 216*).

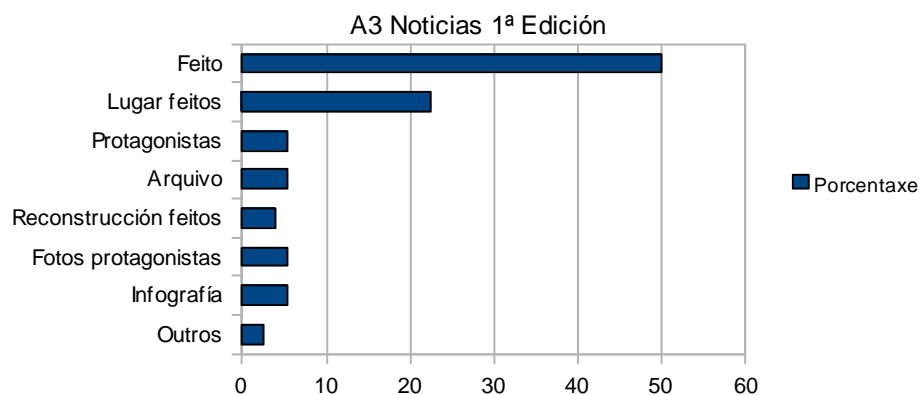
Gráfico 101: Imaxes noticias sucesos
Telexornal Mediodía

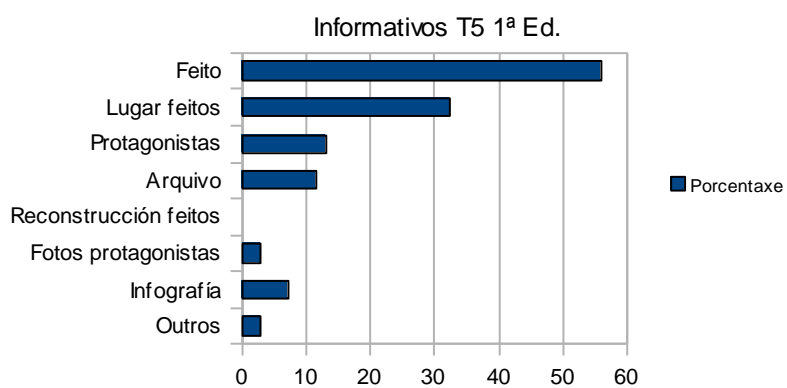
Gráfico 102: Imaxes noticias sucesos
Telediario 1

Gráfico 103: Imaxes noticias sucesos

Gráfico 104: Imaxes noticias sucesos

Son porcentaxes, en xeral, máis elevadas que nos informativos específicos para Galicia, que se poden atribuír a estas cuestións:

5.3.I. Ao ser informativos que cobren un ámbito territorial moito maior, cun volume moito máis elevado de información á que atender, a selección dos sucesos que se inclúen nas escaletas é moito máis exhaustiva, polo que ter imaxes dos feitos debe pasar a ser un dos criterios principais para que se inclúan nos informativos.

5.3.II. A selección das noticias de sucesos internacionais, que chega a través das axencias, debe facerse tamén en gran medida en base á calidade das imaxes que se ofrecen.

5.3.III. A competencia entre os informativos, que no caso dos específicos para Galicia xa é forte, é aínda moito máis intensa no caso dos estatais. Ter imaxes dos sucesos máis destacados sempre é un factor que axuda a ter audiencia.

Polo demais, o recurso ás imaxes do lugar dos feitos para ilustrar as noticias consolídase como o segundo máis empregado. Neste caso, as porcentaxes oscilan entre o 22'4 por cento das noticias de sucesos en *A3 Noticias 1ª Edición* e o 49'7 por cento no *Telediario 1* de TVE.

O estudo permítenos afirmar, ademais, que as canles de televisión públicas empregan máis as imaxes de arquivo nas noticias de sucesos que emiten, con porcentaxes que chegan ao 19 por cento, mentres que nas canles privadas de televisión empréganse máis outro tipo de recursos, como o emprego da infografía (en *Informativos T5 1ª Edición* chega a empregarse no 7'3 por cento das noticias de sucesos) e a inclusión de fotos dos protagonistas.

En todo caso, malia o esforzo por aportar imaxes dos feitos, esta parte da análise amósanos que unha boa parte das noticias de sucesos que emiten as canles de televisión que poden ver os telespectadores galegos en aberto ilústranse con imaxes do lugar no que aconteceron os sucesos. E isto acontece por dous motivos fundamentais

5.3.a. A dificultade que teñen os medios de comunicación de coñecer os sucesos coa suficiente rapidez.

5.3.b. A intervención dos corpos e forzas de seguridade do Estado adoita impedir o traballo xornalístico no lugar dos feitos.

Para constatar esta tendencia basta sinalar que o *Galicia Noticias* de TVG, o programa que máis tempo lle dedica aos sucesos e que máis afonda no seu tratamento, non adoita conseguir imaxes dos feitos e tamén ten moitas dificultades para gravar planos realmente significativos do lugar dos feitos.

5.3.1. Planos: significado e montaxe¹³.

Como xa se comentou ao comezo, un dos aspectos a estudar no que atinxe á presentación das noticias de sucesos en televisión é o plano e o número de presentadores das intros (apartado 2.6.1., *ver páxina 50*, e Glosario, *ver páxina 330*). *O plano é a expresión mínima, o que se ve dende o corte de inicio ata o corte final do empalme. Un só plano pode non comunicar nada, pero se o poñemos en funcionamento no contexto do resto dos planos adquirirá un significado máis aló do que mostra. Utilizaranse planos pechados (primeiro plano) dos actores se a súa expresión ou discurso cobra relevancia dramática. O plano aberto (plano xeral) emprégase para orientar ao espectador, presentar as personaxes, localizar a acción no espazo e no tempo, etc. (Viarengo, 2001).*

Nos informativos específicos para Galicia, o *Galicia Noticias* é o único que emprega o recurso das intros compartidas nas noticias de sucesos. A análise permitiunos comprobar que a presentación, a primeira intro do informativo e a primeira intro que se fai despois de cada lufada fanse sempre con dous presentadores, sendo na maioría dos casos informacións de sucesos que quedan, deste xeito, resaltadas fronte a outras.

Polo demais, emprégase o plano medio en tódolos casos, e só en *A3 Noticias Galicia* faise un movemento de cámara (zoom-in) na presentación, que leva ao presentador dun plano medio aberto a un plano medio un pouco máis pechado. En todo caso, nos tres informativos que as canles a estudo realizan especificamente para Galicia emprégase nas intros o PM que determina unha presentación aséptica ante as noticias de sucesos que se ofrecen, reforzada cunha lectura neutra dos presentadores, que se esforzan por transmitir información e non sentimentos.

---

¹³ Toda a teoría sobre os planos e a montaxe e os distintos significados dos mesmos pódese consultar en Mitry (1978 e 1989), Viarengo (2001) e García Jiménez (1993).

No resto dos informativos a tendencia é semellante. En tódolos casos as noticias de sucesos introdúceas un só presentador, polo xeral en plano medio. As únicas excepcións salientables constitúenas *A3 Noticias 1ª Edición* e *Informativos T5 1ª Edición*.

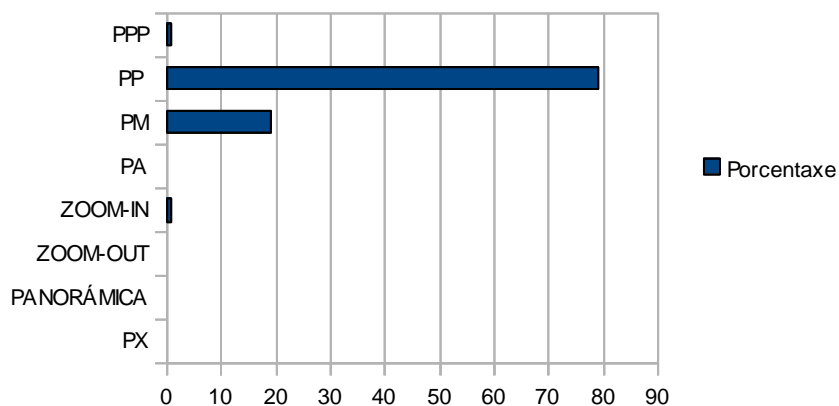
No primeiro caso comprobamos que, cando o informativo é presentado por unha xornalista en concreto, de renome estatal e moitos anos de traxectoria, as intros non se fan en PM, senón en primeiro plano. Isto combínase cunha redacción das intros menos neutra do habitual, co emprego frecuente de adxectivos e xestos da presentadora para transmitirles aos telespectadores a suposta gravidade e importancia das noticias de sucesos que presenta. Estamos ante unha práctica que González Requena (1992) vencella directamente coa televisión como espectáculo. Fala de que *a tendencia a personalizar os programas informativos, contra a antiga norma xornalística de frialdade e obxectividade, leva, sempre que se conte previamente coa adhesión xeral da audiencia, a unha intensa e emotiva toma de posición ante os acontecementos*, e o fai, entre outras prácticas, segundo González Requena, a través de constantes miradas a cámara do presentador, prácticas que constatamos neste caso.

No segundo dos casos, cando a noticia de sucesos que se introduce ocupa a primeira posición tralos titulares, a intro faise tamén cun zoom-in semellante ao que se emprega en *A3 Noticias Galicia*. Son recursos visuais que buscan, basicamente, facerlle máis atractivo o programa aos telespectadores.

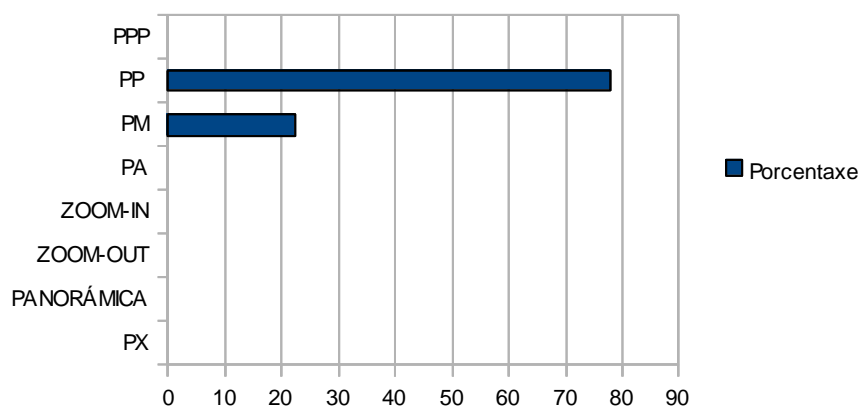
Xa no que atinxe ás noticias en si, ademais dos propios planos cos que se ilustran as informacións, cómpre ter en conta o tipo de planos nos que se gravan e emiten os insertos. Non se pode esquecer neste punto que son noticias que a miúdo préstanse á sensibilidade, á bagoa doada, e que abusar de planos curtos nestes casos non busca informar aos telespectadores, senón apelar ao seu morbo para gañar audiencia. O *“telling”* é o *“showing”*, di García Jiménez (Op. Cit.), *a narrativa audiovisual* (ver páxinas 234 a 236) *é escénica e de representación, é dicir, o proceso narrativo caracterízase por un “facer dramatizado”*.

Neste aspecto, tódolos informativos que se fan especificamente para Galicia e con información só de Galicia destacan os insertos en primeiro plano, fronte a un plano medio que sería máis aséptico (Gráficos 105 a 107, ver páxinas 222 e 223). Non se chega ao punto de empregar masivamente primeirísimos primeiros planos (a porcentaxe máis alta é dun 5 por cento no informativo de A3), pero as porcentaxes de insertos en primeiros planos nas noticias de sucesos nestes tres informativos son moi elevadas, ata o punto de achegarse en tódolos casos ao 80 por cento do total.

Gráfico 105: Planos insertos noticias sucesos
Galicia Noticias

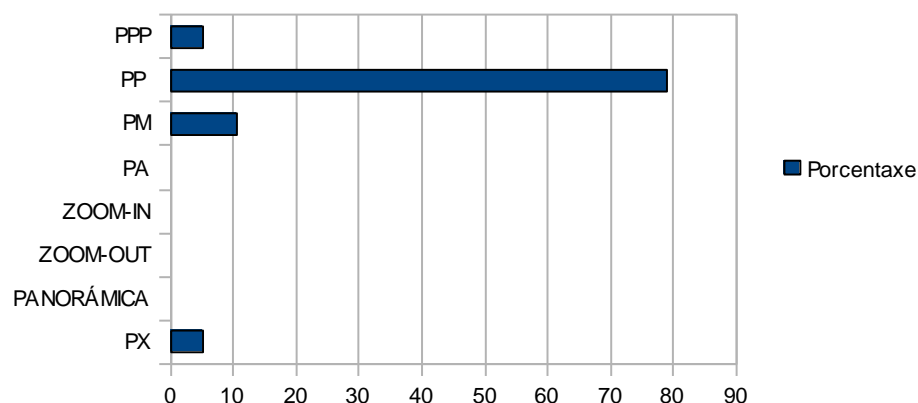

Gráfico 106: Planos insertos noticias sucesos
TVE Galicia 1

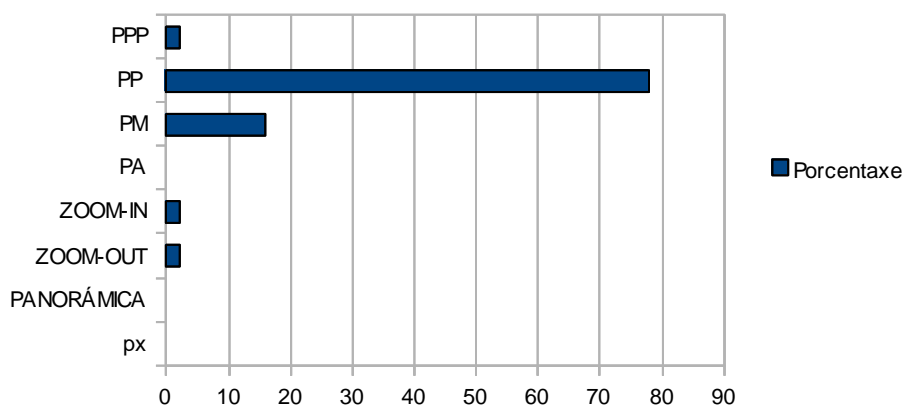
Gráfico 107: Planos insertos noticias sucesos

A3 Noticias Galicia

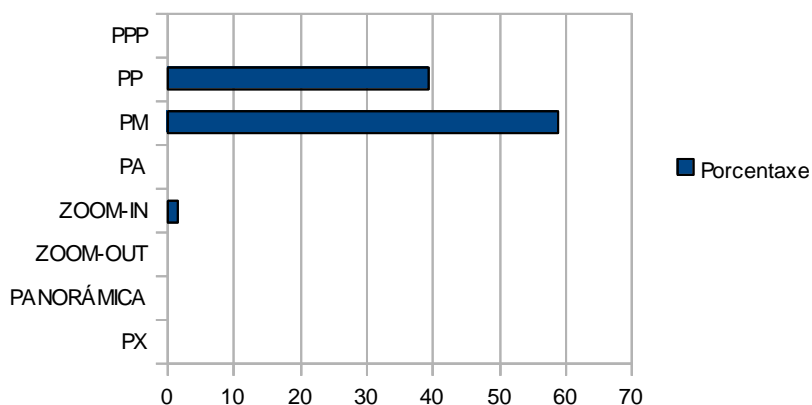

Entre os informativos a estudo, a única excepción a esta práctica é o *Telediario 1* (Gráfico 109, *ver páxina 224*). Neste caso, o 58'9 por cento dos insertos das noticias de sucesos fanse en plano medio, aséptico, sen buscar o morbo. No resto dos informativos (Gráficos 108, 110 e 111, *ver páxinas 224 e 225*), afóndase no emprego do primeiro plano, con porcentaxes semellantes ás que atopamos nos informativos feitos especificamente para Galicia.

Gráfico 108: Planos insertos noticias sucesos
Telexornal Mediodía

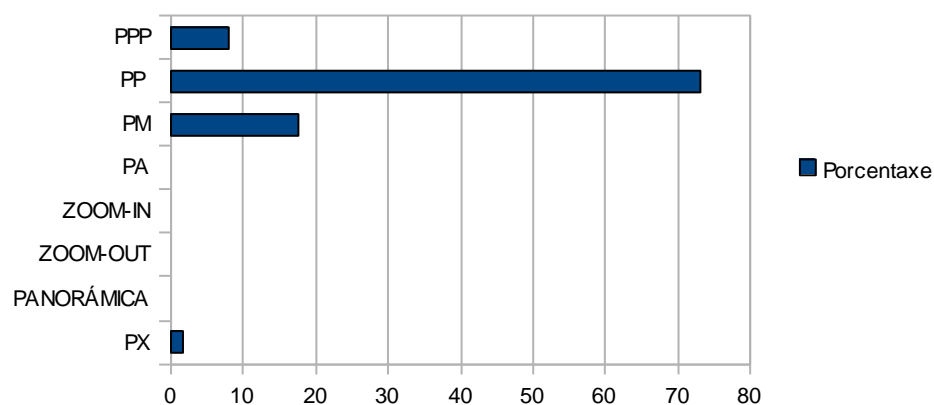
Gráfico 109: Planos insertos noticias sucesos
Telediario 1

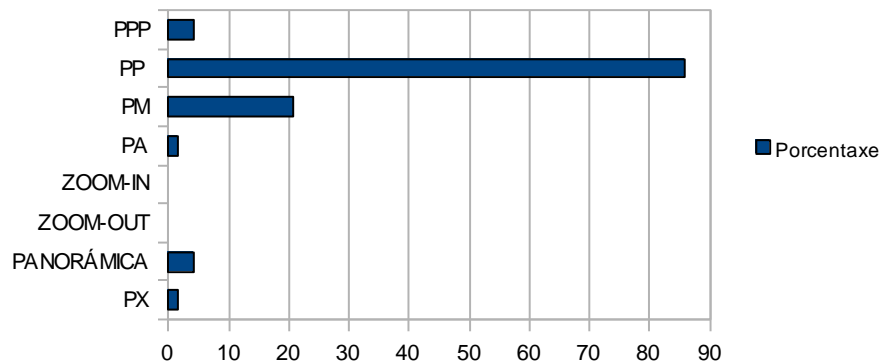
Gráfico 110: Planos insertos noticias sucesos

A3 Noticias 1ª Edición

Gráfico 111: Planos insertos noticias sucesos

Informativos T5 1ª Ed.

Os primeiros e primeirísimos primeiros planos inciden nos aspectos máis emotivos dos protagonistas, apelando directamente á sensibilidade do telespectador (Viarengo, Op. Cit.). Pola contra, os planos máis abertos, do tipo planos americanos e xerais, supoñen unha linguaxe visual máis neutra, xa que non inciden nos detalles morbosos dos sucesos.

A3 e T5 empregan os planos máis pechados con máis profusión có resto de informativos, cunhas porcentaxes de primeirísimos primeiros planos (PPP) do 7'9 e o 4'3 respectivamente nos insertos das noticias de sucesos. É dicir, os informativos das cadeas privadas fan un maior uso destes planos que os das públicas, xa que no *Telediario 1* non atopamos ningún exemplo e no *Telexornal Mediodía* a porcentaxe de insertos en PPP é dun 2 por cento. Atopámonos, pois, ante un indicio claro de busca de espectacularidade das informacións de sucesos nos informativos das cadeas privadas.

Polo demais, non atopamos nos informativos a estudo exemplos significativos de noticias nas que as imaxes sexan seleccionadas buscando o morbo. As noticias nas que hai imaxes dos feitos, dos lugares dos feitos ou dos protagonistas dos feitos ilústranse con planos que reflicten no posible o que aconteceu, pero sen recrearse nos aspectos máis sanguentos ou violentos. Por exemplo, non se empregan imaxes de cadáveres se non están tapados cunha saba, nin se fan planos moi curtos de manchas de sangue, restos humanos, etc. Si se atopou algún caso de zoom-in nos insertos pechando a primeiros planos cando a persoa que fala rompe a chorar ou está moi emocionada, por exemplo, pero son excepcións moi pouco usuais como para telas en conta.

A nivel de montaxe, en tódolos casos hai alternancia de planos de situación abertos (planos xerais, panorámicas, zooms) para situar a nivel xeográfico os feitos, con outros máis pechados (planos medios, primeiros planos, algún plano detalle) para afondar e amosar máis polo miúdo o acontecido, pero sempre dentro do respecto ás vítimas e aos propios telespectadores, sen amosar as imaxes máis duras.

Un bo exemplo témolo nunha noticia dada en varios dos informativos analizados consistente no suicidio dun atracador nos Estados Unidos (*Telediario 1*, *A3 Noticias 1ª Edición* e *Informativos T5 1ª Edición*, 29-08-03), que se matou facendo estoupar unha bomba que levaba pegada ao corpo para evitar ser capturado pola policía. Polas imaxes que amosan os distintos telexornais, parece evidente que teñen imaxes de todo o proceso, incluso da explosión e do cadáver. Sen embargo, non se amosan esas imaxes malia á falta de proximidade que os espectadores poden ter con esa situación, acontecida a milleiros de quilómetros de distancia.

Si se amosan con todo luxo de detalles os danos materiais causados por calquera suceso ou traxedia, xa sexa provocada polo home ou pola natureza, pero tódolos informativos son moi respectuosos a nivel de imaxe cos danos persoais e humanos.

Á hora de analizar os tipos de montaxe (entendida, como García Jiménez, Op. Cit., como a *técnica que fai posible o papel ordenador das imaxes, o establecemento dunha conexión discursiva da imaxe con outras imaxes que as conduce a un nivel superior de articulación narrativa*) máis frecuentes nas noticias de sucesos que se emiten nos informativos a estudo consideramos, de tódalas tipoloxías que sinalamos nos anexos, a montaxe narrativa e as súas variantes lineal, invertida, alternada e paralela (Viarengo, Op. Cit., tamén García Jiménez, Op. Cit.), xa que son as que mellor se adecúan ao formato das noticias de televisión, que teñen como obxectivo relatar unha acción, desenvolver

unha serie de acontecementos. Viarengo (Op. Cit.) di que *a montaxe narrativa encadea lóxicamente os acontecementos da acción e pode ser lineal (en canto á súa orde lóxica e cronolóxica) ou invertida (cando altera a orde dos acontecementos). Pode ser alternada, ou sexa, presentar accións paralelas, ou pode ser paralela, ao tomar o recurso da montaxe ideolóxica e confrontar fragmentos que adquiren significado pola súa contigüidade*. Tamén tivemos en conta, polo que atinxe á duración dos planos e dos encadres, se predominan as montaxes analíticas ou sintéticas.

Neste último caso, observamos que a práctica totalidade das noticias de sucesos que emitiron as televisións analizadas empregaron basicamente unha montaxe analítica. Isto é algo lóxico e normal dentro do medio televisivo, no que se tende a usar planos curtos, que normalmente non duran máis de cinco segundos, e seguindo case sempre unha orde predeterminada que consiste en comezar con planos un pouco máis amplos (planos xerais, panorámicas ou mesmo zoom-in partindo de planos abertos) que lle permiten ao telespectador localizar xeograficamente os feitos, e logo pasar a planos máis pechados, propios da montaxe analítica. Estes son a inmensa maioría dos que conforman as noticias, porque son os que permiten coñecer os feitos máis polo miúdo e, ademais, dotar ás informacións dun ritmo moito máis áxil e axeitado aos tempos que corren, con sociedades eminentemente urbanas nas que os telespectadores teñen o tempo xusto para comer e ver as noticias. As excepcións a estas tendencias son tan minoritarias que as consideramos irrelevantes para a análise.

Polo tanto, as noticias de sucesos que percibe o telespectador galego a través das canles de televisión que emiten en aberto combinan a montaxe analítica, que é a que se emprega basicamente, e que é a que dota de ritmo e de detalles a narración, coa sintética, menos empregada e limitada, basicamente, á contextualización xeográfica dos feitos que se contan.

Canto aos outros tipos de montaxe, a montaxe lineal é, con diferenza, a preponderante nas noticias de sucesos dos informativos específicos para Galicia (Gráficos 112 a 114, *ver tamén páxina 230*). As porcentaxes oscilan entre o 65 por cento do *Galicia Noticias* de TVG e o 75 por cento de *A3 Noticias Galicia*. Tamén se empregan con certa frecuencia as montaxes alternadas e paralelas, pero con porcentaxes moi inferiores que, no mellor dos casos, roldan o 20 por cento (20'8 por cento de noticias de sucesos con montaxe alternada no *Galicia Noticias*).

Gráfico 112: Tipos de montaxe das noticias de sucesos
Galicia Noticias

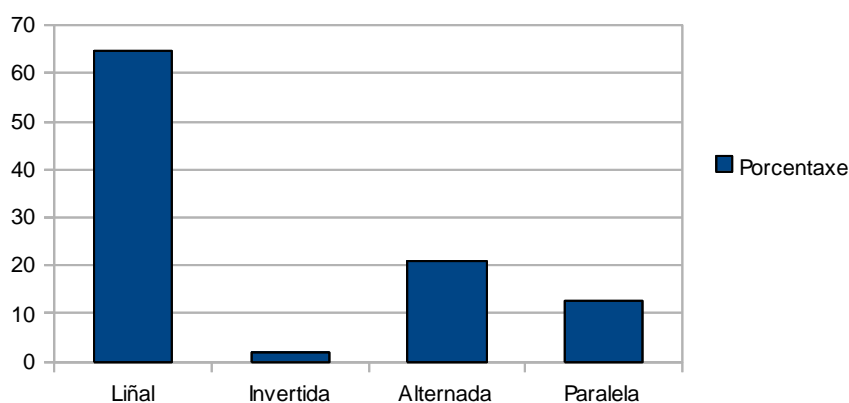

Gráfico 113: Tipos de montaxe das noticias de sucesos
TVE Galicia 1

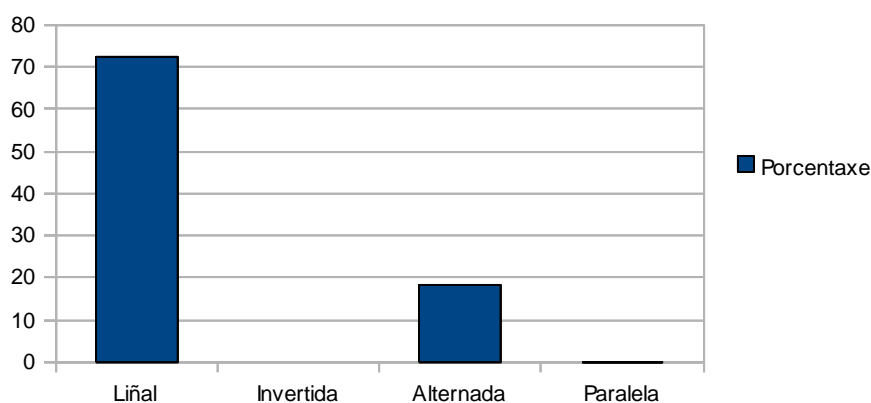
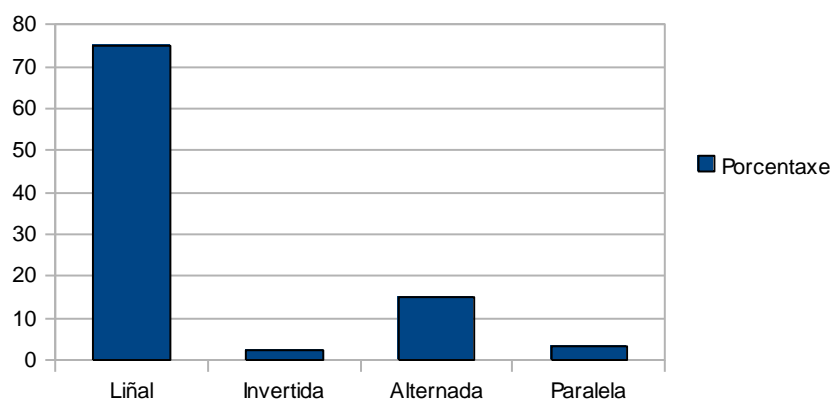
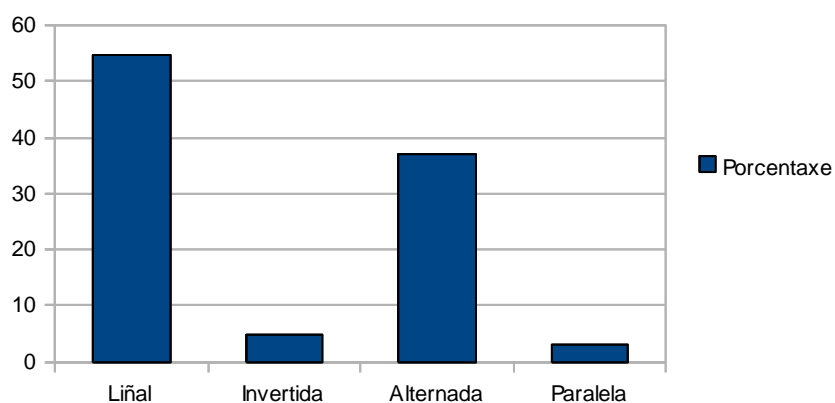

Gráfico 114: Tipos de montaxe das noticias de sucesos
A3 Noticias Galicia

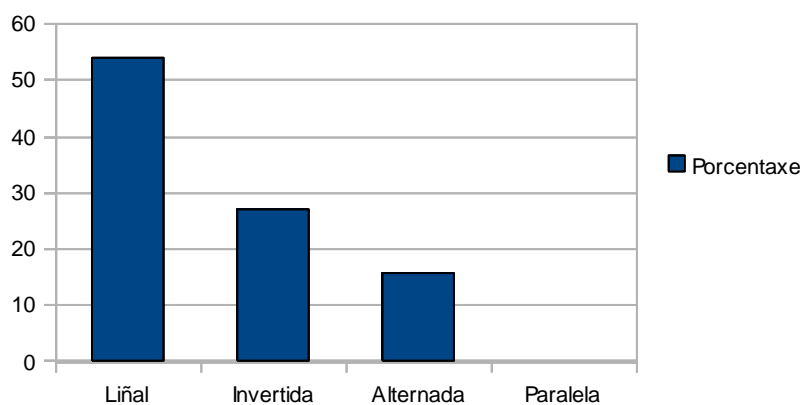

Novamente volve haber diferenzas significativas entre estes informativos e os demais, os que non son feitos especificamente para a nosa comunidade e que teñen información de carácter nacional e internacional (Gráficos 115-118, *ver páxinas 231 e 232*). Nestes casos, a montaxe lineal segue sendo a máis empregada, pero con porcentaxes máis baixas que só nun caso, Informativos Tele 5 1ª Edición, chegan a superar o 60 por cento do total das noticias de sucesos (62'9 por cento).

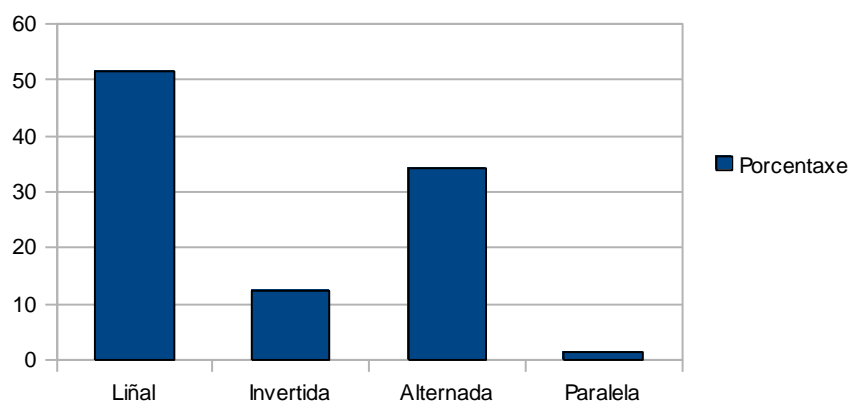
Gráfico 115: Tipos de montaxe das noticias de sucesos
Telexornal Mediodía

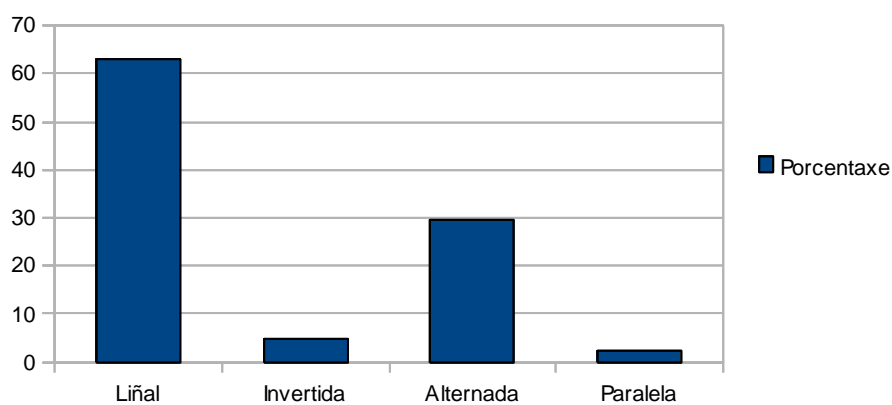
Gráfico 116: Tipos de montaxe das noticias de sucesos
Telediario 1

Gráfico 117: Tipos de montaxe das noticias de sucesos
A3 Noticias 1ª Ed.

Gráfico 118: Tipos de montaxe das noticias de sucesos
Informativos Tele 5 1ª Ed.

En xeral, o que acontece nestes informativos é que aumenta de xeito notable a porcentaxe de noticias de sucesos que se elaboran cunha montaxe alternada, isto é, que incorporan información sobre varios feitos acontecidos en varios lugares ao mesmo tempo. As porcentaxes deste tipo de montaxe oscilan en tódolos casos entre o 30 e o 40 por cento, polo que pasa a ser un tipo de montaxe bastante máis empregado que nos informativos específicos para Galicia. A maior dispoñibilidade de medios, neste caso, semella ser a responsable desta situación, xa que fan falta moitas posibilidades de cobertura informativa para poder facer noticias de sucesos con este tipo de montaxe.

Polo demais, no *Telediario 1* e en *A3 Noticias 1ª Edición* hai tamén unha porcentaxe moi elevada de noticias con montaxe invertida (27 por cento e 12'5 por cento, respectivamente), que non se estruturan segundo aspectos cronolóxicos, porque nestes informativos fan moitas noticias de sucesos de carácter atemporal, tales coma informes de mortes de anciáns nas súas casas ou informes sobre catástrofes naturais acontecidas tempo atrás, por mencionar dous dos casos atopados.

O único tipo de montaxe distinto do habitual do que se atopou algún exemplo, aínda que non significativo por ser excepcional, é a montaxe subxectiva que se efectúa cando se fai unha reconstrución dos feitos. Neste caso, o máis común é que a cámara do reporteiro gráfico simule ser un dos protagonistas dos feitos e o xornalista aproveite estes planos para compoñer unha noticia na que se conta, paso a paso e cunha orde cronolóxica, como sucedeu todo.

5.3.2. O discurso narrativo visual.

García Jiménez (Op. Cit.) sostén que *non se demostrou a existencia unha verdadeira linguaxe audiovisual. Para a existencia dunha verdadeira linguaxe teñen que darse, cando menos, estas tres condicións: o carácter finito dos signos, posibilidade de incluílos nun repertorio léxico, e precisa determinación do conxunto de regras que rexen a súa articulación. Na linguaxe audiovisual non se da ningunha destas condicións. Iso si, García Jiménez tamén di que sen embargo, negar a capacidade discursiva das imaxes, despois de que o cine leva un século contando maravillosas historias sería negar unha evidencia histórica. O discurso audiovisual non estriba en códigos lingüísticos (nin sintácticos nin sintagmáticos) senón nos códigos da linguaxe audiovisual do mundo natural.*

Define a narrativa audiovisual como *a facultade ou capacidade de que dispoñen as imaxes visuais e acústicas para contar historias, é dicir, para combinarse con outras imaxes e elementos portadores de significación ata o punto de configurar discursos construtivos de textos que teñen como significado as historias.* Distingue García Jiménez entre *discurso* e *relato*. Di que o discurso é o fluxo das imaxes, que asumen a función impropia de signos lingüísticos capaces de transmitir unha mensaxe e, por conseguinte, de contar unha historia. O relato, en cambio, é a historia contada polo discurso icónico. É, pois, un resultado do discurso.

Mitry (1990) entende que *dende que se comezou a teorizar sobre o cine, tratouse non só dun novo medio de expresión, senón dunha especie de linguaxe susceptible de expresar ideas, sentimentos nos que o seu sentido dependía da montaxe, da natureza dos planos e das súas relacións, polo menos, tanto como as cousas representadas. É evidente que se entendemos por linguaxe un medio que permite intercambios de*

conversación, o cine non podería ser unha linguaxe. Sen embargo, ao non ser empregadas as imaxes como unha simple reprodución fotográfica, senón como un medio de expresar ideas en virtude dun encadeamento de relacións lóxicas e significantes, trátase sen dúbida dunha linguaxe na que a imaxe representa á vez o papel de verbo e suxeito, de substantivo e predicado pola súa simbólica e as súas calidades de signo eventual.

Esteamos ante unha linguaxe ou un discurso, o certo é que o cine e posteriormente a televisión estenderon un xeito de comunicación conformado pola sucesión de planos ordenados segundo un patrón comunicativo narrativo e/ou dramático (Viarengo, Op. Cit.).

O xornalismo televisivo de sucesos que se emite en aberto para Galicia non é arriscado a nivel visual. A tónica dominante nas cadeas a estudo é a de elaborar un discurso narrativo visual informativo na transmisión dos sucesos. Só T5 sae en limitadas ocasións da tónica xeral buscando unha certa espectacularidade da información.

O discurso narrativo visual das noticias de sucesos que pode ver o telespectador galego correspóndese con noticias con entrevista e/ou declaracións e con noticias estritas, sobre feitos espontáneos, non previstos, pasados ou do día, e redactadas cun estilo informativo, expositivo e neutro. A súa duración oscila entre un minuto (1') e un minuto e trinta (1'30"), coa excepción do Galicia Noticias, que fai noticias máis longas. En ocasións tamén se fan conexións en directo sobre temas de sucesos, sobre todo nos informativos estatais, onde supoñen o 9'7 por cento das noticias de sucesos emitidas.

As noticias elabóranse con imaxes dos feitos na metade dos casos, e con imaxes do lugar ou dos protagonistas dos feitos no resto. Combínanse os planos abertos de situación cos planos máis pechados de detalle, sen buscar o morbo, e normalmente por esta orde, conformando un discurso visual informativo e bastante respectuoso, sen que atopamos exemplos significativos de imaxes agresivas e morbosas en porcentaxes elevadas.

Isto refórzase co emprego de planos medios ou primeiros planos nos insertos, sen chegar a amosar primeirísimos primeiros planos dos protagonistas das declaracións. Iso si, no resto de planos ás veces hai planos detalle que amosan situacións de violencia (xa sexa humana ou provocada polas forzas da natureza) ou os efectos das mesmas, pero case sempre dun xeito bastante respectuoso. Empréganse montaxes analíticas e lineais, respectando unha temporalidade e cronoloxía lóxicas, de xeito que a maioría das noticias poderían ser comprendidas en boa parte sen o apoio do off, observando só as imaxes, que conforman o que García Jiménez (Op. Cit.) denomina “relato visual”.

Canto ás conexións en directo úsanse basicamente tres tipos de planos: o plano medio centrado no repoteiro, o plano americano para amosar tamén algo do entorno e as panorámicas para facer unha situación espacial máis ampla e precisa.

5.4. O tratamento do off.

O off tamén é unha parte vital na transmisión de información ao público a través da televisión. Con todo, a súa importancia é gradual. Non sempre é a mesma e, en ocasións, é totalmente secundaria segundo o que se estea emitindo. Por exemplo, está claro que un telespectador pode ver a transmisión dun partido de fútbol sen audio ningún e, aínda así, acadar un nivel moi alto de comprensión da información que está recibindo. Pola contra, se unha cadea de televisión emite unha información sen audio ningún sobre un roubo nun bar, e as imaxes que emite son as dunha rúa e as do local no que aconteceron os feitos, a capacidade de entendemento do telespectador sobre o que se lle está a transmitir diminúe moito. Neste caso, a falta de audio é un ruído claro na transmisión da mensaxe, ata o punto de que pode provocar interpretacións totalmente erróneas e distorsionadas da realidade. Podería confundirse doadamente o roubo cun acto vandálico.

5.4.1. A redacción das informacións de sucesos.

A redacción do off é fundamental para que o telespectador comprenda o que se lle está transmitindo. Nos máis dos casos, o telespectador dunha noticia non ten máis coñecemento dos feitos que o que lle transmite o xornalista da canle de televisión. O xornalista convértese, así, nos ollos e nos oídos do telespectador, e para responder axeitadamente a esa responsabilidade ten que redactar a información segundo unha serie de parámetros estendidos e estandarizados na profesión xornalística. Rodríguez Jiménez (1991) fala de seis: *sinceridade, claridade, precisión, sinxeleza, concisión e orixinalidade*. Martín Vivaldi (1986) apunta que a redacción xornalística ten que ter *claridade, concisión, densidade, exactitude, precisión, sinxeleza, naturalidade, orixinalidade, brevidade, variedade, atracción, ritmo, cor, sonoridade, detalle, corrección e propiedade*.

Nos sucesos, a elaboración do off convértese en especialmente delicada. A redacción das noticias de sucesos en televisión non ten que diferir das doutros tipos de noticias, pero si que se fai importante ser especialmente coidadoso nalgúns aspectos básicos.

O primeiro e fundamental é facer unha redacción das noticias neutra, sen incluír opinións propias dos xornalistas nin aspectos sensacionalistas, que poidan influír na sensibilidade dos telespectadores nin orientar a súa opinión nun sentido ou noutro.

As noticias de sucesos analizadas responden a estes parámetros, coa excepción de dous informativos de canles privadas: *A3 Noticias 1ª Edición* e *Informativos T5 1ª Edición*. No primeiro dos casos, observamos que un 3'4 por cento das noticias de sucesos estaban redactadas dun xeito sensacionalista. No segundo, esta porcentaxe sobe ata un 6 por cento, e ademais hai outro 5 por cento de noticias de sucesos redactadas de xeito valorativo, con opinións explícitas ou implícitas dos xornalistas sobre os feitos narrados.

Partindo da base de que o desexable é sempre que o cen por cento das noticias – tamén as de sucesos- estean redactadas dun xeito neutro, os datos de *A3 Noticias 1ª Edición* non semellan demasiado graves, posto que implican que un 96'6 por cento das noticias de sucesos si teñen unha redacción correcta e profesional. O caso de *Informativos T5 1ª Edición* é distinto. Consideramos que unha porcentaxe dun 89 por cento de noticias de sucesos neutras é demasiado baixa, e corrobora unha tendencia preocupante neste informativo a incluír sensacionalismo e opinión nas súas noticias de sucesos.

Amais das normas básicas de construción semántica e sintáctica que debe seguir calquera noticia de televisión, no caso dos sucesos é preciso ter moito coidado co uso da adxectivación das noticias, tampouco se deben utilizar expresións que predispoñan ao telespectador contra algún dos implicados no suceso, hai que respectar o principio de presunción de inocencia vixente na xustiza española.

Na práctica, a análise dos informativos a estudo permite constatar que nas noticias de sucesos que se emiten por televisión para Galicia incúmrense estas cuestións, sobre todo no que atinxe ao emprego de adxectivos e ao incumprimento da presunción de inocencia.

No primeiro dos aspectos destaca negativamente *A3 Noticias Galicia*. O 15 por cento das noticias de sucesos analizadas contiñan adxectivos. Tamén hai problemas con esta práctica no *Informativo Territorial de TVE*, cun 9'1 por cento, en *Antena 3 Noticias 1ª Edición*, cun 7'8 por cento, e en *Informativos T5 1ª Edición*, cun 7'4 por cento de noticias de sucesos redactadas con adxectivos. Nos dous informativos de Televisión de Galicia, pola contra, apenas atopamos exemplos.

O uso dos adxectivos nestas informacións estivo estreitamente ligado con tres prácticas:

5.4.1.1. Falta de datos nas informacións, o que fai que os xornalistas os empreguen para tentar darlle máis transcendencia

5.4.1.2. Intentos por dramatizar as informacións, apelar á sensibilidade dos telespectadores.

5.4.1.3. Falta de recursos para construír discursos correctos e sen lagoas nas conexións en directo.

O resultado é un abuso no emprego do adxectivo, que non aporta información na maioría dos casos, en expresións como *espectacular accidente*, *tráxico suceso*, etc. O adxectivo emprégase, aínda por riba, para sinalar cousas obvias tentando, en van, destacar as informacións.

Algo máis grave acontece coa presunción de inocencia dos supostos culpables dos sucesos. Ou mellor dito, coa presunción de culpabilidade dos mesmos, que é no que se converten algunhas noticias de sucesos analizadas. Con todo, esta práctica só se atopou en tres informativos:

5.4.1.I. *Galicia Noticias*: 6'3 por cento das informacións de sucesos.

5.4.1.II. *Informativos T5 1ª Edición*: 5 por cento das informacións de sucesos.

5.4.1.III. *Telediario 1*: 2'7 por cento das informacións de sucesos.

O resultado son noticias nas que se dá a entender que alguén é culpable antes de que así o ditamine o xuíz. Isto é unha práctica non só non é profesional, senón tamén inconstitucional que non debería darse en ningún caso.

Os xornalistas teñen que mencionar, expresamente, que os acusados son *presuntos* ou *supostos* culpables e, cando recollen nas súas informacións os escritos da fiscalía, teñen que expresar que todo o que están a contar é *segundo o fiscal*, *segundo a acusación pública* ou *segundo a acusación particular*, cuestións que non se cumpriron neses casos.

5.5. Declaracións.

Parte fundamental de calquera información xornalística, as declaracións aumentan o seu impacto nas noticias de televisión xa que, a través delas, os protagonistas dos feitos ou as súas testemuñas poden aportar directamente a súa versión aos telespectadores. As declaracións non só serven para facilitar información de primeira man, senón tamén para aumentar a proximidade dos telespectadores cos feitos relatados e para mellorar o ritmo e o atractivo das informacións.

Fundamentais en case calquera área temática, nos sucesos adoitan engadir unha carga emocional que, empregada na súa xusta medida, permite que o público experimente por si mesmo, en certa medida, os sentimentos que o acontecido provocou na persoa que fai as declaracións. Estamos, polo tanto, ante unha parte básica das informacións xornalísticas que ten unha maior carga informativa nos medios audiovisuais ca nos escritos. Non en van, as declaracións recollidas nos xornais aportan información pero sen o plus de emotividade que ten para o público escoitalas na radio ou, aínda máis, escoitalas e velas na televisión.

5.5.1. A busca dos insertos.

O inserto ou total, chamado tamén corte é o trozo de declaración que o xornalista selecciona para incluír na súa noticia. Non debe ser nin moi curto nin moi longo. Pódese dicir que a duración media dun inserto debe estar entre os dez e os trinta segundos, ou incluso máis se a súa importancia o require. Ademais, o inserto ten que ter unha mínima corrección gramatical e semántica, isto é, ter sentido e coherencia. No caso dos informativos a estudo, comprobouse que hai un traballo serio dos xornalistas de tódalas cadeas na busca destes insertos ou totais (Táboa 13).

Táboa 13: Insertos nas noticias de sucesos

	INSERTOS POR NOTICIA	DURACIÓN MEDIA INSERTOS
<i>GALICIA NOTICIAS</i>	2'18	0'15"
<i>INFORMATIVO TERRITORIAL GALICIA 1</i>	0'8	0'14"
<i>A3 NOTICIAS GALICIA</i>	0'95	0'12"
<i>TELEXORNAL 1</i>	0'79	0'15"
<i>TELEDIARIO 1</i>	1'43	0'11"
<i>A3 NOTICIAS 1ª EDICIÓN</i>	1'1	0'09"
<i>INFORMATIVOS T5 1ª EDICIÓN</i>	0'97	0'10"

No caso dos informativos específicos para Galicia, destaca o traballo do *Galicia Noticias* á procura de insertos e declaracións, aínda que con matices. Hai máis de dous insertos de media por noticia, cunha duración media de 15 segundos, que se pode considerar normal para que os insertos desenvolvan as ideas que os protagonistas pretenden expresar. Iso si, moitos insertos son practicamente iguais e case non aportan datos de interese ás informacións.

Nas noticias deste programa adoitan incluírse baterías de insertos (isto é, varios insertos seguidos de persoas distintas sen que haxa separación entre eles), sobre todo de veciños, que aportan visións ou datos moi semellantes, e que serían, polo tanto prescindibles. No entanto, esta práctica serve para darlle máis acceso á poboación aos medios, *democratiza* un pouco o informativo.

Nos outros dous informativos específicos para Galicia atopamos resultados bastante semellantes entre si, con valores moi próximos a un inserto por noticia de entre dez e quince segundos. Estes datos son normais en canto á duración dos insertos e tamén se poden considerar admisibles no que atinxe á cantidade de insertos incluídos nas noticias, aínda que sería desexable que houbera máis insertos para aportar distintos puntos de vista nas informacións.

Canto ao resto de informativos analizados cómpre salientar o traballo que fan na procura de declaracións o *Telediario 1* e *A3 Noticias 1ª Edición*, dous programas nos que hai máis dun inserto de media por noticia. En *Informativos T5 1ª Edición* atopamos valores *de mínimos admisibles* neste caso, cun inserto de media por información, e no *Telexornal Mediodía* é onde peor traballo se fai neste caso, xa que non se chega nin sequera aos 0'8 insertos por noticia de sucesos.

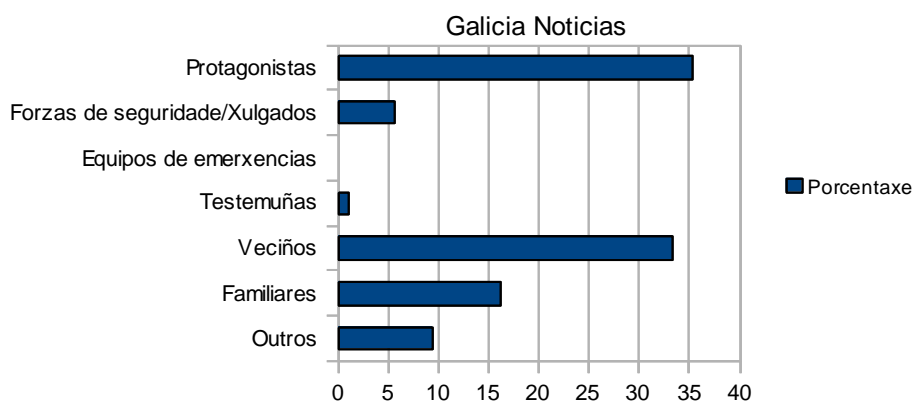
Polo que atinxe á duración dos insertos, observamos que os que se inclúen nas noticias de sucesos de *A3 Noticias 1ª Edición* son os máis curtos, con 9 segundos de media. Tamén son bastante curtos os de *Informativos T5 1ª Edición* (10 segundos de media). Isto denota que nos informativos das canles privadas búscase dotar ás informacións dunha maior axilidade e ritmo ca nas televisións públicas, onde os insertos son máis longos. Son dous xeitos distintos de ver a elaboración das noticias de sucesos en televisión: ritmo e axilidade (canles privadas) fronte a información un pouco máis ampla (canles públicas).

Con todo, detectáronse algúns problemas:

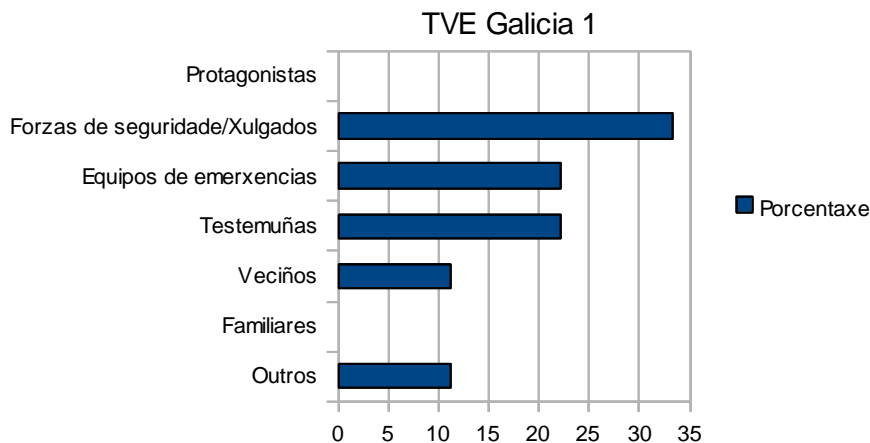
5.5.1.1. *Dificultades á hora de acceder aos protagonistas dos feitos*: Problema asociado intrinsecamente ao tipo de área informativa. Nos informativos específicos para Galicia (Gráficos 119-121, ver páxinas 246 e 247) obsérvase que ningún dos programas obtén maioritariamente entrevistas cos protagonistas dos feitos. O que ten mellores resultados neste senso é o *Galicia Noticias* de TVG, no que os insertos de protagonistas dos feitos supoñen un 35 por cento do total dos insertos emitidos nas noticias de sucesos. Os peores resultados obtenos, con diferenza, o *Informativo Territorial Galicia 1*, que non inclúe nin un só inserto de protagonistas dos sucesos nas súas noticias. As fontes ás que recorren os distintos informativos na busca de insertos que compensen a falta de acceso aos protagonistas dos feitos son variables pero, en todo caso, todos buscan con frecuencia declaracións de veciños.

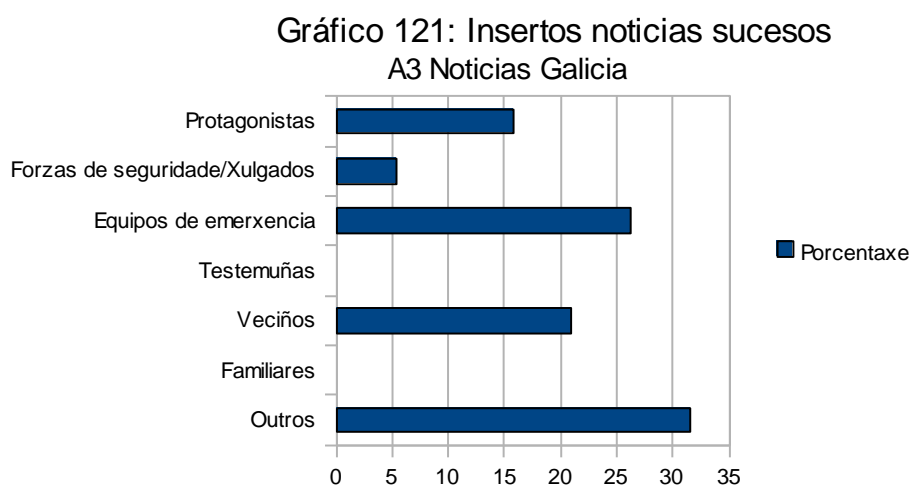
As porcentaxes son significativas e oscilan entre o 11 por cento de insertos de veciños no *Informativo Territorial Galicia 1* e o 33 por cento do *Galicia Noticias*. Polo demais, cada un dos informativos ten outros recursos propios para conseguir insertos, como son os familiares dos protagonistas no *Galicia Noticias*, as forzas de seguridade, persoal xudicial e testemuñas no *Informativo Territorial Galicia 1*, e os equipos de emerxencias en *A3 Noticias Galicia*.

Gráfico 119: Insertos noticias sucesos

Gráfico 120: Insertos noticias sucesos

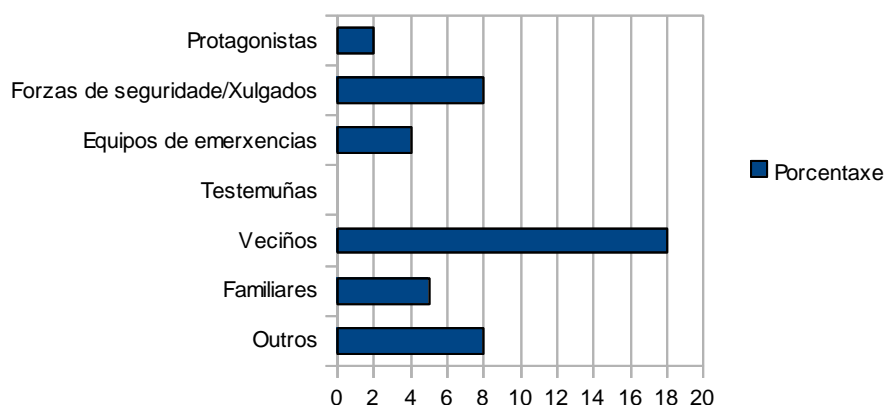

Polo que atinxe ao resto dos informativos, a tendencia é moi semellante (Gráficos 122 a 125, *ver páxinas 248 e 249*). Ningún programa consegue insertos de protagonistas de xeito masivo para as súas noticias de sucesos. As porcentaxes oscilan entre un mínimo 2 por cento do *Telexornal Mediodía*, e o 39'1 por cento de *A3 Noticias 1ª Edición*. En ningún caso chega ao 50 por cento.

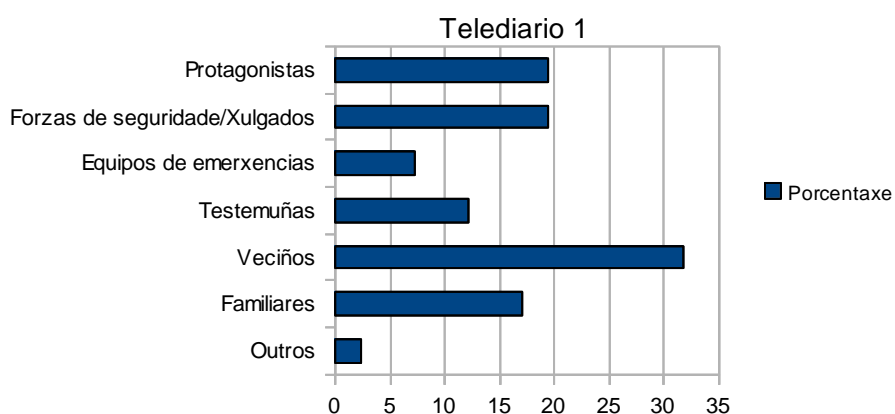
Os recursos alternativos tamén son semellantes. Aínda máis, a tendencia a acudir aos veciños para gravarlles entrevistas e incluír as súas declaracións nas noticias é máis acusada, ata o punto de que hai un caso, *Informativos T5 1ª Edición*, no que os insertos de veciños constitúen case a metade (45'9 por cento) do total de declaracións incluídas nas noticias de sucesos. No *Telexornal Mediodía* de TVG un 18 por cento dos insertos incluídos nas noticias de sucesos tamén son de veciños.

Polo demais, salientar que o *Telexornal Mediodía*, o *Telediario 1* e *A3 Noticias 1ª Edición* son os informativos que máis recorren á información oficial que facilitan as forzas e corpos de seguridade e o persoal xudicial. As porcentaxes non son, con todo, moi elevadas, e non chegan en ningún caso ao 30 por cento.

**Gráfico 122: Insertos noticias sucesos
Telexornal Mediodía**

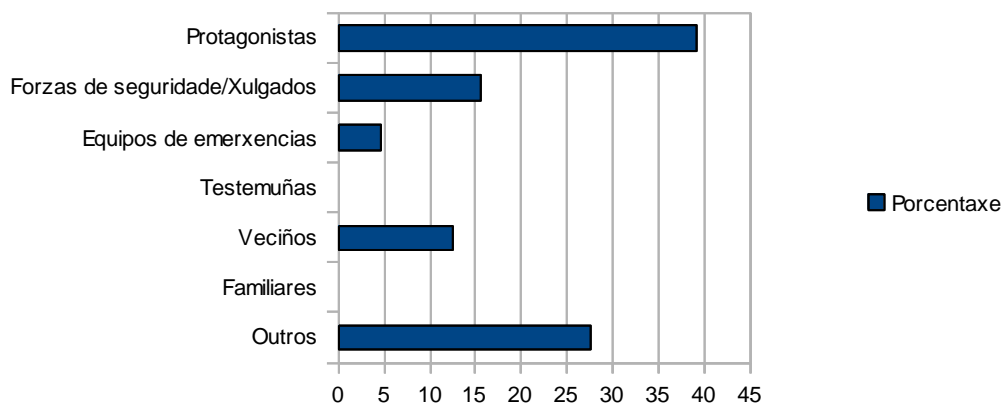

Gráfico 123: Insertos noticias sucesos

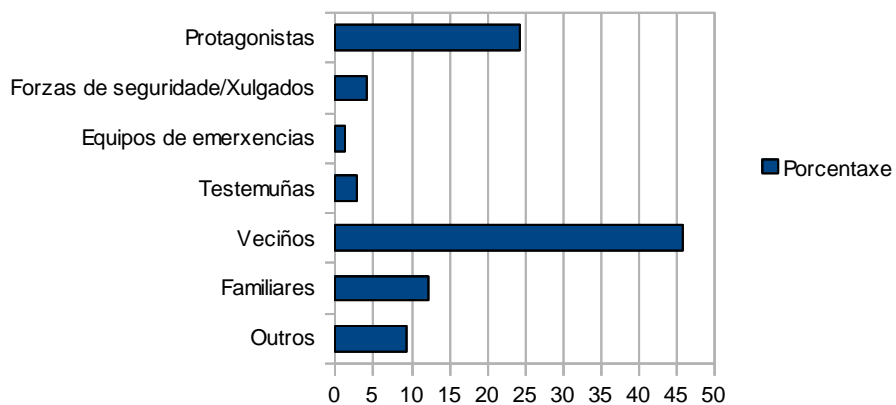

Gráfico 124: Insertos noticias sucesos
A3 Noticias 1ª Edición

Gráfico 125: Insertos noticias sucesos
Informativos T5 1ª Ed.

5.5.1.2. *Abuso da emotividade mal entendida nos insertos:* Práctica que constatamos nos informativos que inclúen información nacional e internacional, nos que atopamos que o 11'3 por cento dos insertos incluídos nas noticias de sucesos tiñan unha forte carga dramática ou sensacionalista. Neste caso non atopamos distinción entre as cadeas públicas e privadas. A explicación podería estar nesta reflexión de González Requena (1992): *A existencia paralela de emisoras privadas obriga á emisora estatal a combater no mercado, non xa por unha esixencia económica, senón cultural; corre o risco de perder incluso a audiencia ante a que debería realizar os seus fins culturais, sociais e educativos-ideolóxicos. Aquí está o paradoxal: para competir coas empresas privadas, a estatal vese obrigada a deseñar unha programación semellante á das empresas privadas, que responde a criterios exclusivamente económicos.*

Pola contra, nos programas específicos para Galicia esta porcentaxe non chega ao 1 por cento. Isto refórzase co feito de que nos informativos con información nacional e internacional un 4'7 por cento dos insertos analizados estaban en primeirísimo primeiro plano, e mesmo había un 0'9 por cento nos que atopamos exemplos de zoom-in para afondar en detalles dramáticos das persoas que realizaban as declaracións. Pese a ser porcentaxes pequenas, denotan un abuso na inclusión de emotividade non informativa nas noticias de sucesos emitidas por estes programas. Fagoaga (Op. Cit.) di que a busca do significado emocional máis que a do significado *descritivo* se produce cando os xornalistas queren facer informacións interpretativas. No entanto, na nosa análise

non atopamos evidencias que subscriban esta afirmación, ao contrario, en tódolos casos o interese dos xornalistas polos aspectos máis emocionais das informacións ía claramente relacionado coa inclusión de morbo e sensacionalismo nas informacións, en maior ou menor grao, nunca na inclusión de interpretacións dos xornalistas sobre os feitos.

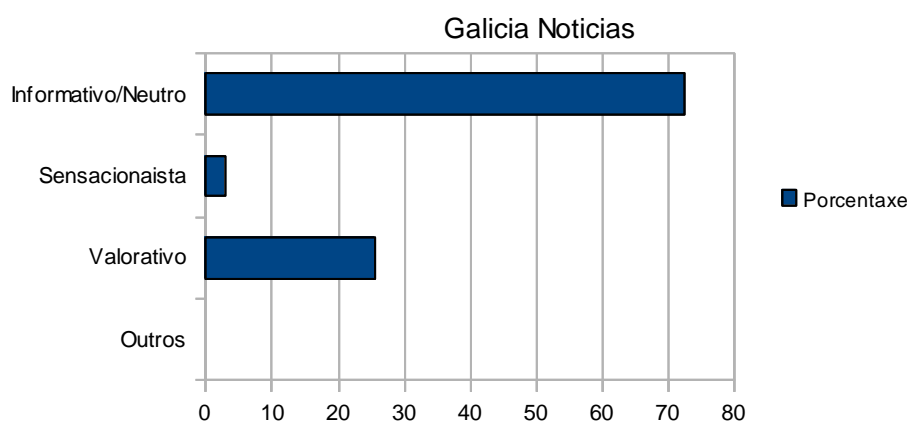
5.5.1.3. *Abusos puntuais no emprego de insertos*: Hai ocasións nas que os xornalistas inclúen insertos sen ningún tipo de carga informativa ou emotiva relevante para o contido da información. Unha práctica que observamos fundamentalmente no *Galicia Noticias* pero que, en todo caso, é totalmente minoritaria e irrelevante de cara á análise.

5.5.1.4. *Malos cortes dos insertos*: Práctica tamén minoritaria. Observamos que nalgúns ocasións non se cortan ben as declaracións, que inclúen frases xa comezadas que non son completamente comprensibles. Con todo, é un erro máis atribuíble á falta de tempo á hora de elaborar a información ou a dificultades expresivas do protagonista que a un descoñecemento ou falta de profesionalidade dos redactores e/ou montadores de vídeo.

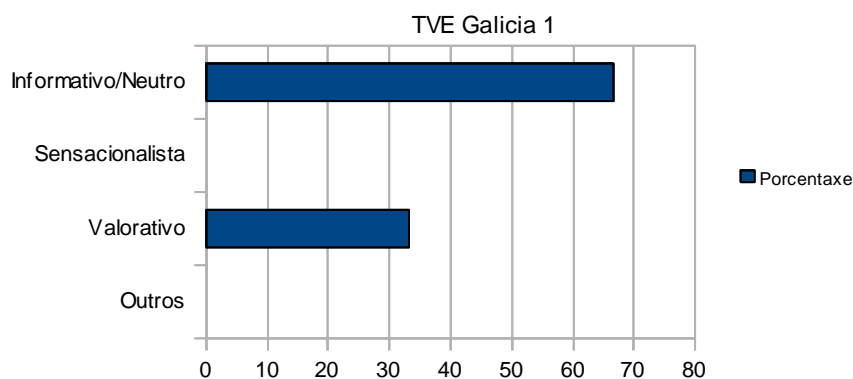
5.5.2. Contido dos insertos.

A análise dos informativos a estudo permitiu comprobar que tódalas cadeas fan unha selección correcta dos insertos en canto ao seu contido, eminentemente informativo. A maioría deles falan do que aconteceu ou do que viron as persoas entrevistadas. Outros, en menor medida iso si, recollen sentimentos e estados de ánimo.

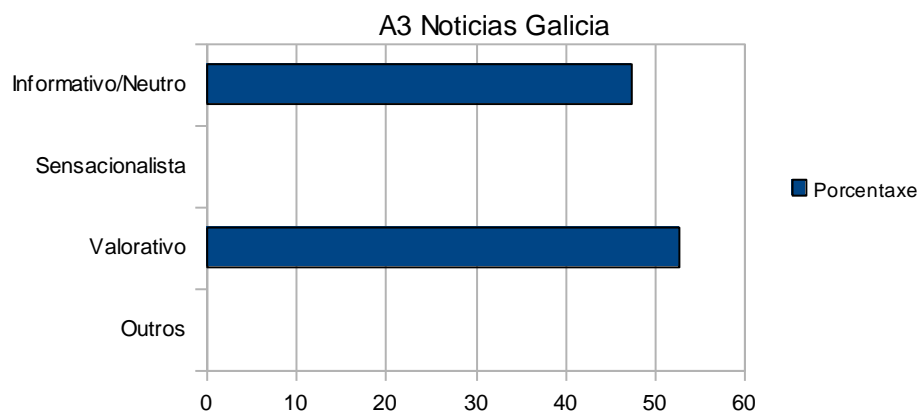
Gráfico 126: Contidos insertos noticias sucesos

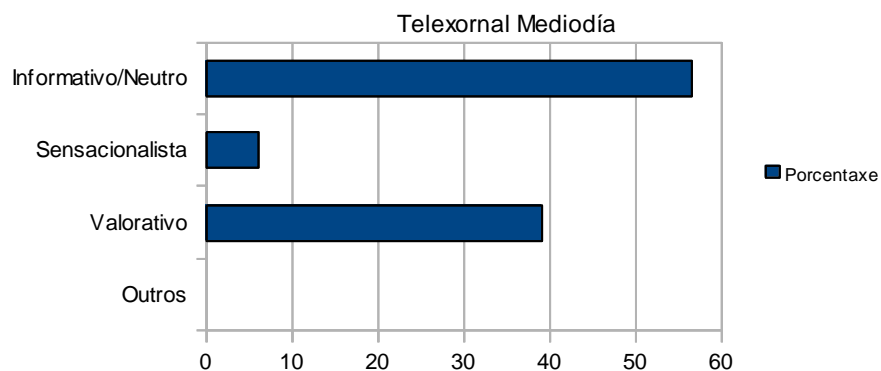
Gráfico 127: Contidos insertos noticias sucesos

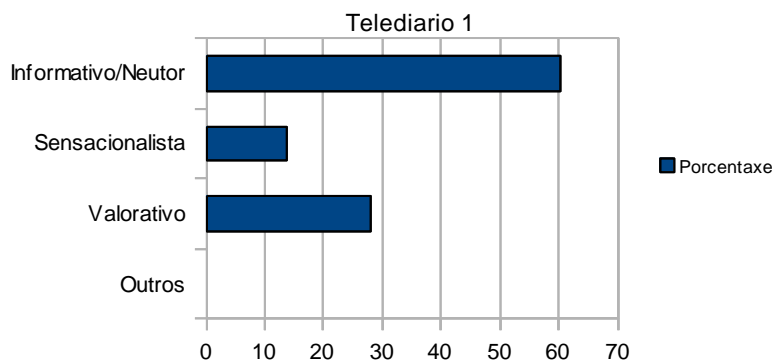
Gráfico 128: Contidos insertos noticias sucesos

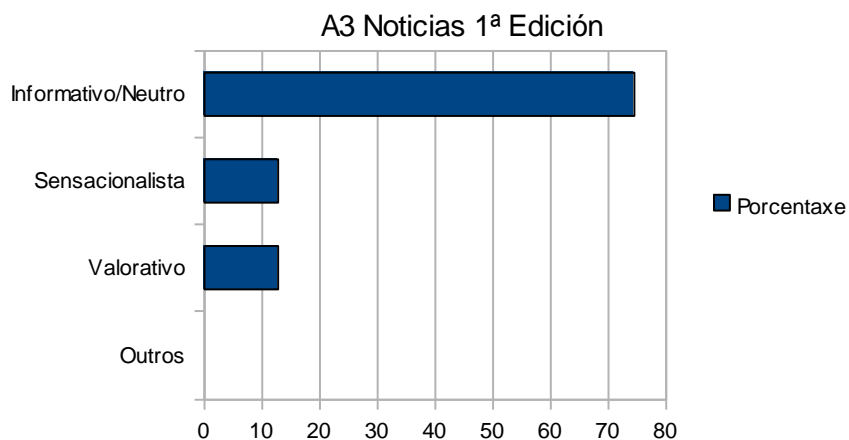
Gráfico 129: Contidos insertos noticias sucesos

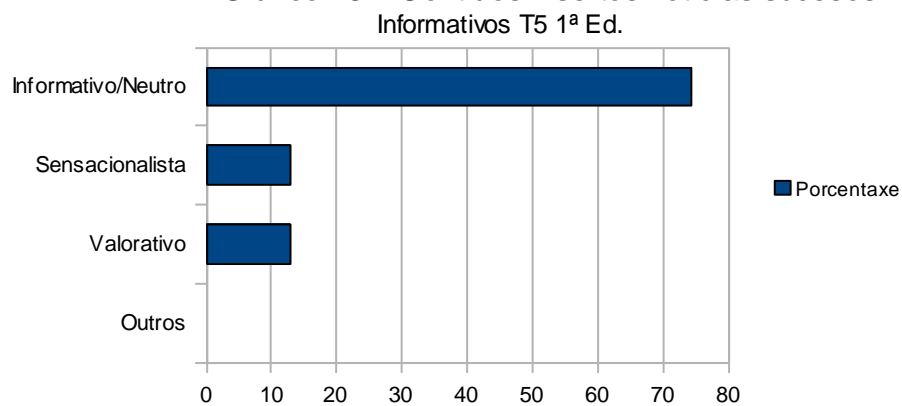
Gráfico 130: Contidos insertos noticias sucesos

Gráfico 131: Contidos insertos noticias sucesos

Gráfico 132: Contidos insertos noticias sucesos

Se analizamos os informativos feitos especificamente para Galicia (Gráficos 126 a 128, *ver páxinas 252 e 253*) podemos comprobar que as porcentaxes de insertos con contido informativo son case sempre as máis elevadas. Nos informativos específicos para Galicia e con información só de Galicia oscilan entre o 67 por cento do programa de TVE e o 72 por cento do de TVG. Só en *A3 Noticias Galicia* os insertos non son maioritariamente informativos e un 53 por cento dos mesmos son valorativos, isto é, expresan opinións das persoas máis que información que axude a esclarecer os feitos.

É esta unha práctica que só atopamos neste informativo, xa que nos que tamén conteñen información nacional e internacional (Gráficos 129 a 132, *ver páxinas 253 e 254*) prevalecen claramente os insertos de carácter informativo, con porcentaxes que oscilan entre o 56'7 por cento do *Telexornal Mediodía* e o 74'6 por cento de *A3 Noticias 1ª Edición*. Curioso, pois, o caso do informativo de A3 para Galicia, que se desmarca claramente do xeito de proceder do programa estatal e busca declaracións valorativas fronte á información pura pola que aposta *A3 Noticias 1ª Edición* nas declaracións que inclúe nas súas noticias de sucesos.

Con todo, xa mencionamos no apartado anterior que os informativos con noticias nacionais e internacionais dan cabida a insertos sensacionalistas nas novas de sucesos. Nos tres programas de cadeas estatais as porcentaxes son case idénticas, oscilando entre o 12'7 por cento de insertos sensacionalistas en A3 e o 13'6 por cento en TVE. No *Telexornal Mediodía* esta porcentaxe cae á metade (5'9 por cento). Nos informativos específicos para Galicia non observamos esta práctica. No informativo territorial de TVE e no de A3 non atopamos nin un só inserto dramático ou sensacionalista, mentres que no *Galicia Noticias* a porcentaxe é moi baixa, un 2'8 por cento.

Un feito que explica en parte esta tendencia é a loita encarnizada polas audiencias que teñen as cadeas estatais. Non hai que esquecer que todos estes informativos están na mesma franxa horaria e que para calquera cadea de televisión o feito de que os seus informativos sexan os máis vistos é motivo de prestixio e un reclamo para os anunciantes.

Esta situación non se dá nos informativos feitos especificamente para Galicia porque non hai tal competencia ao non haber esa confluencia horaria masiva.

6. CONSTRUCCIÓN DO DISCURSO NAS NOTICIAS DE SUCEOS DAS DIFERENTES CADEAS DE TELEVISIÓN

Define Jorge Lozano (en García Jiménez, Op. Cit.) o discurso como *un todo coherente de significación; é unha estrutura formal, capaz de subsumir contidos diferentes*. Entendemos por construción do discurso nas noticias de televisión o conxunto de procesos e elementos que culminan na elaboración dunha información televisiva. Neste senso, atopamos dous tipos fundamentais de discurso:

- 6.1. *Discurso natural*: É o que conforman as declaracións que se inclúen na noticia. Chámase natural porque, nos máis dos casos, é un discurso improvisado por persoas que non son profesionais dos medios de comunicación e que, polo tanto, descoñecen as técnicas para falar nos medios. O resultado é un discurso semellante ao que se produce nunha conversa na rúa.

- 6.2. *Discurso preparado*: Está composto polo off que le o xornalista, que conforma un *discurso preparado oral*, e as imaxes que se inclúen na noticia, que conforman un *discurso preparado visual* (García Jiménez, Op. Cit., refírese a esta sucesión de imaxes empregando o termo *discurso*). O conxunto é un discurso preparado que segue as normas xornalísticas de redacción e montaxe para transmitir correctamente, con claridade, rigor e precisión, unha información a un receptor. O discurso preparado oral é o que García Jiménez (Op. Cit.) denomina *o relato, que, en canto historia narrada, non só inclúe o que, que sería a historia, tamén o como*. O relato efectúao o que denomina un *narrador heterodiexético, que se sitúa nun momento posterior á*

*historia que conta e a contempla como unha realidade acabada. O narrador conta a historia de modo impersoal, coa súa propia voz e idiolecto e valéndose da terceira persoa. É o que Lintvelt (citado por García Jiménez, Op. Cit.) denomina *omnisciencia selectiva*. Pouillon (citado tamén por García Jiménez, Op. Cit.) engade que o narrador dá fundamento e consistencia ao relato sen coincidir con ningún dos personaxes. Di Pouillon que o narrador ofrece unha visión dos feitos por detrás e dende fóra.*

Cando o discurso natural e o discurso preparado conflúen nunha noticia estamos ante un vídeo completo, con off e insertos. Neste caso é onde mellor se aprecian as diferenzas entre o discurso natural e o discurso preparado. As súas características están especificadas na Táboa 14 (*ver páxina 259*).

O discurso natural é un discurso no que teñen cabida as expresións e construcións sintácticas propias da linguaxe coloquial porque o que importa é a información que transmite o protagonista co que conta e con como o conta. Non é tan importante, pois, a corrección gramatical ou sintáctica coa que fala a persoa como o contido do que transmite. Os fragmentos de discurso natural que se inclúen nas informacións teñen que estar xustificadas a nivel informativo e poden censurarse se a linguaxe empregada é demasiado vulgar ou contén insultos ou expresións pouco decorosas.

Pola contra, o discurso preparado non só ten que transmitir unha información correcta, senón que o ten que facer *correctamente*. O xornalista debe empregar unha linguaxe de nivel medio alto, comprensible e correcta a nivel gramatical e sintáctico. Non son admisibles expresións demasiado coloquiais nin o emprego dunha linguaxe vulgar.

Táboa 14: Diferenzas entre o discurso natural e o discurso preparado

DISCURSO NATURAL	DISCURSO PREPARADO
Próximo á linguaxe coloquial	Linguaxe de nivel medio alto
Construcións sintácticas orais e improvisadas, posibles incorreccións	Construcións sintácticas estudadas, próximas á linguaxe escrita
Redundancia e reiteración, repetición de frases e expresións	Ausencia de repetición de expresións e uso meditado da redundancia
Transmite emocións	Linguaxe neutra a nivel emocional
Transmite información sobre orixe social, nivel cultural e de formación, nacionalidade, etc.	Só transmite, ás veces, a orixe xeográfica do xornalista (acento), non cuestións socioculturais
Transmite a linguaxe xestual	Non transmite a linguaxe xestual* <i>*Salvo no caso das conexións en directo e/ou entradiñas</i>
Presenta á persoa que fala á cámara	Non presenta á persoa que le o off* <i>*Salvo no caso das conexións en directo e/ou entradiñas</i>
A forma pode ser máis importante que o contido	O contido sempre é máis importante que a forma
Pode resultar prescindible nunha información de televisión	Case sempre é imprescindible nunha información de televisión
Elaborado por unha persoa común	Elaborado por un xornalista

O feito de que o discurso natural sexa improvisado por persoas que non son profesionais dos medios de comunicación, que non están habituadas a falar en público ou que, simplemente, teñen un nivel cultural baixo, implica, pois, unha serie de incorreccións que non deben ser un impedimento para a inclusión das declaracións na noticia de televisión, sempre e cando transmitan unha información valiosa.

Neste senso, o discurso natural ofrece dúas vantaxes indiscutibles sobre o discurso preparado:

- 6.I. Permítelle ao xornalista transmitirle ao público unha información normalmente valiosa de primeira man, contada directamente pola persoa que ten esa información.
- 6.II. A través do discurso natural, o xornalista pode transmitir mellor ao telespectador cuestións como o estado emocional do protagonista ou a súa orixe social, cultural e mesmo xeográfica.

O resultado é que, en ocasións, quince segundos de discurso natural ben seleccionados poden chegar a transmitir máis información que unha noticia de minuto e medio, por moi ben feita que estea.

Con todo e aínda sendo moi valioso, o discurso natural non é sempre imprescindible para elaborar unha boa información televisiva porque hai ocasións nas que os protagonistas non teñen nada interesante que contar, nin a nivel informativo nin a nivel emocional. Pola contra, o discurso preparado do xornalista, xa sexa oral ou visual, é imprescindible en televisión, tanto na elaboración das noticias como na súa introdución aos telespectadores por parte dos presentadores dos informativos.

6.1. Diferenzas e similitudes no discurso natural.

Non atopamos, en xeral, diferenzas significativas no uso do discurso natural nas informacións de sucesos das distintas cadeas de televisión a estudo. Todas elas recollen con profusión declaracións nas súas informacións, sobre todo no caso do *Galicia Noticias*. As porcentaxes de vídeos completos nas noticias de sucesos roldan o 49'6 por cento de media (55'9 por cento nos informativos específicos para Galicia e con información só de Galicia, e un 44'9 por cento nos que tamén ofrecen información nacional e internacional), polo que inclúen discurso natural combinado co discurso preparado dos redactores.

Na maioría dos casos selecciónanse insertos con valor informativo (64'6 por cento do total dos insertos incluídos nas noticias de sucesos), xa polo contido, xa pola forma. Puidemos constatar que, aínda que os insertos empregan unha linguaxe coloquial, teñen un mínimo de corrección gramatical e sintáctica que permite que sexan intelixibles e, polo tanto, aptos para seren emitidos. Non se busca a vulgaridade, nin expresiva nin emocional. Búscase a información. Polo tanto, non atopamos taras significativas neste aspecto máis aló dalgún inserto puntual, insignificante no conxunto global da análise.

Iso si, cómpre ter en conta que o 24'8 por cento dos insertos que se inclúen nas noticias de sucesos son declaracións de veciños. O tipo de estudo efectuado non permite facilitar porcentaxes sobre os diferentes graos de formación destas persoas de cara á súa expresión oral diante dunha cámara de televisión. Tampouco é este o dato que se busca, senón ter unha visión global de se o discurso natural que se inclúe nas declaracións dos vídeos presenta deficiencias importantes a nivel de coherencia e educación e, como xa sinalamos, comprobamos que non é así. O feito de que a maioría dos insertos sexan de veciños non condiciona o discurso natural das noticias de sucesos máis aló de pequenos erros sintácticos ou léxicos que non dificultan a comprensión da mensaxe.

Tan só se poden sinalar dúas características especiais e diferentes entre as distintas cadeas:

- 6.1.1. O *Galicia Noticias* inclúe moitos máis insertos nas súas noticias que o resto de informativos, en concreto 2'18 insertos por noticia. Tal é así que hai un 43'8 por cento de noticias de sucesos nas que a porcentaxe de discurso natural é igual ou superior á de discurso preparado. A consecuencia é que tamén entran insertos nos que o contido informativo é mínimo. Nas informacións do *Galicia Noticias* que se emiten posteriormente no *Telexornal Mediodía* comprobouse que hai unha mellor selección dos insertos, reducindo o número e apostando máis polos que teñen unha maior carga informativa. De feito, as noticias de sucesos do *Telexornal Mediodía* inclúen unha media de 0'79 insertos por noticia.
- 6.1.2. O *Telediario 1*, *A3 Noticias 1ª Edición* e *Informativos T5 1ª Edición*, apostan máis que o resto das cadeas polos fragmentos de discurso natural máis emotivos. O 13'1 por cento dos insertos emitidos nestes tres informativos son insertos sensacionalistas. Percíbese un interese por amosar os aspectos máis emotivos da información.

6.2. Diferenzas e similitudes no discurso preparado.

No que atinxe ao discurso preparado cómpre sinalar en primeiro lugar que neste apartado só se tratará o que demos en chamar discurso preparado oral. Referímonos ao off das noticias, á información que proporciona o narrador. Unha información que, segundo García Jiménez (Op. Cit.) resulta vital na narración audiovisual porque aporta datos ao telespectador sobre cuestións básicas dos feitos: *momento, personaxes, predicado do ser/estar, escenario, ocupación, relacións e predicado do ser/facer*. Di García Jiménez que *a palabra é no discurso audiovisual un elemento insubstituíble para sinalar ese parámetros que definen a interacción dinámica entre interlocutores, enunciado e contexto. A palabra falada describe como ningún outro sistema significante esa dimensión comunicativa*. O discurso preparado visual xa foi amplamente tratado nos puntos 5.3.1. (*Planos: Significado e montaxe, ver páxina 219*) e 5.5. (*Declaracións, ver páxina 242*).

O estudo dos informativos da mostra permitiu dividilos en dous grandes grupos en función do tipo de discurso preparado oral que empregan. Son os seguintes:

- 6.2.1. **GRUPO 1:** Formado polos informativos das cadeas públicas de televisión, TVG e TVE. Empregan un discurso preparado oral neutro, informativo e correcto tanto dende o punto de vista léxico coma sintáctico. Non hai apenas concesións á linguaxe coloquial e respectan o uso dun léxico de nivel medio alto.

6.2.2. *GRUPO 2*: Formado polos informativos das cadeas privadas de televisión, A3 e T5. Fronte aos noticiarios das canles públicas, apostan un pouco máis por amosar os aspectos máis emocionais das noticias, sobre todo no caso de Tele 5. Nos informativos estatais destas cadeas hai un 3 e un 6 por cento, respectivamente, de noticias de sucesos redactadas de xeito sensacionalista. Isto maniféstase no aspecto puramente formal. A redacción das informacións inclúe máis licenzas literarias e coloquiais que fan máis próxima a información ao telespectador, tanto nas intros coma nos offs. Aumenta o emprego dos adxectivos e, en xeral, redáctanse as informacións como se os xornalistas lles falaran directamente á cara aos telespectadores. A linguaxe que se emprega non é tan claramente dun nivel medio alto, senón que tamén inclúe expresións máis da rúa.

Polo demais, o discurso preparado das conexións en directo sobre sucesos emprégase case en exclusiva nos informativos de carácter estatal e ten peculiaridades propias que o converten nunha especie de híbrido entre o discurso preparado e o discurso natural (Táboa 15, *ver páxina 267*).

O resultado final das conexións en directo de sucesos analizadas foi o de informacións semellantes ao que sería un off nunha noticia gravada, pero con estas peculiaridades:

6.2.1. O xornalista está no lugar dos feitos ou nun lugar relacionado cos mesmos, ensínallo directamente ao telespectador e consegue unha maior proximidade con el.

6.2.II. Isto refórzase cunha linguaxe un pouco máis flexible coas formas máis coloquiais do idioma.

6.2.III. A presenza do xornalista no lugar dos feitos fai tamén que as sensacións e sentimentos que os mesmos lle provocan poidan aflorar un pouco na linguaxe xestual. Transmítese, polo tanto, máis información que nun off.

Táboa 15: Diferenzas entre o discurso preparado das noticias e das conexións en directo

NOTICIAS	CONEXIÓNS EN DIRECTO
Linguaxe de nivel medio alto	Linguaxe de nivel medio alto pero con emprego de expresións coloquiais
Construcións sintácticas estudadas, próximas á linguaxe escrita	Construcións sintácticas estudadas pero con incorreccións propias da linguaxe oral improvisada
Ausencia de repetición de expresións e uso meditado da redundancia	Repetición de frases e expresións
Linguaxe neutra a nivel emocional	Ás veces transmítense emocións
Só transmite, ás veces, a orixe xeográfica do xornalista (acento), non cuestións socioculturais	O mesmo
Normalmente non transmite a linguaxe xestual	Transmite a linguaxe xestual
Non adoita presentar á persoa que le o off	Presenta á persoa que fala á cámara
O contido sempre é máis importante que a forma	O mesmo
É imprescindible nunha información de televisión	É imprescindible nunha conexión en directo
Elaborado por un xornalista	O mesmo

7. A RELACIÓN IMAXE-SUCESO

Un aspecto fundamental á hora de analizar as noticias emitidas nos informativos de televisión é a relación entre as imaxes que inclúen e os feitos dos que tratan. García Jiménez (Op. Cit.) destaca a capacidade que teñen as imaxes para contar feitos, tanto soas como combinadas con outros elementos (outras imaxes, sons, relatos, etc.).

Establecer esta relación entre as imaxes que se inclúen nas noticias e as historias que contan permite coñecer cuestións coma o grao de información que aporta a noticia ou a fidelidade cos sucesos narrados, pero tamén pode facer posible saber outros aspectos máis ocultos do proceso comunicativo, como a rapidez de resposta da cadea de televisión á noticia que xorde.

7.1. Imaxes recorrentes.

Referímonos ás imaxes recorrentes das noticias de sucesos en televisión como aquel tipo de imaxes que se utilizan con máis frecuencia nestas informacións.

Da temática que tratan este tipo de noticias despréndese que as imaxes máis informativas serían as dos propios sucesos. Tendo en conta que é practicamente imposible estar no lugar dos feitos cando estes acontecen, unha resposta rápida do medio de comunicación audiovisual á noticia que xorde permite, cando menos, acadar imaxes do lugar dos feitos e das consecuencias dos mesmos.

Dito doutro xeito, estar presente cando se produce o accidente de tráfico é case imposible, chegar aos poucos minutos e gravar imaxes dos coches accidentados, das posibles persoas feridas e das consecuencias e marcas na estrada é factible e permite ofrecer unha boa información ao telespectador sobre o acontecido.

Resulta vital para o proceso informativo que os medios de comunicación fagan chamadas frecuentes ás principais fontes de información de sucesos (policía, bombeiros, equipos sanitarios, etc.). A maioría dos sucesos non son feitos previstos nas axendas, polo que só así os xornalistas chegarán ao lugar dos sucesos coa rapidez suficiente para informar en profundidade.

No apartado 5.3. do presente traballo (*Tratamento da imaxe, ver páxina 208*) xa adiantamos o tipo de imaxes que inclúe cada un dos informativos a estudo nas noticias de sucesos (*ver páxina seguinte*).

- 7.1.1. *Galicia Noticias*: A maioría das noticias ilústranse con imaxes do lugar dos feitos (52 por cento) ou con imaxes dos feitos (40 por cento). Tamén recorre a imaxes dos protagonistas dos feitos e a reconstrucións dos mesmos, aínda que en porcentaxes moito máis pequenas (6 e 4 por cento, respectivamente).
- 7.1.2. *Informativo Territorial Galicia 1*: Ao igual que no caso anterior, a maioría das noticias de sucesos ilústranse con imaxes do lugar dos feitos e dos feitos, aínda que neste caso invértense os papeis. Hai máis imaxes do acontecido (64 por cento) que de onde acontece (46 por cento). Úsanse tamén con frecuencia as imaxes de arquivo (18 por cento) e dos protagonistas (9 por cento).
- 7.1.3. *A3 Noticias Galicia*: Imaxes do lugar dos feitos no 40 por cento das noticias de sucesos, dos feitos no 30 por cento e de arquivo no 20 por cento. Emprego importante da infografía (15 por cento das noticias de sucesos).
- 7.1.4. *Telexornal Mediodía*: Imaxes dos feitos no 45'9 por cento das noticias de sucesos e do lugar dos feitos no 29'7 por cento. Emprego frecuente de imaxes de arquivo (9'5 por cento) e dos protagonistas dos feitos (5'4 por cento). A infografía úsase pouco (2'7 por cento).

7.1.5. *Telediario 1*: Imaxes dos feitos no 59'2 por cento das noticias de sucesos, do lugar dos feitos no 49'7 por cento e dos protagonistas no 24'9 por cento. As imaxes de arquivo son un recurso importante (18'9 por cento das informacións de sucesos).

7.1.6. *A3 Noticias 1ª Edición*: As noticias de sucesos fanse, basicamente, con imaxes dos feitos (50 por cento dos casos) e do lugar dos feitos (22'4 por cento). Tamén se empregan imaxes dos protagonistas dos feitos (5'3 por cento dos casos, entre fotos e imaxes animadas). A infografía úsase no 5'3 por cento dos casos.

7.1.7. *Informativos T5 1ª Edición*: Imaxes dos feitos no 55'9 por cento das noticias de sucesos e do lugar dos feitos no 32'3 por cento. Dos protagonistas no 13'2 por cento, de arquivo no 11'7 por cento e infografía no 7'3 por cento das informacións de sucesos.

Estes datos reflicten que os informativos específicos para Galicia e con información só de Galicia non fan un bo traballo na procura inmediata dos sucesos importantes que acontecen no día a día ou, cando menos, non dispoñen de recursos para cubrilos. Só así explícanse porcentaxes tan baixas de inclusión de imaxes dos feitos nas noticias de sucesos. Nin sequera o *Informativo Territorial Galicia 1* fai un bo traballo malia a que os datos parecen desmentilo. Aporta máis noticias con imaxes dos feitos que o *Galicia Noticias* e *A3 Noticias 1ª Edición* unicamente porque traballa moito máis coa axenda prevista de xuízos e investigacións policiais. Así, o 45'4 por cento das noticias de sucesos do *Informativo Territorial Galicia 1* tratan sobre estes feitos. En *A3 Noticias Galicia* e *Galicia Noticias* estas porcentaxes caen ata o 35 e o 12'5 por cento respectivamente.

Tampouco os informativos de carácter estatal e o *Telexornal Mediodía* fan un bo traballo neste sentido. Neste caso, como no anterior, as porcentaxes son tamén enganosas porque inclúen moitas noticias de sucesos acontecidas no estranxeiro (8 por cento do total) que, habitualmente, selecciónanse precisamente porque as axencias internacionais de noticias ofrecen boas imaxes dos feitos. Pola contra, cando analizamos as informacións máis próximas ás redaccións, as que acontecen dentro dos seus ámbitos de cobertura, observamos de novo que a gravación de imaxes dos feitos baixa e sobe a de imaxes do lugar ou dos protagonistas dos feitos.

En tódolos informativos a estudo a información de sucesos que se ofrece en aberto aos telespectadores galegos carece de imaxes realmente representativas dos feitos. Aínda así, hai temáticas nas que esta tendencia cambia, fundamentalmente, os accidentes de tráfico e os incendios urbanos.

Cal son, pois, as imaxes recorrentes das noticias de sucesos en televisión que ve o telespectador galego? Son, maiormente, imaxes do lugar no que aconteceron os feitos. Estamos pois, ante unha carencia evidente nun aspecto fundamental do xornalismo televisivo: as imaxes dos feitos. Os xornalistas teñen dúas opcións ante isto:

7.1.I. Redactar o off do xeito máis preciso e completo posible.

7.1.II. Tentar ligalo no posible coas imaxes aportadas.

O resultado é unha sorte de xornalismo televisivo *case radiofónico* porque, por moito que se vexa a curva da estrada ou o escaparate da tenda, nunca a imaxe será tan ilustrativa coma se os xornalistas chegaran a tempo ao lugar dos feitos. Algo semellante ás imaxes mentais dos feitos que se poden facer os oíntes de radio.

Outras imaxes recorrentes das noticias de sucesos son as imaxes dos protagonistas dos feitos ou dos seus amigos ou familiares. Estas imaxes se utilizan cando se personalizan dalgún xeito as informacións.

Outro aspecto que compre analizar son as imaxes que se emiten cando os xornalistas chegan a tempo ao lugar dos feitos. Cando isto acontece, teñen que escoller as imaxes máis representativas sen danar a sensibilidade do telespectador. Entendemos e defendemos que se poden amosar igualmente sucesos violentos sen imaxes que provoquen eses sentimentos nos telespectadores. Ademais, cómpre ter en conta que á hora de emisión dos informativos de televisión de máis audiencia, isto é, os de mediodía e os de tarde, o normal é que haxa cativos vendo a televisión. De feito, TVE considera que o horario infantil está entre as 6 e as 22 horas, e que as franxas máis delicadas son as comprendidas entre as 7:30 e as 9:00 horas, entre as 13:00 e as 14:30 horas e a partir das 17:00 horas, isto é, horarios nos que se emiten informativos e, en concreto, algúns dos analizados neste traballo.

Nós observamos na análise dos informativos que compoñen a mostra que os xornalistas que fan as noticias de sucesos que se ven en Galicia empregan planos significativos a nivel informativo sen caer no morbo doado daqueles que amosan situacións violentas para o telespectador.

7.2. Noticias sen imaxes.

Constatada xa a existencia frecuente de noticias sobre sucesos nas que os xornalistas non dispoñen das imaxes axeitadas para facer unha información completa a nivel audiovisual, a pregunta seguinte é: Que fan os xornalistas cando teñen que facer unha noticia de sucesos *sen imaxes*?

Entendemos que un xornalista fai unha noticia de sucesos sen imaxes cando non ten planos nin dos feitos nin dos protagonistas dos mesmos, xa que ter imaxes do lugar dos feitos é case sempre factible. Observamos que nun 58'3 por cento das noticias de sucesos emitidas incluíanse imaxes dos feitos e/ou dos protagonistas dos mesmos, e constatamos que hai unha estratexia común a tódolos informativos: ilustrar as noticias de sucesos nas que non se chega a tempo con imaxes do lugar dos feitos. Os datos reflicten que isto se fai no 41'3 por cento das informacións de sucesos. A partir de aquí hai diferentes estratexias dentro dos informativos para incluír imaxes nas noticias de sucesos.

No *Galicia Noticias* apóstate pola reconstrución dos feitos. Gravar imaxes no lugar no que aconteceron tratando de amosar con planos subxectivos como se produciron. Trátase de facer que o telespectador imaxine como aconteceron os feitos. Isto faise nun 4'2 por cento das informacións.

No *Informativo Territorial Galicia 1* recórrese, pola contra, ás imaxes de arquivo, que se empregan nun 18 por cento das noticias de sucesos. Isto débese en parte a que inclúe moitas novas sobre xuízos e, en consecuencia, aprovéitanse imaxes de cando aconteceron os feitos que pasan aos xulgados.

En *A3 Noticias Galicia 1ª Edición* tamén se recorre nun 20 por cento ás imaxes de arquivo polo mesmo motivo, pero ademais hai outro recurso: o emprego da infografía. Úsase nun 15 por cento das noticias, sobre todo representando mapas, por exemplo en sucesos acontecidos en alta mar, ou incluíndo fotos de desaparecidos.

Canto aos informativos que tamén inclúen noticias nacionais e internacionais, no *Telexornal Mediodía*, no *Telediario 1* e en *Informativos T5 1ª Edición* o principal recurso alternativo á falta de imaxes é tamén o emprego de imaxes de arquivo (18 por cento en TVG, 18'9 por cento en TVE e 11'7 en T5, onde tamén se inclúe infografía no 7'3 por cento das novas de sucesos), mentres que en *A3 Noticias 1ª Edición* son tamén o arquivo, a infografía e as fotos dos protagonistas, con porcentaxes do 5'3 por cento nos tres casos.

Con todo, atopamos unha diferenza significativa entre os informativos das canles públicas e os das canles privadas: o emprego da infografía. Úsase moito máis no caso dos segundos, que fan noticias máis atractivas a nivel visual. En concreto, nos informativos de TVE e TVG analizados só se usou a infografía no 0'7 por cento das noticias de sucesos, mentres que nos de A3 e T5 esta porcentaxe sobe ata un 9'2 por cento. Ademais, o seu uso está xustificado nas informacións analizadas. Os mapas son o principal recurso infográfico empregado. Ofrecen en casos puntuais unha mellor localización xeográfica que as imaxes. En ocasións moi puntuais atopamos tamén exemplos de reconstrución dos feitos a través da infografía, resultando tamén moi ilustrativa neste caso.

7.2.1. Reconstrución da realidade e facer espectáculo das informacións.

Outro xeito de ilustrar aquelas noticias de sucesos nas que non se dispón de imaxes dos feitos é facer reconstrucións da realidade. É un recurso que só empregan tres dos sete informativos analizados. Estamos, polo tanto, ante unha técnica minoritaria.

A reconstrución da realidade nas noticias de sucesos só a usan os dous informativos de A3 e o *Galicia Noticias*. En *A3 Noticias Galicia* no 5 por cento das noticias de sucesos, en *A3 Noticias 1ª Edición* no 3'9 por cento e no *Galicia Noticias* no 4,16 por cento. No resto de informativos a estudo non atopamos nin un só exemplo desta práctica.

A clasificación que se ofrece a continuación ordena de maior a menor frecuencia as técnicas de reconstrución da realidade empregadas neses casos:

7.2.1.1. *Identificación do lugar dos feitos:* O redactor amosa as imaxes onde aconteceron os feitos e o menciona expresamente con expresións do tipo "nesta curva é onde se produciu o accidente" ou "o ladrón entrou no banco por esta porta".

7.2.1.2. *Personalización nos protagonistas ou en persoas relacionadas cos feitos:* As informacións céntrase totalmente nas personaxes, tanto a nivel de imaxe coma no off. Esta técnica fai máis humana a información.

7.2.1.3. *Ilustración de determinados aspectos da noticia:* Amósase un determinado escenario ou obxecto empregado nos feitos ou semellante.

7.2.1.4. *Reconstrución total dos feitos:* É o máis informativo pero, curiosamente, o menos empregado, probablemente polo arduo e denso traballo que implica, o que choca acotío coa falta de tempo coa que adoitan traballar os xornalistas de televisión. A través das imaxes e da redacción, o xornalista reconstrúe os feitos nos seus escenarios reais, paso por paso, amosándolle ao público como aconteceu todo.

Tamén atopamos unha tendencia, aínda que mínima, a destacar estas informacións a través dos seguintes procedementos:

7.2.1.I. *Emprego de adxectivos na redacción das noticias de sucesos:* Faise en A3. En *A3 Noticias Galicia*, o 15 por cento das noticias de sucesos contiñan adxectivos e en *A3 Noticias 1ª Edición*, un 7'8 por cento.

7.2.1.II. *Redacción sensacionalista:* En *A3 Noticias 1ª Edición* un 3'4 por cento das noticias de sucesos están redactadas de xeito sensacionalista.

En todo caso, estamos ante prácticas que se producen con tan pouca frecuencia que non as consideramos representativas nin extensibles ao conxunto de noticias de sucesos que reciben os telespectadores galegos a través dos informativos a estudo.

7.2.2. Emprego da infografía.

O emprego da infografía nas noticias que se fan en televisión adoita consistir na elaboración de mapas para situar os feitos ou de gráficos para facer máis intelixibles os datos en novas con moitas cifras, como balances, informes, etc.

No apartado 5.3. deste traballo (*Tratamento da imaxe, ver páxina 208*) apuntáronse as porcentaxes de emprego da infografía nas noticias de sucesos que, como vimos, só utilizan os informativos das canles privadas e o *Telexornal Mediodía*. As porcentaxes oscilan entre o 4'8 por cento do total das informacións de sucesos deste último programa e o 15 por cento de *A3 Noticias Galicia*. A análise máis pormenorizada permite establecer que son tres os usos fundamentais da infografía neste tipo de información:

7.2.2.1. *Elaboración de mapas.* Úsase sobre todo en noticias sobre catástrofes naturais ou ambientais e os mapas serven para facer unha localización rápida e precisa dos lugares onde se produciron os danos. Tamén se utiliza para localizar lugares nos que se produciu a desaparición ou a aparición dunha persoa desaparecida. Todos os informativos que empregan a infografía nas noticias de sucesos fan uso dos mapas.

7.2.2.2. *Inclusión de fotografías.* Específico das cadeas privadas. Cando a noticia trata sobre unha persoa da que non hai imaxes animadas pero si fotografías, úsase a infografía a modo de *marco* da foto, incluíndo tamén o nome da persoa, sobre todo se é un desaparecido.

7.2.2.3. *Reconstrución dos feitos.* Apenas se usa e só o fan as cadeas privadas.

Consiste en facer unha reconstrución dos feitos con debuxos e animacións. Emprégase para explicar como se produciu un accidente ou un asalto a un banco, por exemplo.

Unha vez analizados os informativos a estudo comprobouse que o emprego na práctica da infografía é axeitado e correspóndese cos casos sinalados anteriormente. A mostra estudada non permitiu observar ningún outro caso de uso deste recurso.

8. VICIOS E DEFORMACIÓNS PROFESIONAIS NO TRATAMENTO DA INFORMACIÓN DE SUCESOS EN TELEVISIÓN

Pódense considerar como vicios ou deformacións profesionais aqueles comportamentos ou aspectos do traballo xornalístico que se escapan dos lindes que marcan a ética e a profesionalidade. Moitas destas prácticas poden acabar converténdose en rutinas.

Neste capítulo atendemos a aquelas técnicas empregadas polos xornalistas na redacción das noticias de sucesos analizadas que non se corresponden coas que ao longo dos anos foron aceptadas como estándar nunha redacción xornalística correcta. Son normas propostas e defendidas por autores como Martínez Albertos (1993), Muñoz (1994) ou Núñez Ladeveze (1993), e códigos deontolóxicos como o da Federación de Asociacións da Prensa de España (1993) ou o Consell de la Informació de Catalunya (1992)

No caso da información de sucesos, un exemplo sería o emprego de adxectivos como "doloroso" ou "tráxico", innecesarios porque a dor e a traxedia están ligados de por si a este tipo de feitos. Son expresións innecesarias por evidentes e redundantes.

8.1. Falta de investigación xornalística.

O principal vicio profesional que atopamos na información de sucesos en televisión é a falta de investigación xornalística, que se pon de manifesto na emisión de novas sobre sucesos que se produciron con máis de 48 horas de antelación.

É certo que os sucesos teñen unha aureola de escurantismo ao seu redor. Escurantismo policial, xudicial e familiar. Son acontecementos que poden non estar claros, que hai que investigar ou que ocultan os protagonistas ou testemuñas. Para vencer ese escurantismo, a investigación xornalística antóllase fundamental.

Esta situación é frecuente na información de sucesos que as televisións lles ofrecen aos telespectadores galegos, sobre todo nos informativos que son exclusivos para Galicia e que só levan información de Galicia. Neste caso, atopámonos con que o 21'8 por cento das noticias de sucesos emitidas nestes tres programas referíanse a feitos acontecidos dous días antes ou máis da data de emisión. Nos outros programas analizados esta porcentaxe cae ata o 11'7 por cento. O resultado global sinala que o 15'7 por cento das noticias de sucesos que puido ver o telespectador galego en aberto no período a estudo tiñan unha antigüidade igual ou superior aos dous días. Os informativos nos que esta porcentaxe é máis baixa son *A3 Noticias 1ª Edición* e *Informativos T5 1ª Edición*, cunha media dun 6'7 por cento (8'4 por cento en A3 e 5 por cento en T5).

Estes datos revelan falta de investigación xornalística, sobre todo tendo en conta que tódalas cadeas a estudo teñen delegacións por toda a xeografía estatal e, no caso de TVG e TVE, por boa parte da galega. Isto é, estruturas que fan moito máis doada a cobertura informativa de todo o que acontece en Galicia e no resto do estado.

8.2. Falta de contraste das distintas versións.

O Código Deontolóxico da FAPE sinala que *o xornalista deberá fundamentar as informacións que difunda, o que inclúe o deber de contrastar as fontes e o de dar a oportunidade á persoa afectada de ofrecer a súa propia versión dos feitos*. Atopamos novas de sucesos nas que non se aportan as versións das distintas partes implicadas nos sucesos, e tampouco se dá xustificación ningunha. Imos distinguir neste punto entre dúas formas distintas de non contrastar as distintas versións:

8.2.1. *Falta de contraste total*: Só se ofrece a versión dunha das partes.

8.2.2. *Falta de contraste parcial*: Ofrécense as distintas versións, pero dáselle máis forza a unha delas, normalmente incluíndo insertos que reforzan esa tese fronte ás outras, que só aparecen referidas polo xornalista no off.

Isto acontece en catro dos sete informativos analizados. O *Informativo Territorial Galicia 1*, o *Telediario 1* e *A3 Noticias 1ª Edición* ofrecen sempre noticias de sucesos nas que se contan as versións de tódalas partes implicadas. Nos demais atopamos as seguintes situacións:

8.2.1. *Galicia Noticias*: Un 10'5 por cento do total das noticias de sucesos emitidas adoecen de falta de contraste das distintas versións. Esa porcentaxe divídese do seguinte xeito: Un 4'2 por cento teñen unha falta de contraste total e un 6'3 por cento unha falta de contraste parcial.

8.2.II. *Antena 3 Noticias Galicia*: Un 5 por cento das noticias de sucesos emitidas teñen unha falta de contraste parcial.

8.2.III. *Telexornal Mediodía*: O 2'7 por cento das noticias de sucesos teñen unha falta de contraste total.

8.2.IV. *Informativos T5 1ª Edición*: O 5 por cento das noticias teñen unha falta de contraste total das distintas versións dos feitos.

Malia que as porcentaxes referidas poidan parecer baixas, a situación é grave, porque a ecuanimidade e a neutralidade están entre os principios básicos do xornalismo (Rodríguez Jiménez, Op. Cit., fala de *precisión*, Martín Vivaldi, Op. Cit., de *precisión* e *exactitude*), polo que non se debería ter atopado nin un só exemplo. O caso máis grave é o *Galicia Noticias*.

Ademais, cómpre salientar que atopamos este problema en noticias que tratan sobre procesos xudiciais. O resultado é que a miúdo se asume como verdade a versión ofrecida pola acusación, sen ter en conta a da defensa. Isto é un primeiro paso para a conformación de xuízos paralelos na opinión pública, algo totalmente inconstitucional, xa que vai en contra da presunción de inocencia. A isto hai que engadir que nesas mesmas noticias deixan de empregarse os adxectivos *presunto* ou *suposto* para recalcar que non está demostrada a culpabilidade do acusado.

Citando de novo o Código Deontolóxico da FAPE, o *xornalista debe asumir o principio de que toda persoa é inocente mentres non se demostre o contrario, e evitar ao máximo as posibles consecuencias daniñas derivadas do cumprimento dos seus deberes informativos*. Pola súa banda, o Código Deontolóxico do Consell de la Informació de Catalunya, tamén mencionado con anterioridade, asegura que o xornalista ten que *observar escrupulosamente o principio de presunción de inocencia nas informacións e opinións relativas a causas ou procedementos penais en curso*.

8.3. Falta de identificación das fontes.

Algo fundamental para elaborar unha noticia profesional é a identificación das fontes que lle facilitan a información ao xornalista. Xa mencionamos como, por exemplo, a FAPE di que é deber dos xornalistas fundamentar as informacións que difundan, o que inclúe a obriga de contrastar as fontes. Atopámonos neste caso con que a media de noticias de sucesos nas que as fontes están sen identificar é dun 32'3 por cento. Martín Sabarís (2000), nun estudo sobre as noticias de Euskal Telebista, sinala textualmente que *a análise das fontes revela que o número de fontes empregadas é baixo, hai un dominio das fontes oficiais e unha significativa falta de contraste da información.*

No noso traballo, os datos son concluíntes, sobre todo nos informativos específicos para Galicia e con información só de Galicia. Neles a media é dun 46'4 por cento de noticias de sucesos coas fontes sen especificar, destacando unha porcentaxe do 70 por cento en *A3 Noticias Galicia*. O *Galicia Noticias* é o programa no que máis se identifican as fontes, e aínda así un 14'6 por cento das noticias de sucesos non as teñen especificadas.

Nos demais informativos a media de noticias de sucesos coas fontes sen especificar é máis baixa, pero aínda así chega ao 21'6 por cento, destacando negativamente o *Telexornal Mediodía*, no que é do 36 por cento.

É certo que no caso da información de sucesos cómpre ter en conta que o segredo profesional ten unha incidencia especial. Moitas das fontes directamente implicadas nos feitos, ben sexa como protagonistas ou como testemuñas, poden precisar a protección do anonimato para garantir a súa seguridade. A ocultación destas fontes na redacción das

informacións non só é comprensible, senón lícita e absolutamente necesaria. A metodoloxía seguida neste estudo non permite saber en cantos casos se deu ou se puido dar esta situación. Porén, as porcentaxes sinaladas nos parecen excesivas aínda contemplando a posibilidade de que nalgúns casos se empregue o recurso ao segredo profesional.

8.4. Mala redacción.

Neste punto atopamos varias prácticas que consideramos erróneas por contradicir as normas aportadas, entre outros, polos autores sinalados.

8.4.1. Uso gratuíto de adxectivos.

Aínda que o carácter puramente informativo da redacción xornalística máis pura e correcta parece incompatible co emprego de cualificativos, ás veces estes son precisos para aportarlle datos básicos ao telespectador. Por exemplo, nunha noticia sobre a fuga dun preso do cárcere sinalase que este é “perigoso” (emitida en *A3 Noticias Galicia*, 07-02-03), unha precisión importante, xa que non todos os presos supoñen necesariamente un risco potencial para a poboación.

O que non é de recibo son expresións como a recollida nunha nova emitida no *Informativo Territorial Galicia 1* o 29-01-03 sobre o atropelo dun home. A noticia dicía exactamente: “O *infortunado* Xosé (...) cruzaba por...”. É un exemplo totalmente esclarecedor de como se empregan de xeito gratuíto adxectivos que non aportan nada e que serven para facer literatura máis ca xornalismo. Outros exemplos atopados nos informativos a estudo son os seguintes:

8.4.1.1. *Informativo Territorial Galicia 1*: “espectacular redada” (20-01-03).

8.4.1.2. *A3 Noticias Galicia*: “increíble dispositivo veciñal” (29-01-03), “tráxico balance” (11-08-03).

8.4.1.3. *Telexornal Mediodía*: “balance negro de accidentes” (11-08-03).

8.4.1.4. *Telediario 1*: “tráxico suceso” (11-08-03).

8.4.1.5. *A3 Noticias 1ª Edición*: “desolador aspecto” (20-01-03), “espectacular accidente” (29-01-03), “suceso dramático” (11-08-03), “temperatura espectacular” (11-08-03).

8.4.1.6. *Informativos T5 1ª Edición*: “desaloxo espectacular” (07-02-03), “importante operación policial” (07-02-03), “feito terrible” (07-02-03), “estraña sensación” (20-08-03), “escena estremecedora” (20-08-03), “nauseabundo olor” (20-08-03).

Xa sinalamos (5.4., *O tratamento do off*, ver páxina 237) que o estudo das noticias de sucesos nas que se constatou este emprego incorrecto dos adxectivos permítenos atribuír esta práctica a tres motivos:

8.4.1.I. Falta de datos nas informacións, o que fai que os xornalistas os empreguen para tentar darlle máis transcendencia ás informacións.

8.4.1.II. Intentos por dramatizar as informacións, apelar á sensibilidade.

8.4.1.III. Falta de recursos para construír discursos correctos e sen lagoas nas conexións en directo.

O caso máis grave é o de *A3 Noticias Galicia*, no que un 15 por cento das noticias de sucesos analizadas tiñan adxectivos prescindibles. Ségueno o *Informativo Territorial Galicia 1*, cun 9'1 por cento, *A3 Noticias 1ª Edición*, cun 7'8 por cento, e *Informativos T5 1ª Edición*, cun 7'4 por cento. Nos dous informativos de TVG, pola contra, apenas atopamos exemplos.

O director dun dos informativos a estudo, un profesional con máis de quince anos de experiencia no mundo da televisión en Galicia, sinalaba ao respecto: *teño constatado na miña experiencia que o adxectivo aparece na noticia cando o xornalista non ten nada que contar, cando o seu traballo de investigación é deficiente ou, cando menos, non dá os resultados apetecidos.*

8.4.2. Erros na construción sintáctica.

Nas noticias de sucesos que se emiten nos informativos a estudo atopamos erros básicos de construción sintáctica dentro do que é a linguaxe xornalística comunmente aceptada, baseada fundamentalmente na concisión, claridade e emprego da construción sintáctica suxeito-verbo-predicado. Autores como Fagoaga (Op. Cit) afirman que os *aspectos de concisión e claridade seguen sendo calidades indispensables (...) Eses aspectos non son normas do xornalismo informativo directo exclusivamente, son condicións de subsistencia da linguaxe xornalística, sexa cal sexa o xeito en que se determine a linguaxe, sexa cal sexa o tratamento da información.*

Estes erros refírense ao emprego de oracións excesivamente longas, con oracións coordinadas e subordinadas, e lonxe do referido anteriormente. Non aportamos porcentaxes concretas porque é unha práctica xeral que se dá en tódalas cadeas e en case todas as noticias. Estamos, pois, ante unha práctica xeral nos informativos a estudo.

8.4.3. Titulares de prensa.

Outro vicio que atopamos é o de empregar estruturas sintácticas sen verbo nas noticias, a xeito de titular de prensa. Estamos ante unha práctica moi pouco común e que se da en porcentaxes que consideramos irrelevantes para a análise. Aínda así a incluimos neste punto porque tamén se escapa da estrutura básica suxeito-verbo-predicado.

Si atopamos un informativo en concreto, o de *A3 Noticias 1ª Edición* do 20 de agosto de 2003 no que a presentadora emprega esta fórmula na práctica totalidade das intros. Como só se dá de xeito masivo neste programa en concreto e só nesa data, entendemos que é un aspecto de estilo definitorio da xornalista, aínda que o incluimos aquí por ser unha práctica que consideramos errónea e que en ningún caso se debe empregar por sistema.

González Requena (1992) asigna estas prácticas a intentos de facer televisión espectáculo. En certa medida, este uso da linguaxe pode parecer una inxerencia da prensa escrita no xornalismo audiovisual, aínda que non se poden esquecer estas cuestións:

8.4.3.1. Aínda que cada medio esixe unha redacción e uns xeitos de traballar distintos, o xornalismo como tal é un. Polo tanto, o xornalismo radiofónico, o televisivo, o escrito e o cibernético son as distintas partes dun todo común que ten como obxectivo transmitir ao público unha información sobre algo que aconteceu, acontece ou vai acontecer dun xeito claro e intelixible. Non só están xustificadas determinadas influencias mutuas senón que poden ser enriquecedoras.

8.4.3.2. A televisión foi fundamental no nacemento do chamado *xornalismo de titulares* nos anos 80. Un xornalismo máis telegráfico e visual liderado polo *USA Today*. O emprego de titulares nas informacións televisivas reflicte unha influencia mutua, de ida e volta, entre prensa escrita e audiovisual.

8.4.3.3. Non se pode esquecer nunca que o obxectivo do xornalista, sexa cal sexa o medio no que traballe, é informar. Se o emprego dunha fórmula sintáctica non de todo acorde coa corrección escrita comunmente aceptada polos xornalistas permite acadar este obxectivo mellor ca outras, pode estar xustificado o seu uso. Rodríguez Jiménez (Op. Cit.) e Martín Vivaldi (op. Cit.) defenden a orixinalidade como un aspecto que deben ter os textos xornalísticos. Vivaldi engade ademais a sonoridade, o ritmo e a cor.

8.5. O inserto polo inserto.

Na análise dos informativos a estudo atopamos que en todos eles incluíanse insertos nas noticias de sucesos analizadas que non aportaban datos esclarecedores sobre os feitos. Trátase de cortes de xente que non é nin protagonista, nin testemuña nin parte afectada ou implicada dalgún xeito no suceso. As porcentaxes nas que aparecen esas declaracións nos distintos informativos son as seguintes:

1. *Galicia Noticias*: 9'6 por cento
2. *Informativo Territorial Galicia 1*: 11'1 por cento
3. *A3 Noticias Galicia*: 31'6 por cento
4. *Telexornal Mediodía*: 16'3 por cento
5. *Telediario 1*: 6 por cento
6. *A3 Noticias 1ª Edición*: 28'2 por cento
7. *Informativos T5 1ª Edición*: 8'9 por cento

Como se pode observar, esta práctica está especialmente estendida nos dous informativos de A3, nos que hai unha media do 29'9 por cento de insertos deste tipo. En TVG, esta porcentaxe é do 13 por cento. Nas outras dúas cadeas é máis baixa, un 8'9 por cento en T5 e un 8'6 por cento en TVE. Se calculamos as porcentaxes atendendo á distinción entre informativos que se emiten só para Galicia e con información só de Galicia con aqueles que tamén inclúen información nacional e internacional atopámonos con que son do 17'9 por cento e do 14'9 por cento. Por tanto, entendemos que estamos ante unha práctica xeral.

8.6. A busca do morbo.

Imbert (1995) define o sensacionalismo como unha sensibilización excesiva da realidade e dramatización do relato, é dicir, exacerbación á vez descritiva e narrativa. Torrico Villanueva (2002) di que o sensacionalismo son medios informativos que buscan alimentar ás súas audiencias con contidos que amosan, converténdoo en noticias, comportamentos ou sucesos non convencionais. Sensacionalismo é a modalidade xornalística (e discursiva por tanto) que busca xerar sensacións –non raciocinios- coa información importante, tomando en consideración que unha sensación é unha impresión que se produce no ánimo das persoas ao bater os seus sentidos e sistema nervioso con algún estímulo externo. Os fins de tal modalidade son económico-comerciais ou económico-políticos.

A busca do morbo e do sensacionalismo está considerada como algo impropio e alleo ao bo xornalismo, pero isto non quere dicir que non se practique. Bourdieu (1996) observa un principio de selección da información a favor do escandaloso ou sensacionalista: *Durante as últimas décadas, a televisión adquiriu entre as súas características a de desalentar o exercicio de pensar, privilexiando o impacto da imaxe sobre o contido e a emoción sobre a razón.* Conclúe González Requena (1992): *O que importa non é a noticia en si, senón a imaxe de impacto que continúa.*

Os manuais de estilo dos medios de comunicación adoitan rexeitar este tipo de prácticas baseadas, como di Torrico, en xerar sensacións no canto de raciocinios coa información importante. O Código Deontolóxico da FAPE sinala, por exemplo, que *no tratamento informativo dos asuntos en que medien elementos de dor ou aflicción nas persoas afectadas, o xornalista evitará a intromisión gratuíta e as especulacións innecesarias sobre os seus sentimentos e circunstancias.*

O Libro de Estilo do grupo Correo, mencionado por Coca (Op. Cit.) prohibe *expresamente o sensacionalismo, o que é sen dúbida unha obriga para os xornalistas, pero sobre todo para os directores, que é tanto como dicir para as propias empresas*. No *Decálogo para o tratamento da violencia contra as mulleres nos medios de comunicación* (VV.AA., 2003) afírmase que non se pode confundir o morbo co interese social, unha vítima de malos tratos pode ser un bo testemuño, pero nunca un gancho para o público. Tamén se di que a imaxe debe respectar a dignidade da persoa. Hai que evitar a criminalidade das vítimas que provoca o emprego de recursos de ocultación, afondar en detalles morbosos ou os primeiros planos de caras amorroadas ou chorosas. Só provocan morbo e compaixón. Sinala ademais que os estereotipos e os tópicos banalizan.

Este tipo de prácticas só as atopamos nos informativos estatais das dúas cadeas privadas. En *A3 Noticias 1ª Edición* vimos que o 3'4 por cento das noticias de sucesos analizadas estaban elaboradas dun xeito sensacionalista, mentres que en *Informativos T5 1ª Edición* esta porcentaxe sobe ata un 6 por cento. Detectamos o emprego de dous xeitos de facer noticias de sucesos sensacionalistas:

8.6.1. *Incluindo un exceso de detalles nas informacións*: Isto faise aportando descricións exhaustivas de danos físicos e materiais e planos detalle dos mesmos.

8.6.2. *Redacción morbosa*: Neste caso, o uso do adxectivo é fundamental. En *A3 Noticias 1ª Edición* inclúense adxectivos no 7'8 por cento das informacións, e en *Informativos T5 1ª Edición* no 7'4 por cento.

No caso de *A3 Noticias 1ª Edición* atopamos tamén outro xeito de dramatizar e dotar de emotividade o informativo a través das intervencións do presentador (*ver páxina 220 e 291*), pero cómpre sinalar que ese foi o único caso no que constatamos esa práctica en todos os informativos a estudo.

9. CONCLUSIÓNS

Ao longo desta tese analizamos distintos aspectos das noticias de sucesos emitidas no ano 2003 nos informativos de mediodía das cadeas de televisión TVG, TVE, A3 e T5, espazos de noticias que se poden ver en aberto na comunidade autónoma de Galicia e que, nalgúns casos, emítense só para este espazo xeográfico e con noticias só sobre feitos acontecidos neste espazo xeográfico, e que noutros tamén conteñen información de carácter nacional e internacional e se emiten tamén para fóra de Galicia.

Son todos eles informativos que conteñen noticias de diversas áreas temáticas e que non se pode dicir que sexan programas que aborden exclusivamente ningunha delas, se ben o *Galicia Noticias* inclúe un número moito máis elevado de noticias de sucesos que os demais, e é o único no que estas novas supoñen máis da metade das noticias emitidas, concretamente o 51'6 por cento do total (apartado 3.1.1., ver páxinas 64-73). No resto dos programas, estamos a falar de informativos que, sexa cal sexa o seu ámbito de emisión e de cobertura (entendendo como tal á área/s xeográfica/s da/s que se ofrecen noticias), inclúen noticias de sucesos, pero tamén de política, economía, sociedade, cultura e, nalgúns casos, tamén información meteorolóxica e deportes (revisar apartado 3.1., ver páxinas 63-97).

9.1. Conclusións da investigación.

A continuación analizamos o grao de confirmación ou rexeitamento das hipóteses de partida desta tese, expostas no apartado 2.5. (ver páxinas 41-44). Facémolo en base a todos os datos recollidos e explicados ao longo deste traballo.

9.1.1. Verificación da primeira hipótese exposta: Os sucesos conforman unha das áreas temáticas máis importantes de tódolos informativos a estudo, xunto coa información política. *A loita polas audiencias e a inclusión de espectáculo nos informativos fai que os noticiarios das cadeas privadas emitan máis noticias de sucesos que os das canles públicas.*

Entendemos que esta hipótese obtivo unha confirmación parcial. Buscábamos coñecer a repercusión que ten a información de sucesos dentro dos informativos de televisión, analizando cuestións como cantas noticias de sucesos se emiten en comparación con outras temáticas, como política, economía, sociedade, deportes ou cultura. Neste punto tamén atopamos significativo se se incluían ou non as noticias de sucesos nas presentacións e nos titulares dos distintos espazos informativos e a orde que acadaban estas novas ao longo dos mesmos.

Polo que atinxe aos informativos desenvolvidos especificamente para Galicia e con información acontecida unicamente en Galicia (*Galicia Noticias*, *Informativo Territorial Galicia 1* e *A3 Noticias Galicia*), concluímos que os sucesos supoñen unha área temática de referencia para o *Galicia Noticias* e *A3 Noticias Galicia*.

Así, no *Galicia Noticias* as informacións sobre sucesos son a primeira área temática do programa, por riba de calquera outra (apartado 3.1.1., ver páxinas 64-73). En *A3 Noticias Galicia* tamén son a primeira gran referencia temática do informativo, pero neste caso coa mesma importancia que os temas políticos, xa que as noticias de sucesos e as de política supoñen cadanseu 25 por cento do total de noticias emitidas neste informativo (apartado 3.1.3., ver páxinas 83-90).

No *Informativo Territorial Galicia 1* non hai interese por cubrir os sucesos (apartado 3.1.2., ver páxinas 74-82). Non pasan da cuarta área temática do programa en número de novas, por detrás de política, deportes e sociedade.

Tampouco se puido confirmar totalmente o feito de que a área de información política sexa xunto coa de sucesos a máis importante nestes tres informativos. Isto si acontece nos noticiarios para Galicia de TVE e de A3, pero no caso do *Galicia Noticias* atopámonos con que non se emitiu nin unha soa noticia política en tódolos exemplos da mostra. Neste caso comprobamos que a segunda área temática de referencia deste informativo son as noticias de sociedade.

A análise das presentacións e dos titulares dos informativos non fai senón confirmar as impresións derivadas do estudo puramente cuantitativo do número de noticias que se emiten de cada área temática. Os sucesos son os temas predilectos das presentacións do *Galicia Noticias* –onde son os únicos temas que se inclúen nas presentacións- e de *A3 Noticias Galicia* (apartado 3.2.1., ver páxinas 98-104, e apartado 3.2.3., ver páxinas 111-116). Pola contra, nunca entran nas presentacións do *Informativo Territorial Galicia 1* (apartado 3.2.2., ver páxinas 105-110). Algo semellante acontece cos titulares.

En todo caso, nos tres programas as noticias de sucesos adoitan entrar na primeira metade dos informativos, a destinada aos temas que os directores e editores dos mesmos reservan para as novas que consideran máis importantes de cada día (Martín Sabarís, 2002).

Canto ao resto de informativos analizados, aqueles que pode ver en aberto o telespectador galego pero que non conteñen só información sobre Galicia (*Telexornal Mediodía*, *Telediario 1*, *A3 Noticias 1ª Edición* e *Informativos T5 1ª Edición*) os sucesos conforman en todos os casos a segunda ou a terceira área temática de referencia, por detrás de política e/ou deportes.

Os sucesos son a segunda área temática de referencia no *Telexornal Mediodía* e en *Informativos T5 1ª Edición*, nos dous casos por detrás de política (apartados 3.1.1 e 3.1.4., ver páxinas 64-73 e 91-97). En *A3 Noticias 1ª Edición* son a terceira tras deportes e política, por esta orde (apartado 3.1.3., ver páxinas 83-90), mentres que no *Telediario 1* son tamén a terceira, pero neste caso detrás de política e deportes (apartado 3.1.2., ver páxinas 74-82). Polo tanto, non son os temas aos que máis se atende pero si que supoñen un esforzo grande de cobertura informativa.

O que comprobamos no caso destes informativos é que as áreas temáticas de política e sucesos non son sempre as que aportan máis noticias, xa que en *A3 Noticias 1ª Edición* son os deportes os que o fan, e no *Telediario 1* os deportes son a segunda temática de referencia.

Polo demais, tódolos informativos, agás o de T5, dánlle á información de sucesos moita importancia como tema de presentación e arranque de programa. No *Telexornal Mediodía* os sucesos teñen tanta importancia como os temas políticos nas presentacións, ademais de ser a segunda gran referencia de titulares (apartado 3.2.1., ver páxinas 98-104). En *A3 Noticias 1ª Edición* son a segunda referencia nas presentacións e a primeira nos titulares (apartado 3.2.3., ver páxinas 111-116). En *Informativos T5 1ª Edición* son a terceira nas presentacións e a segunda nos titulares (apartado 3.2.4., ver páxinas 117-120). No *Telediario 1* non se inclúen nas presentacións pero son a terceira área de referencia en titulares tras política e deportes (apartado 3.2.2., ver páxinas 105-110). Os temas de sucesos son, en resumo, unha das referencias principais nas presentacións e nos titulares dos programas, xunto cos de política e os de deportes.

Onde non hai consenso é na localización das noticias de sucesos ao longo destes catro informativos. TVG e A3 emiten as novas de sucesos entre as primeiras do informativo. T5 déixaas para o final e TVE distribúeas ao longo de todo o programa. A3 tamén emprega ás veces esta última distribución, que reparte as novas que se emiten nas presentacións e nos titulares ao longo do informativo.

Polo tanto, o que si podemos concluír é que os sete informativos analizados, que conformaban a oferta maioritaria de información en aberto que recibían os telespectadores galegos no ano 2003, dábanlle unha grande importancia ás noticias de sucesos, converténdoo nunha das áreas temáticas preferentes e prioritarias, xunto con política, fundamentalmente, e nalgúns casos deportes e sociedade.

En xeral, os sucesos foron a principal referencia dos programas feitos en Galicia e con información exclusiva sobre Galicia, ata o punto de que houbo un caso, o *Galicia Noticias*, que sempre abriu con presentacións de sucesos.

No resto dos informativos, os que tamén inclúen información nacional e internacional, os sucesos mantivéronse tamén como unha das áreas de referencia pero cunha importancia un pouco máis baixa. Coa única excepción de *A3 Noticias 1ª Edición*, onde a sección da que se emitiron máis noticias foi deportes, nos demais programas a principal área temática foi a política. Os sucesos supuxeron a segunda ou terceira referencia, en confrontación directa cos deportes.

Ademais, na maioría dos casos as noticias de sucesos adoitaron ir contra o comezo dos informativos, que é a franxa destinada polos directores e editores dos mesmos ás novas que consideran máis importantes do día. Cando non foi así, distribuíronas ao longo do tempo do informativo co obxectivo probable de manter á audiencia, xa que en moitos casos foron novas que se incluíron nos bloques de presentación dos programas. Polo tanto, suponse que con elas buscaron xerar expectación nos telespectadores.

O que non se confirmou foi que os informativos das cadeas privadas emitiran máis noticias de sucesos que os das cadeas públicas. Os datos expostos ao longo do apartado 3.1. da tese (*ver páxinas 63-97*) permiten saber que as informacións de sucesos supuxeron o 25'8 por cento das novas emitidas nos noticiarios públicos, mentres que nos privados esta porcentaxe é dun 23'6 por cento. Se ben é certo que neste dato inflúe decisivamente a elevada porcentaxe de sucesos do *Galicia Noticias*, os datos puros desmenten, pois, a hipótese inicial.

No entanto, non queremos pasar por alto o feito de que esa parte da hipótese non se confirma porque un só dos informativos que se escapa á tendencia xeral altera, ata certo punto, os datos. Así, se elimináramos da análise os resultados do *Galicia Noticias*, obteríamos unha porcentaxe de noticias de sucesos nos informativos das cadeas públicas dun 17'2 por cento, claramente inferior á das privadas. E se o *Galicia Noticias* tivera unha porcentaxe de novas de sucesos semellante á do *Telexornal Mediodía* (que é da mesma cadea e o segundo informativo público con máis novas de sucesos, cun 27'2 por cento do total, porcentaxe superior á media tanto nos informativos das cadeas públicas como nos das privadas) esa porcentaxe sería dun 19'8 por cento, tamén claramente inferior á dos informativos das cadeas privadas. Queremos dicir con isto que, aínda que é certo que os datos puros desmenten que se emitan máis noticias de sucesos nos informativos das cadeas privadas que nos das públicas, temos tamén que incidir en que é así porque un só informativo emite tantas noticias de sucesos que desvíaa en certo sentido os datos. É dicir, sen ese factor de certa distorsión que é o *Galicia Noticias*, si se cumpriría esa parte da hipótese inicial.

Os datos poñen de manifesto que hai, neste senso, todo tipo de informativos:

- 9.1.1.1. Informativos de cadeas públicas que apostan decididamente pola información de sucesos como área de referencia principal do programa: *Galicia Noticias* e *Telexornal Mediodía*.

9.1.1.2. Informativos de cadeas públicas que non apostan decididamente pola información de sucesos como área de referencia principal do programa: *Informativo Territorial Galicia 1* e *Telediario 1*.

9.1.1.3. Informativos de cadeas privadas que apostan decididamente pola información de sucesos como área de referencia principal do programa: *A3 Noticias Galicia* e *Informativos T5 1ª Edición*.

9.1.1.4. Informativos de cadeas privadas que non apostan decididamente pola información de sucesos como área de referencia principal do programa: *A3 Noticias 1ª Edición*.

Si extraemos, en todo caso, algunhas conclusións significativas neste punto:

9.1.1.I. Os informativos feitos en Galicia e con información exclusivamente sobre Galicia fan unha aposta máis decidida polas noticias de sucesos que aqueles que tamén atenden á actualidade estatal e internacional, cunha porcentaxe dun 29'7 por cento fronte a un 21 por cento.

9.1.1.II. Os informativos das cadeas privadas adoitan destacar as noticias de sucesos no arranque do programa (presentación e/ou titulares) e logo, se non as inclúen entre as primeiras noticias do informativo, distribúenas ao longo do mesmo, posiblemente para manter a audiencia.

9.1.1.III. Canto ás cadeas públicas, TVG está máis atenta á crónica de sucesos nos seus informativos (39'4 por cento de noticias de sucesos de media) que TVE, máis pendente da actualidade política e institucional (39'3 por cento de noticias políticas de media) que deste tipo de noticias (12'3 por cento de noticias de sucesos de media).

9.1.2. Verificación da segunda hipótese exposta: O tratamento informativo dos sucesos é máis sensacionalista nos informativos das cadeas privadas. Neste caso buscase xerar sensacións coa información destacada (Torrico Villanueva, 2002). As principais prácticas para acadar este obxectivo son, a nivel de imaxe, a inclusión de planos normalmente curtos e evitables con contido morboso e/ou violento, e a nivel de redacción, a inclusión de adxectivos innecesarios e expresións que inciden nos aspectos máis viscerais dos feitos. Tamén escoller declaracións cunha carga emocional superior á carga informativa.

Entendemos que esta segunda hipótese queda totalmente confirmada. A condición pública ou privada de cada cadea implica dúas diferenzas básicas xa na propia selección temática dos sucesos (ver páxinas 198-201):

9.1.2.1. Os sucesos teoricamente máis violentos, como son os asasinatos, os roubos e as desaparicións, teñen unha cobertura maior nos informativos das cadeas privadas que nos das cadeas públicas. Así, a media destas noticias en A3 e T5 é de 2'2 por informativo mentres que en TVG e TVE baixa ata 0'7. É dicir, os informativos das cadeas privadas emiten máis da tripla de noticias sobre asasinatos, roubos e desaparicións que os das cadeas públicas. Pola contra, estas emiten moitas máis noticias sobre accidentes de tráfico, por exemplo, que son sucesos que normalmente non teñen un compoñente delituoso. Neste caso a media é de 0'3 noticias sobre accidentes de tráfico nos informativos privados por 0'7 nos públicos.

9.2.1.2. A información de sucesos que podemos considerar máis *oficial* ou *institucional* e *de axenda*, como son os xuízos, ten unha presenza moito maior nos informativos das cadeas públicas, nos que hai unha media de 1'3 noticias por programa, por 0'8 de media por programa nos informativos das cadeas privadas.

Polo que atinxe á redacción das noticias de sucesos e á selección dos insertos, tamén atopamos unha distinción clara: as noticias de sucesos das cadeas públicas están redactadas dun xeito máis neutro que nas privadas, onde os xornalistas apostan máis pola opinión e o sensacionalismo.

A porcentaxe media de noticias de sucesos redactadas cun estilo expositivo ou neutro nos informativos das cadeas públicas é do 97'7 por cento, mentres que nos das cadeas privadas baixa a un 94'6 por cento (*ver páxinas 187 e 188*). Os datos indican que o 3'4 por cento das noticias de sucesos emitidas en *A3 Noticias 1ª Edición* están redactadas dun xeito sensacionalista. En *Informativos T5 1ª Edición* esta porcentaxe sobe ata un 6 por cento. Nos informativos públicos elaboran as súas noticias de sucesos dun xeito máis neutro e informativo.

Ademais, atopamos un uso dos adxectivos nas noticias de sucesos ligado directamente aos informativos das cadeas privadas. En *A3 Noticias Galicia* e *A3 Noticias 1ª Edición* houbo un 15 e un 7'8 por cento de noticias de sucesos nas que se incluían adxectivos totalmente evitables e que só podían ter por obxectivo aumentar o sensacionalismo e o espectáculo das noticias nas que se incluían. En *Informativos T5 1ª Edición* atopamos esta práctica tamén no 7'4 por cento das noticias de sucesos emitidas. Pola contra, dos catro informativos públicos

analizados só observamos este emprego do adxectivo no *Informativo Territorial Galicia 1*, nun 9'1 por cento das noticias. No resto dos casos, o adxectivo directamente non existe nas noticias de sucesos.

Se atendemos ao contido dos insertos incluídos (apartado 5.5.2., ver páxinas 252-256), vemos tamén que hai máis insertos sensacionalistas nas noticias de sucesos das cadeas privadas (8'5 por cento) que nas das públicas (5'6 por cento).

Aínda máis significativa resulta a selección das imaxes coas que se elaboran as noticias de sucesos. Partindo da base de que tódolos informativos carecen en boa medida de imaxes realmente representativas dos feitos, isto leva a que as cadeas poidan elixir entre ilustrar as noticias con imaxes do lugar dos feitos ou de arquivo, por exemplo, e buscar reconstrucións máis sensacionalistas da realidade ou destacar máis as informacións co emprego de infografía (ver 5.3.1., páxinas 219-233, e 7.2., páxinas 278 e 279). Neste punto atopamos que son os informativos das cadeas privadas os que fan máis uso deste tipo de prácticas pero, en todo caso, dun xeito minoritario e sempre apoiado nunha redacción do off morbosa e sensacionalista. Así, temos que a infografía emprégase en 1'5 noticias de sucesos de media en cada informativo privado por 0'2 en cada informativo público. Coa reconstrución dos feitos acontece algo semellante. A media de noticias de sucesos que a inclúen nos informativos privados é de 0'5 por 0'2 nos públicos.

Por último, outro xeito de destacar as noticias de sucesos é mediante o emprego de conexións en directo. Tamén neste caso este recurso é máis empregado nos informativos privados. En *A3 Noticias 1ª Edición* e *Informativos T5 1ª Edición* hai un 9 e un 15 por cento, respectivamente, de noticias de sucesos en directo. Dos informativos das televisións públicas só no *Telediario 1* hai un 8 por cento de conexións en directo sobre sucesos. Nos demais non hai ningunha.

9.1.3. Verificación da terceira hipótese exposta: A dificultade de acceso a datos nos sucesos fomenta o sensacionalismo. *A consecuencia da imposibilidade de acudir a fontes oficiais de información, os xornalistas buscan outro tipo de fontes alternativas, fundamentalmente veciños, que aportan doses de sensacionalismo ás informacións.*

Consideramos que esta hipótese está demostrada. Na maioría dos informativos o recurso de empregar os veciños como fonte de información nas noticias de sucesos é habitual (*ver páxinas 125 a 158*). A única excepción é o *Informativo Territorial Galicia 1*, onde non atopamos nin unha soa noticia de sucesos na que os veciños foran unha fonte informativa mencionada. Nos demais, os veciños son empregados como unha fonte informativa indirecta de xeito frecuente. No *Galicia Noticias* constitúen o 27'3 por cento das fontes indirectas, en *A3 Noticias Galicia* o 16'7 por cento, no *Telexornal Mediodía* o 29'1 por cento, no *Telediario 1* o 35'9 por cento, en *A3 Noticias 1ª Edición* o 20 por cento e en *Informativos T5 1ª Edición* o 54'3 por cento.

Non atopamos distincións significativas entre informativos específicos para Galicia e o resto, nin entre informativos de cadeas públicas e informativos de cadeas privadas. Entendemos que, salvo a excepción sinalada, todos recorren aos veciños dun xeito importante, uns máis e outros menos. Si destaca, en todo caso, o feito de que en *Informativos T5 1ª Edición* supoñan máis da metade das fontes indirectas empregadas. Isto está directamente entroncado co feito de que este informativo sexa o que máis cabida lle dá ao sensacionalismo nas súas noticias de sucesos. Na verificación da hipótese anterior sinalamos que o 6 por cento das noticias de sucesos emitidas en *Informativos T5 1ª Edición* están redactadas cun estilo sensacionalista. Agora engadimos que o 52'4 por cento dos

insertos de veciños incluídos nas mesmas son sensacionalistas, non aportan información algunha, senón que expresan emocións, normalmente sufrimento e dor, ou especulacións aparentemente sen fundamento ningún, ou datos que non gardan relación cos feitos narrados e que aportan unha visión normalmente negativa dos protagonistas. Por tanto, as noticias de sucesos de *Informativos T5 1ª Edición* son as que inclúen máis sensacionalismo de todas as analizadas, tanto na súa redacción como na súa selección de fontes e/ou insertos.

Nos demais informativos tamén puidemos comprobar como o recurso aos veciños como fontes indirectas de información é unha porta de entrada para o acceso do sensacionalismo ás noticias de sucesos. No *Galicia Noticias* o 42 por cento dos insertos de veciños incluídos nestas informacións son sensacionalistas, en *A3 Noticias Galicia* o 25 por cento, no *Telexornal Mediodía* o 29'1 por cento, no *Telediario 1* o 52'2 por cento e en *A3 Noticias 1ª Edición* o 21'2 por cento. Neste caso destaca o feito de que en dous informativos públicos, o *Galicia Noticias* e o *Telediario 1* atopamos porcentaxes de insertos sensacionalistas de veciños moi elevadas (42 e 52'2 por cento respectivamente).

A conclusión é que nos informativos a estudo os xornalistas acoden aos veciños como fontes de información, e isto supón a inclusión de aspectos sensacionalistas en tódolos casos, sen distincións significativas entre informativos de cadeas públicas e de cadeas privadas, se ben é certo que o caso máis grave é o dun informativo privado (*Informativos T5 1ª Edición*), e a única excepción a esta práctica é un informativo público (*Informativo Territorial Galicia 1*).

Este feito está directamente relacionado coa falta de datos aportados polas fontes oficiais ás noticias de sucesos (*ver páxinas 151 e 152*). En ningún caso atopamos a presenza de fontes de información oficiais no 100 por 100 das noticias de sucesos. É máis, hai tres informativos nos que estas fontes só supoñen o 40 por cento das fontes directas consultadas e especificadas: *Galicia Noticias*, *Telediario 1* e *Informativos T5 1ª Edición*. No resto atopamos valores en torno ao 60 por cento (61 por cento en *A3 Noticias Galicia*, 61'1 por cento en *A3 Noticias 1ª Edición* e *Telexornal Mediodía*). A única excepción é o *Informativo Territorial TVE Galicia 1*, onde esta porcentaxe é do 75 por cento. De novo entendemos que esta carencia é común a todos os informativos, sen distinción entre cadeas públicas e privadas.

9.1.4. Verificación da cuarta hipótese: Os informativos públicos fan unha cobertura xeográfica equilibrada das noticias de sucesos nos seus principais ámbitos de emisión. *É dicir, os informativos públicos específicos para Galicia e con información só de Galicia emiten un número semellante de noticias de sucesos das catro provincias galegas, e tanto do ámbito rural como do urbano. Isto tamén acontece no Telexornal Mediodía, que inclúe información nacional e internacional pero que se emite fundamentalmente para Galicia. O informativo público analizado que se emite para toda España, Telediario 1, emite un número semellante de noticias de sucesos das distintas comunidades autónomas españolas, e tanto do mundo rural como do urbano. Os informativos das cadeas privadas, sen restricións tan estritas neste senso, non inclúen porcentaxes semellantes de noticias de sucesos das distintas provincias ou comunidades autónomas, senón que emiten os sucesos máis importantes independentemente da súa localización.*

Esta hipótese está demostrada parcialmente. Os informativos das cadeas privadas, en efecto, non teñen unha cobertura equilibrada a nivel xeográfico das noticias de sucesos, tal e como dicíamos na hipótese inicial. Os informativos das cadeas públicas seguen a mesma tendencia, o que provoca que haxa grandes zonas xeográficas silenciadas a nivel de crónica de sucesos (*apartado 3.1., ver páxinas 63 a 97*).

Nos informativos que se emiten para Galicia e con información só de Galicia observamos unha clara descompensación xeográfica a prol da provincia da Coruña e/ou de Pontevedra, e en detrimento do resto. Atopamos que as noticias de sucesos acontecidas nas provincias da Coruña e de Pontevedra son estruturais e de alto impacto (Penalva Verdú, Op. Cit.) no *Galicia Noticias*. No

Informativo Territorial Galicia 1 e en *A3 Noticias Galicia* só son estruturais e de alto impacto as noticias de sucesos acontecidas na provincia da Coruña, a cobertura das noticias de sucesos acontecida nas outras tres considéramola deficiente. Aínda máis, concluímos que hai provincias enteiras que se poden considerar zonas *silenciadas* a nivel de crónica de sucesos nestes informativos. Son a de Lugo no caso do *Galicia Noticias* e a de Ourense no *Informativo Territorial Galicia 1*. O feito de que só a provincia da Coruña estea sempre ben cuberta está propiciado, sen dúbida, porque as sedes principais destas cadeas ou delegacións están nesta provincia. Polo demais, o *Galicia Noticias* centra a súa crónica de sucesos no mundo rural (80 por cento das noticias), o *Informativo Territorial Galicia 1* no mundo urbano, e *A3 Noticias Galicia* fai unha crónica de sucesos equilibrada neste senso, na que tanto entran noticias acontecidas nas cidades coma nos pobos e aldeas.

No *Telexornal Mediodía* a provincia galega que está mellor cuberta é a da Coruña, mentres que Lugo e Ourense están tamén silenciadas. Os sucesos acontecidos en Pontevedra teñen unha menor cobertura que os que sucederon na Coruña, pero moito maior que os de Lugo e Ourense. En todo caso, neste informativo o que máis chama a atención é o exceso de novas de sucesos que se produciron fora da comunidade autónoma de Galicia (58'9 por cento do total). Consideramos este dato moi salientable, posto que o *Telexornal Mediodía* emítese case en exclusiva para Galicia e entendemos que se discriminan os sucesos acontecidos na comunidade autónoma a prol dos sucedidos fóra dela. No *Telexornal Mediodía* danse tantas noticias de sucesos de Andalucía, Aragón ou Madrid como de Pontevedra, Lugo ou Ourense (*ver páxina 67*). Pola contra, non se destacan os sucesos urbanos sobre os rurais nin viceversa, senón que hai un equilibrio neste aspecto.

Nos demais informativos as zonas silenciadas a nivel de crónica de sucesos son tantas que é máis práctico resaltar aquelas das que si se dan un numero elevado de noticias. Só en *A3 Noticias Mediodía* atopamos un certo esforzo por diversificar a nivel xeográfico a información de sucesos, e aínda así hai amplas zonas que consideramos silenciadas (emítense máis novas de sucesos acontecidas nos Estados Unidos que en Cantabria, Murcia, Extremadura, Illas Baleares, Canarias, Aragón, Ceuta e Melilla, por exemplo). No *Telediario 1* a crónica de sucesos céntrase en Madrid, Cataluña, Comunidade Valenciana e Andalucía. En *Informativos T5 1ª Edición* a maioría das noticias de sucesos (o 41'2 por cento do total) proceden só de Andalucía e Cataluña. Nestes dous últimos casos, as noticias de sucesos acontecidas no resto de comunidades autónomas ou ben non aparecen ou fano en moita menor medida. Ese é o caso de Galicia, que só aporta un número salientable de noticias de sucesos a *A3 Noticias 1ª Edición* (11'8 por cento). No *Telediario 1* e en *Informativos T5 1ª Edición* é unha zona silenciada a nivel de crónica de sucesos. O feito de que no programa no que máis novas de sucesos se emiten en total, *Informativos T5 1ª Edición*, con 80 noticias de sucesos, as informacións de sucesos acontecidas en Galicia supoñan o 0'04 por cento é un dato máis que significativo. Hai máis noticias de sucesos acontecidas en Asia e Oceanía que en Galicia. Polo demais, nestes tres informativos só atopamos unha cobertura deficiente das noticias de sucesos acontecidas no ámbito rural no *Telediario 1*. Nos outros dous hai unha cobertura equilibrada dos ámbitos rural e urbano a nivel de sucesos.

Polo que atinxe á información de sucesos internacionais, nos informativos que a inclúen, céntrase sobre todo na Unión Europea, con porcentaxes que oscilan entre o 5 por cento (*Informativos T5 1ª Edición*) e o 13'5 por cento (*Telediario 1*). Tamén os Estados Unidos teñen unha presenza elevada nalgún caso (5 por cento en *Informativos T5 1ª Edición* e 8'1 por cento no *Telediario 1*).

9.2. Outros resultados da investigación.

A investigación efectuada permitiunos extraer tamén outros resultados relacionados cos obxectivos expostos no capítulo 2 do traballo (apartado 2.3., *ver páxinas 24-27*). Son os seguintes:

9.2.1. O tipo de sucesos que máis frecuentemente entran nas escaletas dos informativos a estudo son os relacionados cos estragos causados pola meteoroloxía (18'5 por cento do total), seguidos dos xuízos (15 por cento), os incendios (9'4 por cento) e as desaparicións (8'7 por cento). Asasinatos e roubos só supoñen o 4'3 e o 5 por cento respectivamente do total das noticias de sucesos emitidas (*ver páxinas 198-201*). A partires destes datos xerais compre facer algunhas matizacións. Os informativos específicos para Galicia e que emiten noticias só sobre Galicia destacan os sucesos (22'2 por cento das noticias que emiten) e os accidentes de tráfico (18'5 por cento), mentres que o resto seguen a tendencia xeral e as noticias sobre estragos causados pola meteoroloxía son as dominantes (21'8 por cento). Por último, os informativos das cadeas privadas ofrecen moitas máis noticias sobre roubos, asasinatos e desaparicións que os das públicas, tal e como se sinalou xa na verificación da segunda hipótese (*ver páxinas 306-309*). Destaca neste senso un dato moi esclarecedor: *Informativos T5 1ª Edición* emite o 78'6 por cento do total de noticias sobre asasinatos de tódolos informativos a estudo.

9.2.2. Os tipos de noticias máis frecuentes cando se conta un tema de sucesos son, segundo a estrutura da información, (*ver páxinas 161-169*), a noticia con entrevista (50'4 por cento do total de noticias de sucesos analizadas) e a noticia estrita (44'6 por cento). Segundo o contido da información, as noticias espontáneas (53'4 por cento), aínda que tamén hai moitas noticias programadas (46'6 por cento). Apenas hai noticias exclusivas, salvo nos casos do *Galicia Noticias* e o *Telexornal Mediodía*. Destaca o feito de que *A3 Noticias 1ª Edición* e *Informativos T5 1ª Edición* coinciden no 75 por cento das novas de sucesos que emiten. Segundo o grao de caducidade da información, as noticias de sucesos analizadas son maioritariamente noticias con caducidade puntual. Segundo o estilo da redacción o máis empregado é o estilo expositivo ou neutro, sendo os informativos das cadeas privadas os únicos que empregan tamén os estilos valorativo e sensacionalista, aínda que en porcentaxes moi baixas comparados con aquel. Compre salientar que só se fan conexións en directo nos informativos estatais. Canto a outros estilos de noticias, hai informativos nos que a porcentaxe de noticias de sucesos do día é inferior á metade (*Galicia Noticias*, *Informativo Territorial Galicia 1* e *Telediario 1*), hai un informativo no que atopamos unha porcentaxe moi elevada de noticias de sucesos previstas (*Informativo Territorial Galicia 1*, cun 45'4 de noticias de sucesos deste tipo), e a única moda informativa que atopamos é a de dar noticias sobre accidentes de tráfico, se ben no punto 4 deste mesmo apartado (*ver páxina 318*) sinalamos que non é unha práctica xeral e que, en todo caso, está circunscrita exclusivamente aos informativos públicos.

9.2.3. A violencia é un dos criterios para que un feito sexa noticia máis importantes á hora de elixir os sucesos que entran nas escaletas dos informativos das cadeas privadas (*ver páxinas 198-201*). En A3 e T5 hai 11 noticias de sucesos de media por informativo, das que 2'2 tratan sobre asasinatos, roubos ou desaparicións. Nas cadeas públicas, pola contra, hai 6'1 noticias de sucesos por informativo, das que 0'7 tratan sobre este tipo de feitos. Os datos porcentuais son reveladores: Os sucesos máis violentos supoñen o 25'8 por cento das noticias de sucesos emitidas nos informativos das cadeas privadas. Nos das públicas esta porcentaxe baixa ata o 10'7 por cento.

9.2.4. A inclusión sistemática de noticias sobre accidentes de tráfico non pode tomarse como un indicador de que un informativo ou cadea de televisión aposte pola crónica de sucesos como unha das áreas temáticas principais. En primeiro lugar porque non atopamos tal inclusión sistemática. Só hai un informativo que dea unha noticia sobre algún sinistro de tráfico en cada programa, o *Galicia Noticias*. Os valores medios son elocuentes: 0'7 noticias por informativo nos programas públicos e 0'3 nos privados. En segundo lugar, porque hai máis noticias sobre este tema nos informativos públicos (11'6 por cento do total da noticias de sucesos que emitiron) cando, en xeral, son os privados os que máis apostan pola información de sucesos (e só teñen un 3'3 por cento da crónica de sucesos destinada aos accidentes de circulación). Aínda máis, hai dous informativos nos que non se emitiu nin unha soa noticia sobre accidentes de tráfico (*Telediario 1* e *Informativos T5 1ª Edición*, precisamente o informativo con máis noticias de sucesos de todos os analizados).

9.2.5. Os informativos analizados adoitan facer un seguimento dos sucesos ao longo da súa evolución temporal. Un bo indicador disto son os datos sobre a cobertura de xuízos sobre sucesos. A porcentaxe de noticias sobre xuízos nos informativos a estudo é do 15'1 por cento do total de noticias de sucesos (*ver páxinas 198-201*), o que as converte na segunda temática en importancia dentro da crónica de sucesos por detrás dos estragos meteorolóxicos. Onde máis seguimento se fai é nos informativos das cadeas públicas, onde os sucesos son a principal fonte de noticias de sucesos (19'9 por cento do total). Pola contra, nas canles privadas este seguimento é menor (9'9 por cento). En todo caso, en todos os informativos a estudo inclúense noticias sobre xuízos, sendo os informativos que fan un maior seguimento o *Informativo Territorial Galicia 1* (41'7 por cento), *A3 Noticias Galicia* (35 por cento) e *Telediario 1* (30'3 por cento).

9.2.6. Comprobamos que a incidencia da información política cae no verán nos informativos a estudo, coas excepcións do *Galicia Noticias*, no que non se inclúe información política, o *Telexornal Mediodía* e *Informativos T5 1ª Edición* (*ver páxinas 63-97*). No entanto, isto non se traduce nun aumento do número de noticias de sucesos que se inclúen nos informativos, xa que en todos eles cae tamén a crónica de sucesos durante o verán. Tan só no *Telediario 1* atopamos este incremento, ao pasar do 7'1 por cento de noticias de sucesos no inverno a un 16'6 por cento no verán. Polo tanto, os sucesos non son empregados no verán como unha área temática que compense a caída, confirmada, da axenda política no estío.

9.2.7. Hai dous informativos nos que atopamos unha crónica de sucesos con certa proximidade ao telespectador. Un é o *Galicia Noticias*, e o fai coa inclusión de moitos insertos de veciños nas súas noticias de sucesos, creando unha sensación de achegamento do medio á rúa. Non en van, neste programa hai unha media de 2'18 insertos por noticia (ver páxina 243), moi superior á do resto, e ademais a terceira parte deles son declaracións de veciños (ver páxina 246). O outro caso é o de *Informativos T5 1ª Edición*, que basea fundamentalmente o seu achegamento aos telespectadores na crónica de sucesos na inclusión de conexións en directo (é o informativo que máis conexións fai, cun 14'6 por cento do total de noticias de sucesos emitidas, ver páxina 188), e por medio dunha redacción e unha selección de insertos que buscan aspectos sensacionalistas no 6 por cento das noticias de sucesos (ver páxinas 42-44), ademais de que atopamos un estilo humanizante no 3'7 por cento das súas informacións de sucesos (ver páxina 188). En *A3 Noticias 1ª Edición* tamén se empregan estas prácticas, pero dun xeito máis reducido.

9.2.8. No acceso ás fontes informativas atopamos unha diferenza significativa entre os informativos específicos para Galicia e con información só de Galicia e os que tamén inclúen información nacional e internacional (ver páxinas 149-151). No primeiro dos casos constatamos un problema á hora de acceder ás fontes directas de información. Hai carencias neste senso. No *Galicia Noticias* hai un 84 por cento de fontes directas, a maioría protagonistas dos feitos, pero en *A3 Noticias Galicia* o 75 por cento de fontes directas é enganoso, xa que o 61'1 por cento delas son fontes oficiais, de rutina (Rodrigo Alsina, Op. Cit.) e que non supoñen ningún tipo de traballo de investigación ou esforzo informativo. O caso máis grave é o do *Informativo Territorial Galicia 1*, onde non atopamos nin un só

protagonista dos feitos nas noticias de sucesos emitidas. Pola contra, no outro grupo de informativos hai un traballo máis rigoroso de acceso ás fontes informativas directas, que non baixan en ningún caso do 62 por cento do total das fontes especificadas e cun acceso alto aos protagonistas dos feitos. Só no *Telexornal Mediodía* recórrese máis ás fontes oficiais. Canto ás fontes indirectas, no primeiro grupo de informativos acódesse fundamentalmente ás fontes oficiais, e no segundo aos veciños.

9.2.9. Por último, analizamos se os xornalistas cumpren as normas de ética que establece o Código Deontolóxico da FAPE 1993) á hora de seleccionar e montar as imaxes coas que elaboran as noticias de sucesos. Se buscan os planos máis morbosos ou se, pola contra, seleccionan imaxes representativas pero respectuosas coas vítimas e cos propios telespectadores. Neste senso, o mencionado código di textualmente: *Sen prexuízo de protexer o dereito dos cidadáns a estaren informados, o xornalista respectará o dereito das persoas á súa propia intimidade e imaxe, tendo presente que:*

9.2.9.a. *Só a defensa do interese público xustifica as intromisións ou indagacións sobre a vida privada dunha persoa sen o seu previo consentimento.*

9.2.9.b. *No tratamento informativo dos asuntos en que medien elementos de dor ou aflicción nas persoas afectadas, o xornalista evitará a intromisión gratuita e as especulacións innecesarias sobre os seus sentimentos e circunstancias.*

Ademais disto, tamén analizamos outra cuestión recollida no código mencionado, a presunción de inocencia. Cómpre partir da base de que o texto citado especifica que *o xornalista debe asumir o principio de que toda persoa é inocente mentres non se demostre o contrario, e evitar ao máximo as posibles consecuencias daniñas derivadas do cumprimento dos seus deberes informativos.*

Sobre a primeira das cuestións, partimos do dato contrastado por nós de que nas informacións de sucesos analizadas atopamos unha falta importante de imaxes realmente representativas dos feitos que se queren contar (*ver páxinas 269-279*). A partir de aí, a análise permítenos afirmar que nos informativos a estudo non se seleccionan os planos máis duros e violentos dos sucesos.

Onde si atopamos eivas máis importantes foi no referente á aplicación da presunción de inocencia nas noticias de sucesos. Malia que é un dereito recoñecido na Constitución Española, en tódolos informativos hai exemplos de noticias de sucesos nas que non se respecta convenientemente a presunción de inocencia. As porcentaxes nunca son maioritarias, pero si teñen certa relevancia, xa que oscilan entre o 2'7 e o 10'5 por cento do total das noticias de sucesos en cada informativo (*ver páxinas 282 a 284*), sendo o *Galicia Noticias*, un informativo dunha cadea pública, o caso máis grave.

Na maioría das ocasións, o incumprimento da presunción de inocencia dáse por unha mala ou incompleta selección das fontes de información, dando como resultado noticias de sucesos nas que só se inclúe un dos puntos de vista, o que normalmente fai que o ton global da noticia sexa de acusación contra unha persoa que aínda non foi declarada culpable por ningún xuíz. Tamén se produce porque os xornalistas non inclúen nesas novas expresións do tipo *suposto* ou *presunto*, en referencia á posible culpabilidade dos acusados.

11. BIBLIOGRAFÍA E REFERENCIAS

BARROSO, J. (1992): *Proceso de la información de actualidad en televisión*, Instituto RTVE, Madrid.

BOURDIEU, P. (1996): *Sobre la Televisión*, Anagrama.

COCA, C. (1997): *Códigos éticos e deontolóxicos no xornalismo español*, Revista de estudios de comunicación.

CONSELL DE LA INFORMACIÓ DE CATALUNYA (1992): *Código deontológico: Declaración de principios de la profesión periodística en Catalunya*, www.periodistes.org.

Dicionario de la Real Academia Galega (2000), RAG, 3ª edición.

Diccionario de la Lengua Española de la Real Academia Española (2001), RAE, 22ª edición.

Dicionario Xerais da Lingua (2001), Edicións Xerais, Vigo.

ECO, Humberto (1986): *La estructura ausente*, Barcelona, Lumen.

FAGOAGA, C. (1982): *Periodismo interpretativo: el análisis de la noticia*, Mitre, Barcelona.

FAPE (Federación de Asociacións da Prensa de España) (1993): *Código Deontolóxico FAPE*, www.fape.es.

FERRÉS i PRATS, J. (1995): *Televisión, espectáculo y educación*, Comunicar: Revista Científica Iberoamericana de Comunicación y Educación.

FOUCAULT, M. (1970): *El orden del discurso*, Tusquets.

GANS, H. (1979): *Deciding what's news. A study of CBS evening news, NBC nightly news, Newsweek and Time*, Nueva York, Pantheon Books.

GARCÍA JIMÉNEZ, J. (1993): *Narrativa audiovisual*, Cátedra, Madrid.

GONZÁLEZ REQUENA, J. (1989): *El espectáculo informativo o la amenaza de lo real*, Ediciones Akal, Madrid.

GONZÁLEZ REQUENA, J. (1992): *El discurso televisivo: espectáculo de la posmodernidad*, Cátedra, Madrid.

HUERTAS, A. e FRANÇA, M.E. (2001): *O espectador adolescente. Unha aproximación a como contribúe a televisión na construción do eu*, Revista de estudos de comunicación, www.ehu.es/zer/.

IMBERT, G. (1995): *La prensa frente al desorden: representación de la violencia y violencia de la representación en los medios de comunicación*, Universidad de Lima.

INE (Instituto Nacional de Estadística): *Censo de población y viviendas de 2001*, www.ine.es.

IORTV (INSTITUTO OFICIAL DE RADIO Y TELEVISIÓN) e INSTITUTO DE LA MUJER (2003): *Estudio sobre el tratamiento informativo de la violencia doméstica*.

JELÉN, M. (1999): *Traficantes de realidad*, Sala de Prensa, Año II, Vol.2, Nº 11, www.saladeprensa.org.

LANGER, J. (2000): *La televisión sensacionalista*, Paidós, Barcelona.

LÓPEZ ACEVEDO, E. H. (2000): *Televisión y educación: Objetivos para un programa sobre el uso educativo de la televisión en la UVM*, Campus Texcoco, México.

MARTÍN SABARÍS, R. M. (2000): *La fabricación de la información en televisión. Las noticias en Euskal Telebista*, Depto. Comunicación Audiovisual y Publicidad, Facultad CC. Sociales y de la Comunicación UPV-EHU.

MARTÍN SABARÍS, R.M. (2002): *La dictadura del formato en las noticias de televisión*, Revista Latina de Comunicación Social, nº 52, octubre-diciembre 2002.

MARTÍN VIVALDI, G. (1986): *Curso de redacción*, Paraninfo, Madrid.

MARTÍNEZ ALBERTOS, J.L. (1993): *Curso general de redacción periodística: lenguaje, estilos y géneros periodísticos en prensa, radio, televisión y cine*, Paraninfo, Madrid.

MASTERMAN, L. (1993): *La enseñanza de los medios de comunicación*, Madrid, De La Torre.

MARTINI, S. (2000): *Periodismo, noticia y noticiabilidad*, Norma, Buenos Aires.

MITRY, J. (1978 e 1989): *Estética y psicología del cine*, 1 e 2, Siglo XXI, Madrid.

MITRY, J. (1990): *La semiología en tela de juicio (cine y lenguaje)*, Akal, Madrid.

MUÑOZ, J.J. (1994): *Redacción periodística: teoría y práctica*, Librería Cervantes, Salamanca.

NÚÑEZ LADEVEZE, L. (1993): *Métodos de redacción periodística y fundamentos del estilo*, Síntesis, Madrid.

OBACH, J. (1998): *Más sobre la telebasura*, Revista Educación y Medios, Nº 7.

PENALVA VERDÚ, C. (1999): *La selección de noticias como indicador de desigualdad entre naciones*, Papers, Nº 59.

PIEDRAHITA, M. (1987): *Teleperiodismo: ante el reto de la televisión privada*, IORTV, Madrid.

PIÑUEL RAIGADA, J.L. (2002): *Epistemología, metodología y técnicas del análisis de contenido*, Estudios de Sociolingüística 3 (1).

RAMONET, I. (2001): *El poder mediático*, Intervención no Foro Social Mundial de Porto Alegre.

RODRIGO ALSINA, M. (1989): *La construcción de la noticia*, Paidós, Barcelona.

RODRÍGUEZ, G., GIL, J. e GARCÍA, E. (1996): *Metodología de la investigación cualitativa*, Aljibe, Málaga.

RODRÍGUEZ JIMÉNEZ, V. (1991): *Manual de redacción*, Paraninfo, Madrid.

RODRÍGUEZ, P. (1994): *Periodismo de investigación: técnicas y estrategias*, Paidós.

SOENGAS, X. (2003): *Informativos radiofónicos*, Cátedra, Madrid.

SOFRES AUDIENCIA DE MEDIOS S.A.: *Índices de audiencia*.

STEELE, R. e BLACK, J. (1999); *Códigos de ética de los medios de información*, American Society os Newspaper Editors.

TAYLOR, S. J. e BOGDAN, R. (1984): *Introducción a los métodos cualitativos de investigación*, Paidós.

TORRICO VILLANUEVA, E.R. (2002): *El sensacionalismo: Algunos elementos para su comprensión y análisis*, Sala de prensa, ano IV, Vol. II, nº 45, www.saladeprensa.org.

VIARENGO, M. (2001): *Algunos elementos de cine*, Curso de Lenguaje Cinematográfico, Revista Pulso Audiovisual, nº1, Uruguai.

VILLAFÑE, J., BUSTAMANTE, E. e PRADO, E. (1987): *Fabricar noticias. Las rutinas productivas en radio y televisión*, Mitre, Barcelona.

VV.AA. (2003): *Decálogo para el tratamiento de la violencia contra las mujeres en los medios de comunicación*, Asinado polas canles españolas de televisión e o Ministerio de Trabajo e Asuntos Sociais.

WOLF, M. (1987): *La investigación de la comunicación de masas*, Paidós, Barcelona.

11. ANEXO 1: GLOSARIO

11.1. Definicións relativas á ficha de análise das noticias.

11.1.1. *Número de noticia*: Número de orde da noticia no informativo.

11.1.2. *Noticia*: Título que lle asignamos á noticia en función da súa temática.

11.1.3. *Bloque temático*: Sobre que tipo de temática versa a noticia. Trátase de adscribir a información a algunha das seguintes:

11.1.3.1. *Política*: Funcionamento das administracións, institucións e partidos políticos.

11.1.3.2. *Sucesos*: Feitos violentos de calquera índole.

11.1.3.3. *Economía*: Marcha do mundo empresarial, da Bolsa e monetario.

11.1.3.4. *Cultura*: Manifestacións culturais de calquera tipo.

11.1.3.5. *Sociedade*: Actos da vida social e comportamentos colectivos.

11.1.3.6. *Deportes*: Competicións de carácter deportivo.

11.1.4. *Duración*: Tempo que dura cada noticia.

11.1.5. *Presentador*: Quen presenta ou presentan cada noticia.

11.1.6. *Noticia*: Título que lle asignamos á noticia en función da súa temática.

11.1.7. *Informativo*: En que informativo se emite.

11.1.8. *Data*: Día de emisión do informativo.

11.1.9. *Número*: Número de orde que acada a noticia dentro da escaleta. O número de orde de emisión da noticia vai directamente ligado á importancia que se lle concede dentro do informativo. Canto máis ao comezo do telexornal se emita máis destacada se considera tanto polo xornalista como polo público. En cambio, outras veces xúntanse varias noticias por proximidade temática e non todas teñen a mesma importancia nin consideración. Outro motivo que pode facer que unha noticia que se entende importante dentro do informativo non vaia ao comezo é que non estea rematada a tempo, ben por problemas técnicos ou ben porque os feitos se produciron pouco antes do comezo do informativo.

11.1.10. *Noticia anterior*: Nova que se emite xusto antes da que se vai analizar.

11.1.11. *Noticia seguinte*: Nova que se emite xusto despois da que se vai analizar. As noticias anterior e seguinte permiten contextualizar a nova dentro do discurso global do informativo, ver se se integra nalgún tipo de bloque temático ou de encadeamento de novas por proximidade temática, ou se pola contra vai dispersa no medio doutras novas que nada teñen que ver cos sucesos.

11.1.12. *Sinopse*: Resumo da información que transmite a noticia.

11.1.13. *Lugar e data dos feitos*: Onde e cando aconteceron os feitos que se narran na información. Este punto permite establecer a rapidez temporal e a proximidade xeográfica ás redaccións coa que os sucesos son recollidos polos informativos.

11.1.14. *Fontes*: Análise das fontes, sexan persoas ou institucións, que aportan datos ao xornalista sobre o suceso. Para esta análise, a efectos de obter unha clasificación básica, representativa dos puntos que se queren estudar e tamén manexable, clasificáremolas en función da súa relación cos feitos que se desprende do seu cargo e do contido das súas declaracións. Poden ser:

11.1.14.1. *Fontes directas*: Aquelas que participaron no suceso.

11.1.14.2. *Fontes indirectas*: Aquelas que non participaron no suceso pero coñecen o que pasou parcial ou totalmente.

11.1.15. *Tipo de noticia*: Con que tipoloxía de noticia das xa mencionadas en función do traballo diario nas redaccións se corresponde.

11.1.15.1. *DR (Directo)*: O presentador ou presentadores dan a nova en pantalla en directo, sen gravación ou imaxe adicional.

11.1.15.2. *DR+COL (Directo+Colas)*: O presentador ou presentadores len a información en directo, unha parte en pantalla e a outra con imaxes.

11.1.15.3. *DR+VTR (Directo+Vídeo)*: O presentador ou presentadores dan paso a unha noticia gravada.

11.1.15.4. *DR+INSERTO (Directo+Inserto)*: O presentador ou presentadores dan paso a unha declaración gravada.

11.1.15.5. *DR+CONEX (Directo+Conexión)*: O presentador ou presentadores dan paso a unha conexión en directo.

11.1.15.6. *COL (Colas)*: O presentador ou presentadores len a información en directo cubertos por imaxes.

- 11.1.15.7. *VTR (Vídeo)*: Noticia gravada que non ten presentación previa.
- 11.1.15.8. *INSERTO (Inserto)*: Declaración gravada que non ten presentación previa.
- 11.1.15.9. *CONEX (Conexión)*: Conexión en directo sen presentación previa.
- 11.1.16. *Duración total da noticia*: Tempo que dura a noticia, incluíndo a intro do presentador ou presentadores, se a houbera. Consideramos como norma xeral que toda aquela información que supere o 1'30" de tempo (incluída a intro) é especialmente importante para o responsable ou responsables do programa, ou cando menos ten unha duración superior á habitual.
- 11.1.17. *Presentador/es*: Quen presenta ou presentan a noticia. Trátase de identificar o presentador ou presentadores de cada información.
- 11.1.18. *Plano da intro*: Tipo de plano no que aparece o presentador ou presentadores. Basicamente pode ser:
- 11.1.18.1. *PPP (Primeirísimo Primeiro Plano)*: Plano moi pechado da cara ou dun detalle do presentador.
- 11.1.18.2. *PP (Primeiro Plano)*: Plano pechado da cara do presentador.
- 11.1.18.3. *PM (Plano Medio)*: O presentador aparece, máis ou menos, de cintura para arriba.

11.1.18.4. *PA (Plano Americano)*: Plano do presentador tomado dende os xeonllos para arriba.

11.1.18.5. *PX (Plano Xeral)*: O presentador aparece de corpo enteiro no medio do plató.

11.1.18.6. *MC (Movements de Cámara)*: O plano móvese, non é fixo. Poden ser: Travelling, panorámica, zoom-in ou zoom-out¹⁴.

11.1.19. *Duración*: Tempo que dura a intro. O normal é que unha intro dure entre 10 e 20 segundos. Á hora de efectuar a análise estudarase se as intros das noticias de sucesos teñen esa duración máis ou menos estandarizada ou se non, e que obxectivos poden perseguir neste segundo caso.

---

¹⁴ Os planos son máis dramáticos e de impacto canto máis pechados. Historicamente, os informativos adoitan utilizar o plano medio para as presentacións das novas ou, como moito, un primeiro plano bastante aberto que amosa a faciana do presentador e parte do seu peito. Todo o que se afaste desta normal xeral máis ou menos asentada pode perseguir a busca dun efecto na sensibilidade do telespectador, no caso de planos curtos ou pechados, ou ben dun distanciamento con respecto á información que se facilita, se os planos que se empregan son máis abertos ca un PM. Así, no caso dunha intro sobre un suceso especialmente trágico buscaríanse os seguintes efectos no telespectador en función do plano utilizado:

- *Primeirísimo primeiro plano dos ollos chorosos do presentador*: Búscase transmitir dramatismo á audiencia, a emotividade que o feito provoca na persoa que o transmite.
- *Primeiro plano da cara do presentador*: Busca un efecto similar ao anterior, pero menos acentuado.
- *Plano medio do presentador*: É o plano estándar e transmite a distancia xusta do presentador ao telespectador para que este perciba esa posible emotividade sen perder neutralidade na información.
- *Planos americano e xeral do presentador*: Búscase distanciar ao comunicador do feito que conta, ocultar calquera apunte de emotividade nel.
- *Movements de cámara sobre o presentador*: En principio buscarían efectos estéticos a nivel de imaxe, pero se o movemento consiste nun zoom-in ou nun zoom-out pode buscar tamén aportar dramatismo á noticia se o punto de partida ou de remate é un *primeiro plano* ou un *primeirísimo primeiro plano*.

11.1.20. *Estilo*: Tipo de presentación que se fai. Este aspecto resulta básico no estudo das noticias de sucesos que se fan en televisión. O normal sería o emprego dun ton neutro, puramente informativo, que se limite a facilitar os datos básicos da noticia sen aportar ningún tipo de valoración ou opinión, e sen afondar nos aspectos máis morbosos da noticia. Jelen (1999), asegura que ningún xornalista pode contar-as-cousas-tal-como-pasan, ao sumo pode contalas tal como se ve que pasan, aproximándose, pero quedando sempre lonxe, e cita a Carl Bernstein, un dos cronistas do famoso caso Watergate, para definir o verbo informar como dar a mellor versión posible da realidade. Frank Zappa (citado por Jelen, 1999) afirmaba que *existen tantos xeitos distintos de expresar algo que é moi posible que o outro nunca saiba o que quixeches dicir*. A efectos da análise, consideramos os seguintes estilos de presentar unha noticia en televisión:

11.1.20.1. *Informativo/Neutro*: O presentador límitase a aportar os datos básicos da noticia. Non se inclúen adxectivos nin expresións que aporten dramatismo ao relato dos feitos. Basearémonos para adscribir as intros a este estilo na ausencia de adxectivos e expresións orais ou xestuais que afirmen ou insinúen calquera tipo de opinión do presentador sobre o tema do que fala.

11.1.20.2. *Sensacionalista/tremendista*: O presentador aporta os datos básicos da noticia incidindo nos aspectos que máis poden afondar na sensibilidade e no morbo do telespectador. Empréganse adxectivos (*tráxico, dramático, terrible, etc.*) e expresións que aportan dramatismo ao relato dos feitos (*puido ser unha traxedia, estivo a piques de morrer, etc.*). A loita polas audiencias ten neste punto un recurso doado para fixar

o telespectador ao programa. Afondar naqueles aspectos que, como xa se comentou, apelen directamente á súa sensibilidade é unha das armas que ten o xornalismo de sucesos para acadar audiencia.

11.1.20.3. *Valorativo*: O presentador opina sobre o tema do que está a informar. Pode ser positivo ou negativo, a prol ou en contra dos feitos ou de algunha cuestión ou aspecto relacionado cos mesmos. Este estilo dáse cando o presentador aporta directa ou indirectamente a súa opinión, dun xeito oral e/ou xestual. Eses son os ítems de análise.

11.1.20.4. *Humanizante*: Busca sempre o lado humano da noticia. Os recursos que se empregan para conseguilo son a personalización dos feitos nun ou en varios protagonistas, intentar que o espectador pense que o acontecido tamén lle podería suceder a el, mencionar directamente o/s nome/s do/s protagonista/s, incluso sen citar os apelidos para dar unha falsa sensación de familiaridade co espectador. Tamén se pode recorrer ao emprego de adxectivos e expresións coloquiais. Buscamos, por tanto, estas características nas intros.

11.1.21. *Duración da noticia*: Tempo que dura a noticia que se emite. A duración normal dunha noticia nun informativo de televisión oscila entre un minuto (1') e un minuto e medio (1'30"). Unha duración maior pode indicar un tratamento da información máis profundo do habitual neste tipo de programas. Unha duración menor, pola contra, pode sinalar que a información ten pouca importancia dentro do informativo. O mesmo pode dicirse do seguinte punto da análise.

11.1.22. *Duración do off*: Tempo que dura o off, isto é, a parte da noticia que le o xornalista que a elabora ou outro ao que se lle pide que o faga.

11.1.23. *Estilo do off*: Ao igual que acontecía coa intro, o off tamén pode ser:

11.1.23.1. *Informativo/neutro*.

11.1.23.2. *Sensacionalista/tremendista*.

11.1.23.3. *Valorativo*.

11.1.23.4. *Humanizante*.

De novo, o agardado, habitual e profesional dende o punto de vista xornalístico é unha información neutra, sen ningún tipo de carga dramática ou valorativa adicional ao propio feito en si. As características e categorías de análise destes estilos son as mesmas que no caso das intros.

11.1.24. *Insertos*: Presenza ou non de declaracións de protagonistas, testemuñas ou outras persoas relacionadas dalgún xeito cos feitos. A inclusión de insertos é un elemento clave de calquera traballo xornalístico, especialmente para televisión. Máis aló da labor de mediador do xornalista como narrador dos feitos, nada resulta máis informativo e directo que o testemuño dos seus protagonistas. Poder ofrecelo é a clave para un mellor traballo xornalístico. Polo tanto, a presenza de insertos será clave para facer un bo xornalismo de sucesos.

11.1.25. *Identificación do inserto*: Nome e cargo da persoa que fai a declaración. Quen é e en calidade de que aparece na noticia, cal é a súa relación cos feitos. A identificación das persoas que aportan declaracións é fundamental para un traballo xornalístico rigoroso e profesional. Aínda

así, ás veces está xustificado ocultar esta identidade. Isto acontece sobre todo na información de sucesos, en virtude do dereito das persoas á intimidade e, en moitos casos, por motivos de protección e da súa propia seguridade física.

- 11.1.26. *Duración dos insertos:* Tempo que dura cada inserto. Ten que haber un equilibrio entre o traballo xornalístico de busca das fontes e de declaracións dos protagonistas e o traballo xornalístico de redacción e elaboración dunha información profesional dende o punto de vista formal. Por iso, os insertos non teñen unha duración ilimitada, senón que deben ter a xusta e necesaria para que se entenda o seu contido.
- 11.1.27. *Contido dos insertos:* Foucault (1970) afirmaba que *o ritual define a cualificación que deben posuír os individuos que falan, define os xestos, os comportamentos, as circunstancias e todo o conxunto de sinais que deben acompañar o discurso*. O que conta o protagonista nas súas declaracións pode resultar puramente informativo, valorativo ou dramático. As categorías para adscribilos a cada estilo son semellantes ás das intros e offs, pero cunha maior importancia da compoñente xestual, sobre todo nos insertos máis dramáticos, nos que pode haber choros, silencios, suspiros, salaíos, e outras formas de expresión que transmiten directamente a emotividade da persoa que fai as declaracións. A miúdo aportan datos importantes, básicos nalgúns casos, pero o xornalista debe especificar con claridade quen é o que fala para que o telespectador saiba darlle o valor axeitado ao que conta.
- 11.1.28. *Plano do inserto:* En que tipo de plano aparece a persoa que fai a declaración. Os distintos tipos de planos e os seus significados xa se explicaron no punto 1.18., ao falar das intros das noticias.

11.1.29. *Duración das imaxes:* Tempo de imaxes sen insertos que hai na noticia.

O xornalismo televisivo é imaxe, ver o que sucede. No caso dos sucesos, pode resultar difícil en moitos casos gravar imaxes dos feitos cando estes se producen, polo que este parámetro de análise e o seguinte poden resultar bastante significativos do acceso que teñen os xornalistas ao que acontece.

11.1.30. *Relación imaxe-feito:* Que imaxes se ofrecen na noticia. En liñas xerais, consideramos que poden ser as seguintes:

11.1.30.1. *Imaxes do feito:* Cando se gravan directamente as imaxes do que sucede. Son as máis desexables dende o punto de vista informativo.

11.1.30.2. *Imaxes do lugar dos feitos:* Cando se gravan imaxes do espazo físico no que acontecen os feitos. Poden chegar a ser moi ilustrativas para facer reconstrucións do sucedido.

11.1.30.3. *Imaxes dos protagonistas dos feitos:* Cando se gravan imaxes das persoas directamente implicadas nos acontecementos. No xornalismo de sucesos, ás veces, é preciso que non se recoñeza ás persoas implicadas, ben non gravando a súa faciana ou ben ocultándoa por medio de recursos técnicos. Isto non adoita resultar unha perda importante de información para o telespectador e, pola contra, si é unha medida de seguridade importante para as fontes.

11.1.30.4. *Imaxes de arquivo:* Cando non se conseguen ningunhas das imaxes anteriores recórrase a imaxes gardadas no servizo de documentación que teñan algún tipo de relación cos feitos. Tamén se acode ao arquivo cando os feitos dos que trata a

noticia aconteceron no pasado. Salvo neste último caso, son as menos recomendables dende o punto de vista informativo.

11.1.30.5. *Infografía*: Emprego de grafismos tales como mapas, gráficos, etc.

11.2. Definicións relativas ás fontes indirectas.

- 11.2.1. *Testemuñas non presenciais dos feitos*: Aquelas persoas que non chegaron a ver os feitos, pero que si os escoitaron ou sentiron dalgún xeito. Por exemplo, cando se produce un accidente de tráfico diante dunha casa e os inquilinos saen ao escoitar o golpe e ven o resultado. Non viron os feitos, pero polo estrondo e o que ven nada máis saír á rúa poden ter unha idea bastante fiable do acontecido e da súa gravidade. O seu testemuño é tamén moi valioso porque pode axudar a comprender o que pasou.
- 11.2.2. *Forzas de seguridade*: Os distintos corpos de Policía e Garda Civil son unha boa fonte de información máis a nivel de calidade que de cantidade. Eles son os primeiros en buscar datos sobre os feitos, pero de todo o volume de información que manexan, só facilitan unha pequena parte para non entorpecer o transcurso das investigacións. Poden aportar información oficial ou "off the record", isto é, datos que non se poden publicar directamente pero que serven para orientar os xornalistas nas súas propias pescudas.
- 11.2.3. *Responsables xudiciais da investigación dos feitos*: Teñen tódolos datos da investigación pero adoitan ser fontes totalmente opacas, que non facilitan información.
- 11.2.4. *Servizos de emerxencia*: Protección Civil, 112, 061 e hospitais aportan datos sobre o estado dos feridos ou sobre as causas dunha hipotética morte. Tamén participan en ocasións no rescate dos protagonistas, polo que poden aportar a súa visión sobre como os atoparon e do que pensan que puido pasar.

- 11.2.5. *Familiares*: Normalmente teñen coñecemento das circunstancias que rodean os feitos. Poden falar do que cren que puido acontecer e aportar datos sobre os protagonistas que poden ilustrar mellor o acontecido. Son sempre fontes interesadas dun ou doutro xeito e isto ten que telo en conta o xornalista tanto á hora de valorar e interpretar o que lle están contando como á hora de redactar a información.
- 11.2.6. *Veciños*: A súa proximidade aos protagonistas e ao lugar no que acontece o suceso fai que tamén poidan aportar información sobre os feitos ou as circunstancias nas que se producen. Con eles hai que ter máis prudencia aínda que cos familiares, non tanto polo seu posible interese en aportar algún tipo de versión manipulada, senón porque adoitan coñecer as cousas a través de rumores que non son admisibles nunha información xornalística elaborada con rigor. Si poden dicir como souberon dos feitos, que lles parecen e si entenden que puido acontecer. En todo caso, as informacións que facilitan hai que recibilas sempre con moita prudencia.

11.3. Formatos das noticias en televisión.

Moitos autores aportan as súas propias clasificacións dos formatos de informacións televisivas. Soengas (Op. Cit.), en base a diversos parámetros, establece unha serie de tipos de informacións aplicadas aos informativos radiofónicos que, entendemos, pódense aplicar tamén aos noticiarios televisivos:

11.3.1. Segundo a estrutura da información:

11.3.1.1. Noticia estrita.

11.3.1.2. Noticia con declaracións.

11.3.1.3. Noticia con entrevista.

11.3.1.4. Noticia con foco múltiple.

11.3.1.5. Noticia con suxeito múltiple.

11.3.1.6. A retransmisión en directo.

11.3.1.7. O Breve.

11.3.1.8. O tema do día.

11.3.2. Segundo o contido da información:

11.3.2.1. Noticia natural ou espontánea.

11.3.2.2. Noticia preparada, artificial ou cortina de fume.

11.3.2.3. Noticia falsa.

11.3.2.4. O globo-sonda.

11.3.2.5. A noticia política e a noticia institucional.

11.3.2.6. A noticia exclusiva.

11.3.3. Segundo o grao de caducidade da información:

11.3.3.1. A noticia con caducidade puntual.

11.3.3.2. A noticia con duración prolongada.

11.3.3.3. A noticia con intervalos temporais.

11.3.3.4. A noticia atemporal.

11.3.3.5. A noticia eclipse.

11.3.4. Segundo o estilo da redacción:

11.3.4.1. O estilo expositivo ou neutro.

11.3.4.2. A redacción metafórica.

11.3.4.3. O estilo crítico.

11.3.4.4. O estilo tremendista.

11.3.4.5. O estilo humanizante.

11.3.4.6. O estilo da retransmisión en directo.

11.3.5. Outros modelos de noticias:

11.3.5.1. Noticias previstas.

11.3.5.2. Noticias sobre feitos pasados.

11.3.5.3 Noticias a posteriori.

11.3.6. As modas informativas.

11.4. Tipos de montaxe en televisión.

Unha primeira clasificación básica sería a seguinte:

- 11.4.1. *Lineal continua*: A acción desenvólvese cunha unidade de tempo e lugar. Os cortes só establecen unha selección de momentos significativos.
- 11.4.2. *Lineal condensada*: A narración é continuada e lineal, pero comprende distintas etapas dun proceso que se suceden en diferentes épocas e lugares.
- 11.4.3. *Paralela*: Dúas ou máis liñas narrativas sucédense de xeito alternado. Normalmente trátase de sucesos que transcorren ao mesmo tempo, pero en distintos lugares.
- 11.4.4. *De tempos alternados*: O transcurso do tempo (continuo, condensado, paralelo) é quebrado introducindo escenas doutros planos temporais, normalmente do pasado.
- 11.4.5. *Conceptual*: Trátase dunha estrutura liberada das circunstancias de tempo e de lugar. As sucesivas tomas e escenas non pretenden desenvolver unha estrutura lóxica dos feitos, senón dos conceptos.
- 11.4.6. *Rítmica*: Repeticións, aceleracións, ralentís, destempo e outras características deste xénero fan posible unha montaxe que non é decididamente narrativa nin conceptual, senón rítmica. Por medio do ritmo desenvólvese a narración ou o concepto.

Outra clasificación básica dos distintos tipos de montaxe das noticias en televisión sería a seguinte:

11.4.I. *Montaxe narrativa*: Este tipo de montaxe ten por obxecto relatar unha acción, desenvolver unha serie de acontecementos. Pode ser de catro tipos:

11.4.I.1. *Montaxe lineal*: Acción única relatada en secuencias segundo unha orde cronolóxica.

11.4.I.2. *Montaxe invertida*: Montaxes nas que non se relatan as accións segundo unha orde cronolóxica.

11.4.I.3. *Montaxe alternada*: Relato simultáneo de varias accións tamén simultáneas que acaban confluindo.

11.4.I.4. *Montaxe paralela*: Relato alternado de varias accións que non teñen por que ser simultáneas nin teñen que confluír. É o espectador o que establece a relación entre as accións.

11.4.II. *Montaxe expresiva*: Trátase das montaxes que buscan comunicar ao espectador un determinado efecto (rítmico ou ideolóxico) ademais de relatar unhas accións. É o uso máis *artístico* da montaxe.

Por último, unha clasificación máis pormenorizada dos tipos de montaxe que se empregan na elaboración de informacións en televisión sería esta:

11.4.a. Segundo a escala e a duración do plano:

11.4.a.1. *Analítica*: A base de encadres que conteñen planos curtos e en xeral de corta duración. Préstase máis ao expresivo e psicolóxico. Analízase a realidade estudándoa por partes, cun ritmo rápido na sucesión.

11.4.a.2. *Sintética*: A base de encadres que conteñen planos longos e, con frecuencia, con profundidade de campo. Dáse unha visión máis completa da realidade, sen vontade de análise. Como aparecen máis obxectos e máis feitos, esixe encadres de máis duración para poder ter bastante tempo de lectura.

11.4.b. Segundo a totalidade do relato:

11.4.b.1. *Narrativa*: Pretende narrar unha serie de feitos. Pode ser:

11.4.b.1.1. *Lineal*: Séguese unha acción única desenvolvida por unha sucesión de escenas de orde cronolóxica.

11.4.b.1.1.2. *Invertida*: Altrénase a orde cronolóxica do relato a partir dunha temporalidade subxectiva dun personaxe ou buscando máis dramatismo.

11.4.b.1.1.3. *Paralela*: Dúas ou máis escenas, independentes cronoloxicamente, desenvólvense simultaneamente creando unha asociación de ideas no espectador. A finalidade é provocar un significado a raíz da súa

comparación. Unha característica é a súa indiferenza temporal, onde non importa que as diferentes accións alternadas sucedan en tempos diferentes ou moi distantes entre si.

11.4.b.1.1.4. *Alterna*: Igual có anterior, pero neste caso cunha correspondencia temporal estrita. Os distintos escenarios adoitan unirse nun mesmo feito ao remate da información.

11.4.b.2. *Expresiva*: Intenta sobre todo unha interpretación artística ou ideolóxica da realidade que se quere amosar na noticia. Pode ser:

11.4.b.2.1. *Métrica*: Baséase na lonxitude dos fragmentos.

11.4.b.2.2. *Rítmica*: En función tanto da lonxitude dos planos como da composición dos encadres. Intenta subliñar o impacto psicolóxico cunha segunda sensación confiada ao ritmo da noticia. Defórmase a realidade dalgún xeito, o ritmo real dun suceso atrasase ou acelérase segundo o que o xornalista queira provocar.

11.4.b.2.3. *Tonal*: Intervenien compoñentes coma o movemento, o son emocional e o ton de cada plano.

11.4.b.2.4. *Harmónica*: Resultado do conflito entre o ton principal do fragmento e a harmonía.

11.4.b.2.5. *Ideolóxica*: Busca un sentido máis intelectual na narración dos feitos ao crear ou evidenciar diferentes

***O tratamento dos sucesos nos informativos diarios
de A3, T5, TVG e TVE no ano 2003***

A oferta que recibe o telespectador galego

tipos de relacións entre sucesos, obxectos, persoas, relacións temporais, espaciais, causais, consecutivas, de analoxía ou de contraste.

12. ANEXO 2: FICHAS DE ANÁLISE DOS INFORMATIVOS

Datos básicos do Galicia Noticias (TVG)

Informativo	Galicia Noticias
Canle	TVG
Data	Luns, 20-01-03 Mércores, 29-01-03 Venres, 07-02-03 Luns, 11-08-03 Mércores, 20-08-03 Venres, 29-08-03
Hora de emisión	13:45
Duración	31'27"
Número de presentadores	2
Presentadores	Irene Lamas e Raúl Quián

O tratamento dos sucesos nos informativos diarios

de A3, T5, TVG e TVE no ano 2003

A oferta que recibe o telespectador galego

Exemplo de escaleta do Galicia Noticias (20/01/2003)

Número	Noticia	Tipo noticia	Bloque temático	Duración	Presentador
1	Cabeceira	Vtr	-	0'07"	-
2	Inserto avogado	Vtr	Sucesos	0'10"	-
3	Presentación: Xuízo prostitución e paso a titus	Dr+dr	Sucesos	0'41"	Irene Lamas + Raúl Quián
4	Titus: Temporal Naufraxio Asistentas ladroas Aumento consumo alcohol	Vtr	Sucesos Sucesos Sucesos Sociedade	0'44"	Raúl Quián
5	Xuízo prostitución	Dr+dr+vtr	Sucesos	2'07"	Irene Lamas + Raúl Quián
6	Afundimento barco	Dr+vtr	Sucesos	2'33"	Irene Lamas
7	Accidentes tráfico	Dr+vtr	Sucesos	1'17"	Raúl Quián
8	++LUFADA++			0'04"	
9	Inserto temporal	Vtr	Sucesos	0'10"	-
10	Temporal	Dr+dr+vtr	Sucesos	2'11"	Irene Lamas + Raúl Quián

O tratamento dos sucesos nos informativos diarios

de A3, T5, TVG e TVE no ano 2003

A oferta que recibe o telespectador galego

11	Accidente tráfico	Dr+col	Sucesos	0'35"	Irene Lamas
12	Prestige	Dr+vtr	Sucesos	2'10"	Raúl Quián
13	Asistenta ladroa	Dr+vtr	Sucesos	1'39"	Irene Lamas
14	Estafa telefónica	Dr+vtr	Sucesos	2'10"	Raúl Quián
15	++LUFADA++			0'04"	
16	Inserto consumo alcol	Vtr	Sociedade	0'14"	-
17	Aumento consumo alcol	Dr+dr+vtr	Sociedade	2'41"	Irene Lamas + Raúl Quián
18	Cortes luz	Dr+vtr	Sociedade	2'20"	Irene Lamas
19	Extravío documentos	Dr+vtr	Sociedade	2'10"	Raúl Quián
20	Encarecemento vivenda	Dr+vtr	Sociedade	2'58"	Irene Lamas
21	++LUFADA++			0'04"	
22	Inserto festa dos fachos	Vtr	Cultura	0'17"	-
23	Festa dos fachos	Dr+dr+vtr	Cultura	2'27"	Raúl Quián + Irene Lamas
24	Despedida	Dr+dr	-	0'26"	Raúl Quián + Irene Lamas

Exemplo de noticia analizada do Galicia Noticias

Noticia		Xuízo prostitución	
Informativo		Galicia Noticias	
Data		Luns, 20-01-03	
Número		1	
Noticia anterior		Titulares	
Noticia seguinte		Afundimento barco	
Sinopse		O Sindicato Español de Pilotos de Líneas Aéreas (SEPLA) quere que se respecte o segredo sumarial da investigación do accidente aéreo en Melilla e pedirá xustiza se os pilotos tomaron alcol ou drogas	
Lugar e data dos feitos		A Coruña, luns 20 xaneiro 2003	
Fontes		Directas	Acusación e defensa
		Indirectas	-
Tipo noticia	Vtr	Intro	Observacións
		Vtr	
		Completo X	
	Inserto		
	Dr/col		
	Dr		
	Col		
	Outros		
Duración total da noticia 2'07"			
Intro	Número presentadores 2		Observacións
	Plano	Ppp	
		Pp	
		Pm X	
		Pa	
		Px	
	M o v e m e n t o s c á m a r a	Travelling	
		Zoom	Abre Pecha
	Outros		
	Duración 0'28"		
	Estilo Informativo/Neutro		
Noticia	Duración 1'39"		Observacións
		Duración 0'57"	
	Estilo	Neutro X	

	O f f	I n s e r t o s	1	Sensacionalista			
				Valorativo			
				Outros			
				Nome e cargo Xulio Barro, avogado da defensa			
				Duración 0'22"			
				C O N T I D O	Neutro		
					Sensacionalista		
					Valorativo X		
					Outros		
				P L A N O	Ppp		
					Pp X		
					Pm		
					Pa		
					Px		
					Movemen- tos cámara	Pano- rámica	
						Z o o m	i n o u t
				Nome e cargo Xulio Barro, avogado da defensa			
				Duración 0'20"			
				C o n t i d o	Neutro		
					Sensaciona- lista		
Valorativo X							
Outros							
P l a n o	Ppp						
	Pp X						
	Pm						
	Pa						
	Px						
	Move- mento	Panorá- mica					
		Z o o m	In O u t				
Imaxes							
Duración 0'57"							
Imaxes do lugar dos feitos							
Imaxes dos protagonistas							
Arquivo							
Infografía	Mapa						
	Fotos						
	Outros						
Outros							
Observacións finais							
Noticia descompensada porque a visión da acusación facilita a o xornalista no off, mentres que a da defensa apórta directamente o avogado, co que cobra máis peso.							

***O tratamento dos sucesos nos informativos diarios
de A3, T5, TVG e TVE no ano 2003***

A oferta que recibe o telespectador galego

Datos básicos do Informativo Territorial Galicia 1

Informativo	Informativo Territorial Galicia 1
Canle	TVE 1
Data	Luns, 20-01-03 Mércores, 29-01-03 Venres, 07-02-03 Luns, 11-08-03 Mércores, 20-08-03 Venres, 29-08-03
Hora de emisión	13:55
Duración	22'30"
Número de presentadores	2
Presentadores	Martina Canicova/Xabier Fortes

O tratamento dos sucesos nos informativos diarios

de A3, T5, TVG e TVE no ano 2003

A oferta que recibe o telespectador galego

Exemplo de escaleta do Informativo Territorial TVE Galicia 1 (20/01/2003)

Número	Noticia	Tipo noticia	Bloque temático	Duración	Presentador
1	Presentación: -Toma posesión conselleiros	Colas	Política	0'25"	Xabier Fortes
2	Paso a titus	Dr+dr	-	0'15"	Xabier Fortes Martina Canicova
3	Titus Obxectivos Xunta Temporal Xuízo trata brancas Molina recuperado	Colas	Política Sucesos Sucesos Deportes	1'	Martina Canicova
4	Obxectivos Xunta	Dr+vtr	Política	1'37"	Xabier Fortes
5	Toma posesión conselleiros	Dr+vtr	Política	1'52"	Martina Canicova
6	López Veiga pesca Canadá	Dr+vtr	Política	1'04"	Xabier Fortes
7	Inserto Beiras	Dr+vtr	Política	0'34"	Martina Canicova
8	++LUFADA++				
9	Chegada fuel Prestige	Dr+vtr	Política	1'07"	Xabier Fortes

O tratamento dos sucesos nos informativos diarios

de A3, T5, TVG e TVE no ano 2003

A oferta que recibe o telespectador galego

10	Paso a Carnota	Dr+conex	Política	0'10"	Martina Canicova
11	Directo Carnota	Conex	Política	0'47"	Xandra Tedín
12	Limpeza fuel	Vtr	Política	1'22"	Xandra Tedín
13	Temporal	Dr+vtr	Sucesos	1'04"	Xabier Fortes
14	Crise pataca Limia	Dr+vtr	Política	1'13"	Martina Canicova
15	Xuízo estafa	Dr+vtr	Sucesos	1'26	Martina Canicova
16	Xuízo trata brancas	Dr+vtr	Sucesos	0'40"	Xabier Fortes
17	Xuízo ex patrón maior	Dr+col	Sucesos	0'35"	Martina Canicova
18	++LUFADA++				
19	Molina recuperado	Dr+col	Deportes	0'30"	Xabier Fortes
20	Depor	Vtr	Deportes	1'12	-
21	Celta	Dr+vtr	Deportes	1'04	Xabier Fortes
22	Exposición	Dr+col	Cultura	0'50"	Martina Canicova
23	Despedida	Dr+dr	-	0'10"	Martina Canicova Xabier Fortes

Exemplo de noticia analizada do Informativo Territorial Galicia 1

Noticia				Xuízo estafa				
Informativo				Informativo TVE Galicia 1				
Data				Luns, 20-01-03				
Número				14				
Noticia anterior				Crise pataca A Limia				
Noticia seguinte				Xuízo rede trata brancas				
Sinopse				Xulgan na Audiencia Provincial de Lugo un matrimonio de Becerreá por sacarlle cartos a un enfermo mental				
Lugar e data dos feitos				Lugo, 20-01-03				
Fontes		Directas		-----				
		Indirectas		-----				
Tipo noticia	Vtr	Intro X		Observacións Presenta Martina Canicova				
		Vtr						
		Completo X						
	Inserto							
	Dr/col							
	Dr							
	Col							
	Outros							
Duración total da noticia				1'49"				
Intro	Número presentadores 1			Observacións				
	Plano	Ppp						
		Pp						
		Pm X						
		Pa						
		Px						
		Movementos cámara	Travelling					
			Zoom					In
		Out						
Outros								
Duración 0'23"								
Estilo Informativo/neutro								
Noticia	Duración 1'26"			Observacións				
	Off	Duración 0'57"						
		Estilo	Neutro X					
			Sensacionalista					
			Valorativo					
			Outros					
	1	Nome e cargo José Manuel Pombo, Avogado defensa						
		Duración 0'15"						
		Contido	Neutro					
			Sensacionalista					
			Valorativo X					
			Outros					
		Plano	Ppp					
			Pp X					
			Pm					
Pa								
Px								

O tratamento dos sucesos nos informativos diarios

de A3, T5, TVG e TVE no ano 2003

A oferta que recibe o telespectador galego

		I n s e r t o s	2		Movimentos cámara	Panorámica			
					Zoom	In			
						Out			
				Nome e cargo Víctor Echegaray, avogado acusación particular					
				Duración 0'14"					
				Contido	Neutro				
					Sensacionalista				
					Valorativo X				
					Outros				
				Plano	Ppp				
					Pp X				
					Pm				
					Pa				
					Px				
					Movementos cámara	Panorámica			
						Zoom	In		
						Out			
Imaxes						Duración 0'57"			
						Relación imaxe- feito	Imaxes do feito X		
							Imaxes do lugar dos feitos X		
							Imaxes dos protagonistas		
							Arquivo		
							Infografía	Mapa	
								Fotos	
								Reconstrución feitos	
Outros									
Observacións finais						Noticia equilibrada, redactada de xeito neutro e con insertos das dúas partes, tanto da defensa como da acusación particular.			

***O tratamento dos sucesos nos informativos diarios
de A3, T5, TVG e TVE no ano 2003***

A oferta que recibe o telespectador galego

Datos básicos de A3 Noticias Galicia

Informativo	A3 Noticias Galicia
Canle	A3
Data	Luns, 20-01-03 Mércores, 29-01-03 Venres, 07-02-03 Luns, 11-08-03 Mércores, 20-08-03 Venres, 29-08-03
Hora de emisión	13:30 no inverno / 13:20 no verán
Duración	25'41" de media no inverno / 4'28" de media no verán
Número de presentadores	1
Presentadores	Luís Fraga
Número medio de noticias	A media é de 13'33 noticias por informativo. No inverno é de 21 e no verán de 5'67.

O tratamento dos sucesos nos informativos diarios

de A3, T5, TVG e TVE no ano 2003

A oferta que recibe o telespectador galego

Exemplo de escaleta de A3 Noticias Galicia (20/01/2003)

Nº	Noticia	Tipo noticia	Bloque temático	Duración	Presentador
1	Cabeceira	Vtr	-	0'11"	-
2	Novos conselleiros	Col	Política	0'31"	Luís Fraga
3	Prestige	Dr+col	Sucesos	0'31"	Luís Fraga
4	Temporal	Col	Sucesos	0'13"	Luís Fraga
5	Xuízo trata brancas	Dr+col	Sucesos	0'21"	Luís Fraga
6	Accidente tráfico	Col	Sucesos	0'16"	Luís Fraga
7	Volve Molina	Dr+col	Deportes	0'16"	Luís Fraga
8	Comeza informativo	Dr	-	0'03"	Luís Fraga
9	++LUFADA++	-	-	0'03"	-
10	Novos conselleiros	Dr+vtr	Política	2'47"	Luís Fraga
11	Declaracións Palmou	Dr+vtr	Política	0'25"	Luís Fraga
12	Inserto Beiras	Dr+vtr	Política	0'37"	Luís Fraga
13	Oposición Touriño	Colas	Política	0'34"	Luís Fraga
14	Chapapote Lira	Dr+vtr	Sucesos	1'39"	Luís Fraga
15	Temporal	Dr+vtr	Sucesos	1'39"	Luís Fraga
16	Accidente tráfico	Dr+vtr	Sucesos	1'29"	Luís Fraga
17	++LUFADA++	-	-	0'03"	-
18	Xuízo trata brancas	Dr+vtr	Sucesos	1'44"	Luís Fraga
19	Xuízo patrón maior	Dr+col	Sucesos	0'26"	Luís Fraga
20	Breves:	Dr+vtr		1'03"	Luís Fraga

O tratamento dos sucesos nos informativos diarios

de A3, T5, TVG e TVE no ano 2003

A oferta que recibe o telespectador galego

	Folga estivadores Recinto feiral Coruña Taxa abortos		Economía Política Sociedade		
21	Reforma código penal	Dr+vtr	Sociedade	1'06"	Luís Fraga
22	++PUBLICIDADE++	-	-	-	-
23	++LUFADA++	-	-	0'06"	-
24	Volve Molina	Dr+col	Deportes	0'39"	Luís Fraga
25	Insertos Molina	Vtr	Deportes	1'07"	Luís Fraga
26	Dépor-Bilbao	Dr+vtr	Deportes	1'50"	Luís Fraga
27	Celta	Dr+vtr	Deportes	1'30"	Luís Fraga
28	Clasificación 1ª	Colas	Deportes	0'26"	Luís Fraga
29	Racing e Compos	Dr+vtr	Deportes	1'30"	Luís Fraga
30	Clasificación 2ª	Colas	Deportes	0'20"	Luís Fraga
31	+PUBLICIDADE+	-	-	-	-
32	O Tempo	Dr+vtr	Sociedade	1'10"	Luís Fraga
33	++PUBLICIDADE++	-	-	-	-
34	Recordatorio do máis importante: 1. Novos conselleiros 2. Prestige 3. Temporal	Dr+col	 1. Política 2. Sucesos 3. Sucesos	0'48"	Luís Fraga
35	Despedida	Dr	-	0'13"	Luís Fraga

O tratamento dos sucesos nos informativos diarios

de A3, T5, TVG e TVE no ano 2003

A oferta que recibe o telespectador galego

Exemplo de noticia analizada de A3 Noticias Galicia

Noticia				Xuízo trata brancas								
Informativo				A3 Noticias Galicia								
Data				Luns, 20-01-03								
Número				8								
Noticia anterior				Lufada								
Noticia seguinte				Xuízo Patrón Maior								
Sinopse				Comeza o xuízo contra 9 persoas acusadas de obrigar a mulleres a prostituírse								
Lugar e data dos feitos				A Coruña, luns 20 xaneiro 2006								
Fontes		Directas		Acusación e defensa								
		Indirectas		-								
Tipo noticia	Vtr			Intro		Observacións						
				Vtr								
				Completo X								
	Inserto											
	Dr/col											
	Dr											
	Col											
	Outros											
Duración total da noticia 1'44"												
Intro	Número presentadores 1						Observacións					
	Plano	Ppp				Presenta Luís Fraga						
		Pp										
		Pm X										
		Pa										
		Px										
	Movementsos cámara	Travelling										
		Zoom	In									
			Out									
	Outros											
	Duración 0'18"											
	Estilo Informativo/Neutro											
Noticia	Duración 1'24"						Observacións					
	Off	Duración 0'53"										
		Estilo	Neutro X									
			Sensacionalista									
			Valorativo									
			Outros									
	I n s e r t o s	1	Nome e cargo Julio Barros, avogado defensor									
			Duración 0'19"									
		Contido	Neutro									
			Sensacionalista									
			Valorativo X									
			Outros									
		Plano	Ppp									
			Pp X									
			Pm									
			Pa									
			Px									
			Movementsos	Panorámica								

O tratamento dos sucesos nos informativos diarios

de A3, T5, TVG e TVE no ano 2003

A oferta que recibe o telespectador galego

					cámara	Zoom	In Out	
Imaxes								Duración 0'53"
								Relación imaxe- feito
								Imaxes do feito X
								Imaxes do lugar dos feitos
								Imaxes dos protagonistas
								Arquivo
								Infografía
								Mapa
								Fotos
								Reconstrución feitos
								Outros
								Outros
Observacións finais								<p>Medianiña do redactor David Carracedo, en PP, informativa e de 0'12" de duración.</p> <p>Na noticia exprésanse os puntos de vista das dúas partes, acusación e defensa, pero o da defensa vese reforzado fronte ó da acusación por ter, amais do off, un inserto.</p>

***O tratamento dos sucesos nos informativos diarios
de A3, T5, TVG e TVE no ano 2003***

A oferta que recibe o telespectador galego

Datos básicos do Telexornal Mediodía (20/01/2003)

Informativo	Telexornal Mediodía
Canle	TVG
Data	Luns, 20-01-03 Mércores, 29-01-03 Venres, 07-02-03 Luns, 11-08-03 Mércores, 20-08-03 Venres, 29-08-03
Hora de emisión	14:25
Duración	47'50"
Número de presentadores	1
Presentadores	Marga Pazos. Substitúena Gloria Rodríguez e Carlos Macía no verán

O tratamento dos sucesos nos informativos diarios

de A3, T5, TVG e TVE no ano 2003

A oferta que recibe o telespectador galego

Exemplo de escaleta do Telexornal Mediodía (20/01/2003)

Nº	Noticia	Tipo noticia	Bloque temático	Duración	Presentador
1	Cabeceira	Vtr	-	0'10"	-
2	Novos conselleiros	Dr+col	Política	0'59"	Marga Pazos
3	Paso a titulares Titus: Consello da Xunta Prestige Abordaxe Greenpeace Delegación Canadá Temporal Xuízo prostitución Iraq Dépor e Celta	Dr+vtr	Política Política Sociedade Política Sucesos Sucesos Política Deportes	1'41"	Marga Pazos
4	++LUFADA++	Vtr	-	0'02"	-
5	Volve Molina	Dr+col	Deportes	0'33"	Marga Pazos
6	Almodóvar Globo de Ouro	Dr+col	Cultura	0'34"	Marga Pazos
7	++LUFADA++	-	-	0'04"	-
8	Novos conselleiros	Dr+vtr	Política	2'06"	Marga Pazos

O tratamento dos sucesos nos informativos diarios

de A3, T5, TVG e TVE no ano 2003

A oferta que recibe o telespectador galego

9	Reaccións novos conselleiros	Vtr	Política	1'37"	-
10	Declaracións Fraga	Dr+vtr	Política	3'13"	Marga Pazos
11	Reacción Touriño	Dr+vtr	Política	0'45"	Marga Pazos
12	Reacción Beiras	Dr+vtr	Política	0'59"	Marga Pazos
13	Reacción Palmou	Dr+vtr	Política	0'46"	Marga Pazos
14	++LUFADA++	-	-	0'04"	-
15	Temporal	Dr+vtr	Sucesos	1'31"	Marga Pazos
16	Neve Lugo	Vtr	Sucesos	1'27"	-
17	Temporal resto Galicia	Vtr	Sucesos	1'19"	-
18	Accidentes tráfico	Dr+col	Sucesos	0'35"	Marga Pazos
19	Afundimento barco	Dr+vtr	Sucesos	1'35"	Marga Pazos
20	++LUFADA++	-	-	0'04"	-
21	Limpeza Prestige	Dr+vtr	Sucesos	1'30"	Marga Pazos
22	Limpeza fuel fóra de Galicia	Dr+vtr	Sucesos	1'33"	Marga Pazos
23	Consellos dende USA	Dr+vtr	Sucesos	1'38"	Marga Pazos
24	Delegación Canadá	Dr+vtr	Política	1'46"	Marga Pazos
25	Consello ministros	Dr+col	Política	0'47"	Marga Pazos
26	Concello Vigo e Prestige	Dr+col	Política	0'44"	Marga Pazos
27	Querela Nunca Máis	Dr+vtr	Política	0'59"	Marga Pazos
28	Abordaxe Greenpeace	Dr+vtr	Sociedade	2'00"	Marga Pazos
29	Folga peiraos	Dr+col	Economía	0'34"	Marga Pazos

O tratamento dos sucesos nos informativos diarios

de A3, T5, TVG e TVE no ano 2003

A oferta que recibe o telespectador galego

30	++LUFADA++	-	-	0'04"	-
31	Operación antipiratería	Dr+col	Sucesos	0'34"	Marga Pazos
32	Xuízo patrón maior	Dr+vtr	Sucesos	1'39"	Marga Pazos
33	Xuízo prostitución	Dr+vtr	Sucesos	1'38"	Marga Pazos
34	Narcotráfico	Dr+vtr	Sucesos	0'54"	Marga Pazos
35	Delegación Letonia	Dr+col	Política	0'35"	Marga Pazos
36	++LUFADA++	-	-	0'04"	-
37	Enquisa voto	Dr+col	Política	0'38"	Marga Pazos
38	Reacción Zapatero	Dr+vtr	Política	0'40"	Marga Pazos
39	Arenas contra PSOE	Dr+vtr	Política	0'50"	Marga Pazos
40	++LUFADA++	-	-	0'04"	-
41	Iraq	Dr+vtr	Política	2'16"	Marga Pazos
42	Redada UK	Dr+col	Sucesos	0'41"	Marga Pazos
43	Crise Venezuela	Dr+vtr	Política	1'32"	Marga Pazos
44	++LUFADA++	-	-	0'04"	-
45	Almodóvar Globo de Ouro	Dr+vtr	Cultura	1'47"	Marga Pazos
46	Premios Pontevedra	Dr+col	Cultura	0'45"	Marga Pazos
47	Festa dos fachóns	Dr+vtr	Sociedade	1'30"	Marga Pazos
48	Home prehistórico	Dr+vtr	Cultura	1'00"	Marga Pazos
49	Funeral Familia Real	Dr+vtr	Política	1'15"	Marga Pazos
50	Camilo José Cela	Dr+vtr	Cultura	1'15"	Marga Pazos
51	Programa TVG	Dr+col	Cultura	0'40"	Marga Pazos

***O tratamento dos sucesos nos informativos diarios
de A3, T5, TVG e TVE no ano 2003***

A oferta que recibe o telespectador galego

52	Recomendación literaria	Dr+vtr	Cultura	0'50"	Marga Pazos
53	Despedida	Dr	-	0'25"	Marga Pazos

O tratamento dos sucesos nos informativos diarios

de A3, T5, TVG e TVE no ano 2003

A oferta que recibe o telespectador galego

Exemplo de noticia analizada do Telexornal Mediodía

Noticia				Accidentes tráfico												
Informativo				Telexornal Mediodía												
Data				Luns, 20-01-03												
Número				10												
Noticia anterior				Temporal resto Galicia												
Noticia seguinte				Afundimento barco												
Sinopse				Balance accidentes de tráfico												
Lugar e data dos feitos				España, de venres 17 a luns 20 xaneiro 2003												
Fontes		Directas		Protección Civil e Dirección Xeral de Tráfico												
		Indirectas		-												
Tipo noticia	Vtr	Intro		Observacións												
		Vtr														
		Completo														
	Inserto															
	Dr/col X															
	Dr															
	Col															
	Outros															
Duración total da noticia 0'35"																
Intro	Número presentadores 1			Observacións Presenta Marga Pazos												
	Plano	Ppp														
		Pp														
		Pm X														
		Pa														
		Px														
		Movimentos cámara	Travelling													
			Zoom	In	Out											
	Outros															
	Duración 0'11"															
	Estilo Informativo/Neutro															
Noticia	Duración 0'35"			Observacións												
	Off	Duración 0'24"														
		E	Neutro X													
		S	Sensacionalista													
		T	Valorativo													
		I	Outros													
	L															
	O															
Imaxes				Duración 0'24"												
				Relación imaxe-feito	Imaxes do feito X											
					Imaxes do lugar dos feitos											
					Imaxes dos protagonistas											
					Arquivo											
					Infografía	Mapa										
						Fotos										
						Rec. feitos										
						Outros										
				Outros												
Observacións finais																

***O tratamento dos sucesos nos informativos diarios
de A3, T5, TVG e TVE no ano 2003***

A oferta que recibe o telespectador galego

Datos básicos do Telediario 1

Informativo	Telediario 1
Canle	TVE 1
Data	Luns, 20-01-03 Mércores, 29-01-03 Venres, 07-02-03 Luns, 11-08-03 Mércores, 20-08-03 Venres, 29-08-03
Hora de emisión	15:00
Duración	45'41"
Número de presentadores	8*
Presentadores	Ana Blanco (*Jesús Álvarez en deportes) Letizia Ortiz e Josep Puigbó no verán *(Igor Gómez en deportes)

Exemplo de escaleta do Telediario 1 (20/01/2003)

Número	Noticia	Tipo noticia	Bloque temático	Duración	Presentador
1	Cabeceira + Presentación: -Pedro Almodóvar gaña Globo de Ouro	Colas	Cultura	0'47"	Ana Blanco
2	Inserto Almodóvar	Vtr	Cultura	0'17"	-
3	Detencións Greenpeace	Dr+col	Sociedade	0'50"	Ana Blanco
4	Paso a titus	Dr	-	0'05"	Ana Blanco
5	Titus: Acordo ONU e Iraq Prezos vivenda Investigan accidente avión Fútbol	Colas	Política Economía Sucesos Deportes	0'50"	Ana Blanco
6	Almodóvar Globo de Ouro	Dr+conex	Cultura	0'20"	Ana Blanco
7	Conex Nova Iork	Conex	Cultura	1'09"	Rosa María Molló
8	Almodóvar Globo de Ouro	Vtr	Cultura	1'31"	-
9	Éxito Almodóvar	Dr+vtr	Cultura	2'04"	Ana Blanco

O tratamento dos sucesos nos informativos diarios

de A3, T5, TVG e TVE no ano 2003

A oferta que recibe o telespectador galego

10	Acordo Onu e Iraq	Dr+vtr	Política	2'00"	Ana Blanco
11	Loita contra terrorismo en Londres	Dr+vtr	Política	1'39"	Ana Blanco
12	Entrégase criminal guerra serbio	Dr+col	Política	0'39"	Ana Blanco
13	++LUFADA++	-	-	-	-
14	Xuramento novos conselleiros	Dr+vtr	Política	1'10"	Ana Blanco
15	Prestige	Dr+vtr	Política	2'19"	Ana Blanco
16	Remolcador Prestige	Vtr	Política	2'24"	-
17	Internacional socialista	Dr+vtr	Política	1'42"	Ana Blanco
18	Inserto Caldera	Dr+vtr	Política	0'33"	Ana Blanco
19	Inserto Arenas	Dr+vtr	Política	0'52"	Ana Blanco
20	Condena etarra	Dr+col	Política	0'34	Ana Blanco
21	Aznar inaugura xulgados	Dr+vtr	Política	1'20	Ana Blanco
22	Prezos vivenda	Dr+vtr	Economía	1'46"	Ana Blanco
23	Investigan accidente aéreo	Dr+vtr	Sucesos	1'50"	Ana Blanco
24	Desmantelad a rede piratería	Dr+vtr	Sucesos	1'26"	Ana Blanco
25	Investigación suicidio	Dr+vtr	Sucesos	1'26"	Ana Blanco

O tratamento dos sucesos nos informativos diarios

de A3, T5, TVG e TVE no ano 2003

A oferta que recibe o telespectador galego

26	Xuízo enfermeira	Dr+vtr	Sucesos	1'32"	Ana Blanco
27	Detencións Greenpeace	Dr+vtr	Sociedade	1'50"	Ana Blanco
28	++LUFADA++	-	-	0'05"	-
29	++PUBLI++	-	-	0'10"	-
30	Paso deportes	Dr+dr	Deportes	0'30"	Ana Blanco + Jesús Álvarez
31	Madrid-Atleti	Colas	Deportes	0'23"	Jesús Álvarez
32	Madrid-Atleti	Vtr	Deportes	1'24"	-
33	Declaracións	Vtr	Deportes	1'26"	-
34	Volta Molina	Dr+col	Deportes	0'25"	Jesús Álvarez
35	Volta Molina	Vtr	Deportes	1'08"	-
36	Destitución Fernando Vázquez e resto xornada	Dr+vtr	Deportes	1'50"	Jesús Álvarez
37	Barça	Dr+vtr	Deportes	1'41"	Jesús Alvarez
38	Open Australia	Dr+vtr	Deportes	1'05"	Jesús Álvarez
39	Resto deporte	Vtr	Deportes	1'17"	-
40	Paso a informativo	Dr+dr	-	0'05"	Jesús Álvarez + Ana Blanco
41	Funeral Infanta	Dr+vtr	Sociedade	1'09"	Ana Blanco
42	Expo Eduardo Arroyo e despedida	Dr+vtr	Cultura	2'17"	Ana Blanco

O tratamento dos sucesos nos informativos diarios

de A3, T5, TVG e TVE no ano 2003

A oferta que recibe o telespectador galego

Exemplo de noticia analizada do Telediario 1

Noticia			Desmantelada rede piratería					
Informativo			Telediario 1					
Data			Luns, 20-01-03					
Número			17					
Noticia anterior			Investigan accidente aéreo					
Noticia seguinte			Investigación suicidio					
Sinopse			A Policía Nacional detén a 40 persoas e desmantela unha rede internacional de piratería					
Lugar e data dos feitos			Madrid e Xetafe, a operación comezou en setembro de 2002					
F o n t e s	Directas		Policía e Ministerio do interior					
	Indirectas		-					
T i p o n o t i c i a	V t r	Intro	Observacións					
		Vtr						
		Completo X						
		Inserto						
		Dr/col						
		Dr						
		Col						
		Outros						
		Outros						
Duración total da noticia 1'26"								
I n t r o	Número presentadores 1		Observacións Presenta Ana Blanco					
	P l a n o	Ppp						
		Pp						
		Pm X						
		Pa						
		Px						
		Movimentos cámara				Travelling		
		Z				In		
		o				Out		
		m						
Outros								
Duración 0'12"								
Estilo Informativo/Neutro								
	Duración 1'14"		Observacións					
	Off	Duración 0'41"						
		Estilo				Neutro X		
						Sensacionalista		
						Valorativo		
						Outros		
	Insertos					Nome e cargo Ángel Acebes, Ministro del Interior		
		Duración 0'10"						

N o t i c i a			1	Contido	Neutro			
					Sensacionalista			
					Valorativo X			
					Outros			
					Plano	Ppp		
						Pp		
						Pm X		
						Pa		
						Px		
						Movimentos cámara	Panorámica	
				Zoom	In			
					Out			
				2	Nome e cargo Ángel Acebes, Ministro del Interior			
					Duración 0'23"			
					Contido	Neutro		
						Sensacionalista		
						Valorativo X		
						Outros		
					Plano	Ppp		
						Pp		
Pm X								
Pa								
Px								
Movimentos cámara	Panorámica							
	Zoom	In						
	Out							
Imaxes								
Duración 0'41"								
Relación imaxe- feito								
Imaxes do feito X								
Imaxes do lugar dos feitos								
Imaxes dos protagonistas								
Arquivo								
Infografía								
Mapa								
Fotos								
Reconstrución feitos								
Outros								
Outros								
Observacións finais								

Datos básicos de A3 Noticias 1ª Edición

Informativo	A3 Noticias (1ª Edición)
Canle	A3
Data	Luns, 20-01-03 Mércores, 29-01-03 Venres, 07-02-03 Luns, 11-08-03 Mércores, 20-08-03 Venres, 29-08-03
Hora de emisión	15:00
Duración	45'59" No inverno a duración media é maior (46'12") e no verán menor (45'06"). En todo caso, as diferenzas non son demasiado significativas.
Número de presentadores	4 por informativo en circunstancias normais: 2 para información xeral, 1 para deportes e 1 para a información meteorolóxica. En periodos de vacacións hai 1 só presentador de información xeral.
Presentadores	Olga Viza e Manu Carreño (Información xeral), José Antonio Luque (Deportes) e Minerva Piquero (Información meteorolóxica). Lola Hernández substitúe a José Antonio Luque na información deportiva semanal durante o verán.

Exemplo de escaleta de A3 Noticias 1ª Edición (20/01/03)

Nº	Noticia	Tipo noticia	Bloque temático	Duración	Presentador
1	Globo de Ouro Almodóvar	Colas	Cultura	0'14"	Olga Viza
2	Abordaxe Greenpeace	Dr+col	Sucesos	0'36"	Olga Viza
3	Iraq	Dr+dr+col	Política	0'23"	Olga Viza + Manu Carreño
4	Operación antipiratería	Colas	Sucesos	0'19"	Olga Viza
5	Seguimento accidente avión	Colas	Sucesos	0'13"	Manu Carreño
6	Menciña cancro	Colas	Sociedade	0'16"	Olga Viza
7	Derbi madrileño e deportes	Dr+col	Deportes	0'36"	Manu Carreño
8	++LUFADA++	-	-	0'11"	-
9	Abordaxe Greenpeace	Colas	Sucesos	0'21"	-
10	Abordaxe Greenpeace	Dr+vtr	Sucesos	2'03"	Olga Viza
11	Temporal	Dr+col	Sucesos	0'34"	Manu Carreño
12	Chegada fuel	Dr+vtr	Sucesos	1'23"	Manu Carreño
13	Temporal no País Vasco	Vtr	Sucesos	0'55"	-
14	Galicia e política	Dr+col	Política	0'49"	Olga Viza
15	Aznar e xustiza	Dr+vtr	Política	1'15"	Manu Carreño

O tratamento dos sucesos nos informativos diarios

de A3, T5, TVG e TVE no ano 2003

A oferta que recibe o telespectador galego

16	Zapatero en Roma	Dr+col	Política	0'31"	Olga Viza
17	Inserto Zapatero	Vtr	Política	0'18"	-
18	PP	Dr+vtr	Política	0'40"	Manu Carreño
19	++LUFADA++	-	-	0'03"	-
20	Globo de Ouro Almodóvar	Dr+vtr	Cultura	1'55"	Olga Viza
21	Posible Óscar	Dr+vtr	Cultura	1'43"	Manu Carreño
22	++LUFADA IRAQ++	-	-	0'16"	-
23	Myers visita tropas	Colas	Política	0'24"	Olga Viza
24	Boa vontade Iraq	Dr+vtr	Política	1'38"	Olga Viza
25	Envío tropas	Dr+vtr	Política	1'50"	Manu Carreño
26	Incendios Australia	Dr+col	Sucesos	0'33"	Olga Viza
27	Fame Mongolia	Colas	Sucesos	0'26"	Manu Carreño
28	Enfermos terminais	Dr+vtr	Sociedade	1'48"	Manu Carreño
29	++LUFADA++	-	-	0'03"	-
30	Seguimento accidente avión	Dr+vtr	Sucesos	1'33"	Olga Viza
31	Operación antipiratería	Colas	Sucesos	0'10"	Manu Carreño
32	Operación antipiratería	Dr+vtr	Sucesos	1'28"	Manu Carreño
33	Top Manta	Vtr	Sociedade	1'39"	-
34	Estafa silicona	Dr+vtr	Sucesos	1'15"	Olga Viza
35	Malos tratos mortais	Dr+vtr	Sucesos	1'11"	Olga Viza
36	Menciña cancro	Dr+vtr	Sociedade	1'39"	Manu Carreño

O tratamento dos sucesos nos informativos diarios

de A3, T5, TVG e TVE no ano 2003

A oferta que recibe o telespectador galego

37	Alumnos estranxeiros	Dr+vtr	Sociedade	1'35"	Olga Viza
38	++LUFADA++	-	-	0'05"	-
39	Derbi madrileño	Dr+dr+dr+col	Deportes	1'01"	Olga Viza + Manu Carreño + José Antonio Luque
40	Derbi madrileño	Dr+vtr	Deportes	2'16"	José Antonio Luque
41	Derbi especial	Dr+vtr	Deportes	2'03"	José Antonio Luque
42	Afeccionados no exterior	Dr+vtr	Deportes	1'52"	José Antonio Luque
43	Barça	Dr+vtr	Deportes	1'30"	José Antonio Luque
44	Cae Fernando Vázquez e breves	Dr+vtr	Deportes	1'41"	José Antonio Luque
45	Volve Molina	Dr+col	Deportes	0'37"	José Antonio Luque
46	Liga ACB	Dr+col	Deportes	0'42"	José Antonio Luque
47	Despedida deportes e Semana Moda	Dr+dr+col	Sociedade	1'30"	José Antonio Luque + Olga Viza
48	++PUBLICIDADE ++	-	-	-	-
49	O tempo	Dr	Sociedade	0'06"	Manu Carreño
50	++PUBLICIDADE ++	-	-	-	-
51	O tempo	Dr+col	Sociedade	1'17"	Minerva Piquero
52	++PUBLICIDADE ++	-	-	-	-
53	Despedida	Dr+dr	-	0'22"	-

O tratamento dos sucesos nos informativos diarios

de A3, T5, TVG e TVE no ano 2003

A oferta que recibe o telespectador galego

Exemplo de noticia analizada de A3 Noticias 1ª Edición

Noticia				Operación antipiratería						
Informativo				A3 Noticias 1ª Edición						
Data				Luns, 20-01-03						
Número				21						
Noticia anterior				Operación antipiratería						
Noticia seguinte				Top Manta						
Sinopse				A policía desartella unha importante rede e piratería de CD's e DVD's.						
Lugar e data dos feitos				Madrid, data sen especificar						
Fon tes		Directas		Policía e Ministerio do Interior						
		Indirectas		-						
T i p o n o t i c i a	Vtr	Intro		Observacións						
				Vtr						
				Completo X						
		Inserto								
		Dr/col								
		Dr								
		Col								
		Outros								
Duración total da noticia 1'28"										
I n t r o	Número presentadores 1			Observacións						
	Plano	Ppp		Presenta Manu Carreño						
		Pp								
		Pm X								
		Pa								
		Px								
		Movimentos cámara	Travelling							
			Zoom					In		
		Out								
	Outros									
Duración 0'12"										
Estilo Informativo										
N o t i c i a	Duración 1'16"			Observacións						
	E s t i l o	Duración 0'43"								
		Neutro X								
		Sensacionalista								
		Valorativo								
	Outros									
	O f f i c e	I n s e r	1	Nome e cargo Ángel Acebes, Ministro do Interior						
				Duración 0'23"						
				Contido	Neutro					
					Sensacionalista					
Valorativo X										
Outros										
Plano		Ppp								

O tratamento dos sucesos nos informativos diarios

de A3, T5, TVG e TVE no ano 2003

A oferta que recibe o telespectador galego

i a		t o s			Pp					
					Pm X					
					Pa					
					Px					
					Movimentos cámara	Panorámica				
						Zoom	In			
			Out							
Imaxes								Duración 0'43"		
								Relación imaxe- feito	Imaxes do feito X	
									Imaxes do lugar dos feitos	
									Imaxes dos protagonistas	
									Arquivo	
									Infografía	Mapa
										Fotos
								Reconstrución feitos		
Outros										
Observacións finais								Imaxes cedidas pola policía.		

O tratamento dos sucesos nos informativos diarios

de A3, T5, TVG e TVE no ano 2003

A oferta que recibe o telespectador galego

Datos básicos de Informativos T5 1ª Edición

Informativo	Informativos T5 1ª Edición
Canle	T5
Data	Luns, 20-01-03 Mércores, 29-01-03 Venres, 07-02-03 Luns, 11-08-03 Mércores, 20-08-03 Venres, 29-08-03
Hora de emisión	14:25
Duración	47'58" de media
Número de presentadores	4 por informativo
Presentadores	Hilario Pino e Carme Chaparro (Información xeral), Antonio Lobato e Juan Villanueva (Deportes), e Rosalía Fernández, Eva Berlanga e Mario Picazo (Información meteorolóxica). Verán: Carme Chaparro e Màxim Huerta (Información xeral), Juan Antonio Villanueva (Deportes), Rosalía Fernández, Eva Berlanga e Mario Picazo (Información meteorolóxica).

Exemplo de escaleta de Informativos T5 1ª Edición (20/01/03)

Nº	Noticia	Tipo noticia	Bloque temático	Duración	Presentador
1	Cabeceira	Vtr	-	0'02"	-
2	Titulares: Abordaxe Greenpeace Topos en ETA Cambios na Xunta Pilotos con alcol e coca Real Sociedad e líder	Col	Sucesos Política Política Sucesos Deportes	1'31"	Hilario Pino
3	Paso a deportes	Dr+dr	Deportes	0'14"	Hilario Pino + Antonio Lobato
4	Detalles derbi Madrid	Dr+col	Deportes	0'46"	Antonio Lobato
5	Almodóvar Globo de Ouro	Dr+vtr	Cultura	1'39"	Hilario Pino
6	Globos de Ouro	Vtr	Cultura	1'45"	-
7	Abordaxe Greenpeace	Dr+vtr	Sucesos	0'35"	Hilario Pino
8	Abordaxe Greenpeace	Dr+vtr	Sucesos	1'21"	Hilario Pino

O tratamento dos sucesos nos informativos diarios

de A3, T5, TVG e TVE no ano 2003

A oferta que recibe o telespectador galego

9	Vento e chapapote	Dr+dr+col	Sucesos	0'51"	Hilario Pino + Carme Chaparro
10	Chapapote Galicia	Dr+conex	Sucesos	0'12"	Hilario Pino + María Varela
11	Chapapote Galicia	Conex	Sucesos	0'57"	María Varela
12	Barcos Marrocos	Dr+vtr	Política	1'49"	Hilario Pino
13	Consello ministros en Galicia e novo goberno Xunta	Dr+vtr	Política	1'39"	Hilario Pino
14	Aznar inaugura xulgados	Dr+vtr	Política	1'36"	Hilario Pino
15	Topos en Eta	Dr+vtr	Política	2'34"	Hilario Pino
16	Detencións Londres	Dr+dr+col	Sucesos	0'33"	Hilario Pino + Carme Chaparro
17	Iraq	Dr+vtr	Política	1'20"	Hilario Pino
18	Portaavións americano	Col	Política	0'21"	Hilario Pino
19	Zapatero sobre Iraq	Dr+vtr	Política	0'38"	Hilario Pino
20	Pilotos con alcol e cocaína	Dr+vtr	Sucesos	1'33"	Hilario Pino
21	Funeral Real + Pócimas máxicas	Colas	Sociedade	0'27"	Hilario Pino
22	++PUBLICIDADE++	-	-	-	-
23	++LUFADA++	-	-	0'07"	-
24	Funeral Real	Colas	Sociedade	0'27"	Hilario Pino
25	Funeral Real	Dr+vtr	Sociedade	1'25"	Hilario Pino
26	Indemnización	Dr+dr+col	Sucesos	0'42"	Hilario Pino + Carme Chaparro
27	Fórmulas máxicas	Dr+vtr	Sociedade	1'38"	Hilario Pino
28	Operación antipiratería	Dr+dr+col	Sucesos	0'41"	Hilario Pino + Carme Chaparro

O tratamento dos sucesos nos informativos diarios

de A3, T5, TVG e TVE no ano 2003

A oferta que recibe o telespectador galego

29	Operación antidroga	Col	Sucesos	0'32"	Hilario Pino
30	Drogas na sociedade	Dr+vtr	Sociedade	2'08"	Hilario Pino
31	Discapacitados	Dr+vtr	Sociedade	1'36"	Hilario Pino
32	Petardos	Dr+vtr	Sucesos	1'52"	Hilario Pino
33	++LUFADA++	-	-	0'10"	-
34	Intento suicidio	Colas	Sucesos	0'37"	Hilario Pino
35	Violencia doméstica	Dr+vtr	Sucesos	1'23"	Hilario Pino
36	Momia	Dr+vtr	Cultura	1'40"	Hilario Pino
37	Incendio Australia	Colas	Sucesos	0'26"	Hilario Pino
38	Fame Mongolia	Dr+dr+col	Sucesos	0'27"	Hilario Pino + Carme Chaparro
39	Eminem no cine	Dr+vtr	Cultura	2'01"	Hilario Pino
40	Tamborrada Donosti	Colas	Cultura	0'43"	Hilario Pino
41	++PUBLICIDADE++	-	-	-	-
42	Paso deportes	Dr+dr	Deportes	0'17"	Hilario Pino + Antonio Lobato
43	Derbi Madrid	Dr+col	Deportes	0'24"	Antonio Lobato
44	Detalles derbi	Colas	Deportes	0'39"	Antonio Lobato
45	Crónica derbi	Vtr	Deportes	1'35"	-
46	Dispositivo seguridade	Dr+vtr	Deportes	1'59"	Antonio Lobato
47	Resto xornada	Dr+vtr	Deportes	1'07"	Antonio Lobato
48	Cae Fernando Vázquez	Colas	Deportes	0'19"	Antonio Lobato
49	Volve Molina	Dr+col	Deportes	0'19"	Antonio Lobato
50	Liga ACB	Dr+col	Deportes	0'26"	Antonio Lobato

***O tratamento dos sucesos nos informativos diarios
de A3, T5, TVG e TVE no ano 2003***

A oferta que recibe o telespectador galego

51	Open Australia	Colas	Deportes	0'29"	Antonio Lobato
52	++PUBLICIDADE ++	-	-	-	-
53	Información meteorolóxica	Dr+dr+ col	Sociedade	1'17"	Hilario Pino + Rosalía Fernández
54	++PUBLICIDADE ++	-	-	-	-
55	Despedida	Dr	-	0'15"	Hilario Pino

O tratamento dos sucesos nos informativos diarios

de A3, T5, TVG e TVE no ano 2003

A oferta que recibe o telespectador galego

Exemplo de noticia analizada de Informativos T5 1ª Edición

Noticia				Petardos			
Informativo				Informativos T5 1ª Edición			
Data				Luns, 20-01-03			
Número				24			
Noticia anterior				Discapacitados			
Noticia seguinte				Lufada			
Sinopse				Un mozo tira petardos a unha fogueira e provoca unha explosión que deixa 9 feridos nas festas do pobo			
Lugar e data dos feitos				Requena (Valencia), data sen especificar			
F o n t e s	Directas			Feridos e mozo que tirou os petardos			
	Indirectas			-			
T i t p r o n o t i c i a	V t r	Intro			Observacións		
		Vtr					
		Completo X					
	Inserto						
	Dr/col						
	Dr						
	Col						
	Outros						
Duración total da noticia 1'52"							
I n t r a n o	Número presentadores 1			Observacións Presenta Hilario Pino			
	P p a r a n o	Ppp					
		Pp					
		Pm X					
		Pa					
		Px					
		Movimentos cámara	Travelling				
			Zoom				In Out
		Outros					
	Duración 0'10"						
Estilo Info							
O f f	Duración 1'42"			Observacións			
	O f f	Duración 0'53"					
		Estilo	Neutro				
			Sensacionalista				
			Valorativo X				
	Outros						
	Insertos	Nome e cargo David, mozo que causou a explosión					
		Duración 0'11"					
		Contido	Neutro X				
			Sensacionalista				

N o t i c i a			1	Plano	Valorativo		
					Outros		
					Ppp		
					Pp X		
					Pm		
					Pa		
					Px		
					Movimentos cámara	Panorámica	
						Zoom	In
							Out
					Nome e cargo Ferido sen identificar		
					Duración 0'18"		
					Contido	Neutro X	
						Sensacionalista	
			Valorativo				
			Outros				
			2	Plano	Ppp		
					Pp X		
					Pm		
					Pa		
					Px		
					Movimentos cámara	Panorámica	
						Zoom	In
							Out
					Nome e cargo Ferida sen identificar		
					Duración 0'10"		
					Contido	Neutro X	
						Sensacionalista	
Valorativo							
Outros							
3	Plano	Ppp					
		Pp					
		Pm					
		Pa					
		Px					
		Movimentos cámara	Panorámica X (da súa man ferida á cara)				
			Zoom	Abre			
				Pecha			
		Imaxes					
		Duración 0'53"					
Relación imaxe- feito	Imaxes do feito						
	Imaxes do lugar dos feitos X						
	Imaxes dos protagonistas X						
	Arquivo						
	Infografía	Mapa					
		Fotos					
		Reconstrución feitos					
		Outros					
Outros							

O tratamento dos sucesos nos informativos diarios

de A3, T5, TVG e TVE no ano 2003

A oferta que recibe o telespectador galego

Observacións finais	Medianiña do redactor Pablo Medrano, feita con zoom-out dos petardos que ten na man á súa cara e rematando en PM/Inserto do mozo de costas e a escuras para que non se lle recoñeza a cara/O redactor comete a IMPRUDENCIA de asumir no seu off como boa a versión dos feridos.	

